P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z03829P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

1-2 leden – únor 2014

34. ročník

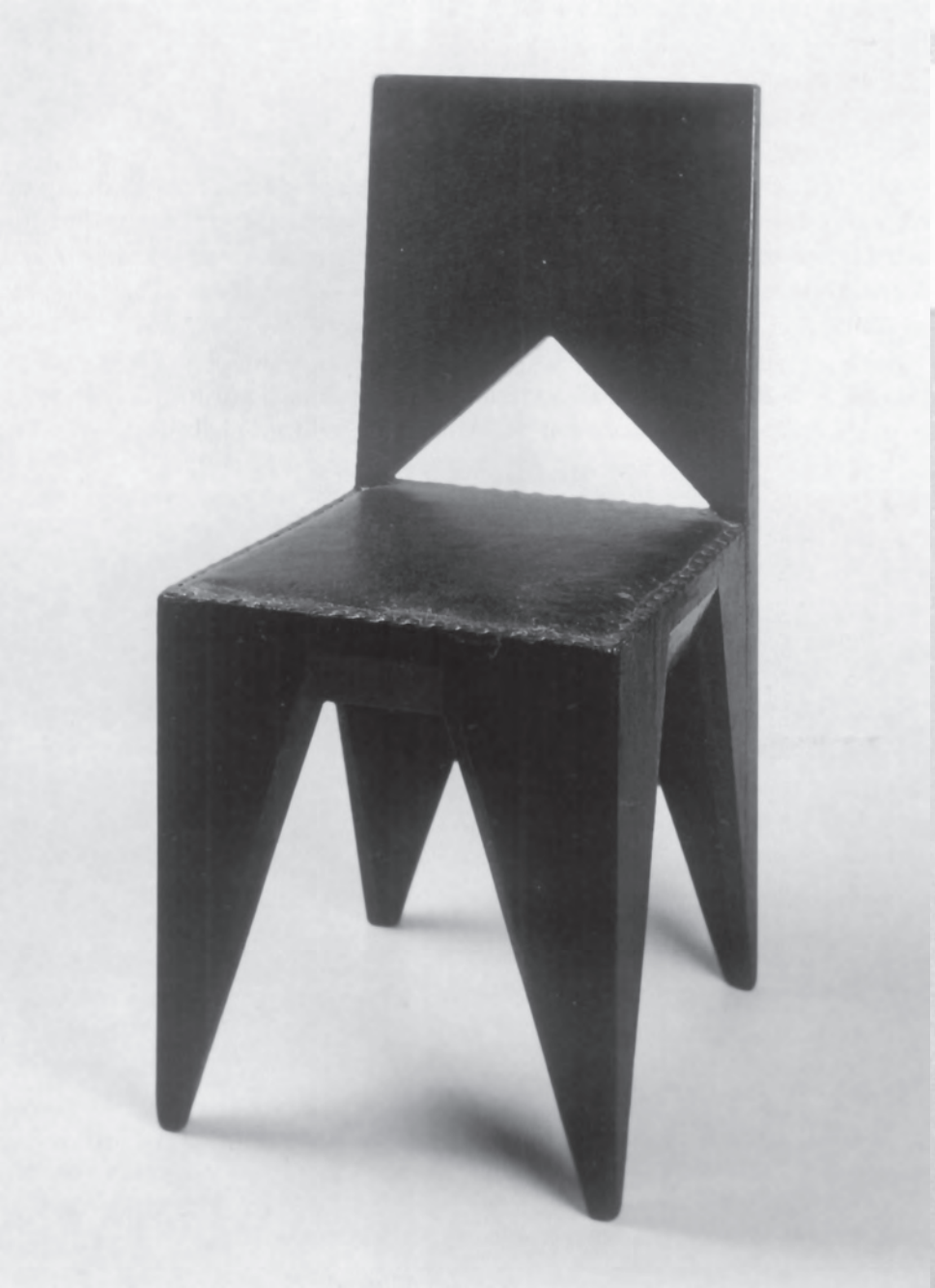

- Rozhovor s velvyslancem ČR v Rakousku ing. Janem Sechterem
- Fejetony Pavla Kohouta
- Příloha

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Filmový cyklus na počest 100. výročí narození českého prozaika a jednoho z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století Bohumila Hrabala

Pondělí 10. 03. 2014 v 19:30
Postřižiny (Československo, 1980, 93 min., anglické nebo německé titulky)
Režie: Jiří Menzel; předloha: Bohumil Hrabal; scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel; kamera: Jaromír Šofr; hudba: Jiří Šust
Hrají: Magda Vášáryová, Jiří Schmitzer, Jaromír Hanzlík, Rudolf Hrušínský, Petr Čepek, Oldřich Vlach, František Řehák, Miloslav Štibich, Alois Liškutín, Pavel Vondruška, Rudolf Hrušínský ml., Oldřich Vízner, Miroslav Donutil, Josef Vondráček, Jaroslav Vozáb, Zdeněk Podskalský st., Václav Kotva, Zdeněk Kozák st., Pavel Wuršer, Josef Otoup ad.
Mozaika humorně laděných událostí začíná jedním z malých rituálů, kterými si koření spokojené manželství Francin a Maryška. Francin je správcem pivovaru v jednom malém českém městečku a jednoho dne provází po pivovaru správní radu, kterou seznamuje se situací a také s plány do budoucna. Radové však věnují pozornost spíše dění na zahradě pivovaru, kde Maryška rázně pomáhá řezníkům se zabíjačkou. Všichni jsou krásnou ženou okouzleni, zejména pak doktor Gruntorád. Další den čeká Francina další nemilé překvapení. Na pivovarském dvoře se objeví jeho velmi svérázný a především velmi hlučný bratr Pepin. V Maryšce najde Pepin se svými bláznivými nápady spřízněnou duši...

Pondělí 14. 04. 2014 v 19:30
Perličky na dně (Československo, 1965, 105 min., anglické titulky)
Režie: Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schorm, Věra Chytilová, Jaromil Jireš; předloha: Bohumil Hrabal; scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schor,Věra Chytilová, Jaromil Jireš; kamera: Jaroslav Kučera; hudba: Jan Klusák, Jiří Šust
Hrají: Pavla Maršálková, Ferdinand Krůta, Alois Vachek, Emil Iserle, Miroslav Nohýnek, Slávka Hozová, Bohumil Hrabal, Jiří Menzel, Jan Peck, Miloš Čtrnáctý, František Havel, Josef Hejl, Jan Vašák, Jiří Reichl, Josefa Pechlátová, Václav Žák, Antonín Pokorný, Ivan Vyskočil, Věra Mrázková, Vladimír Boudník, Alžběta Laštovková, Václav Choch ad.
Svérázné povídky Bohumila Hrabala přitáhly v šedesátých letech pozornost mladých filmařů, kteří v nich nalezli netušenou poezii všedního života. Žánrové ladění i vyznění příběhů je rozličné, (ne)herecké ztvárnění mistrně evokuje hrabalovsky pábitelské postavičky. Zavítáme mezi nadšence automobilových závodů, navštívíme dva staříky v nemocnici, ocitneme se v libeňské hospodě, nechybí ani instalatér zamilovaný do cikánské dívky. Příběhy jsou černobílé, jedině návštěva pojišťováků v domě naivního malíře je natočena barevně. *(oficiální text distributora)*

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v první polovině roku 2014:
vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 10. 03., 14. 04. a 12. 05. Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy **v 19:30** (pokud není uvedeno jinak). Změna vyhrazena.

Srdečně Vás zveme
na pořad v rámci v rámci kulatého stolu
Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace

Český element
na Universität für angewandte Kunst Wien

prof. Mag. Alena URBANKOVA
Institut für Design-Landschaftsdesign
Moderace: dr. Jana Starek

06. března 2014 v 19:00 hodin
České centrum Vídeň
Herrengasse 17, 1010 Vídeň

Pořad v němčině
Ve spolupráci s ČcV

Alena Urbankova je mj. autorkou knihy *Unterwegs nach Syrakus*. V rámci pořadu budete mít možnost zmíněnou knihu zakoupit. Krátká ukázka z rozhovoru, který s ní v časopisu *Klub* na začátku roku 2013 vedla Marie Brandeis:

Ve středu 28. 11. 2012 jste prezentovala v Kunsthalle Wien svoji knihu *Unterwegs nach Syrakus*. V úvodu jste uvedla, že jste postupovala podle historického putování, jež podnikl německý humanista Johann Gottfried Seume v roce 1801 z pohnutek čisté zvědavosti a humanity. Co přivedlo Vás na myšlenku absolvovat stejnou cestu – pěšky – v tomto století?

A. Urbankova: Pěší turistiku jsem dělala již dlouho, chodila jsem na denní výlety, např. na Schneeberg, nejdále jsem se dostala do Himálají. Tam jsem zjistila, že je mnohem zajímavější podnikat delší výšlapy, neboť jdete od místa k místu. Prošla jsem pak Rakousko od severu k jihu, od východu na západ, několikrát jsem putovala do Mariazell, po Waldviertelu, Weinviertelu. Jednou jsem slyšela v rádiu pořad o italské cestě J. W. von Goetheho (1786-88), kde bylo uvedeno mimo jiné i jméno humanisty Johanna Gottfrieda Seuma. To bylo poprvé, co jsem o něm slyšela. Velmi mne to zaujalo, hned jsem se dala do hledání informací o této osobě, ale nic jsem nenašla. Zajímavý byl pro mě teto muž především proto, že se na cestu do Itálie vydal nikoliv kočárem, jak bylo zvykem, ale pěšky...

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

srdečně děkujeme všem za zaslaná přání k novému roku, sešlo se jich opravdu hodně.

Nejen v poslední době vzpomínám na Klubového fejetonistu pana Jindřicha Liona, v tomto konkrétním případě egoisticky na jeho příspěvek s typickým širokým záběrem „proběhnuvších" událostí minulého roku. Říkám si, že bych měla něco takového konečně vytvořit a ve spánku se mi honí hlavou mnoho nápadů a myšlenek, ale nutná, byrokratická spolková práce, jako je např. vyúčtování projektů a různé žádosti o projekty nové, mě natolik vytěžují, a to se ani nechci zmiňovat o starostech všedního dne, že čas nezbývá a potřebná inspirace se rozplyne vniveč.

Právě před rokem jsme Vám v úvodním dvojčísle Klubu v rozhovoru vedeném paní Mag. dr. Marií Brandeis představili AProf.Mag. art. Alenu Urbankovou z Institut für Design-Landschaftsdesign. Těší nás, že paní profesorka přijala naše pozvání a my Vás můžeme 6. března 2014 pozvat do Českého centra na její pořad nazvaný Český element na Universität für angewandte Kunst Wien. Moderace se ujala dr. Jana Starek.

Do českého poradního sboru při Spolkovém kancléřství (BKA) byl rozhodnutím z 3. prosince minulého roku přizván místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku Richard Basler, BSc. Další členové: Mag. Zuzana Brejcha, Rudolf Černý, Ing. Karl Hanzl. Mag. Paul Rodt – politické zastoupení: BR Patrick Annau, LT-Abg. Petr Baxant, Abg.zNR Petra Bayr, LT-Abg. Christian Hursky.

Jak jsme vás již informovali, novým českým velvyslancem v Rakousku se stal ing. Jan Sechter, se kterým přinášíme dokonce dva rozhovory.

Klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci se zastupitelským úřadem ČR a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, a to filmovým cyklem tří filmů na počest stého výročí narození českého prozaika a jednoho z nejvýznamnějších a nejosobitějších spisovatelů druhé poloviny 20. století Bohumila Hrabala. Začátek představení je vždy v 19:30, rezervace je možná jen ve výjimečných případech.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu může dojít u oznámených programů ke změně data oproti uvedení v našem časopisu. Bohužel, když se tuto skutečnost dozvíme pozdě, nebo se ji ani nedozvíme, nemáme již možnost změny oznámit.

Děkujeme všem, kteří již zaplatili přiloženými poukázkami, myslíme si, že nemusíme zdůrazňovat, že potřebujeme každé euro, abychom daný standard udrželi. Pro členy Kulturního klubu je stanoveno předplatné včetně členského příspěvku na 33 €, pro abonenty časopisu na 35 €.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkami Klubu

ing. Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	1
Editorial	2
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: únor – duben 2014	4
Církevní kalendář: únor – květen 2014	7
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	33
Zajímavosti	35
Ekonomika	42
Fejeton Pavla Kohouta	54
Správy zo Slovenska	56
Sokol & sport	66
Úvahy a postřehy	72
Z české a slovenské Vídně a okolí	79
Oznámení	85
Informace & inzerce	96
Příloha: Čtení na Vánoce	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/1/9, 1030 Wien
Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha
Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich
Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich (Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien
Verlagsort: 1030 Wien
Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik
Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Redakce: Mohsgasse 30/1/9, 1030 Wien, mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: **info@kulturklub.at**, **www.kulturklub.at**
Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler
Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis
Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová
Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Richard Basler
Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, dr. Martin Franc, P. dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Eva Kalinová, Michaela Kováčíková, dr. Marta Marková, Andrea Ozábalová, dr. Květa Ozábalová, Vladimír Stejskal, Nela Štěrbová, doc. JUDr. Marián Veliký, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek
Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová
Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY A FESTIVALY

do 20. 02. ***Albert Salicky discovers Polaroid Land***
Impossible Project Space Vienna
Kaiserstrasse 74, 1070 Wien
Více informací: https://shop.the-impossible-project.com/calendar/single.php?id=362
https://www.facebook.com/events/209211375933235/

do 23. 02. Sonja GANGL: ***Dancing with the End***
Der österreichischen Künstlerin Sonja Gangl (* 1965 in Graz) widmet die Albertina 2014 ihre erste museale Einzelausstellung.
Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien, täglich 10:00-18:00, Mittwoch 10:00-21:00
www.albertina.at

do 20. 03. ***Magický svět Bohumila Hrabala***
Výstava originálních černobílých fotografií Ladislava Michálka (* 1937) k 100. výročí narození významného českého spisovatele Bohumila Hrabala. Od sedmdesátých let dokumentoval Hrabalův dvorní fotograf a letitý přítel Ladislav Michálek jak samotného spisovatele, tak osoby a místa jemu blízké a v jeho díle přítomné. Kompozičně působivé černobílé fotografie zachycují autora na chatě v Kersku, na houbách, ve vlaku, při oslavě jeho osmdesátin či na výstavách Vladimíra Boudníka. Michálek ale fotografoval i svět, který Hrabala obklopoval a o kterém psal – především Libeň včetně „Hráze věčnosti" a její demolici na konci osmdesátých let.

Koncept výstavy navrhli Ladislav Michálek, Radovan Kodera a Přemysl Řepa. Ve spolupráci s Prophoto Plzeň.
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 21. 03. ***Princip Sauer: Příčina a následek***
Připravil Abbé Libanský
10:00-17:00 kromě rakouských a českých svátků
Rakouské kulturní fórum v Praze
Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 221 181 777

28. 03. – 30. 04. Renáta FUČÍKOVÁ: ***Antonín Dvořák: His Music and Life in Pictures*** **(komiks)**
27. 03. 19:00 vernisáž
Výstava je věnována jednomu z nejvýznamnějších českých hudebních skladatelů Antonínu Dvořákovi (8. 9. 1841 – 1. 5. 1904) u příležitosti 110. výročí jeho úmrtí. Ilustrátorka Renáta Fučíková využívá k popisu Dvořákova života formu komiksu. Vznikla tak jakási „komiksová biografie", která pomocí 300 obrázků předkládá nejdůležitější události skladatelova života, osoby, s kterými se setkal, místa, pro která komponoval. Kromě komiksových obrázků tvoří výstavní soubor také ilustrace k Dvořákovým nejznámějším dílům: *Slovanské tance*, *Te Deum*, *Rusalka* a *Z Nového světa*.
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 31. 03. ***Po brněnských stopách architekta Theophila Hansena / Auf Brünner Spuren des Architekten Theophil Hansen***
po-pá 8:00-12:00 a 14:00-17:00
Prohlídka je možná po předchozím přihlášení na vienna@embassy.mvz.cz nebo ccwien@vienna.czech.cz
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

JEDNOTLIVÉ AKCE

15. 02. 20:00 Maškarní ples
Sokolovna Steinergasse 7, 1170 Wien
Sokol XVI/XVIII a Vlastenecká omladina

16. 02. 15:00-18:00 Dětský maškarní ples
Sokolovna Steinergasse 7, 1170 Wien
Sokolská župa Rakouská

20. 02. 19:00 Koncert: Dvořákovo trio
Slavnostní koncert na Velvyslanectví ČR ve Vídni u příležitosti zahájení celoroční koncertní řady k Roku hudby 2014. Dvořákovo trio spojuje tři mladé hudebníky – Ivo Kahánka (klavír), Jana Fišera (housle) a Tomáše Jamníka (violoncello), hudební špičky ve svých oborech. Koncert uvede velvyslanec České republiky v Rakousku Jan Sechter.

Soubor Dvořákovo trio, pod původním názvem Trio Concertino, začal v současném složení působit již v roce 2004 na Hudební fakultě AMU v Praze. V témže roce přišel první úspěch v podobě vítězství na 9. ročníku Interpretační soutěže Nadace Bohuslava Martinů. V roce 2007 soubor obdržel Cenu Českého spolku pro komorní hudbu, jejíž součástí byl debut v Dvořákově síni pražského Rudolfina. Dvořákovo trio vystupuje pravidelně na zahraničních pódiích (Německo, Švýcarsko, Asie).
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
Prosíme o rezervaci na: vienna@embassy.mzv.cz,
nebo faxem: 01/8941200 (do 18. 2. 2014).
Více informací na: www.tschechischeszentrum.at.

26. 02. 12:30 Mittagsmusik „à la Bohémienne": Benyounes Quartet
Leoš Janáček: *Streichquartett Nr. 1 Kreutzersonate*
Antonín Dvořák: *Streichquartett Nr. 10 Es-Dur op. 51*
Schubert-Saal, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien
www.koncerthaus.at, tel.: 242 002, info: 24200-100

03. 03. 19:00 koncert české mezzosopranistky Olgy Černé
U příležitosti Roku hudby 2014 připomenou čeští umělci díla J. B. Foerstera a E. Schulhoffa, dvou hudebníků, jejichž umělecká činnost byla kvůli politickým otřesům 20. století přerušena a upadla do zapomnění.
Program: PhDr. Vlasta Reittererová (úvod na téma „literární inspirace v hudbě"), Alfred Strejček (přednes), Olga Černá (zpěv), Jana Vonášková-Nováková (housle), Daniel Wiesner (klavír)
Haus Hoffmansthal, Reisnerstraße 37, 1030 Wien
Vstupné 15 euro / 12 euro zlevněné
Více informací na: www.tschechischeszentrum.at

06. 03. 19:00 prof. Mag. Alena URBANKOVA (Institut für Design-Landschaftsdesign): ***Český element na Universität für angewandte Kunst Wien***
Moderace: dr. Jana Starek
České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien
KK, ČcV

09. 03. 17:00-21:00 Čaj o páté
Jarní s Demižónem (folklórní skupina ze Strážnice)
Velká klubovna školy Školského spolku Komenský
Sebastianplatz 3, Wien 3
Vlastenecká omladina

10. 03. 19:30 Film: *Postřižiny* (Československo, 1980, 93 min., titulky anglické či německé)
Režie: Jiří Menzel, předloha: Bohumil Hrabal, scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel, kamera: Jaromír Šofr
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

15. 03. 20:00 Maturitní a reprezentační ples
Parkhotel Schoenbrunn, Hietzinger Hauptstr. 10-20, Wien XIII
Školský spolek Komenský, Menšinová rada

19. 03. „Die letzten Zeugen" in Burgtheater
75 Jahre nach dem Novemberpogrom 1938. Sie sind die Letzten. Wie lange werden wir noch Überlebende befragen können, wie lange ihnen noch zuhören dürfen? Sie treten auf und sprechen, um zu erzählen, wie sie der Vernichtung knapp entkamen.

Werkbuch zu „Die letzten Zeugen": Das Werkbuch mit den Texten der Aufführung des Zeitzeugenprojektes von Doron Rabinovici und Matthias Hartmann ist vor den Vorstellungen im Burgtheater und bei der Information in der Kassenhalle für € 5,- erhältlich.
Info: http://www.burgtheater.at

19. 03. 19:30 Československé komorní duo: *Antonín Dvořák & přátelé*
Koncert českého houslisty Pavla Burdycha a slovenské klavíristky Zuzany Berešové ve slavnostním sále rakouské banky Raiffeisen v dolnorakouském Klosterneuburgu.
Československé komorní duo vzniklo v roce 2004 v Brně. Od té doby duo pravidelně vystupuje na hudebních festivalech v Praze, Bratislavě, Budapešti, ale také v Římě, Paříži, Soulu, Lisabonu či Vídni. V roce 2012 jim vyšlo první CD.
Program: Antonín Dvořák: *Romance pro housle a orchestr f moll, op. 11*; *Sonáta pro housle a klavír F dur, op. 57*; Leoš Janáček: *Dumka*; Bedřich Smetana: *Z domoviny*; Petr Iljič Čajkovskij: *Canzonetta, op. 35*; Josef Suk: *Pohádka, op. 16*; Antonín Dvořák: *Mazurka, op. 49*
Rathausplatz 7, 3400 Klosterneuburg
Více informací na: www.tschechischeszentrum.at

20. 03. 19:30 film *Die Puppe* (němý film, D 1919)
Režie: Ernst Lubitsch, hudba: Martin Smolka
Martin Smolka (* 1959, Praha) vystudoval skladbu na AMU v Praze a soukromě u Marka Kopelenta. V letech 1983-1998 spoluvedl soubor Agon a hrál v něm na preparovaný klavír. Jeho skladby se hrály na mnoha místech v Evropě, v Severní Americe i v Japonsku. V Čechách je z jeho práce nejznámější opera *Nagano* (cena Alfreda Radoka 2004). Výběrově píše i pro divadlo a pro film. Od roku 2003 učí kompozici na JAMU v Brně. V posledních letech se hodně věnoval vokální hudbě (mj. *Walden, the Distiller of Celestial Dews* pro sbor, *Psalmus 114* pro sbor a orchestr).
Berio-Saal, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien, www.koncerthaus.at, tel.: 242 002, info: 24200-100
Vstupné 20 euro, volný výběr míst

22. 03. 15:00 Divadlo rozmanitostí: *Dva střevíčky pro Popelku* (divadelní představení pro děti)
V rámci festivalu Literatura pro mladé čtenáře (20.-26. březen 2014) se ve Vídni představí český loutkový soubor Divadlo rozmanitostí s originálním zpracováním pohádky *Popelka*. V německém jazyce. Autor: Pavel Polák; režie: TATUPIKA, Antonín Klepáč; obsazení: Tereza Karásková a Tomáš Alferi
Klasický příběh, který ožívá v malebných loutkách Marie Stejskalové, doprovází živá hra na akordeon. Muzikant navíc všemožně vstupuje do příběhu. Starému králi uleví v jeho nemoci, tatínkovi odpomůže od macechy a Agátě dokonce nasadí onen kýžený Popelčin střevíček.
Palais Auersperg, Auerspergstraße 1, 1080 Wien
Více informací na: www.jugendliteratur.net, www.tschechischeszentrum.at

24. 03. 19:30 The Philharmonics: *An der schönen bunten Donau*
Účinkují: Tibor Kováč (* 1967, Levice) – housle, Roman Jánoška (* 1989, Bratislava), – housle, Thilo Fechner – viola, Stephan Koncz – violoncello, Ödön Rácz – kontrabas, Daniel Ottensamer – klarinet, František Jánoška (* 1986, Bratislava) –klavír.
Soubor se smyslem pro hudební dobrodružství. Filharmonici hrají od vážné hudby přes klezmer po gipsy a latin jazz. The Philharmonics mají od sezóny 2011/2012 vlastní abonentních cyklus ve vídeňském Konzerthausu.
Großersaal, Wiener Konzerthaus, Lothringerstr. 20, 1030 Wien, www.koncerthaus.at, tel.: 242 002, info: 24200-100

29. 03. 14:30 Valná hromada Akademického spolku
17:00 *Poutě a poutní místa v Čechách a na Moravě*
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien
Akademický spolek, České srdce

30. 03. 15:00 Maškarní beseda s Bohemií
Gussriegelstr. 52, 1100 Wien
Jednota Máj

10. 04. 19:00 Zdeněk JIROTKA: *Saturnin* (hudební zpracování komedie)
Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

12. 04. 17:00 Zdeněk JIROTKA: *Saturnin* (hudební zpracování komedie)
Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

14. 04. 19:30 *Perličky na dně* (Československo, 1965, 105 min., titulky anglické)
Režie: Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schorm, Věra Chytilová, Jaromil Jireš, předloha: Bohumil Hrabal, scénář: Bohumil Hrabal, Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schorm, Věra Chytilová, Jaromil Jireš, kamera: Jaroslav Kučera, hudba: Jan Klusák, Jiří Šust
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
KK, ČcV, ZÚ

29. 04. & 08. 05. „Die letzten Zeugen" in Burgtheater
Info viz u 19. 03.

10. 05. 17:00 Česko-německé stýkání a potýkaní
Slovanská beseda, Drachengasse 3, 1010 Wien
Akademický spolek, České srdce

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY
Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:
ČESKÉ CENTRUM:
www.tschechischeszentrum.at,
e-mail: **ccwien@czech.cz**
Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
www.slovaci.at, e-mail: **rsks@slovaci.at**
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99
Prehľad našich podujatí nájdete pod linkom:
http://www.slovaci.at/program.html

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
www.mzv.sk/sivieden, e-mail: **si.wien@gmx.at**
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien,
tel./fax: +43/1/535 40 57

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA
www.slovaci.at/sova, e-mail: **sova@slovaci.at**
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99
Prehľad našich podujatí nájdete pod linkom:
http://www.slovaci.at/program.html

Od května 2013 je České centrum Vídeň otevřeno pro veřejnost vždy první sobotu v měsíci od 10:00 do 15:00 hodin!

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena. Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Srdečné blahopřání

V měsíci lednu (13. 1. 2014) oslavila životní jubileum stálá a obětavá spolupracovnice Kulturního klubu paní **dr. Jana STAREK**, známá česko-rakouská historička. Výbor Kulturního klubu považuje za svoji milou povinnost vyslovit paní dr. Starek přání pevného zdraví, záplavy zajímavých historických projektů, neutuchajících brilantních nápadů, to vše okořeněno mnoha kapkami obyčejného štěstí v osobní i profesní rovině.

4. února 2014 se dožil významného životního jubilea – devadesáti let – **prof. MUDr. Viktor DOSTAL**, člen Česko-rakouské společnosti ve Vídni. Na kontě své životní dráhy má velké zásluhy o rozvoj medicíny v Rakousku a později také v České republice. Záhy po pádu železné opony se totiž rozjel do svého rodného města Šumperku. Od první návštěvy se zajímal o zdravotnictví a hlavně o to, jak a kde by mohl přispět svojí pomocí. Finančně i odbornými radami začal okamžitě podporovat místní nemocnici. V roce 1994 dostal za své zásluhy titul „Čestný primář oddělení alergologie a imunologie". Za svoji vědeckou činnost obdržel prof. MUDr. Dostal také ocenění Masarykovy university v Brně. V šumperské nemocnici jeho zásluhou mohli vybudovat oddělení alergologie a imunologie. Prof. Dostal na to věnoval potřebné finance. Nejen za to mu v jeho rodném Šumperku rádi udělili čestné občanství.Prof. MUDr. Dostal podporoval také olomouckou univerzitu, především odborné vzdělávání mladých lékařů – založil totiž Dostalovu nadaci. Z jejích prostředků udělují každoročně stipendium zvláště nadaným lékařům k podpoře jejich dalšího odborného vzdělávání v zahraničí. Prof. Dostal miluje své rodiště, které také rád pravidelně navštěvuje. Hodně času věnoval i zdokonalování vlastní češtiny. Píle a porozumění pro druhé jsou průvodci jeho úspěšného života.

K významnému životnímu jubileu mu přijeli pogratulovat příbuzní a také přátelé z moravského rodiště. Ve vídeňském kostele v Heiligenstadtu mu členové známého pěveckého sboru z Šumperku připravili 7. února slavnostní koncertní vystoupení – společně se známou slovenskou sopranistkou Simonou Eisinger-Oravec.

„Devadesátka" tohoto srdcem mladého jubilanta je naplněna bohatou prací a korunována velkými úspěchy ve světě lékařství. Co jiného si lze přát?!

Ke gratulantům se připojuje i naše redakce.

ERRATA

Omlouváme se především aktérům a všem čtenářům a čtenářkám za řádění tiskařského šotka v posledním rozhovoru minulého roku s MR dr. V. Liptákem. Proto dodatečně otiskujeme „zatajené":

Víc než vyplněný sen

Dnešnímu hostu MR dr. Vladislavu Liptákovi se splnil nejen jeho dětský sen stát se lékařem. Osud či řízení boží mu dalo možnost plně rozvinout, nikoliv ku prospěchu svému, základní rys své osobnosti – hledat, zkoumat tam, co stojí na okraji zájmu, či vůbec ne, klást si otázky a najít na ně odpovědi. V oblasti medicíny se takto úspěšně „vyřádil" hned v několika odvětvích. Jeho aktivity však zdaleka nejsou záležitostí minulého času. Vnímavý duch pro věci obecné je jeho markantním znamením.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien

Česká duchovní služba oblast Vídeň

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43 (0664) 406 55 41 **Fax: +43 (01) 711 84 112**
www.sweb.cz/farnost.viden **www.rozhledy.at**

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
mše svatá **každou neděli a svátek v 08:30**
KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
mše svatá **každou neděli a svátek v 10:00**
KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:
mše svatá **druhou neděli v měsíci v 11:00**
KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:
mše svatá **třetí sobotu v měsíci v 18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

So 15. 02. DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v 18:00 hodin v St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – Program od 16:00.

Ne 09. 03. Svátek sv. Klementa Marie Hofbauera: Dětská mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00 hodin. – Udělení svátosti křtu.

So 15. 03. Reprezentační a maturitní ples v Parkhotelu Schönbrunn, Hietzinger Hauptstr. 10-14, Wien 13. – Otevření sálu ve 20:00 hodin, zahájení plesu ve 21:00 hodin.

So 29. 03. POUŤ DO MARIAZELL: Společná mše svatá v bazilice u hlavního oltáře v 10:00.

VELIKONOCE 2014

Ne 13. 04. Květná neděle - Mše svatá v kapli SALESIANUM, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, v 11:00 hodin. – Svěcení ratolestí a průvod – vyprávění o Kristově umučení: pašije.

Čt 17. 04. Zelený čtvrtek v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 19:00 hodin. – Mše na památku Večeře Páně.

Pá 18. 04. Velký pátek v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 19:00 hodin. – Liturgie umučení a smrti Pána Ježíše, svaté přijímání.

So 19. 04. Bílá sobota v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, ve 20:00 hodin. – Liturgie svaté noci (žehnání ohně, mše svatá vzkříšení).

Ne 20. 04. Neděle Zmrtvýchvstání Páně v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, v 10:00 hodin.

So 10. 05. Den dětí: První svaté přijímání – Slavná mše svatá v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 11:00 hodin. – Následuje občerstvení pro děti.

So 17. 05. Svátek sv. Jana Nepomuckého: Mše svatá v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3, v 11:00 hodin. – Hlavním celebrantem je pražský pomocný biskup Mons. Václav Malý, který udělí svátost biřmování. – Zveme na občerstvení do přilehlého sálu 7. odboru Jednoty svatého Metoděje.

Na přední straně obálky:

Vlastislav HOFMAN, ***Židle***, 1911-1912, dubové dřevo, kůže, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Vlastislav Hofman (6. 2. 1884, Jičín – 28. 8. 1964, Praha) – český architekt, urbanista, návrhář uměleckých předmětů, scénograf a grafik, přední protagonista české scénografie prvních desetiletí 20. století, jehož jméno je nečastěji spojováno s kubismem. Poprvé se představil veřejnosti 30. března 1918 ve Weinertově umělecké a aukční síni v Praze jako malíř, kreslíř a grafik společně se skupinou Tvrdošíjní. Jeho malba a kresba prošla výrazně expresivní, geometrizující, klasicistní a realistickou polohou. Věnoval se jí paralelně se svým zaměstnáním na pražském magistrátu jako stavitel mostů. Je spoluautorem dvou mostů (Jiráskův a Štefánikův) a lávek (ke Slovanskému a Dětskému ostrovu) přes Vltavu. Od setkání s režisérem K. H. Hilarem se vydal na dráhu divadelního výtvarníka, jež mu záhy přinesla velké uznání, mezinárodní ohlas a řadu cen. Je považován za zakladatele moderní české scénografie, na svém kontě má téměř 300 divadelních scén, z nichž přes 200 vytvořil pro jeviště Národního divadla v Praze. Jako první užil otočné divadelní scény. Od poloviny dvacátých let se Hofman v architektonické podobě přikláněl k purismu a konstruktivismu.

Na zadní straně obálky:

Eugen WIŠKOVSKÝ, ***Měsíční krajina***, 1929, fotografie, Moravská galerie v Brně

Eugen Wiškovský (20. 9. 1888, Dvůr Králové nad Labem – 15. 1. 1964, Praha) – nejvýraznější fotograf nové věcnosti, spoluzakládal moderní tradici krajinářské fotografie a jako jediný Čech své doby publikoval o fotografii teoretické texty mezinárodního významu.

Dlouho očekávaný velvyslanec

veni, vidi, ... Konečně se Vídeň dočkala představitele zastupitelského úřadu ČR v Rakousku. Po mnoha debatách v kuloárech o tom, kdo to bude, padlo rozhodnutí nového prezidenta ČR Miloše Zemana na diplomata ing. Jana Sechtera, který se může pochlubit celou řadou ocenění za svoji předcházející diplomatickou činnost: Čestná plaketa České rady pro oběti nacismu, Čestná medaile Československých legionářů, Čestná medaile „Pro patria" (Polsko), Stříbrná čestná medaile prezidenta ČR, Komandérský kříž s hvězdou Řádu za zásluhy Polské republiky. Pan velvyslanec to však nečiní, naopak v plném nasazení promýšlí svoje budoucí aktivity ve smyslu budování přínosného profilu zastupitelského úřadu ČR v Rakousku. A je potěšitelné, že i při této odpovědné činnosti „nezapomněl" na seznámení se s českou menšinou, zastoupenou představiteli jejich spolků. Přejme tedy nejen panu velvyslanci, ale i sobě, aby na konci všech jednání, která v budoucnu povede, mohl poznamenat – „Veni, vidi, vici".

Kdy jste ukončil svoji funkci velvyslance ČR v Polsku (2008-2013), ke kterému datu?
J. E. Jan Sechter: Bylo to 4. listopadu 2013 a 5. listopadu jsem se objevil ve Vídni.

Tušil jste anebo očekával, že budete zastupovat Českou republiku v Rakousku?
J. E. Jan Sechter: Ke konci služebního období v Polsku mi bylo nabídnuto místo na jednom zastupitelském úřadu na Balkánu, tedy opět funkce velvyslance, ale protože stále trval problém, že je Rakousko bez českého velvyslance, v debatách s novým prezidentem bylo zmíněno i moje jméno. Sám jsem se dozvěděl o této variantě až v srpnu.

Jak jste se na tento krok připravoval? Kde jste získal cenné informace o politice, hospodářství, představitelích kultury, bank atd.?
J. E. Jan Sechter: První, co člověk udělá, je to, že spojí se svým předchůdcem a začne číst rakouské noviny, aby takříkajíc „nasál" pocit této země. Bylo to právě v době před rakouskými volbami, což bylo velmi zajímavé vše kolem toho číst, ale na druhé straně jsem se musel po pěti letech důstojně rozloučit s Polskem. Takže jsem žil v takové duální realitě. Teprve až po svém příjezdu sem jsem se začal se zemí seznamovat – setkávám se s lidmi, hovořím s nimi. Už to není pro mě Rakousko „z učebnice" či *Die Presse*, ale opravdové Rakousko.

Když přijde do funkce nějaké instituce nová osoba, je běžné, že provádí různé změny. Můžete Vy jako velvyslanec něco měnit, např. nábytek, kanceláře, můžete si vybrat spolupracovníky?
J. E. Jan Sechter: Můžete hned změnit své nejbližší okolí, a to jen v malé míře. Můžete říci své asistence či asistentovi, jak si představujete svoji práci – tedy, kdy budete Vy přicházet do práce a co by podle Vás měl činit tento asistent/asistentka. A můžete něco říci řidiči. V zásadě naše úřady fungují dobře, není třeba nic revolučně měnit. Spíše se od velvyslance očekává, že dá tomuto úřadu prioritní linie a že se dlouhodobě začne projevovat.

Své pověřovací listiny jste odevzdal prezidentovi Rakouska 11. listopadu 2013. Jak se budete „představovat" velvyslancům jiných států?
J. E. Jan Sechter: Z určitých symbolických důvodů jsem nejdříve navštívil velvyslance Polské republiky, pak velvyslance Slovenska, to je samozřejmě tradice, ačkoliv by podle československé tradice měl být vlastně první. Úplně první schůzka by měla být u doyena Diplomatického sboru, což je zde v Rakousku papežský nuncius, ale technicky to nebylo možné, ale i tuto návštěvu jsem již absolvoval. Pak přicházejí jednotlivé země, se kterými musíme něco společně řešit. Konec konců proběhlo setkání diplomatů u rakouského prezidenta, takže jsem se vlastně již se všemi viděl.

Vystudoval jste Ekonomickou fakultu Vysoké zemědělské školy v Praze. Předcházelo tomuto studiu gymnázium, nebo Střední ekonomická škola?
J. E. Jan Sechter: Mám za sebou gymnázium klasického typu, bylo to v době totality, kdy existovala buď tzv. přírodovědná, anebo humanitní gymnázia. To pražské, které jsem navštěvoval v Praze 5, bylo takový mix, já mu říkám klasické gymnázium, protože když vejdete dovnitř, připadáte si jako v gymnáziu ve Vídni. Budova sto let stará, která má svoje tradice, generaci učitelů, na chodbách jsou fotografie významných studentů, např. legionářů, odbojářů.

V době totality mohly být veřejně vystaveny fotografie legionářů?
J. E. Jan Sechter: Je to k nevíře, ale ano, neboť ředitelem gymnázia byl jeden z předsednictva Svazu protifašistických bojovníků, pro něhož bylo otázkou cti tyto fotografie „udržet".

Po skončení studia jste v letech 1992-1993 působil v Nadaci deníku Lidové noviny (dnes Člověk v tísni). Jakou funkci jste zde měl, co jste měl na starosti?
J. E. Jan Sechter: To je trochu delší historie. Jako studenti hlavně v Praze, ale i v Brně a Olomouci jsme v roce 1988 pořádali sbírku pro Arménii, která zažila velké zemětřesení. Byla to první nezávislá studentská aktivita. Protože v totalitním státě nebylo možné sbírat peníze bez oficiálního „požehnání" státu a Národní fronty, byly nám tyto vybrané peníze „odebrány" s tím, že je stát či Národní fronta samy předají. Samozřejmě jsme věděli, že peníze někde zůstaly, prostě zmizely. Když vypukl ozbrojený střet o Náhorní Karabach, vznikla v *Lidových novinách* z iniciativy šéfredaktora, který z Náhorního Karabachu telefonoval, snaha sehnat zpět tyto peníze. A *Lidové noviny* se obrátily na nás, studenty. V roce 1992 jsme v *Lidových novinách* založili Nadaci, která jednak lidem pomáhala, jednak připravovala reportáže z krizových oblastí. Působil jsem tam do té doby, než nový vlast-

ník *Lidových novin* řekl, že tato nadace k novinám nepatří.

Jaká skutečnost rozhodla, že jste poté začal působit na Ministerstvu zahraničních věcí, na odboru kulturních a krajanských vztahů (1993-1995)?

J. E. Jan Sechter: Bylo to v době, kdy v ČSR vstoupil v platnost lustrační zákon a ministerstvo zahraničních věcí, nejprve federální, pak i české, opouštěly řádově desítky procent zaměstnanců. Diplomatická služba udělala nábor z absolventů vysokých škol, v tomto smyslu se nás na ministerstvo dostalo z výběrových řízení asi třicet, čtyřicet. Někteří dostali nabídku na studium Diplomatické akademie ve Vídni, já jsem dělal kurz u německého Ministerstva zahraničních věcí.

Ve Vaší další pracovní náplni je nápadná činnost v odděleních, nadacích, jež se zabývaly problematikou obětí druhé světové války, holocaustu. Proč jste byl právě Vy do těchto funkcí navržen? Hrála zde roli i nějaká rodinná paměť?

J. E. Jan Sechter: Vztah k historii zde hrál roli, ale k tomuto zaměření jsem přišel zcela prozaicky. Působil jsem jako kulturní atašé v Berlíně právě v době, kdy Česká republika vedla v tomto směru jednání s Německem. Tehdejší velvyslanec rozhodl, že tato jednání se týkají historie, nikoliv ekonomiky, tudíž spadají pod resort kultury, takže jsem se tomu začal věnovat. Vedoucí našeho týmu byl velvyslanec v Praze pan Šitler, který měl ještě kolegu ve Washingtonu a mě v Berlíně.

Fungují tyto nadace dodnes a kolik již „vyřídily" případů?

J. E. Jan Sechter: Ano, nadace dále fungují, vyřídily přes sto dvacet tisíc žádostí tehdy ještě žijících osob. Celkově bylo předloženo asi sto čtyřicet tisíc případů. Z nadále fungujících nadací je to Česko-německý fond budoucnosti, nadační fond, který si vytvořily naše organizace obětí nacismu pro Rakousko, již svoji úlohu splnil a zanikl. Pro mě osobně to byla unikátní věc, že jsem mohl být u diplomatických jednání a být sám zodpovědný za realizaci až do konce. Osobně jsem všechny ty žádosti spoluprožíval. Je to vlastně výjimečný okamžik, protože se málokterému diplomatovi podaří započít nějaká jednání, která zabírají velký časový interval, a „zažít" i jejich vyřešení.

Jak přivítaly Vaše děti přesun do Vídně? Děti bývalé velvyslankyně Československa M. Vášáryové i pracovníků ambasády navštěvovaly školu českého spolku Komenský. Uvažoval jste o této možnosti?

J. E. Jan Sechter: Děti byly překvapeny, samozřejmě vědí, že se zde mluví německy, tedy jazykem, kterým se domluví. O české škole jsme uvažovali, ale po pěti letech v Polsku, kde děti chodily do německo-polské školy, by nám bylo líto, aby nepokračovaly dále v němčině na rakouské škole. Češtinu, dějepis a trochu zeměpisu s nimi zvládáme doma a jde to velmi dobře. Doma mluvíme samozřejmě česky, moje žena je rovněž Češka, všichni však také mluvíme německy, někdo s akcentem, někdo bez, moje dcerka např. bez akcentu.

Jste členem nějaké politické strany?

J. E. Jan Sechter: Ne, nejsem, ale jsem občanem, který někomu více, někomu méně fandí.

Kterým novinám v ČR dáváte přednost?

J. E. Jan Sechter: Asi bych z tradice jmenoval *Lidové noviny*, zejména sobotní s přílohou.

Co si vždy berete s sebou na nové působiště?

J. E. Jan Sechter: Mám vždy pocit, že musí se mnou jet část knihovny. Knihovna je v tomto smyslu takový mix z odborné literatury a beletrie. I přes existenci moderních medií sáhnu vždy rád po klasické knize. Mám radost, že moje dcerka ráda čte a méně se věnuje computeru. Asi jsou v tomto holčičky lepší.

Máte právo vybrat si své spolupracovníky? Kolik jich v současnosti máte?

J. E. Jan Sechter: Svoji představu mohu s Ministerstvem zahraničí konzultovat, ale stále méně mohu říkat konkrétní jména. Strukturálně mohu postupně měnit věci, jednou ze změn bude to, že budeme mít centrální internetovou stránku – tschechischerepublik.at, kde bychom se měli všichni prezentovat, i krajanské spolky. Máme už i facebook ve zkušebním provozu. Na ambasádě je v současné době sedm diplomatů, pak máme technický personál. Protože se stav po čtyřech pěti letech střídá, je možné ovlivnit, kdo sem jako nový přijde, s jakým profilem, aby byl přínosem.

Tento rozhovor uskutečňujeme na sklonku roku 2013, Váš nový program začne v lednu 2014. Co Vás čeká nejdříve?

J. E. Jan Sechter: V prosinci musím ještě absolvovat několik seznamovacích schůzek, všichni zde netrpělivě čekáme na sestavení české koaliční vlády. V roce 2014 se chceme systematicky věnovat výročím, která nás spojují s Rakouskem. Je to např. 25 let od pádu železné opony a neocenitelná fenomenální role Rakouska pro náš exil už v roce 1968, potom v roce 1989. Chceme vzpomenout na naše legionáře v souvislosti s výročím první světové války. Musíme rovněž „pohnout" se spoustou věcí na vládní úrovni mezi ministry dopravy, regionálního rozvoje, aby došlo k setkání s hejtmany.

Jedním z významných výročí je Rok české hudby. Budou se připravovat akce i na tomto poli?

J. E. Jan Sechter: Myslím, že ředitel Českého centra M. Krafl má Rok české hudby dobře strukturovaný a já se budu snažit mu vypomáhat. Plánujeme také v květnu či červnu velký koncert všech čtyř visegrádských zemí (Česka, Slovenska, Maďarska a Polska), koncert chceme pojmout jako poděkování Rakousku. Jednou z akcí příštího roku bude rovněž oslava 20. výročí Česko-rakouské společnosti, která má za sebou dlouholetou historii Československo-rakouské společnosti. Seznámil jsem se s jejími členy, byl jsem kooptován do představenstva. Chceme se také na těchto oslavách podílet.

Váš „pracovní" oděv je klasický oblek. Máte obleky šité na míru, či značkové z obchodu? Uvažoval jste o tom nechat si šít oblek?

J. E. Jan Sechter: Mám bohudíky konfekční postavu, takže mám značkové obleky. Musí být trochu lepší kvality, aby vydržely a vypadaly dobře nejen když jdete, ale i když sedíte v autě a potom vstanete. Vždycky jsem si myslel, že si obleky nechávají šít lidé, kteří mají problémy s postavou.

V Rakousku jako lyžařské velmoci jsou diplomaté v zimních měsících zváni mj. také na společné lyžování. Bude-li se opět tato akce konat, zúčastníte se jí? Jaké sporty provozujete?
J. E. Jan Sechter: Závodně jsem lyžoval, naučil jsem lyžovat i děti, takže se na takové pozvání těším. Když jsem působil v Polsku, tamní ministr zahraničí jezdil náruživě na kole a pořádal takový cyklistický závod pro ministry zahraničí visegrádské čtyřky. Náš ministr zahraničí K. Schwarzenberg řekl, že se závodu zúčastní, ale že pojede jedině na koni. Tak to zase neuměl polský ministr zahraničí. Sport teď dělám s dětmi – jezdíme na kole, bruslíme, chlapec ve Varšavě hrál fotbal, chytal v brance.

Jakého koníčka kromě sportu jste si zachoval z dětství?
J. E. Jan Sechter: Z dětství mně zůstala literatura. S tatínkem jsem sbíral známky, občas se k tomu vracím.

Jakou knihu právě čtete?
J. E. Jan Sechter: Byl jsem v ČR dotázán v rámci akce Kniha roku, kterou dávám na první, druhé, třetí místo. A já jsem si řekl, já jsem diplomat, takže řeknu něco, co nikdo nečte. Dočetl jsem totiž korespondenci Masaryka s Benešem 1918-1937, to už je druhý díl. Je to skvěle připravená publikace, není to jistě pro nejširší čtenářstvo, ale dokresluje to onu dobu budování státu, vztah k novému Rakousku. Pěkná věc.

Jako nový velvyslanec ČR budete zde v Rakousku velmi brzy vystaven problémům, s nimiž jste se nepotýkal v Polsku, neboť tam není takové „vděčné" téma či témata Benešovy dekrety a Temelín. Existuje nějaká nová strategie v české diplomacii při zvládání těchto konfrontací?
J. E. Jan Sechter: Ano, už se na mě obrátily některé antiatomové a protitemelínské iniciativy. Dialog nebudu nikdy upírat, ale musí mít vždy nějaká pravidla. Mezi jadernou energetikou v ČR a nejadernou v Rakousku může existovat jenom vzájemná důvěra a respekt, žádné nové strategie nejsou možné. Některé organizace v Rakousku mají dojem, že dostávají málo informací od české strany, v ČR se zase jiné domnívají, že informací je dostatek. Mezi tím může hrát právě diplomacie výraznou roli, neboť důvěry a respektu není nikdy dost. Možný je pouze jiný přístup – podívat se na jadernou energetiku z hlediska ekonomiky střední Evropy. Stejné je to i s Dekrety. Lze vést věcnou debatu, ale základní aspekty nelze změnit.

Zmínil jste se, že jste ve Vídni byl služebně již několikrát. Co vše z ní znáte? Kdy jste zde byl vůbec poprvé?
J. E. Jan Sechter: Ve Vídni jezdím po úřadech, velvyslanectvích, institucích, ministerstvech. Poprvé jsem byl v Rakousku v prosinci 1989, kdy jsme se jako studenti vydali do Lince a Salcburku, abychom viděli i Alpy, bylo tehdy nádherné počasí. Samozřejmě, že nás lákala i Vídeň, věděli jsme, že mají Čechoslováci zdarma vstup do muzeí, dopravu, ale byl jsem tehdy jedním z hlavních činitelů našeho studentského stávkového hnutí. Tehdy jsme ještě neměli zvoleného prezidenta a svobodné volby neproběhly, což byly cíle sametové revoluce, takže jsem cítil, že musím být doma, abychom vše mohli dotáhnout do konce.

Zajímal jste se někdy o původ svého jména?
J. E. Jan Sechter: Ano, jméno označovalo nějaký předmět, který už neexistuje, tak to zmizelo.

Dnešní podoba Vašeho jména je zaznamenána již v roce 1363 ve Znojmě, kde se vyskytoval jistý Nicodemus Sechter, původ jména je hornoněmecký a označoval měřici na obilí, jinak také korec, strych.
J. E. Jan Sechter: To je pro mě překvapení, pátrali jsme po rodokmenu, máme to až do třicetileté války, naše rodina je stále česko-moravská. Bylo by krásné vědět něco o předcích z doby Karla IV.

Co si Vy „vyměřujete" do roku 2014?
J. E. Jan Sechter: Přál bych si, aby děti i manželka našly v novém místě uplatnění a realizaci, aby nový pobyt vnímaly jako dar, a ne jako oběť.

Děkuji Vám za rozhovor.
Rozmlouvala dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Eva Koťátková vystavuje v Oxfordu

Svou první samostatnou výstavu v Británii má vítězka Chalupeckého ceny Eva Koťátková. Autorka, která tuzemskou prestižní cenu pro mladé umělce získala v roce 2007 již jako pětadvacetiletá, ve své tvorbě často za účasti veřejnosti zkoumá role člověka v sociálním systému. Činí tak i na výstavě v Galerii Modern Art v Oxfordu, na jejíž přípravě se podílelo i České centrum v Londýně. Eva Koťátková již získala mezinárodní renomé. Na letošním benátském bienále byla například její práce součástí kurátorského konceptu hlavního pavilonu. Instalace vystavené v Oxfordu zkoumají postupy i selhání vyprávění skrze mluvené slovo, ale i pomocí neverbálního, pohybového provedení.

hk

Muchova epopej bude ve Veletržním paláci další dva roky

Slovanská epopej Alfonse Muchy bude ve Veletržním paláci v Praze vystavena další dva roky. Ředitelka Galerie hlavního města Prahy, která epopej spravuje, Magdalena Juříková a Vít Vlnas, pověřený řízením Národní galerie v Praze, o prodloužení výstavy podepsali smlouvu, sdělila mluvčí NG Eva Kolerusová. Rozměrná plátna Alfonse Muchy se těší velkému zájmu návštěvníků z domova i ze zahraničí. Podle mluvčí se zvýšil i zájem o stálé expozice moderního a současného umění, ale i o krátkodobé výstavy Národní galerie.

Soubor dvaceti pláten zachycující dějiny Slovanů se do Prahy přestěhoval v roce 2011 z jižní Moravy. Přemístění epopeje vyvolalo vlnu nevole. Proti se postavil Moravský Krumlov, kde bylo dílo na tamním zámku řadu let vysta-

veno, ale i potomek malíře John Mucha. Praha podle něj nesplnila přání jeho děda, který městu plátna věnoval pod podmínkou, že pro ně vybuduje důstojný pavilon. Metropole říká, že nemá na stavbu peníze. Po řadě diskusí, které se vedly už od devadesátých let, nakonec umístila epopej do Velké dvorany Veletržního paláce.

hk

Nový příspěvek v Národní galerii

Národní galerii v Praze se podařilo obohatit svoje sbírky významným obrazem slavného barokního malíře Petra Brandla (1668-1735). Malba nese název *Sv. Jan Nepomucký adoruje Paladium země České* a v tomto roce bude představena návštěvníkům expozice *Baroko v Čechách* ve Schwarzenberském paláci. Český stát zaplatil za obraz 1,5 milionu korun – částka byla dotována Ministerstvem kultury České republiky.

(mk)

Výstava evropské secese

Do konce minulého roku byla v Obecním domě v Praze k vidění výstava špičkových děl evropské secese ze sbírek Uměleckoprůmyslového musea v Praze.

Výstava pod názvem *Secese/Vitální umění 1900* představila návštěvníkům mistrovské práce dekorativního umění ze Světové výstavy v Paříži v roce 1900, vlivy dobových ideových proudů, inovace secesního skla a keramiky a také díla dokumentující proměny životního stylu, které zasáhly vývoj tvorby obytného interiéru nebo módy. Krásná epocha secese, která zasahovala do všech oblastí evropské společnosti přelomu 19. a 20. století, ovlivnila design nábytku, váz, příborů nebo i obyčejných reklamních plakátů také velmi výrazně atakovala smysly svojí dobovou módou. Expozice nabídla prosklené vitríny plné nejrůznějších modelů, které oblékaly dámy proslulosti Sarah Bernhardtové, jež byly doprovázeny kavalíry v elegantních fracích a brokátových vestách.

Secesi lze spíš charakterizovat jako duchovní směr než jako přesně ohraničený umělecký druh se stanovenými pravidly – vstřebává do sebe nejrůznější styly a dává jim sjednocující estetický smysl, jehož cílem je vytvořit pro lidi krásnější a snesitelnější život.

Expozice přestavila práce Henri Toulouse-Lautreca, Gustava Klimta, Leopolda Bauera, Jana Kotěry a také třeba práce firem Lotz, Tiffany, Daum a Gallé. Nechyběly Muchovy plakáty nebo například židle skotského umělce Mackintoshe a také návrhy nábytku architekta Jana Kotěry.

(mk)

Výstava *Svatopluk Slovenčík / retrospektiva*

V roce 2014 si připomeneme osmdesáté výročí narození významného zlínského malíře Svatopluka Slovenčíka (3. 1. 1934, Malenovice u Zlína –17. 8. 1999, Malenovice u Zlína). K této příležitosti připravila Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně retrospektivní výstavu, která představuje stěžejní momenty autorova rozsáhlého díla. K nim náleží zejména stylizované, věcně a v plochách cítěné obrazové kompozice části interiérů a ateliérových zátiší, které Slovenčík začal vytvářet již na sklonku svých studií na pražské Akademii výtvarných umění. Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let svou pozornost soustředil na rozsáhlé soubory experimentálně pojatých kombinovaných kreseb, koláží, kvašů i materiálových asambláží, u nichž se kromě svých tradičních témat nechal inspirovat částmi staveb, lešení či rytmem ulic města (Zlín). Reflektována na výstavě budou i závěrečná léta autorovy tvorby, která reprezentují tzv. monochromy a eternity spolu s malířsky pojednanými térovými papíry či obrazové kompozice s neonovými trubicemi.

Výstava, doprovázená katalogem, se premiérově představuje do začátku února ve Zlíně. V obměněné podobě bude pokračovat v Topičově Klubu v Praze a následně v menším rozsahu také v Olomouci.

hk

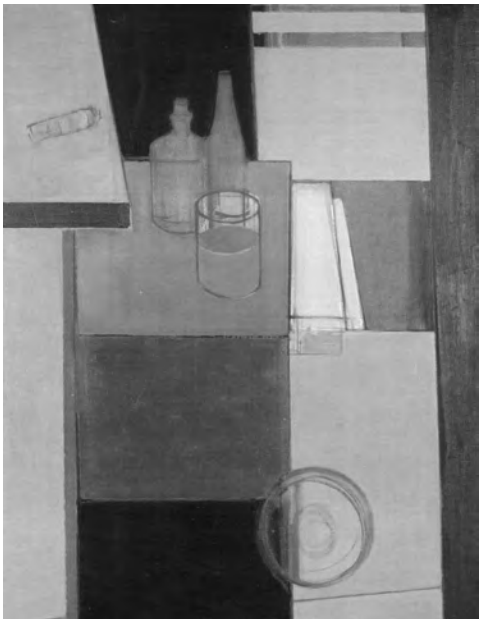

Svatopluk Slovenčík: *Velké malířské zátiší*, 1967-1968

Josef Lada

Josef Lada

Muzeum města Brna uspořádalo na hradě Špilberk výstavu jednoho z nejznámějších českých kreslířů a ilustrátorů dětských knih Josefa Lady.

Malíř, ilustrátor, karikaturista, scénograf a spisovatel – to všechno byly profese Josefa Lady, rodáka ze středočeských Hrusic. Narodil se tu 17. prosince 1887 do ševcovské rodiny. Po úrazu ševcovským nožem viděl odmalička pouze na jedno oko, takže mu chybělo prostorové vidění. Ve třinácti letech odešel do Prahy, aby se zde vyučil malířem pokojů a divadelních dekorací, o rok později se začal učit knihařem a zlatičem.

Co se týče kresby, byl Lada samoukem. Kromě velkého množství pohádek a knih pro děti, mezi nimiž patří k nejznámějším například *Kocour Mikeš* nebo *O chytré kmotře lišce*, ilustroval především *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* a další knihy Jaroslava Haška. Byl také ilustrátorem *Epigramů* Karla Havlíčka Borovského a dále pak například Erbenových nebo Drdových pohádek.

Josef Lada byl rovněž autorem výprav, scén a kostýmů k divadelním hrám a operám uváděným v Národním divadle a také hlavním výtvarníkem úspěšného českého filmu režiséra Josefa Macha *Hrátky s čertem* z roku 1958.

Ladovo rozsáhlé dílo obsahuje kolem patnácti tisíc kreseb a asi čtyři sta obrazů. Na výstavě na Špilberku mohou návštěvníci vidět okolo sto padesáti kreseb, které jsou doplněny bohatým doprovodným programem a zastoupen je i výběr z knížek, kalendářů, omalovánek a vánočních pohlednic s Ladovými ilustracemi.

Ve své tvorbě čerpá Josef Lada především ze svých vzpomínek na reálné prostředí ve středočeských Hrusicích, kde prožil svoje dětství, a tak i díky jeho obrázkům máme dnes možnost skládat příběhy někdejšího života na venkově.

V České televizi byl v období vánočních svátků odvysílán dokumentární film *Josef Lada*, který zachycoval životní příběh českého malíře a ilustrátora. Objevilo se zde přes dvě stě ukázek – od prvních kresbiček až po velké obrazy a zbytek tvořily archivní fotografie. Komentář vznikl na základě výtahu z Ladovy autobiografické knihy *Kronika mého života*.

Výstava byla otevřena do 26. ledna 2014.

(mk)

Připomínáme a představujeme:

Autor, producent, karikaturista, milovník a sběratel hraček Ivan Steiger

Jeho kresba pařízku, z něhož raší křehká květina, se stává po kreslířově odchodu do Mnichova v roce 1968 v celém světě symbolem pro okupované Československo, kreslířovou osobní značkou, ale také znakem jeho nepsaného programu – principu naděje.

Ivan Steiger (* 26. 1. 1939) je pražským rodákem, jeho otec byl majitelem obchodu s dekoračními papíry. Ten mu byl po roce 1948 zabaven a v roce 1953 byli Steigerovi jakožto kapitalisté vystěhováni z Prahy do Horního Benešova na Bruntálsku. Otec začal pracovat v Ostravě na šachtě a jeho syn byl jen díky tomu přijat na Střední průmyslovou školu filmovou v jihočeských Čimelicích, která byla umístěna v bývalém schwarzenberském zámku. Jeho spolužákem byl budoucí spisovatel a scénárista Vladimír Körner. Začali spolu psát, pak pokračovali ve studiu dramaturgie a literatury u Milana Kundery na pražské FAMU.

Ivan Steiger však později zjistil, že „smysl života našel ve chvíli, když ztratil schopnost vyjádřit ho slovy". Počne kreslit obrázky a stává kmenovým autorem *Literárek*.

V roce 1968 emigruje s manželkou Evou a čtyřletou dcerou Helenkou do Německa. S vděčností vzpomíná na solidaritu a vlídné přijetí Němců. Zajistili mu bydlení, dostal možnost publikovat. První Steigerova kniha *Ivan Steigers Prager Tagebuch* vychází už v září 1968. Steiger se stává kreslířem *Süddeutsche Zeitung*, *Abendzeitung*, *Twen* a tuctu dalších západoevropských a amerických novin a časopisů. Počíná dlouholetá a plodná spolupráce s *Chicago Tribune Magazine*, *The Christian Science Monitor*, *Daily Mirror*, *Die Welt*, *Die Weltwoche*, *Los Angeles Herald Examiner*. Jeho kresby se objevují i na prvních stránkách londýnských *Times* a pařížského *Le Figaro*.

Dnes je Steiger především stálým karikaturistou deníků *Frankfurter Allgemeine Zeitung* a turínské *La Stampa*. Jako autor, režisér a producent vytváří v Německu přes třicet filmů. Jeho výstavy v Evropě a v Americe, knihy ke čtení i k prohlížení, kresby a filmy byly odměněny množstvím národních a mezinárodních cen a uznání. V mnichovské staroradniční věži na Marienplatzu otvírá v roce 1983 muzeum evropských a amerických hraček a o deset let později další muzeum ve starém purkrabství na Pražském hradě. Slabost má také pro vánoční ozdoby, i těch má úctyhodnou sbírku.

Řada jeho šestnácti napsaných i nakreslených knih vrcholí obsáhlým dílem kreslených esejí ke Starému a k Novému zákonu pod titulem *Ivan Steiger sieht die Bibel*. Kniha vychází i v České republice a v Americe. Ivan Steiger považuje tuto práci za „nejdůležitější čin svého života". Následuje 416 doprovodních kreseb ke knize starozákonních přísloví *Gottes Auge ist überall*.

Ivan Steiger žije střídavě v Mnichově ve Schwabingu a na bavorském venkově a často se objevuje v Praze. Je ženatý a má dvě dcery.

kk

Ivan Steiger

Vratislav Varmuža

„Nerad hovořím o tom, co jsem chtěl a zamýšlel. Já se domnívám, že věci, čili to hotové dílo, by mělo hovořit za mě. A buď to, co jsem zamýšlel, tam je, nebo to tam není. A jakékoliv zdůvodňování a vysvětlování v mém případě se zdá zbytečné. I když v poslední době je tomu obráceně, když ve škole vidím, že studenti mi rádi zdůvodňují a rádi píši všelijaké filozofické úvahy a ty předkládají jako první, až druhé je to, co udělali. Takže se domnívám, že tomu může být i obráceně."

Výtvarný umělec, pedagog Vratislav Varmuža (* 13. 1. 1934, Spytihněv) chtěl být původně malířem, protože se mu líbily obrázky, sochařstvím se nezabýval. Někdy na počátku šedesátých let byla v Praze světová výstava keramiky. Díky tomu si uvědomil, že dělat keramiku je pro něj něco závažného a důležitého. V poštorenských keramických závodech strávil podstatnou část svého tvůrčího života a zde vytvořil téměř celou svou keramickou tvorbu. Je členem UVU v Ostravě.

hk

Vratislav Varmuža: *Karcer II*, 1967

Radka Müllerová

Radka Müllerová (* 7. 1. 1974, Teplice) je současná vizuální umělkyně, která pracuje s novými médii, digitální fotografií a instalací většinou se sociálním podtextem. V letech 1997-1999 pracovala v Design centru Ohno na severovýchodě ostrova Honšú v Japonsku. Po návratu působila jako asistentka ateliéru Nová média II na Akademii výtvarných umění v Praze a na Fakultě umění a designu v Ústí nad Labem. Spolupracuje s Národní galerií v Praze, kde je zastoupena ve stálé sbírce. V roce 2008 participovala na projektu lektorského oddělení Národní galerie – Veletržního paláce s názvem ICT a současné umění ve výuce výtvarné výchovy na středních školách, kde jako umělkyně připravila vlastní program. Nyní pracuje na doktorské práci na Akademii výtvarných umění v Praze s tématem studia Dosah a vliv POPu na teenagery, které si všímá vzoru, pravidel a tabu současné mládeže.

kk

Radka Müllerová: *Zastavení*, 2008, instalace

Kryštof Rybák

Kryštof Rybák (* 24. 2. 1979, Praha) je absolventem Akademie výtvarného umění v Praze v ateliéru Jana Hendrycha. Pracuje v době invaze nových technologií naprosto tradiční technikou bronzu, ale zároveň klasické sochařství popírá. Rybák miluje klasické modelování, ale uvědomuje si, že je v 21. století nemožné produkovat sochy v duchu realismu století dvacátého. Mladý sochař je známý především v zahraničí, ve svých dílech kombinuje sklo a klasické materiály bronz, zlato. Tvorba tohoto mladého umělce představuje svérázné pojetí zvířecích motivů, kterými jsou inspirovány a prodchnuty mnohé jeho jemné skulptury. U autora jde o přechod od jasné a dané živočišnosti, jeho násobení použitím spojením materiálů skla a kovu až k abstraktní, odosobněné lince, zdánlivé bezpředmětnosti a naznačené spojitosti s původním motivem lehce a ironicky v pohybu a rozehranosti tvarů, tvarové zkratce. Žije a pracuje v Praze.

kk

Kryštof Rybák: *Karlík*, 2009, galvanoplastika, povrchová úprava stříbro, sklo

VZPOMÍNKA

Vladimír Burda (25. 1. 1934, Úvaly u Prahy – 23. 10. 1970, Praha) je autorem experimentálních básní, výtvarným teoretikem a překladatelem. Obohatil vizuální poezii o typofrontáž, typoskript (kombinace strojopisu a rukopisu) a typokoláž.

Po studiích filozofie na FF UK (1954-1959, disertační práce o Johnu Lockovi) a absolvování vojenské základní služby (1961) pracoval jako kastelán na hradě Křivoklát. Od poloviny šedesátých let působil jako redaktor časopisu *Výtvarná práce* (v tiráži uváděn až od roku 1968), po roce 1969 v dělnických povoláních. Vzhledem k dlouhodobým psychickým problémům a ztrátou profesního uplatnění spáchal na počátku normalizace sebevraždu.

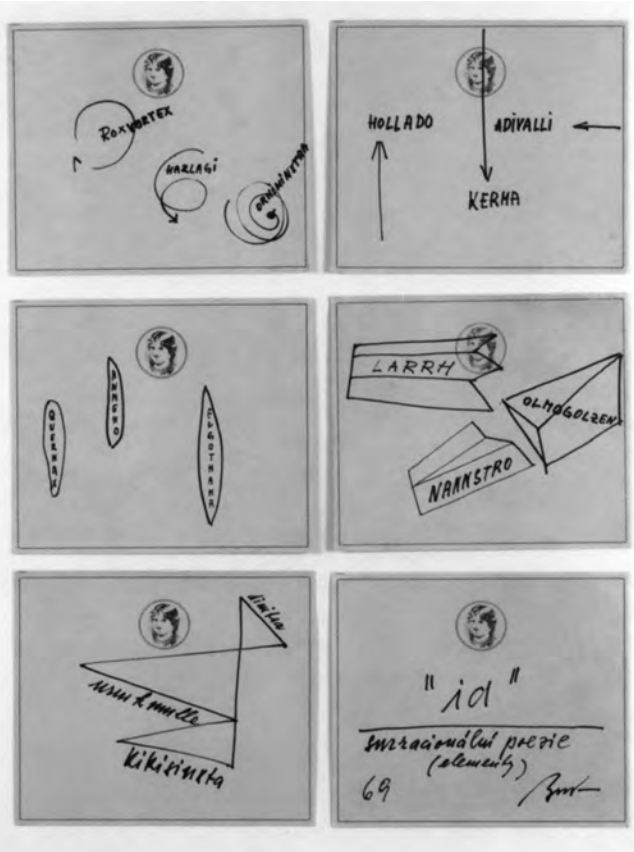

Vladimír Burda: *„id" / surracionální poezie / (elementy)*, 1969, tuš, modrý karton, soukromá sbírka

Vladimír Burda publikoval své teoretické texty věnující se happeningu, experimentální poezii, dále recenze, překlady a vlastní tvorbu zejména v *Literárních novinách*. Byl členem výtvarné skupiny Křižovatka. Od roku 1964 vystavoval Burda své experimentální básně společně buď se skupinou Křižovatka (mj. Galerie Václava Špály, 1964), nebo s dalšími experimentálními básníky (např. výstava *Obraz a písmo*, Galerie Václava Špály, Praha 1965*; Nová citlivost*, Litoměřice 1968; *Česká vizuální poezie*, Malá galerie Československého spisovatele, Praha 1969).

Významná je Burdova spolupráce s Jiřím Kolářem, s nímž se mj. podílel na knize *Slovník metod* (vznikalo od konce šedesátých let, knižně francouzsky *Dictionnaire des méthodes*, 1991, česky 1999). Používal zkratku V. B. a B., mezi přáteli výtvarníky byl znám pod přezdívkou Born.

Eva Krátká: *Útěky obrazu do poezie a poezie do obrazu. Teoretická východiska české vizuální poezie šedesátých let,* Host, 2012:
„Snahou o co nejdůkladnější přehled dané oblasti se vyznačují i časopisecky publikované texty o vizuální poezii od Vladimíra Burdy, překladatele, publicisty, kritika a básníka, který představoval až do nedávné doby jednu z pozapomenutých a nedoceněných figur tehdejších let. Několikrát a v různém rozsahu publikoval historické průřezy »zezobrazněním řeči«, v rámci kterého »slovo nebo jeho prvky jsou pojímány jako objekty a centrum vizuální energie«. Kromě prolínání dvou uměleckých sfér, poezie a malířství, zdůrazňuje u děl vizuální poezie i dvojí povahu písma, která je »symbolická a materiální, významová a zobrazovací«. Pokud je vázána na slovo, hovoří o konkrétní poezii, a pokud je spíše asémantická, nonverbální a akcentuje výtvarný aspekt, nazývá ji podle Koláře poezií evidentní. O jeho tvorbu se ostatně Burda zajímal velmi intenzivně a rozhovor, doplněný »heslovitým« návodem k jednotlivým Kolářovým technikám, patří dodnes k jedné z nejoriginálnějších interpretací umělcova díla. Avšak na rozdíl od Burdova teoreticko-kritického odkazu se ten básnický již dočkal souborného vydání. Je plné množství autorových komentářů jednotlivých postupů práce se strojopisem, mezi nimiž vyniká lyrická podstata neurčitých obrysů písma."

Vladislav Vaculka (3. 1. 1914, Jarošov – 27. 9. 1977, Uherské Hradiště) byl český malíř, grafik, sochař a pedagog. Zabýval se také šperkem, tapiserií a keramikou. Manželka Ida Vaculková byla malířka a sochařka. Školení: Akademie výtvarných umění, Praha (profesor Vilém Nowak, Max Švabinský).

Ve svém díle se inspiroval především lidovými tradicemi Moravského Slovácka.

Byl členem Syndikátu výtvarných umělců, kulturního sdružení Mladá kulturní Morava, Bloku výtvarných umělců země Moravskoslezské, skupiny Brno 57, Sdružení Q.

V počátcích své malířské tvorby rozvíjí kubistické podněty a pracuje se zjednodušováním tvaru. Během války vytváří soubor surrealistických kreseb a obrací se k principům metafyzické malby. Postupně směřuje k osobité recepci folklórní tematiky. Pod tlakem vnějších (politických) okolností v letech 1952-1958 byl nucen zanechat volné malby. Zdrojem existence se mu stala téměř výhradně keramika.

Společně s B. Matalem, J. Kubíčkem, V. Vašíčkem a Fr. Tichým se stal zakládajícím členem skupiny Brno 57. Poprvé se zúčastnil výstavy v zahraničí (Polsko). Začal se vracet k malbě a zabýval se intenzivně monumentální tvorbou v architektuře (krájená keramická mozaika, gobelíny).

Vykonal řadu cest do zahraničí: Rakousko (1961, 1965, 1966); SSSR (1959); Francie (1965); Itálie (1966), Libanonu a Sýrie. Vznikaly jeho stěžejní malířské kompozice, které nadále rozvíjel. Získal stříbrnou medaili na mezinárodní výstavě současné keramiky v Praze. V letech 1969-1974 působil jako profesor na SUPŠ v Uherském Hradišti. V letech 1972-1974 vytvořil řadu pozoruhodných stříbrných šperků a plastik.

Své bronzové figurální plastiky realizuje starobylou technikou lití na ztracený vosk, jež umožňovala složitější tvary a preciznost povrchu v detailu.

V období normalizace byl vyloučen z veřejného života i z uměleckoprůmyslové školy. Přestože i v této době vznikala jeho pozoruhodná sochařská díla, grafika i obrazy, přivodila tato nová diskriminace i předčasnou umělcovu smrt.

kk

Uherské Hradiště připomene letošní sté výročí narození akademického malíře, grafika, keramika a sochaře Vladislava Vaculky. Slovácké muzeum chystá v září ve své galerii výstavu malířova díla a jeho ženy Idy a radnice v den vernisáže slavnostně odhalí pamětní desku na domě, kde Vaculkovi žili a tvořili. Vaculkovi patřili v Uherském Hradišti k významným kulturním osobnostem, za minulého režimu byli perzekvováni. Do jejich ateliéru docházel například filozof Vladimír Blažek, spisovatelé Milan Kundera, Milan Uhde a Ludvík Vaculík. Ten patřil k jejich nejbližším přátelům a Vaculkovým věnoval kapitolu v románu *Český snář*. Když Vaculka ilustroval a graficky upravoval samizdatové vydání básní Jana Skácela, zasáhla komunistická Státní bezpečnost. Během domovních prohlídek a výslechů Vaculka v roce 1977 zemřel. Autorem pamětní desky ke stému výročí Vaculkova narození je Vaculkův žák Otmar Oliva.

Vladislav Vaculka: *Král*, 1967

ARCHITEKTURA

Výstava architekta Ladislava Vrátníka

Určitě stojí za to si připomenout, že na konci minulého roku měl v Galerii Portheimka první samostatnou výstavu akademický architekt Ladislav Vrátník.

Profesor Ladislav Vrátník (1927-2010) byl významným českým architektem, designérem a pedagogem a také prvním porevolučním rektorem pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové. V závěru svého života spojil profesor Vrátník svoji tvorbu se svým synem architektem Martinem Vrátníkem a společně se stali autory třeba souboru domů v pražských Jinonicích.

Ladislav Vrátník je také spolu s Jaroslavem Šustou starším autorem vítězného, přestože nikdy nerealizovaného návrhu na dostavbu Staroměstské radnice z konce šedesátých let minulého století.

(mk)

Architekt Javůrek vyhrál soutěž na dům na slavné pláži Bondi

Český architekt Aleš Javůrek může postavit dům na proslulé pláži Bondi v australském Sydney. Javůrek vyhrál mezinárodní architektonickou soutěž s originálním dílem částečně vytvořeným z lodních kontejnerů. Australský magazín *Architecture and Design* na svém webu informoval, že Javůrek uspěl v konkurenci více než tří stovek soutěžících. Javůrek zaujal porotu soutěže dílem, jehož základ tvoří dřevěná konstrukce a obytné prostory částečně vyplňují

ocelové kontejnery. Javůrek se podle poroty dokázal vyrovnat i s proměnlivými klimatickými podmínkami australského pobřeží. Dům je energeticky velmi efektivní, zelené střechy brání přehřívání během letních měsíců, zatímco v zimě bude moci být stavba z velké části vytápěna slunečním svitem. Jednou z architektových priorit prý bylo zachovat stromy a trávník a respektovat členění terénu na tři výškové úrovně svahu nad pláží.

kk

Veletržní palác vystavuje kresby architekta Feuersteina

Kresby architekta, malíře a scénografa Bedřicha Feuersteina (1892-1936) vystavuje nový grafický kabinet ve Veletržním paláci. Výstava *Možnosti architektonické kresby* potrvá do 20. dubna. Feuerstein architekturu studoval postupně na několika školách. V roce 1912 se zapsal k Jože Plečnikovi na pražskou Uměleckoprůmyslovou školu, byl také posluchačem techniky a nakonec i AVU ve škole Jana Kotěry. Byl mimo jiné jedním ze zakladatelů moderní české scénografie, od roku 1920 pracoval jako scénograf Národního divadla v Praze. V roce 1924 odjel do Paříže, kde pracoval v projekční kanceláři architekta Augusta Perreta. V roce 1926 odcestoval do Japonska, kde realizoval řadu projektů s Antonínem Raymondem. V roce 1930 se vrátil do Čech, podílel se na filmech Vladislava Vančury a znovu se věnoval scénografii, zejména v Osvobozeném divadle. Ve svých osmatřiceti letech dobrovolně ukončil svůj život. V Čechách stihl realizovat pouze dvě stavby.

kk

VZPOMÍNKA

Oldřich Tyl
(3. 1. 1884, Ejpovice – 4. 4. 1939, Praha) – přední český architekt, urbanista a teoretik architektury, jeden z tvůrců české meziválečné architektonické avantgardy. Vystudoval pozemní stavitelství a architekturu na české technice u Josefa Schulze. Po absolvování pracoval nejprve u Matěje Blechy, pak samostatně, později založil s architekty Terebou a Mikynou stavební závod TEKTA. Spoluzaložil i Klub architektů, jehož předsedou se stal roku 1920, inicioval vznik časopisu *Stavba* (1921) a byl předsedou Klubu za novou Prahu.

Je znám především jako spoluautor pražského Veletržního paláce společně s Josefem Fuchsem. Tento palác byl vlastně první velkou funkcionalistickou realizací v celé Evropě; Le Corbusier ji v roce 1928 hodnotil jako stavbu, která ještě není architekturou.

Jeho poslední velkou prací byl pak obchodní a činžovní dům s pasáží Černá růže v Praze na Příkopech. Byl průkopníkem nových konstruktivistických tendencí, vycházejících z využití železobetonových, ocelových a skleněných konstrukcí, které z technického hlediska dokonale ovládal. Zaváděl též velkoprostorová dispoziční řešení. Jeho technicky avantgardní stavby měly i přes svou strohost značnou výtvarnou úroveň a připomínají klasicistní kompozice.

Oldřich Tyl zemřel v Praze v nedožitých padesáti letech po dlouhé nemoci 4. dubna 1939.

hk

Karel Hubáček, Dr. h. c.
(23. 2. 1924, Praha – 23. 11. 2011, Liberec) – český architekt.

„Raději se dívám, než mluvím." K. Hubáček

Vizionářský architekt byl jednou z klíčových postav české architektury druhé poloviny 20. století, patřil k zakladatelům slavného ateliéru Sial, ze kterého vyšla řada vynikajících českých architektů.

Jeho jméno ale zůstane spojené hlavně s ještědským vysílačem. K dalším Hubáčkovým realizacím patří například banka v liberecké Frýdlantské ulici, interiér Naivního divadla v Moskevské ulici, městské kino v Doksech nebo kulturní dům s koncertní síní v Teplicích. Na stopy Hubáčka se dá narazit i v Praze (vodárenská vyrovnávací věž na Dívčích hradech nebo meteorologická věž na Libuši) a dokonce v jemenském Adenu, pro který spolu s Daliborem Vokáčem a Zdeňkem Patrmanem navrhl další vysílač.

Karel Hubáček získal za svůj neznámější návrh – televizní vysílač a hotel na Ještědu v Liberci – v roce 1969 cenu Augusta Perreta od UIA (Mezinárodní unie architektů), v roce 1996 např. získal cenu Herder-Preis, v roce 1996 ocenění Grand Prix 95 Obce architektů ČR, v roce 2001 Medaili za zásluhy II. stupně, v roce 2005 mu byla udělena pocta České komory architektů (za celoživotní dílo a za jeho morálně pevné postoje).

hk

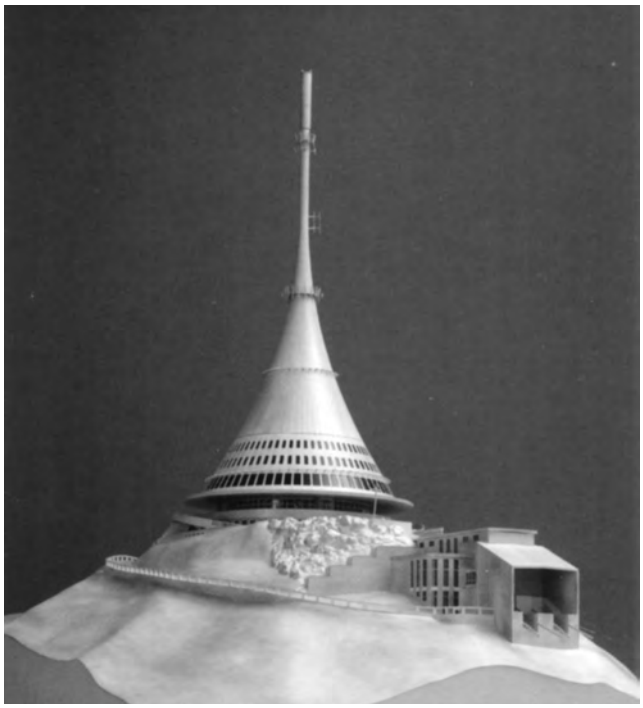

Karel Hubáček – model Televizní věže s hotelem na Ještědu, 1963-1969, laminát, kov, plexisklo

VÝSTAVY

V Ostravě se otevřela velká výstava Mařáka a jeho žáků

V ostravské Galerii Chagall probíhá velká výstava obrazů Julia Mařáka a jeho žáků, které byly zapůjčeny ze tří soukromých sbírek. Zájemci tak budou mít možnost poprvé vidět i díla, která se obvykle neprezentují. Výstava *Mařák a Mařákovci ze soukromých sbírek* představí 96 uměleckých děl, převážně půjde o olejomalby, které budou doplněny třemi rozměrnými kresbami. Kromě děl Julia Mařáka budou vystaveny práce další 25 autorů, například Antonína Slavíčka a dalších předních českých výtvarných umělců předminulého a minulého století. Výstava potrvá do 5. března.

Muzeum umění představí dámu české abstrakce Ludmilu Padrtovou

Muzeum umění v Olomouci nabídne návštěvníkům v první letošní výstavě obrazy a kresby Ludmily Padrtové. Expozice s tvorbou pozapomenuté a znovu objevené autorky má název *První dáma české abstrakce*.

Malířku a kreslířku Ludmilu Padrtovou (* 1931) lze právem považovat za první dámu české poválečné lyrické abstrakce. Její pozoruhodná tvorba však upadla do zapomnění a byla znovu objevena až v roce 1996 Jiřím Valochem. Od té doby proběhlo několik jejích samostatných výstav a její tehdy uzavřené dílo z let 1951-1961 se stalo téměř legendárním, neboť vedle Vladimíra Boudníka byla Padrtová pionýrkou české varianty tzv. informelu.

Vůbec první retrospektiva malířky a kreslířky, která v šedesátých letech rozdala nebo zničila velkou část svého díla, zahrnuje přes 20 obrazů a 120 kreseb z let 1951-2013. Výstava je otevřena do 20. dubna 2014.

Ostravská galerie chystá unikátní výstavu děl Bohumila Kubišty

Galerie výtvarného umění Ostrava chystá na letošní podzim unikátní výstavu děl Bohumila Kubišty a některých dalších autorů. Výstavu slavného umělce a dalších malířů, kteří se Kubištou inspirovali přímo, či z jeho odkazu, kurátoři nazvali *Zářivý krystal / Bohumil Kubišta a české umění / 1905-2013*. Návštěvníci se mohou kromě Kubištových pláten těšit také na díla dalších autorů zvučných jmen, jako je Emil Filla, Vincenc Beneš, Antonín Procházka, Jan Zrzavý, Josef Váchal, Josef Šíma, František Muzika, Jindřich Štyrský a další. Celkem výstava představí kolem padesáti autorů.

Výstava bude otevřena od 3. 10. 2014 do 4. 1. 2015. Dům umění, Jurečkova 9, 702 00 Ostrava, hlavní kurátor a autor koncepce výstavy: Karel Srp, historik umění.

Umění a sbírky francouzské šlechty ukazuje výstava na Hradě

Uměleckou tvorbu francouzských autorů a ukázky tamního uměleckého řemesla, tedy nábytek, hodiny, porcelán či oděvy ze šlechtických sbírek, představuje výstava v Císařské konírně Pražského hradu. Za stěžejní exponát pořadatelé považují půl tisíciletí starý rukopis *Rohanských hodinek*. Vzácný iluminovaný rukopis zapůjčila ze svého trezoru Národní knihovna. Výstava *Francouzské umění ze šlechtických sbírek* je součástí dlouhodobého projektu, který prezentuje různé aspekty z dějin šlecht. Projekt je plánován na deset let a měl by představit ještě rody Lobkowiczů, Žerotínů, Metternichů, Chotků, Lichtenštejnů, Schwarzenbergů a Poděbradů. Výstava v Císařské konírně potrvá do 23. února 2014.

Výstava *Začátek století*

Výstava *Začátek století 2000-2010* představuje nejvýznamnější domácí autory prvního desetiletí 21. století – široké spektrum děl, obrazy, fotografie, videa, sochy, objekty a další. Výstava se v roce 2012 konala v Západočeské galerii v Plzni a byla úspěšná. Nedávno byla oceněna Uměleckou cenou města Plzně jako kulturní událost loňského roku. Oproti původní výstavě je ostravská částečně obměněna. Významnou obměnu představuje instalace Jána Mančušky *Prostor za zdí*, která se podařila zapůjčit ze soukromé sbírky. V Galerii výtvarného umění Ostrava je výstava k vidění od 20. prosince do 23. února.

Zlínské muzeum ukazuje kulturu Indiánů a její vliv na Evropany

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně připravilo výstavu o životě severoamerických Indiánů. Ukazuje také, jak indiánská kultura ovlivnila životy některých lidí ve střední Evropě. K vidění jsou předměty, které lidé vyrábějí po vzoru Indiánů, i fotografie z různých akcí, například táboření nebo tanečních slavností. Výstava nazvaná *Všichni jsme příbuzní aneb Inspirace indiánskými kulturami Severní Ameriky* potrvá do 20. dubna. Součástí expozice jsou ukázky oděvů, šperků, čelenek i vybavení, které napodobují život Indiánů. Návštěvníci si mohou prohlédnout i tradiční domorodé obydlí Indiánů, zachyceny jsou příběhy a myšlenky původních obyvatel USA a Kanady. Výstavní předměty zapůjčila muzeu komunita lidí zajímajících se o indiánskou kulturu ve svém volném čase.

V Berlíně se otevírá výstava věnovaná Janu Husovi

Výstava věnovaná postavě českého církevního reformátora Jana Husa se otevírá na zastoupení německé spolkové země Bádensko-Württembersko v Berlíně. Akce uspořádaná Bádenským zemským muzeem předznamenává větší cyklus výstav, které v letošním roce připomenou šestisté výročí zahájení Kostnického koncilu, který vyřešil schizma v katolické církvi, ale zároveň neblaze proslul i Husovým upálením. Hlavním exponátem výstavy je část textilie, která údajně pochází z Husova pláště. Látka je mimořádná, protože po Husově upálení v červenci 1415 bylo vše, co na hranici zbylo, vhozeno do Rýna, aby se zabránilo kultu

českého kazatele. Švýcarští vědci ale při rozboru textilie došli k závěru, že pochází ze závěru 14. století a hodí se ke skromným nárokům typickým pro středověké žebravé řády, a proto by útržek skutečně mohl být součástí Husova oděvu. Na výstavě je rovněž k vidění faksimile Richentalovy kroniky, která názornými ilustracemi dokumentuje proces a upálení Husa. Vystavena je také například pamětní schránka ze dřeva stromu, který údajně vyrostl na místě hranice. Výstava o Husovi potrvá v Berlíně do 5. února. V dubnu na ni v Kostnici naváže velká výstava věnovaná samotnému koncilu, která bude otevřena až do září.

Výstava Jaromíra Novotného v hřbitovní Galerii Na shledanou

Volyňská Galerie Na shledanou je jednou z těch, které mají z pohledu běžného člověka k normálnímu daleko. Sídlí v nikdy nepoužívané prosklené smuteční síni uprostřed tamního hřbitova.

Na výstavě *Jaromír Novotný #11* v Galerii Na shledanou na část skleněné fasády autor nanesl tenkou vrstvu černé ofsetové barvy, na protější prosklenou stěnu druhou vrstvu, tentokrát magentu. Na jedné zdi je struktura vytvořená z několika desítek papírů formátu A4. Na papírech jsou různě velké obdélníky nanesené válečkem a různě sytou černou barvou nasycené obdélníky. Na protější zdi vytapetoval plochu černého čtverce. Doporučuji výstavu prohlížet pozorně i zvnějšku, pak se dočkáte překvapení.

K letmému vysvětlení díla Jaromíra Novotného (* 1974) by mohly napomoci tři historky. Při cestě od brány hřbitova ke Galerii Na shledanou pro mě Jaromír připravil komentovanou prohlídku po náhrobcích. Zatímco se většinou zastavujeme u jmen zemřelých nebo se bavíme lidovou tvořivostí pozůstalých, upozorňuje mě JN na odvrácené strany. Ty jsou sestavené z jednotlivých kamenů a z rubu vyznívá jejich sklad, proporce, švy a také výrazný povrch, který je výtvarně daleko zábavnější než lícové strany hrobů. Druhá historka je Jaromírovým popisem práce zahraničního umělce Wadea Guytona. Tiskne své obrazy (většinou jednoduché čtverce malované v textovém editoru Word) na plátno na staré a velké kopírce Canon. Vloží plátno do stroje, uvaří si kafe, kouří a kouká, jak to jede. Stejně jako zadní strany náhrobků jsou i plátna W. G. plochy vzniklé částečně náhodou, ale jejich původ je založen na reprodukovatelnosti či opakování schématu, a nikoliv na originálu, který byl typický pro sebedefinici moderního umělce. Přesto je vystavuje jako originály. Čímž se dostávám ke třetí historce, která je spíš jen životopisnou informací. Jaromír Novotný se před studiem na Akademii výtvarných umění vyučil tiskařem. Zabýval se tím, jak mechanicky prostřednictvím strojů a čtyř základních barev vytvářet povrchy z obrazů a ze slov a přenášet je na plochu papíru.

Jaromír Novotný v hřbitovní Galerii Na shledanou

Výstava potrvá do 31. března 2014.

Dobře prosvětlený prostor lze shlédnout zvenku v otvírací době hřbitova, klíče od galerie je možné si půjčit v Městském muzeu ve Volyni nebo v Informačním centru na náměstí. Domluva o vstupu možná také na tel. čísle 383 372 481. Smuteční síň byla dokončena v roce 1989, ale do provozu nikdy uvedena nebyla. Nachází se v areálu hřbitova, na hraně kopce Malsička. Kurátorem galerie je Jan Freiberg.

Další výstavy a informace na www.muzeum-volyne.cz.

Šumperské muzeum představí flašinety, výstava připomíná dílnu Kolbů

Flašinety různých druhů ozdobí prostory Vlastivědného muzea v Šumperku. Expozice představí historii výroby flašinetů pekařovské dílny Franze Kolba, která byla založena v druhé polovině 19. století. Návštěvníci se mohou těšit na malé „žebrácké flašinety" i velké zdobené hrací stroje. Výstava ponese název *Jak se v Pekařově narodila hudba*. Otevřena bude do poloviny února příštího roku.

Franz Kolb, původem zemědělec, začal flašinety vyrábět v roce 1864 a výroba trvala pravděpodobně až do konce druhé světové války. Na expozici se kurátorům podařilo shromáždit cenné kousky se sbírek šumperského muzea, ze sbírek muzeí v Brně, Praze, z Rožnova pod Radhoštěm či flašinety, které vlastní samotné sdružení. Návštěvníci vernisáže v šumperském muzeu se mohou těšit i na představení flašinetů v praxi.

Výstavní plán Galerie Portheimka pro rok 2014

Prostory Galerie Portheimka v Praze 5 patří k těm, které jsou pražskou veřejností velmi často a s oblibou navštěvovány. Velkou zásluhu na tom má jistě dramaturgická rada této galerie, která velmi pečlivě připravuje jednotlivé výstavy, ať už se jedná o jednotlivé umělecké osobnosti, nebo kolektivní a průřezové výstavy.

V lednu tohoto roku představí výstava *Svět za zrcadlem* dílo malíře Miroslava Jiránka (* 1951). Jiránek je absolventem Vysoké školy uměleckoprůmyslové a již řadu

let se věnuje užité grafice. Hlavní náplní jeho práce tvořily plakáty, ilustrace a topografie. Koncem osmdesátých let se postupně od této tvorby odpoutával a začal se zabývat volnou malbou, které se od začátku devadesátých let věnuje téměř výhradně. Většinu prací tohoto umělce tvoří olejomalby, vyzařující klidnou a meditativní atmosférou. Tato díla, kterých není mnoho, našla svoje místo většinou v menších soukromých sbírkách.

Miroslav Jiránek: *Svět za zrcadlem*

V únoru budou mít návštěvníci možnost seznámit se se současnou tvorbou sochařky Marie Šeborové (* 1966) na výstavě pod názvem *Způsob bytí* a sochařem Jeanem-Paulem Chablaisem (* 1952). Expozice bude vytvořena formou vzájemné konfrontace obou umělců, z nichž každý je poněkud jiného výtvarného zaměření. Střetnou se tu klasická figurativní tvorba Marie Šeborové ve formě plastik, reliéfů a kreseb v kontrastu s abstraktním dílem (sochy, asambláže, obrazy) J.-P. Chablaise, který při svém výtvarném projevu používá různé materiály.

V březnu se veřejnosti představí Barbora Kyšková (* 1954), absolventka Akademie výtvarných umění, která se zaměřuje na volnou malířskou tvorbu a portréty. Věnuje se hlavně knižní ilustraci, a to jak dětských knížek, tak i světově známých literárních děl. Na svém kontě má také množství časopiseckých publikací.

Duben bude ve znamení plakátů. Výstava pod názvem *Český plakát 1. poloviny 20. století* bude navazovat na předchozí výstavy věnované plakátům z oblasti hudby a divadla. Výstava představí velké množství plakátů charakterizujících životní styl a hodnoty především v meziválečném období. Návštěvníkům bude nabídnuta možnost srovnání přístupu tehdejších a současných tvůrců k této tematice.

V květnu bude prostor Galerie Portheimka věnován zajímavé, i když možná ne tak široce známé tvorbě Jany Dubové-Hellerové (* 1926). Tato výtvarnice přežila holocaust – prošla Terezínem i Osvětimí. Po válce vystudovala Státní grafickou školu a živila se užitou grafikou. Ve výstavních prostorách se bude prezentovat svými typografiemi s názvem *Vzpomínky na minulost*. Jana Dubová-Hellerová je také autorkou cyklu obrazů *Sny o mrtvých*, ve kterých ztvárnila svoje vzpomínky.

Červen bude patřit malíři Janu Mikovi (* 1978). Ten zastupuje novou uměleckou generaci ovlivněnou street artem druhé poloviny devadesátých let. Jeho výstava nazvaná *Labyrinthaus* představí tvorbu, při níž umělec čerpal inspiraci především na ulici, velkoměstské periferii.

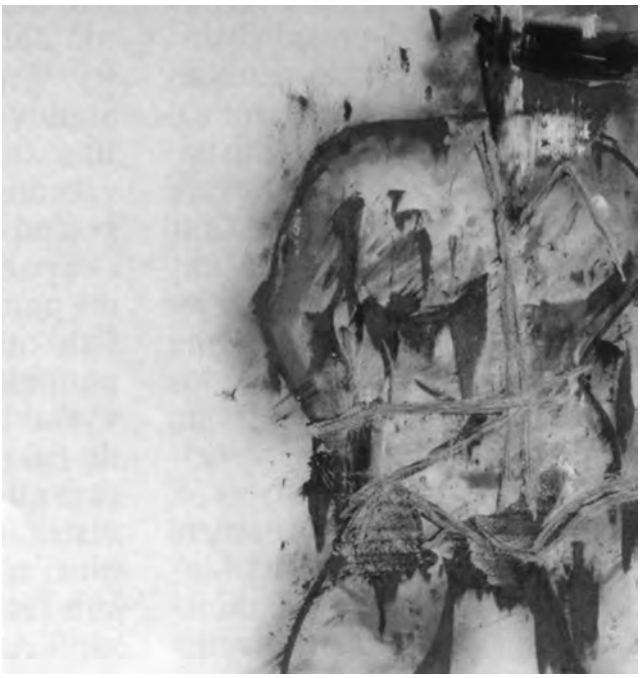

Jan Miko: *Labyrinthaus*

Červenec zaplní výstava *Politické karikatury* ze sbírky Michala Voráčka, která bude reflektovat vývoj a stav české demokracie a svou odlehčenou formou bude návštěvníky vybízet k úvahám o nejrůznějších proměnách lidské společnosti.

Srpen se bude prezentovat společnou výstavou pod názvem *České moře*. Jedná se o tradiční setkání skupiny výtvarných umělců, kteří jsou dlouhodobě spjati s Galerií Portheimka a na expozici budou konfrontovat svá pojetí zvoleného tématu, což se vše bude odehrávat v přátelském duchu.

Ljuba Krbová: Snímky pod názvem *Dozvuky z dalekých cest*

V září se představí svojí další uměleckou činností Ljuba Krbová (* 1958), která je široké veřejnosti známá jako

herečka. Tady budou mít návštěvníci možnost seznámit se s její fotografickou tvorbou. Snímky pod názvem *Dozvuky z dalekých cest* přiblíží exotické země, jako jsou například Barma, Kambodža, Laos, Thajsko, Čína, Tibet a Nepál.

Říjen potěší milovníky poetických a něžných obrázků Venduly Císařovské (* 1950). Tato ilustrátorka, malířka a restaurátorka je absolventkou Akademie výtvarných umění a její olejomalby v mnohém navazují na díla slavného rodinného příbuzného Jana Zrzavého. Tvorba Venduly Císařovské slaví stále větší úspěchy nejen doma, ale především v zahraničí.

V listopadu nás zastihne výstava, která bude věnovaná 95. výročí úmrtí politika M. R. Štefánika (1880-1919). Představí život této významné postavy novodobé československé historie, a to formou fotografií, písemností, důležitých dokumentů, ale také nejrůznějších drobností. Za zmínku také stojí to, že jménem M. R. Štefánika je pojmenována důležitá ulice v centru Prahy 5.

A konečně v posledním měsíci roku 2014 v prosinci zaplní výstavní prostory expozice, která bude věnovaná stoletému výročí narození Vojtěcha Kubašty (1914-1992). Český malíř, grafik a ilustrátor dětských knih je ve světě známý především jako tvůrce dětských prostorových pohádek a příběhů, ale jeho tvorba je daleko širší. Patří k ní návrhy obalů a grafická úprava knih, návrhy plakátů a kalendářů, také třeba panoramatické pohledy na významné kulturní objekty. Vojtěch Kubašta je také tvůrcem řady krásných litografických listů s pohledy na starou Prahu s jejími zákoutími.

Z díla Vojtěcha Kubašty

(mk)

Výstava, která připomněla Osvětim

Celý leden mohli zájemci vidět expozici, která byla umístěna v prostorách Úřadu městské části Praha 5. Výstava se jmenovala *Místa utrpení, smrti a hrdinství* a připomínala hrůzy koncentračního tábora Osvětim v období druhé světové války.

Výstavní soubor 28 mobilních panelů seznamoval návštěvníky se vznikem koncentračních táborů v Německu bezprostředně po nástupu Adolfa Hitlera k moci. Ukazoval, kdo a jak tyto tábory připravoval a z jaké zvrácené ideologie při tom vycházel. Seznamoval s osudy českých vězňů z českých zemí po roce 1939 – jednotlivců i celých etnických skupin pronásledovaných a vězněných pro své politické smýšlení, náboženské přesvědčení, barvu pleti nebo „rasový" původ. Vše bylo doloženo fotografiemi a fotokopiemi dokumentů s průvodními texty.

Duchovním autorem výstavy byl Ota Kraus, osvětimský vězeň a spoluautor knihy *Továrna na smrt*, který byl také autorem scénáře první československé expozice v osvětimském koncentračním táboře v roce 1950 a také scénáře rozšířené expozice otevřené v roce 1970, 25 let po osvobození Osvětimi.

V roce 1980 přišel Ota Kraus s myšlenkou otevřít stálou výstavu s tematikou osvětimského tábora, která by byla instalována v Československu. Přestože se vytrvale snažil získat podporu pro svoji myšlenku, finanční prostředky se mu získat nepodařilo a projekt nebyl realizován. Ota Kraus věnoval pak všechny svoje síly a čas prosazení této myšlenky až do konce svého života.

Po roce 1989 převzala tuto jeho iniciativu Historická skupina Osvětim v čele s jejím předsedou Robertem Batěkem. Podařilo se jí získat podporu nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Klíčovými se pro realizaci projektu staly granty Česko-německého fondu budoucnosti a Nadačního fondu obětem holocaustu. Přispěla také Federace židovských obcí a Židovská obec Praha. A tak čtvrt století po vzniku myšlenky Oty Krause byla v roce 2005 zahájena tato výstava pod názvem *Místa utrpení, smrti a hrdinství*, a to ve zvláště příznačném prostoru – v kamenném klínu liberecké synagogy. Tady zahájila svoje putování a na svém kontě má již přes 50 „štací". Momentálně poslední zastávkou byla právě výše jmenovaná Praha 5.

Jakýmsi epilogem k celé výstavě bylo několik jejích posledních panelů. Jejich hlavním záměrem bylo varování před stále se rozmáhajícími neonacistickými, xenofobními a antisemitskými projevy, které bohužel nacházejí stále svoje sympatizanty, a to především mezi mladými lidmi. I proto odkaz této výstavy, zejména ve vztahu k historické paměti, zůstává trvale platný.

(mk)

Expozici v sídle úřadu MČ Praha 5 zahájil Marek Kukrie za účasti Asafa Auerbacha, výkonného místopředsedy Historické skupiny Osvětim

DIVADLO

Padesát let *Zahradní slavnosti*

Hra Václava Havla *Zahradní slavnost* oslavila koncem loňského roku významné jubileum: 3. prosince 2013 to bylo právě padesát let od její premiéry, která se konala v roce 1963 v Divadle Na zábradlí.

Toto výročí bylo 12. a 13. prosince 2013 připomenuto odbornou konferencí *Zahradní slavnost – klíčová událost moderního českého divadla* a dále pak dvěma inscenacemi této hry, jejichž režiséry byli Andrej Krob a Dušan D. Pařízek.

(mk)

Půlstoletí Violy

Půl stoletou existenci pražského divadla Viola připomněla na konci roku 2013 kniha fotografií, která je doplněna texty dvanácti spolutvůrců, kteří se podíleli na profilu této komorní scény. *Magické místo Viola – 50 sezon*, tak se jmenuje publikace, jejímž editorem je Jiří Tušl.

(mk)

V Třebíči se chystá další ročník festivalu Divadla 2-3-4 herců

Představení *Válka profesora Klamma* s Oldřichem Navrátilem v hlavní roli zahájí 17. února v třebíčském Národním domě 12. ročník festivalu Divadla 2-3-4 herců. Třebíčský rodák Navrátil je zároveň patronem festivalu. Přehlídka potrvá do 5. března, divadelní příznivci v jejím průběhu zhlédnou sedm představení. Diváci mají o přehlídku dlouhodobě značný zájem, každoročně jich přijde kolem dvou tisícovek. Divácky velmi atraktivní by mohlo být představení pražského Divadla Ungelt *Deštivé dny* v pondělí 3. března. V režii Janusze Klimsza diváci uvidí Richarda Krajča a Davida Švehlíka. Krajčo získal loni za roli Dennyho v tomto dramatu cenu Thálie za nejlepší mužský činoherní výkon. Přehlídku zakončí ve středu 5. března představení *Bláznivý Petříček*. V režii Petera Serge Butka diváci uvidí Tatianu Vilhelmovou a Vojtěcha Dyka. Program letošní přehlídky zájemci najdou na webových stránkách http://www.mkstrebic.cz.

kk

Před dvaceti lety (7. 1. 1994) zemřel v Montrealu Emil Radok, režisér a výtvarník, spolutvůrce Polyekranu a Laterny Magiky

Emil Radok se narodil 22. 3. 1918 v Kolodějích nad Lužnicí. Po druhé světové válce začínal jako divadelní a filmový kritik. Krátce působil v redakci *Práce*, odkud odešel po únoru 1948, když mu byly cenzurovány první texty. Poté se stal scénáristou na Barrandově, divadelním dramaturgem v Olomouci a později vedoucím redaktorem divadelní literatury v Orbisu. Světový věhlas získal jako tvůrce polyekranu a spolutvůrce (s bratrem Alfrédem) Laterny magiky. Úspěchy, kterých mj. díky práci obou bratrů dosáhlo Československo na světových výstavách v roce 1958 v Bruselu a v roce 1967 v Montrealu, usnadnily začátky Emila Radoka v Kanadě, kde žil od roku 1968. V zahraničí vytvářel náročné výstavní programy založené na audiovizuální technice. Pracoval např. pro Organizaci Walta Disneye, pro Expo '86 ve Vancouveru, pro vědecko-zábavní park v Poitiers ve Francii. Ve svých scénářích a úvahách o metodě tvorby přispěl Emil Radok k rozvoji teorie estetiky audiovizuálních umění. V závěru roku 1993 se stal laureátem ceny Masarykovy akademie umění.

kk

„Život není žádná sranda, ale život bez srandy by nebyl žádnej život"

Už tento výrok vypovídá o optimistické povaze herce Milana Neděly (* 23. 2. 1934). Narodil se v Praze, ale vyrůstal v Radlíku u Jílového. Po návratu do Prahy, kde jeho otec pracoval jako šéf účtárny v pankrácké továrně Janeček – Wanderer, započal se studiem na holešovickém gymnáziu, z něhož byl z kázeňských a politických důvodů vyloučen. Přestoupil a odmaturoval na Nerudově gymnáziu v Hellichově ulici. Již za studií účinkoval v dramatickém kroužku a v roce 1956 absolvoval u profesorů Neumanna, Vejražky, Salzera a Lukavského DAMU. Nejdříve vystřídal významné mimopražské scény Městského oblastního divadla v Kolíně a Východočeského divadla v Pardubicích. Poté přešel opět do Prahy, zda působil v divadlech Na zábradlí, Na Fidlovačce, Paravan, Rokoko a v Karlíně (1973-1982), odkud odešel na odpočinek.

Díky své monumentální, zavalité, ale stále mrštné postavě (roku 1966 při výšce 193 cm vážil 120 kg) skvěle exceloval v komických i charakterních operetních rolích bodrých hromotluckých mužů. Účinkoval například ve hrách *Marie Stuartovna*, *Těžká Barbora* nebo *Nepokojné hody svaté Kateřiny*. Ve filmu si poprvé zahrál v malé roli ošetřovatele ve středometrážní satiře *Blázni mezi námi* (1955) režisérů Beyera, Kirstena a Petzolda. Jeho filmová kariéra, která pokračovala navzdory účinkování na oblastních divadlech, se začala rozvíjet až po roce 1960. Z těch významnějších rolí si připomeňme např. roťáka u odvodů v komedii *Dobrý voják Švejk* (1956), nenažraného vojína Balouna v *Poslušně hlásím* (1957) Karla Steklého, hostinského ve Vorlíčkově *Dívce na koštěti* (1971), fousatého rytíře v Podskalského *Noci na Karlštejně* (1973), žárlivého Horna v komedii *Já to tedy beru, šéfe!* (1978) Petra Schulhoffa a mafiána Enrica v Herzově bláznivé komedii *Buldoci a třešně* (1981). Naposledy se divákům představil menšími rolemi v pohádkách *Pehavý Max a strašidlá* (1987) Juraje Jakubiska a *O zatoulané princezně* (1988) Antonína Kachlíka.

Významná byla i Nedělova práce v televizi. Komické role vytvářel taktéž v rozhlase. Velkou popularitu si u diváků vydobyl svým účinkováním v oblíbeném pořadu *Komik a jeho svět*, který uváděl po Miloši Kopeckém v letech 1979-1994.

Jako velký fotbalový fanoušek Slavie se účastnil jako hráč desítek fotbalových utkání herců. Se spisovatelem Petrem Hořcem vydal svoji vzpomínkovou knížku *Rozpomínky* (1997). Komik Milan Neděla zemřel 14. dubna 1997 v Praze ve věku šedesáti tří let.

hk

Zemřela divadelní a filmová herečka Věra Tichánková

Ve věku 93 let zemřela divadelní a filmová herečka Věra Tichánková. V roce 2003 získala Tichánková cenu Thálie za celoživotní mistrovství v činohře. Před více než půl stoletím stála u zrodu Divadla S. K. Neumanna v Libni (dnes Divadlo pod Palmovkou) a zůstala mu věrná po celý život. V Libni vytvořila zejména pod vedením režisérů Jaroslava Dudka, Václava Lohniského a Evžena Sokolovského spoustu komediálních i charakterních rolí. Má za sebou i desítky postav filmových a televizních – v devadesátých letech například v nováckém seriálu *Hospoda*, známá je i jako Heřmanka ze seriálu *Byli jednou dva písaři* nebo „Černá kronika" z komedie *Ať žijí duchové!* Hostovala v roli Babičky v inscenaci *Lucerna*, kterou uváděla Divadelní společnost Josefa Dvořáka.

hk

LITERATURA

Státní ceny

Státní cenu za literaturu obdržel v loňském roce básník Petr Hruška za sbírku *Darmata*. Cenu za překladatelské dílo udělila porota Vratislavu Slezákovi za celoživotní dílo s přihlédnutím k překladům Hermanna Hesseho. Cenu ministerstva kultury za přínos v oblasti divadla získal Ctibor Turba, v oblasti hudby byl pak porotou vybrán kritik Jiří Černý. Pro oblast výtvarného umění se stal vítězem Milan Grygar a za přínos architektuře byl oceněn teoretik architektury Rostislav Švácha. Za přínos v oblasti kinematografie byl oceněn Vladimír Opěla – porota mu tuto cenu udělila za celoživotní dílo a zásluhy o rozvoj Národního filmového archivu. Nositelem ceny In memoriam se stal František Vláčil.

(mk)

Cenu Karla Čapka pro rok 2014 dostal editor Jan Šulc

Laureátem Ceny Karla Čapka pro rok 2014 se stal redaktor a editor české literatury Jan Šulc. Český PEN klub ho ocenil za dlouholetou iniciativní a neúnavnou ediční práci. Cenu, jejíž součástí je odměna 100 000 korun, si převzal v rezidenci pražského primátora. Laureát vedle odměny dostane i bronzovou plastiku rozevřené knihy s reliéfem portrétu Karla Čapka, kterou vytvořil Vladimír Preclík.

Jan Šulc se narodil v roce 1965, po studiu anglistiky a portugalštiny pracoval v jednom z pražských antikvariátů a od roku 1990 tři roky v nakladatelství Odeon. V současné době je Šulcovo jméno úzce spojeno zejména s nakladatelstvím Torst, které je zaměřeno na vydávání memoárů, beletrie a odborné literatury. Spolupracuje s nakladatelstvím zhruba dvacet let a podílí se na tvorbě jeho edičního plánu a na vzniku knih.

kk

Nová kniha mapuje gotické kostely rožmberského panství

Po více než deseti letech studia sakrální architektury v jižních Čechách a sousedních regionech vydává Národní památkový ústav knihu, která se zabývá souborem kostelů postavených na přelomu 15. a 16. století v rožmberském panství. Kniha *Pozdně gotické kostely na rožmberském panství* autora Romana Lavičky obsahuje téměř 300 barevných fotografií a více než 60 nově zhotovených půdorysů staveb doplněných detaily z historických map. K popisu každého kostela je připojen historický německý název lokality a mapa. Nechybí ani soupis zachovaného středověkého mobiliáře. V závěru katalogu je připomenuto několik dnes již neexistujících staveb, které zanikly převážně po druhé světové válce demolicí nebo zatopením kvůli přehradní nádrži Lipno.

kk

Spisovatel Dan Brown v Praze

Památky staré Prahy obdivoval při své první návštěvě metropole jeden z nejprodávanějších autorů současnosti Dan Brown. Podle oficiální zpráv byl v Praze nenápadný světlovlasý autor na dovolené se svojí manželkou, spekuluje se však, že by jeho cesta mohla souviset s hledání inspirace pro jeho další dílo. Autor knižního hitu *Šifra mistra Leonarda* (*Da Vinciho kód*) navštívil například románské sklepy pod Pražským hradem, katakomby pod Staroměstským náměstím, zajímal se i o židovskou kulturu. Americký spisovatel, tvůrce postavy symbologa Roberta Langdona, převzal za svůj poslední román *Inferno* ocenění Kniha roku 2013 od slovenského vydavatelství Ikar, které prodalo 75 000 výtisků. Brown je autorem šesti románů – *Digitální pevnost*, *Pavučina lží*, *Andělé a démoni*, *Šifra mistra Leonarda*, *Ztracený symbol* a *Inferno* – a po celém světě prodal více než 200 milionů knih přeložených do 52 jazyků. Všechny tituly v Česku vydalo nakladatelství Argo. Ve svých objemných knihách Brown mísí historii, umění, šifry a symboly.

hk

Vyšly memoáry Jiřího Menzela

Nakladatelství Slovart vydalo knihu vzpomínek filmového a divadelního režiséra Jiřího Menzela *Rozmarná léta*. Publikace, která svým názvem záměrně evokuje Menzelův slavný film, je vybavena zajímavým textem a doprovází ji i rozsáhlý obrazový materiál – momentky z natáčení jsou doplněny plakáty, divadelními programy, dále jsou zde ukázky osobní korespondence i prvních ještě zcela nesmělých básnických pokusů budoucího režiséra. K nejzajímavějším pasážím memoárů určitě patří umělcovy osobní vzpomínky na slavné kolegy, jakými byli například tak protikladné osobnosti jako režisér Otakar Vávra a spisovatel Bohumil Hrabal.

(mk)

Vzpomínka na Jaroslava Putíka

Ve věku devadesáti let zemřel koncem minulého roku spisovatel Jaroslav Putík.

Jaroslav Putík debutoval již před koncem druhé světové války, ale následně byl nucen čelit mnoha překážkám, včetně věznění v koncentračním táboře, byl také perzekvován během totalitního režimu. Známými díly jeho prozaické tvorby jsou například *Smrtelná neděle*, *Brána blaženosti* nebo *Volný let voliérou*. Jeho nejznámějším dílem je román *Muž s břitvou*. Jaroslav Putík se během svého života stal držitelem několika ocenění, včetně Ceny Egona Hostovského nebo Ceny Českého PEN klubu, která mu byla udělena v roce 2013.

(mk)

VZPOMÍNKA

Jiří Wolker
(29. 3. 1900, Prostějov – 3. 1. 1924, Prostějov) – český básník, teoretik proletářského umění, všeobecně nadaný: literárně, výtvarně i hudebně. Už na gymnáziu publikoval ve studentských časopisech. Na přání svého otce (bankovního úředníka) studoval v Praze práva, přičemž zároveň navštěvoval literární přednášky. Kromě toho byl nadšený Sokol a skaut. Wolker byl členem Literární skupiny a Devětsilu. Během studií onemocněl tuberkulózou, již v dětství však trpěl častými záněty mandlí, katary průdušek a problémy s játry a klouby. Léčil se u moře i ve Vysokých Tatrách (v Tatranské Poljance), nakonec tuberkulóze podlehl v mladém věku 24 let.

Wolker si v předtuše své brzké smrti napsal vlastní epitaf: „Zde leží Jiří Wolker, básník, jež miloval svět, a pro spravedlnost jeho chtěl se bít, dřív však než mohl srdce své k boji vytasit, zemřel mlád dvacet čtyři let!“

Ukázka z díla:

Jiří Wolker: ***Poštovní schránka (Host do domu)***
Poštovní schránka na rohu ulice,
to není nějaká lecjaká věc.
Kvete modře,
lidé si jí váží velice,
svěřují se jí docela,
Psaníčka do ní házejí ze dvou stran,
z jedné smutná a z druhé veselá.

Psaníčka jsou bílá jako pel
a čekají na vlaky, lodě a člověka,
aby jak čmelák a vítr je do dálek rozesel,
– tam, kde jsou srdce,
blizny červené,
schované v růžovém okvětí.

Když na ně psaní doletí,
narostou na nich plody
sladké nebo trpké.

Antonín Sova
(26. 2. 1864, Pacov – 16. 8. 1928, Pacov) – český symbolistický básník a prozaik ovlivněný impresionismem, člen a knihovník Umělecké besedy, významný představitel české moderny. Plachý samotář s těžkou míšní chorobou, která mu nakonec znemožnila volný pohyb. V mládí byl citově vázán k matce, jejíž smrt († 1879) silně ovlivnila jeho dílo. Maturoval na gymnáziu v Písku (1885), poté krátce studoval práva v Praze. Na přímluvu Jaroslava Vrchlického dostal místo v redakci *Ottova slovníku naučného*. Od roku 1898 do důchodu v roce 1920 působil jako ředitel Městské knihovny v Praze.

Lyricky meditoval nejen ve verších, ale i v próze. Na patetickou a formálně dokonalou poezii ruchovců a lumírovců reagoval básněmi zachycujícími prosté jevy života. Usiloval o spojení mezních postojů a protichůdných pocitů, vyjadřoval deziluzi, zoufalství, duchovní i sociální bídu v protikladu ke snům o harmonickém a spravedlivém světě. Zemřel 16. 8. 1928 v rodném Pacově.

Rozsáhlé básnické a prozaické dílo vyjadřuje většinu dobových uměleckých a společenských impulsů (realismus, symbolismus, impresionismus, sociální tematika). Psal intimní, přírodní a společenskou lyriku.

Ukázka z díla:

Antonín Sova: ***Olše (Květy intimních nálad, 1891)***
Jak jsem, olše, měl vás rád,
v podvečerní, vonný chlad,
nad vodou když schýlen sám
stín váš chvěl se sem a tam.
Rybářův dnes táhlý hlas
nocí hlubokou se třás,
šumot mlýnských vážných kol
ve mně vzbouzel starý bol.

V třtinách sluka, černý bod,
čeřila jen vlny vod,
a v mé duši také tak
bloudil zlatých snění pták.

Antonín Sova: ***Rybníky (Z mého kraje, 1893)***
Ty české rybníky jsou stříbro slité,
žíhané temnem stínů pod oblaky,
vloženy v luhy do zeleně syté
jsou jako krajů mírné, tiché zraky.
Tu sluka steskne v rákosí blíž kraje
a kachny vodní s peřím zelenavým,
jak duhovými barvami když hraje,
se nese v dálce prachem slunce žhavým;
chlad s dechem puškvorců lukami stoupá,
a s vůní otavy po kraji dýchá,
vzduch mírně chlazen vlnami se houpá,
a něco jako věčný stesk v tom vzdychá.

FILM

První republika

Období první republiky patří bezesporu k těm nejzajímavějším v české historii. Česká televize natočila v nedávné době seriál, který svým dějem spadá právě do tohoto období. První republika je zde divákovi představena v autentických historických kulisách s dobovými kostýmy, architekturou i pohledy do ulic prvorepublikové Prahy a obsahuje také silné lidské příběhy, obohacené napínavým detektivním příběhem. Tvůrci seriálu také na konkrétních lidských osudech ukazují, jaká byla prvorepubliková společnost, čím se bavila a co ji trápilo. Diváci budou mít možnost nahlédnout do životů všedních i méně všedních hrdinů, kteří žili v období od roku 1918 až do konce druhé světové války.

(mk)

České století

Dvacáté století bylo nabité klíčovými událostmi. Jeho dramata inspirovala historika a spisovatele Pavla Kosatíka, jehož scénář se stal podkladem ke zpracovaní historického televizního cyklu *České století* – jeho režisérem je Robert Sedláček.

Devět filmů nabízí nezvyklý pohled na zásadní okamžiky československé historie v letech 1918-1992. Každý díl je zaměřen na jedno datum a osobnosti, jejichž tehdejší rozhodnutí měla pro národ osudové důsledky. Prvních pět dílů bylo odvysíláno Českou televizí do konce roku 2013, zbývající čtyři díly budou uvedeny na podzim letošního roku.

První díl – ***1918: Veliké bourání***
V roce 1914 odjel T. G. Masaryk z Prahy, opustil Rakousko-Uhersko a vydal se na cestu za osvobozením Čechů a Slováků. „Jsme na prahu revoluce světové. Evropa a svět vstupují do nového stadia vývoje, v kterém se rozhodne, kdo bude držet moc. Jestli staré feudální teokracie, nebo systém moderní, který ctí lidskou svobodu." (TGM)

Druhý díl – ***1938: Den po Mnichovu***
Dvě naprosto odlišné osobnosti, chladnokrevný kalkulátor Edvard Beneš a horkokrevný bijec Emanuel Moravec. Zatímco Beneš mezinárodní diktát akceptuje, většina československé armády volá po krvi. „Stát má armádu na to, aby lidem, co se na to nehodí, ukázala, že umírání má smysl." (Emanuel Moravec)

Daniel Landa jako plukovník Emanuel Moravec

Třetí díl – ***1941 Kulka pro Heydricha***
Rozhodnutí šéfa československé exilové rozvědky v Londýně Františka Moravce zlikvidovat Heydricha rozbouří hladinu adrenalinu londýnského odboje, který je orientován především na vyjednávání a politicko-strategické cíle v Británii. Zatímco Moravec touží po činu, prezident Beneš mu v tomto ohledu nepřeje sluchu, protože vraždy nepatří do jeho myšlenkového světa. „Diskuse jsou kořením demokracie." (Edvard Beneš)

Čtvrtý díl – ***1948: Všechnu moc lidu***
Únor roku 1948 se stal velkou chvílí pro premiéra Klementa Gottwalda. Demokratičtí ministři jeho vlády podávají demisi s vidinou Gottwaldova následného pádu a s tím, že prezident Beneš jmenuje prozatímní vládu, která zemi dovede k předčasným volbám, v nichž komunisté určitě nevyhrají. „My všichni si to přejeme. Vše proběhne přesně podle ústavy." (Klement Gottwald)

Pátý díl – ***1952: Zabíjení soudruha***
Klement Gottwald je už čtvrtým rokem u moci a ovládá ho strach a alkohol. Rusové se k němu chovají jako k pomocnému personálu a v řadách soudruhů se šíří strach, že bude zapotřebí obětovat jednoho z nich, aby dokázali, že nepřátelé socialismu nejsou trpěni ani ve vlastních řadách. „Klémo, strana mě pověřila odpovědností za tvoje zdraví. Takže konám." (Rudolf Slánský).

Když se tvůrci televizního cyklu *České století* probírali českou historií, dospěli k šestnácti tématům. Postupně se pak rozhodli zúžit cyklus na devět dílů, v nichž zaměřili svoji pozornost na roky 1918, 1938, 1941, 1948, 1952, 1968, 1976, 1989 a 1992. V letošním roce na podzim přijdou tedy na řadu zbývající čtyři díly, mezi nimiž bude i Silvestr 1976, kdy Václav a Olga Havlovi spolu se spisovatelem Pavlem Kohoutem probírali poslední detaily Charty 77 předtím, než bude text zveřejněn.

Představitelem Václava Havla je ve filmu mladý a téměř neznámý herec Marek Daniel. Režisérovým záměrem bylo najít někoho, kdo není široké veřejnosti známý z nějakého seriálu nebo show a tento jeho požadavek Marek Daniel naplnil. V roli Olgy Havlové se divákům představí herečka Tereza Hofová. Kvalitu celého projektu zaručuje i další herecké obsazení: Ivan Trojan jako brigádní generál František Moravec, jedna z nejkontroverznějších osobností českých dějin, Daniel Landa jako plukovník Emanuel Moravec, Martin Huba, který ztvárnil T. G. Masaryka, Jan Novotný coby Edvard Beneš a mnoho dalších.

Podle obou tvůrců se cyklus *České století* nesnaží o rekonstrukci průběhu tehdejších historických událostí, ale o vytvoření situací, v nichž diváci mohou s historickými postavami spoluprožívat jejich pocity, pochyby, odhodlání i obavy. Vybírá napínavé konflikty, jejichž důsledky se dramaticky promítaly do života lidí a měly zásadní vliv při směřování českého národa na dlouhou dobu dopředu.

(mk)

Vančurovu cenu udělil FITES scénáristovi a herci Zdeňku Svěrákovi

Mimořádné počiny v oblasti audiovizuálních děl odměnil výročními cenami Český filmový a televizní svaz FITES. Jednou z nich je Cena Vladislava Vančury za přínos české kinematografii, kterou v berounském kině Mír převzal scénárista a herec Zdeněk Svěrák. Dostal ji za profesionalitu, humanismus a humor, jimiž po léta kultivuje český film. Vančurova cena se uděluje od poloviny devadesátých let. Mezi držiteli jsou Jiří Menzel, František Vláčil, Jan Špáta, Jiří Hubač, Věta Chytilová, Arnošt Lustig, Miroslav Ondříček, František Filip a Drahomíra Vihanová. Cenu Václava Havla, kterou od roku 2012 FITES uděluje za přínos díla občanské společnosti, získala režisérka Agnieszka Hollandová se Štěpánem Hulíkem, autorem námětu a scénáře filmu *Hořící keř*.

kk

Ve filmu *Krasosmutnění* se vrátí hrdinové *Postřižin*

Hrdinové legendárních *Postřižin* se vrátí v chystaném koprodukčním snímku České televize *Krasosmutnění* režiséra Jiřího Vejdělka a scénáristy Marka Epsteina. Projekt natočí producent Tomáš Hoffman ze společnosti Infinity. *Krasosmutnění* je druhým dílem vzpomínkové trilogie Bohumila Hrabala *Městečko u vody*, kterou na filmových plátnech proslavil první díl *Postřižiny* režiséra Jiřího Menzela. K dějišti z prostředí pivovaru se vrací i *Krasosmutnění*. Příběh je však časově posunut do mnohem složitějších třicátých let. Diváci se mají setkat s krásnou Maryškou, která je nadšenou divadelní ochotnicí, stárnoucím Pepinem, cholerickým otčímem Francinen i desetiletým Bohouškem (Hrabalem), z jehož pohledu je příběh vyprávěn.

kk

Grand Prix festivalu outdoorových filmů získal Pavol Barabáš

Grand Prix 11. ročníku mezinárodního festivalu outdoorových filmů získal v pražském kině Lucerna slovenský režisér Pavol Barabáš za téměř hodinu trvající dokumentární esej *Příběhy tatranských štítů II – Posednutí horami*. Barabáš, který se specializuje na snímky s horskou a sportovní tematiku, na této přehlídce triumfoval potřetí za sebou. Často se zaměřuje na život lidí v extrémních podmínkách. Je mezinárodně nejúspěšnějším slovenským dokumentaristou, za své filmy obdržel přes 180 ocenění doma i v zahraničí.

Oceněna byla rovněž Dina Štěrbová jako čestný host letošního ročníku. Cenu za mimořádný celoživotní přínos v oblasti ženského horolezectví a humanitárního přístupu převzala za své dosavadní světové úspěchy při vysokohorských výstupech a za vybudování 1. české nemocnice v pákistánském Karakoramu.

kk

Menzelovy *Ostře sledované vlaky* budou digitalizovány

Dalším českým snímkem, který projde digitální obnovou, budou *Ostře sledované vlaky* Jiřího Menzela. Shodli se na tom zástupci MFF v Karlových Varech a Národního filmového archivu (NFA). Premiéru budou mít v červenci 2014 na 49. ročníku karlovarského festivalu. Prostředky na obnovu zajistí Nadace české bijáky. *Ostře sledované vlaky* natočené v roce 1966 podle stejnojmenné novely Bohumila Hrabala s Václavem Neckářem v hlavní roli patří mezi nejproslulejší tituly zlatého fondu československé kinematografie. Dosud byly digitalizovány filmy Františka Vláčila, Miloše Formana a Vojtěcha Jasného. Ve „zlatém fondu" filmů určených k digitalizaci je 200 titulů, podle smlouvy jich zatím bude obnoveno dvanáct. Jsou mezi nimi *Obchod na korze*, *Ucho*, *Spalovač mrtvol*, *Kristián*, *Kočár do Vídně* a *Sedmikrásky*.

kk

K nedožitým stým narozeninám Zity Kabátové vychází edice DVD

Letošní 100. výročí narození hvězdy prvorepublikových filmů Zity Kabátové připomněl v Praze křest prvního DVD z edice, která fanouškům do jara 2014 nabídne čtyři její tituly. DVD s filmovým přepisem sentimentálního románu *Světlo jeho očí* z roku 1936 je prvním počinem z připravované edice. Současně byla v galerii A divadlo pokračuje... na Malé Straně v Praze otevřena výstava jejích dosud nepublikovaných fotografií, na jejíž přípravě se sama zčásti podílela. Zita Kabátová byla hvězdou filmů třicátých a čtyřicátých let minulého století, před kamerou se však objevovala i po roce 2000. Známá byla svým elánem, laskavým úsměvem a pozitivním přístupem k životu. Narodila se 27. dubna 1913, zemřela loni 27. května, o jeden měsíc přežila devětadevadesátiny.

kk

Něžné vlny režiséra Vejdělka

Příběh první lásky v čase, kdy se lámaly dějiny, vypráví nová komedie scénáristy a režiséra Jiřího Vejdělka *Něžné vlny*. Autor a režisér Vejdělek se ve filmu vrací k zážitkům, které jej provázely a formovaly, a snaží se na ně s odstupem let dívat s humorným nadhledem. Děj filmu se odehrává v osmdesátých letech minulého století a vrcholí v listopadu 1989 vtipnou nadsázkou na téma, kdo a jak vyvolal sametovou revoluci. Jde ale hlavně o rodinný příběh, jehož hrdinou je sice dospívající Vojta, ale významné jsou také role jeho rodičů v podání Táni Pauhofové a Hynka Čermáka i dalších dospělých postav, které ztvárnili Vojta Dyk, Jan Hartl, Taťjana Medvecká, Jan Budař nebo Václav Kopta, kteří dostali role hlavních padouchů. Rusovlasou

Zleva Lucie Šteflová (na plakátu), Robert Cejnar, Hynek Čermák, Jiří Vejdělek a Táňa Pauhofová

spolužačku Elu, akvabelu, která má právě v listopadu 1989 odjet na závody do Paříže, hraje Lucie Šteflová. Ta hrála například v seriálu *Vyprávěj*, ve filmu *Vendeta* a v řadě televizních filmů.

Vejdělek patří mezi divácky nejúspěšnější filmaře posledních let. Do kin vstoupil adaptací Vieweghových *Účastníků zájezdu*, kterou zhlédlo přes 800 000 diváků. Komediální roadmovie *Roming* byla uvedena v oficiálním programu MFF v Torontu. Za tragikomedii *Václav* dostali Ivan Trojan a Jan Budař Českého lva za hlavní a vedlejší výkon. Na komedii *Ženy v pokušení* přišel milion a čtvrt diváků, Eliška Balzerová získala Českého lva za vedlejší herecký výkon a *Muži v naději* (stejně jako *Ženy v pokušení*) byly divácky nejúspěšnějším snímkem roku.

VÝROČÍ

Věra Chytilová

Prof. Mgr. Věra Chytilová (* 2. 2. 1929, Ostrava) je významná česká filmová režisérka a pedagožka FAMU. Kritika ji řadí mezi osobnosti tzv. české nové vlny.

Chytilová studovala dva roky architekturu v Brně, po odchodu z fakulty pracovala jako kreslička, laborantka a manekýnka. Před kamerou se objevila v malé roličce ve filmu *Císařův pekař a pekařův císař*; za kamerou začínala na Barrandově jako klapka, odtud se vypracovala až na pomocnou režisérku. Vystudovala FAMU (obor filmová režie), absolvovala hraným středometrážním snímkem *Strop*. Debutovala dokumentem *Pytel blech*.

Chytilová přispěla v šedesátých letech ke světovému věhlasu československé kinematografie snímky *O něčem jiném* (1963), *Sedmikrásky* (1966) a *Ovoce stromů rajských jíme* (1969). Také v dalších hraných filmech nekompromisně reaguje na deformované lidské vztahy, společenské problémy a na politické ovzduší normalizace (*Panelstory aneb Jak se rodí sídliště*, 1979; *Kalamita*, 1981; *Vlčí bouda*, 1986; *Kopytem sem, kopytem tam*, 1988) i polistopadové doby (*Dědictví aneb Kurvahošigutntag*, 1992; *Pasti, pasti, pastičky*, 1998; *Hezké chvilky bez záruky*, 2006). Zaujetí pro morální otázky se projevuje i v její dokumentární tvorbě (např. *Čas je neúprosný*, 1978; *Praha – neklidné srdce Evropy*, 1984; *Vzlety a pády*, 2000; *Pátrání po Ester*, 2005).

Filmovou režii vyučuje dodnes, ale sama už točit nechce. „Točit už nechci nic! Myslím si, že je to marnost ... život je marnost," řekla loni v létě v rozhovoru pro sobotní magazín *Víkend DNES*. A postěžovala si na to, že stáří je únavné, protože se jí chce pořád spát.

Chytilové poslední film je z roku 2006, shodou okolností v tom samém roce neúspěšně kandidovala do Senátu za neznámou stranu Rovnost šancí.

Jejím prvním manželem byl fotograf Karel Ludwig, druhým pak kameraman Jaroslav Kučera, s kterým má dceru Terezu a syna Štěpána.

Muži to s Věrou Chytilovou asi neměli lehké, soudě alespoň podle jejího výroku, starého několik let: „No jó, mužský, ti nestárnou. Šediny je zdobí, brýle jim svědčí, vrásky jsou sexy. Žádné křečové žíly. Žádná celulitida. Žádné klimakterium. Ale pak najednou... zdechnou."

Vedle řady cen je držitelkou Ceny za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii z MFF Karlovy Vary 2000, je nositelkou francouzského vyznamenání Rytíř umění a literatury a české Medaile za zásluhy.

hk

VZPOMÍNKA

František Vláčil – geniální tvůrce, který se podepsal pod nejhodnotnějšími díla naší filmové historie

František Vláčil se narodil 19. února 1924 v Českém Těšíně, své dětství a dospívání prožil na severní Moravě a v Brně. Velice záhy začal projevovat výtvarné nadání. Po druhé světové válce začal studovat na Filozofické fakultě brněnské univerzity estetiku a dějiny umění. Souběžně nastoupil k brněnské skupině kresleného a loutkového filmu. Působil zde nejdříve externě a od roku 1947 na plný úvazek. Ve Studiu populárně-vědeckých a naučných filmů prošel postupně všemi funkcemi filmového štábu a naučil se základům řemesla. V roce 1949 úspěšně dokončil školu a po dalších dvou letech, kdy režíroval instruktážní a populárně-vědecké filmy, přešel do Prahy, kde následujících sedm let působil v Československém armádním studiu. Ironií osudu zůstává, že Vláčil, považovaný za ztělesnění vysoce estetické a lyrizující filmařiny, se v padesátých letech živil výrobou dobově podmíněných instruktážních a propagandistických filmů, které ovšem dokázal režírovat s nevšední invencí.

Předehrou ke hrané tvorbě se v roce 1955 stala spolupráce s režisérem Ivo Tomanem na filmu *Tanková brigáda*, kde se podílel zejména na vedení velkých bojových scén. Prvním samostatným hraným filmem byla poéma *Skleněná oblaka*. Roku 1958 za něj dostal zvláštní diplom v kategorii experimentálních filmů. Téhož roku přešel do Barrandova, kde natočil středněmetrážní snímek *Bloudění* jako oslavu práce československých pohraničníků. První dlouhometrážní hraný film *Holubice*, kde hlavní roli nemocného chlapce ztvárnil pozdější úspěšný režisér Karel Smyczek, získal řadu mezinárodních ocenění a otevřel Vláčilovi dveře mezi filmařskou elitu. Následovala čtveřice mimořádných snímků, díky nimž si tvůrce vydobyl ve filmové obci prestižní postavení.

Prvním z nich se stala historická balada *Ďáblova past*. Vláčil se odklonil od dosavadní lyrické linie a natočil epický příběh z první poloviny 18. století. Dramatický střet

mezi fanatickým knězem a mlynářem vyznávajícím ideály osvícenství byl příznivě přijat kritikou a sklízel úspěchy i v zahraničí. Úspěch snímku umožnil zahájit práce na nejslavnějším díle – historické fresce z raného středověku pod názvem *Marketa Lazarová*. Jednalo se v mnoha ohledech o výjimečné dílo. Jen práce na scénáři trvaly tři roky a z hlediska nákladů šlo o dosud nejdražší vyrobený film. Natáčení a studiové úpravy pohltily další tři roky. V dnešních tržních podmínkách by tento snímek s největší pravděpodobností nevznikl. Podle většiny filmových kritiků a filmařů jde o nejlepší film československé produkce.

Aby náklady na výrobu tohoto snímku byly stravitelnější, rozhodlo vedení Barrandova o natočení dalšího středověkého filmu ve vyrobených kulisách. *Údolí včel* podle námětu spisovatele Vladimíra Körnera o síle náboženského fanatismu mezi členy rytířského řádu režíroval opět Vláčil. Následoval psychologický příběh *Adelheid* z českého pohraničí v období poválečné éry. Byl to první barevný film v režisérově filmografii.

V období normalizace se Vláčil musel na čas s hraným filmem rozloučit a věnoval se dokumentární tvorbě. Nejhodnotnějším výsledkem tohoto období je *Praha secesní*, vyznamenaná hlavní cenou na festivalu v Paříži. K dlouhometrážním hraným snímkům se režisér vrátil dvěma vynucenými filmy: psychologickým portrétem stárnoucího lékaře *Dým bramborové natě* s Rudolfem Hrušínským v hlavní roli a dobrodružnými *Stíny horkého léta* o skupině Banderovců pokoušejících se probít z Ukrajiny na západ. Jakkoli šlo o práce natočené bez vnitřního přesvědčení, zařadily se k lepší části barrandovské produkce.

Koncem sedmdesátých let navázal režisér spolupráci se scénáristou Zdeňkem Mahlerem a jejím výsledkem byl neobvyklý životopisný portrét Antonína Dvořáka *Koncert na konci léta*. Následovaly další výrazné snímky jako *Hadí jed*, *Stín kapradiny* nebo *Mág*. Vláčilův režijní rukopis byl výrazný. Pokud měl svobodu volby, obracel se tematicky do minulosti, jeho filmy promlouvaly obrazem a pro své lyrické a psychologické pojetí je nazýván básníkem a filozofem stříbrného plátna. Vzhledem k významu obrazové složky hrály důležité postavení ve Vláčilových filmech kameramani a architekti.

Po listopadu 1989 se Vláčil stal objektem oficiálních poct. Jako první obdržel Českého lva za celoživotní dílo a stal se prezidentem České filmové a televizní akademie. Na karlovarském festivalu převzal prestižní cenu za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii. Vzniklo o něm několik dokumentů, jako například medailon *V síni času* kameramana Františka Uldricha nebo portrét pro cyklus *Genus* natočený Karlem Smyczkem.

Vláčil nebyl jen výjimečně nadaným tvůrcem, ale i složitá, vnitřně rozporuplná osobnost. Zemřel 27. ledna 1999 v Praze.

kk

Hvězda prvorepublikových filmů

Hana Lašková si přála stát se učitelkou. Nakonec však přece jen složila zkoušky na konzervatoř. Za svou kariéru stihla Hana Vítová na šedesát rolí, z nichž přinejmenším dvě patří do zlatého fondu národní kinematografie: barová zpěvačka Marta v *Nočním motýlovi* a rovněž zpívající Elén v rafinované parodii *Pytlákova schovanka aneb Šlechetný milionář*, v níž si tak kouzelně utahovala ze svých raných hrdinek.

Hana Vítová

Hana Vítová, vlastním jménem Hana Lašková, se narodila 24. ledna 1914 v Praze do hudební rodiny. Tatínek Hanuš Lašek byl sólistou opery Národního divadla a operní pěvkyní byla i maminka Hana. Očekávalo se, že dcera, kterou odmalička vedli k hudbě, půjde v jejich šlépějích. Jana sice zdědila hudební talent, ale pěvkyní být nechtěla.

V roce 1930 se stala členkou Osvobozeného divadla. V té době začala používat pseudonym Hana Vítová, který jí V + W vymysleli. Díky spolupráci s legendární dvojicí se objevila na plátně ve filmu *Peníze nebo život*. Ve snímku si spolu s Ljubou Hermanovou zazpívala hit *Život je jen náhoda*. Již předtím byla statistkou ve filmovém zpracování písničky *Já miluji jen vás a vaše oči šedé*. V roce 1930 se objevila v menší roli ve filmu *Děvčátko, neříkej ne!* V roce 1938 nachází mladá herečka angažmá v Divadle Oldřicha Nového. Válečná doba přinesla Vítové její největší příležitost, roli Marty Dekasové ve filmu *Noční motýl*. (Píseň *Noční motýl* ze stejnojmenného filmu sice vydala na gramofonové desce, ale pro film ji nazpívala Míla Spazierová-Hezká.) Snímek se hrál v Německu i Francii a zajistil české umělkyni popularitu mezinárodních rozměrů.

Co se ale po válce nejméně odpouštělo, byly právě válečné úspěchy. A tak Hana Vítová později hořce litovala, že pod jménem Hana Witt přijala nabídky do dvou německých filmů. Konec války znamenal pro herečku i postupný konec kariéry. Po roce 1945 byla obviněna z kolaborace. I když se Vítové podařilo vyvrátit obvinění z údajné kolaborace, její kariéru to nezachránilo. Hrála už jen v pěti filmech. V *Pytlákově schovance* znovu dokázala navázat na své herecké umění. Začíná účinkovat v mnoha estrádách jako zpěvačka, byla nucena vystupovat například v kabaretu U sv. Tomáše. Ale i to brala s humorným nadhledem: „Přicházel tam za námi rok co rok z vedlejšího domova důchodců vedoucí s přáním, zda bychom těm babičkám a dědečkům přišli zahrát odpolední představení," vyprávěla s úsměvem. „Tak jsme to vždycky udělali – bylo to báječné publikum. Jako malé děti, pokaždé jsme měli slzy v očích, jak to bylo krásné."

Hana Vítová byla nejen krásná, ale také jazykově nadaná žena. Když ubývalo filmových nabídek, vydělávala si knižními překlady z ruštiny, angličtiny a němčiny. Podepisovala se pod ně jménem Rádlová. Asi nejhorším okamžikem v životě Hany Vítové byla sebevražda dcery Bedřišky z manželství s jejím druhým manželem novinářem Bedřichem Rádlem. Jejím prvním manželem byl známý zpěvák Jára Pospíšil. O několik let později následuje i smrt jejího dalšího druha, zpěváka a herce R. A. Dvorského. Poslední roky jejího života jsou provázeny jen další bolestí a utrpením. V roce 1970 při těžké autonehodě ochrnula na jednu nohu. Naposledy vystoupila Hana Vítová rok před svou smrtí v pořadu *Kavárnička dříve narozených*. Zazpívala tehdy svůj hit *Život je jen náhoda*. Zemřela 3. března 1987 v pražské nemocnici. Bylo ji sedmdesát tři let.

hk

FOTOGRAFIE

Unikátní výstava

V minulém roce uplynulo třicet let od smrti nejvýznamnějšího představitele české inscenované fotografie šedesátých a sedmdesátých let Tarase Kuščynského. Jako připomenutí tohoto výročí byla v Křížové chodbě Staroměstské radnice k vidění výstava jeho unikátních fotografií, jejichž ústředním tématem byla žena. Součástí výstavy byly také originální portréty osobností, ale i neotřelá užitá a reklamní práce pro časopisy, kalendáře nebo gramodesky. Fotografie, které pocházely z bohatého rodinného archivu, byly pro tuto expozici zrestaurovány katedrou fotografie FAMU.

(mk)

Katedrála na fotografiích

V Mladotově domě na Pražském hradě mohli návštěvníci zhlédnout zajímavou fotografickou výstavu pod názvem *Katedrála a živá setkání – Tradice a víra v obrazech*. Expozice představuje téměř šedesát nových snímků, které byly pořízeny v roce 2013 a současně připomíná i oslavy 670. výročí katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha. Výstava, která je oslavou tohoto gotického skvostu v Čechách, byla otevřena do 12. ledna tohoto roku. Fotografie Romana Albrechta a Ireny Grimové ukázaly tento skvost architektury, ale i jeho duchovní smysl, jak je naplňován člověkem.

(mk)

HUDBA

Výroční cena Opery Plus

Sopranistka Jana Šrejma Kačírková, sólistka opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, a basbarytonista Adam Plachetka, sólista Vídeňské státní opery, se stali vítězi prvního ročníku Výročních cen Opery Plus. Webový publicistický portál výsledky hlasování vyhlásil v rámci svého prvního Benefičního koncertu v pražském Rudolfinu. O vítězích rozhodli sami čtenáři portálu svým hlasováním na základě nominací oslovených hudebních publicistů. Opera Plus také oznámila začátek spolupráce se zavedeným hudebním měsíčníkem *Harmonie*. Nominováno bylo celkem šestnáct zpěvaček a stejný počet zpěváků za výkony, které v uplynulé sezóně ztvárnili na tuzemských scénách nebo v zahraničí.

bk

Přenos z Metropolitní opery

Poprvé v historii přímých přenosů z Metropolitní opery do kin byl 8. února 2014 uveden český titul, *Rusalka* Antonína Dvořáka. Titulní roli ztvárnila americká sopranistka Renée Fleming, jež má *Rusalku* ve svém repertoáru již od roku 1990.

Právě Dvořákova *Rusalka* je pro americkou operní zpěvačkou Renée Fleming, která je hostem všech předních scén na celém světě, jednou z klíčových rolí jejího operního repertoáru. Poprvé ji nastudovala již roku 1990 pro Operu v Seattlu a má za sebou také dvě nahrávky, s Českou filharmonií (1998) a s orchestrem Pařížské opery (2002). Pěvkyně propůjčuje Dvořákově operní skladbě svou virtuozitu, půvab i herecké porozumění této roli.

V roli Prince se na scéně objevil vynikající polský tenorista Piotr Beczała, jenž tuto sezónu zahajoval coby Oněgin. Role Ježibaby se zhostila americká mezzosopranistka Dolora Zajick, za dirigentským pultem stanul teprve sedmatřicetiletý kanadský dirigent Yannick Nézet-Séguin. Svou kariéru začínal v Montrealské opeře a dodnes spolupracuje také s Orchestre Métropolitain, sídlícím rovněž v quebecké metropoli.

Hvězdný profil Metropolitní opery určovali v minulosti takoví velikáni jako Arturo Toscanini a Gustav Mahler, George Szell, Rafael Kubelík, James Levine či Ital Fabio Luisi, který je od září 2011 hlavním dirigentem MET. Metropolitní opera zažila 31 premiér významných skladeb operního repertoáru, první byla v prosinci 1910 opera *Děvče ze Západu* od Giacoma Pucciniho, dosud poslední pak v prosinci 2006 dílo *První císař* od soudobého čínského skladatele Tchan-tuna. Nesmazatelnou stopu zanechali v Metropolitní opeře pěvci a pěvkyně českého původu – Ema Destinnová, Karel Burian a Jarmila Novotná, která také zpívala ve čtyřicátých letech při prvním pravidelném sobotním rozhlasovém vysílání z Metropolitní opery. Tři roky zde hostovala Ludmila Dvořáková.

Rozpočet opery, který se pohybuje kolem 320 milionů dolarů za sezónu, je z téměř poloviny kryt ze soukromých darů. Metropolitní opera zahájila rozhlasové přenosy již v roce 1931, televizní pak v roce 1977. V prosinci 2006 zahájila opera sérii přímých satelitních a video přenosů do různých kin, včetně ČR, v roce 2011 si opery poslechly tři miliony posluchačů ve více než 1 600 kinech a divadlech po celém světě.

bk

Plzeňská filharmonie podpoří město kultury

Tři stěžejní projekty připravuje Plzeňská filharmonie pro rok 2015, kdy se Plzeň stane Evropským hlavním městem kultury. Originální budou nejen témata a jejich pojetí, ale také prostory, v nichž se koncerty odehrají. Jde o prostranství v industriálních objektech, ale například i o místo pod širým nebem. Uvedla to ředitelka Plzeňské filharmonie Lenka Kavalová. Prvním projektem je *Camera Machine*. Pod tento multimediální a multižánrový projekt se jako skladatel podepsal Roman Zdeněk Novák, Čechoněmec žijící v Mnichově. Koncert proběhne v prostorách interaktivního muzea Techmania Science Center, Plzeňského Prazdroje nebo bývalé Škodovky. Další připravovaná akce představí v roce 2015 *Vodní hudbu* barokního skladatele Georga Friedricha Händela a hudbu mladého českého

skladatele Petra Wajsara, jenž se pohybuje na pomezí žánrů. Třetím stěžejním tématem pro příští rok bude projekt nazvaný *Umělec a totalita*, který Plzeňská filharmonie připravuje ve spolupráci s Českým nonetem. Zazní skladby, jež byly vynášeny na smotcích z koncentračních táborů a vznikaly za tíživých situací.

bk

Americká klavíristka vydá CD s nahrávkami Foerstera, financovali ho fanoušci

Americká klavíristka žijící v Praze Patricia Goodsonová vydala u nizozemského vydavatelství Brilliant Classics kompletní nahrávku sólových děl skladatele Josefa Bohuslava Foerstera. Kolekce čtyř kompaktních disků, jež obsahuje více než 70 Foersterových skladeb, z nichž bylo doposud komerčně nahráno jen pět, mohla vyjít také díky serveru Kickstarter, který formou crowdfundingu, tedy příspěvků od dárců, podporuje kreativní počiny z oblasti filmu, her, hudby a umění. S dílem českého skladatele se Goodsonová seznámila před několika lety v antikvariátu, kde si koupila partituru české klavírní hudby. „Prvním kusem byly Foersterovy *Imprese*, a když jsem si je doma pročítala, byla jsem překvapena, jak příjemná hudba to byla," sdělila.

bk

Šumperský festival hudby mění jméno

Absolventi Pražské konzervatoře, ale i známý vokální soubor Gentlemen Singers se stanou hlavním lákadlem hudebního festivalu *Šumperské preludium*, který proběhne během února a března v šumperském klášterním kostele. Pořadatelé připravili čtyři koncerty. Festival přitom od letoška pozmění svůj název, ponese v něm i jméno zakladatele přehlídky Aloise Motýla. Zahajovací koncert pořadatelé naplánovali na 10. února, kdy do Šumperku dorazí laureáti mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro – hornistka Kateřina Javůrková a varhaník Pavel Svoboda. Závěrečný koncert 24. března nabídne šumperskému publiku jedno z nejzajímavějších komorních těles v Česku – violoncellové Duo Brikcius. Festival Šumperské preludium oslaví letos 41 let trvání.

Slavíka již po osmatřicáté získal Karel Gott

Českým slavíkem se letos opět stal zpěvák Karel Gott. Při 48. ročníku tradiční ankety se z prvenství radoval již po osmatřicáté, poprvé zvítězil již ve druhém ročníku ankety v roce 1963. Letos získal celkem 33 044 bodů a stal se také absolutním vítězem soutěže a držitelem titulu Zlatý slavík. Loňský překvapivý vítěz Tomáš Klus skončil mezi zpěváky druhý, třetí byl Richard Krajčo. V dalších kategoriích zvítězila Lucie Bílá, na druhé příčce skončila Lucie Vondráčková a na třetí Aneta Langerová. Jako nejlepší se umístila skupina Kryštof, za ní následovaly skupiny Chinaski a Kabát. Letos přišlo přibližně 120 000 hlasů, o 10 000 méně než loni.

bk

Skupina Kryštof si udělá vlastní letní festival

Ostravská skupina Kryštof, vítěz letošní ankety popularity Český slavík v kategorii kapel, slaví tento rok dvacet let činnosti vlastními festivaly. Dala jim název *Kryštof Kemp 2014*. Zatím je jich naplánováno sedm a odstartují 12. července v amfiteátru Náměstí na Hané a turné zakončí v Plzni. „Program bude pro všechny generace, zázemí pro rodiny s dětmi, nepřecpané prostory, odpovídající jídlo a pití, kapely mezi lidmi a lidi mezi kapelami," řekl zpěvák skupiny Kryštof Richard Krajčo. Poté si kapela dopřeje asi roční koncertní pauzu, aby se mohla věnovat novým skladbám pro nové album.

Aktuální deska skupiny Sto zvířat *Tlustej chlapeček se včelkou v kalhotách*

Fanoušky přední tuzemské kapely Sto zvířat může nové album na první pohled překvapit. Jmenuje se *Tlustej chlapeček se včelou v kalhotách* a hlavní tvůrčí dvojice kapely, kterou tvoří zpěvák Jan Kalina a textař a saxofonista Tomáš Belko, ho pojala jako desku pro děti. Téma písní pro dítka prý bylo ve vzduchu už několik let, a to nejen kvůli osmnácti dětem, které členové kapely mají. Písně děti nijak nešetří, podle kapely vzniklo její nejhravější, nejpestřejší, ale také nejdrsnější album. Už od úvodního songu *Nechutná čivava* je zřejmé, že výsledek nebude nic pro upejpavé stydlíny, ale spíš něco pro grázlíky a drzouny, kterým nevadí zpívání o sněhulácích z nudlí a ušního mazu, případně variace na slušné významy slova „vole" v následující ptačí ódě *Potkala vrána pelikána*. Některé písničky (třeba *Husokachny*) mohou být pro nejmenší trochu překombinované, ale v těch případech to kapela dohání důrazem na silné melodie a aranže, které ještě podtrhuje skvělý sound desky.

Kapela Sto zvířat

Album by se mělo prodávat jak v elektronické, tak fyzické leporelové podobě. „Ty texty jsou opravdu někdy velmi ostré, po hudební stránce jsem se z toho snažil udělat jakousi encyklopedii hudebních žánrů," řekl Kalina s tím, že na albu posluchač najde ska, reggae, swing, latinu, etno, rockabilly i vojenský pochod. Vedle desetičlenné sestavy Sto zvířat na albu spolupracovali například multiinstrumentalista Filip Nebřenský nebo saxofonistka Markéta Smejkalová. „Letitá otcovská a pedagogická zkušenost obou tvůrců mluví jasně, dítě je rovnocenný partner, a tudíž není třeba ho nějak podceňovat, ale ani zbytečně rozmazlovat," sdělil k nahrávce Kalina.

Každá z písní na desce *Tlustej chlapeček se včelou v kalhotách* má svého „patrona", kapelou oblíbenou osob-

nost, která hraje na nějaký absurdní nástroj. Například Radim Hladík hraje na tenisovou raketu, Marek Eben chrastí na „dešťovou hůl", Jaroslav Svěcený hraje smyčcem na ramínko, Bára Poláková tleská, Robert Kodym vyluzuje zvuky na nafukovací balónek, výtvarník David Černý hraje na guiro, mistr Evropy v boxu Ondřej Pála hraje rukavicí na basový buben „kopák" a podobně.

Sto zvířat své písně představí na koncertech po Novém roce, plánují odpolední představení pro děti a večerní pro dospělé.

Desetičlenná formace Sto zvířat vznikla v roce 1990 z někdejšího rock'n'rollového bandu Matěj Čech. Skupina debutovala stejnojmennou deskou v roce 1993.

hk

V Praze proběhlo poslední rozloučení s publicistou Dorůžkou

V Ústřední obřadní síni v Praze na Olšanských hřbitovech se 20. prosince minulého roku přátelé a rodinní příslušníci naposledy rozloučili s významným hudebním publicistou a překladatelem Lubomírem Dorůžkou. Přední český muzikolog, novinář, překladatel americké literatury, hudební organizátor, publicista a pedagog zemřel náhle 16. prosince ve věku 89 let. Dorůžka studoval hudební vědu a estetiku, po roce 1948 přestoupil na obor anglická a americká literatura. V padesátých letech pracoval v sekretariátu Pražského jara, Syndikátu československých spisovatelů a ve Státním hudebním vydavatelství. V roce 1964 se stal šéfredaktorem hudebního časopisu *Melodie*, funkci zastával do roku 1970, kdy odešel na protest proti zrušení přidruženého čtrnáctideníku *Aktuality Melodie*. Byl také dlouholetým spolupracovníkem Českého rozhlasu. Věnoval se propagaci populární a jazzové hudby. Je autorem řady knih, mezi nejvýznamnější patří *Od folklóru k Semaforu* (1964), *Panoráma populární hudby 1918-1978* (1981), *Panoráma jazzu* (1990), *Český jazz mezi tanky a klíči, 1968-1989* (2002).

bk

Lubomír Dorůžka ve svém bytě na snímku z roku 2004

Vzpomínka na známého zpěváka

Konec minulého roku byl poznamenán smutnou zprávou – ve věku 76 zemřel zpěvák Pavel Bobek, jedna z legend české populární hudby.

Pavel Bobek se narodil 16. září 1937 v Praze. Po absolvování gymnázia vystudoval Fakultu architektury a pozemního stavitelství. Jeho spolužáky zde byli později světově proslulí čeští architekti Jan Kaplický a Eva Jiřičná, ale také například známý český herec Petr Nárožný.

Na vysoké škole zpíval Pavel Bobek ve skupině Fapsorchestra, později ve Studiu bigbeatové hudby a od roku 1959 v divadle Paravan. V letech 1963-1965 byl zpěvákem skupiny Olympik a od roku 1966 vystupoval s Country Beatem Jiřího Brabce. V roce 1967 se stal Pavel Bobek členem pražského divadla Semafor a působil v něm až do roku 1990. V dalších letech se pak věnoval vlastním koncertům a nahrávání sólových desek. Svůj první singl vydal zpěvák v roce 1964 a až o jedenáct let později pak debutoval albem nazvaným *Ved mě dál, cesto má*. Jeho poslední deska se jmenuje *Kruhy* a vyšla v roce 2012.

K nejznámějším písničkám Pavla Bobka patřily například *Oh, Ruby, nechtěj mi lásku brát* (1970), *Houston* (1971), *Nedělní ráno* (1973), *Vincent* (1973), *Pojď stoupat jak dým* (1975), *Má dívka N* (1975), *Veď mě dál, cesto má* (1975), *Venezuela* (1975), *Tam v dálce, tam v horách* (1975), *Pojď dál a zpívej* (1978), *Lásko, mně ubývá sil* (1978), *Drž se zpátky, chlapče můj* (1981), *S tím bláznem si nic nezačínej* (s Marií Rottrovou v roce 1985), *Sláma v botách* (1986), *Můj rodný dům* (1988) nebo *Bůh mě má rád* (1993).

(mk)

27. ledna před devadesáti lety se narodil v Praze hudební skladatel, dramaturg a režisér Miloslav Ducháč

Ducháč od konce šedesátých let působil v Československé televizi jako vedoucí hudební dramaturg, ale v roce 1974 byl z politických důvodů propuštěn. Od roku 1989 působil Ducháč v Asociaci hudebních umělců a vědců a v Ochranném svazu autorském. Miloslav Ducháč zemřel po krátké těžké nemoci 28. 4. 2008 v Praze ve věku 84 let.

Česká Bessie Smith – Eva Olmerová

Eva Olmerová (* 21. 1. 1934) byla česká popová a jazzová zpěvačka, osobitá šansoniérka, často bývá přirovnávána ke zpěvačce Bessie Smith.

Narodila v předválečných letech v pražské měšťanské rodině. V šesti letech začala chodit na hodiny klavíru. Po rozvodu rodičů, bylo jí čtrnáct let „se z domova stal nedomov," jak sama říkala. Od svých sedmnácti měla Eva Olmerová problémy s policií, jednak kvůli svému dědečkovi, který byl spolupracovníkem Edvarda Beneše ve Velké Británii, částečně i kvůli svému strýci, který sloužil u britského Královského letectva.

V roce 1962 ji „našel" dramaturg Semaforu a skladatel Karel Mareš a nabídnul jí místo v Semaforu, které se právě uvolnilo po Evě Pilarové, která odešla zpívat spolu s Waldemarem Matuškou do Divadla Rokoko. S jeho melodií na text Rostislava Černého *Jsi jako dlouhý most* vyhrála soutěž Hledáme písničku pro všední den. Její hlas byl tehdy, jak to napsal muzikolog Leo Jehne v nevydané knize svých vzpomínek, „krásný už v té vyrovnanosti jeho jádra i obalu, barvy, zvučnosti i mírně dekadentního přídechu »divokého vzduchu«. Měla skvělé hloubky, od nichž se vinuly vyrovnané tóny až po výšky, o kterých by si člověk myslel, že je hlas takového témbru ani vůbec nemůže zdolat. Její hlas se vlnil jako u největších bohyň jazzového zpěvu, někdy až tremolově vzrušeně, jindy zase plynul poklidně."

Po zákazu veřejného vystupování v Praze nakonec ze Semaforu odešla a zpívala, kde se dalo. V Divadle Na zábradlí se seznámila s Václavem Havlem, následovalo divadlo Viola, kam jednoho dne zašli i soudruzi ze sovětského velvyslanectví a Olmerová zase byla v kurzu. Až do normalizace to byl kolotoč vzestupů a pádů – návrat do Semaforu a posléze definitivní vyhazov, hvězdné vystoupení na VI. jazzovém festivalu (1969), Recitál s Ivanem Vyskočilem. Zpěvačka, kterou když slyšela Ella Fitzgeraldová, okamžitě s ní chtěla vyrazit na společné turné, karamboly přímo přivolávala.

Za normalizace se k alkoholu a práškům připojil i zákaz vystupování a třetí nevydařené manželství. Pak už následoval jen pád – k závislosti na alkoholu se přidaly i vážné zdravotní problémy. Na počátku osmdesátých let dokázal zpěvačku dostat nahoru Michael Kocáb, ale jen na čas; skvělé LP *Zahraj i pro mě* (1981) a *Vítr je rváč* (1983) byly jen malou satisfakcí. Několik resuscitací zmařeného talentu stačilo tak akorát k tomu, aby si Olmerová uvědomila, že „ještě žije". Ke konci života jí zůstalo jen pár opravdových přátel a milovaní psi. „Můj život je kousíček smutku. Už vám ani neřeknu, kdy se to začalo sypat," řekla dva roky před svou smrtí Olmerová. Legendární jazzová zpěvačka zemřela v 59 letech 10. srpna 1993.

K nedožitým 80. narozeninám zpěvačky Evy Olmerové vychází 3CD kompilace *Já hledám štěstí – Zlatá kolekce*. Na rozdíl od čtyř výběrů z nahrávek Olmerové, které se objevily za posledních třicet let, jsou dva ze tří disků nynější retrospektivy sestaveny tematicky. Některé nahrávky vycházejí na CD poprvé.

bk

VZPOMÍNKA

Doktor „klavír" Jiří Šlitr

Patnáctého února, před devadesáti lety, se v Zálesní Lhotě v okrese Semily narodil Jiří Šlitr, budoucí skladatel, herec a výtvarník. Rodina se později přestěhovala do Jilemnice a následně do Rychnova nad Kněžnou. Šlitr dostudoval gymnázium v Rychnově v době druhé světové války (1943) a pracoval chvíli v továrně svého strýce, aby unikl před totálním nasazením v Říši. Podobně jako Danny Smiřický z próz Josefa Škvoreckého, i mladý Jiří během války hrál v dixielandové skupině, založil Rychnovský dixieland, ze kterého vznikl Czechoslovak Dixieland Jazz Band. S touto skupinou několikrát vystupovali i v pražském divadle E. F. Buriana v představení *Cesta jazzu*, existovali do roku 1949 a zachovala se dokonce jedna nahrávka *At The Jazzband Ball*, která vyšla na desce *Český jazz 1920-1960* (i s Šlitrovým sólem na piano). Později někteří členové skupiny hráli ve slavnějším Pražském dixielandu.

Obě své hlavní profese měl Jiří po rodičích – od maminky se naučil hrát na klavír, od tatínka, profesora kreslení, malovat. Na přání otce se věnoval i studiím práv a v Praze vystudoval právnickou fakultu UK. Na vojně se seznámil s textařem Pavlem Koptou a napsal spolu s ním několik písniček (*Drožkář*, *Dnes naposled*, *Černá Jessie*). Kopta jej dostal na Barrandov, kde Šlitr hrál na piano a seznámil se tak s Miroslavem Horníčkem a začal dělat hudební doprovod pro jeho pořady *Humor není pro legraci* nebo *Člověk mezi lidmi*, ale co bylo nejdůležitější, v roce 1957 jej Horníček vzal na koncert Akord Clubu do Reduty, kde vystupoval jistý Jiří Suchý. Šlitr zatím také hudebně spolupracoval se začínajícím režisérem V. Svitáčkem na některých jeho snímcích (zpravidla reklamních). Také se intenzivně věnoval kreslení, Galerie hlavního města Prahy od něj tehdy odkoupila pár kreseb s pražskými motivy. V roce 1957 měl pak svou první výstavu v Praze (další byly v letech 1959, 1961, 1964, 1968 a 1969). Šlitr v té době nebyl nikde zaměstnán, ale zároveň byl členem Svazu výtvarníků, takže pro úřady bylo vše v pořádku a on se mohl věnovat hudebním i výtvarným projektům. Dělal leccos, doprovázel Ljubu Hermanovou, hrál improvizace v kině během němých grotesek Chaplina, doprovázel také Jiřinu Steimarovou a Eduarda Dubského. Také byl členem Laterny Magiky (až do roku 1961), se kterou jezdil často i do zahraničí (jeho číslem byla skladba, kde díky filmové projekci obstarával všechny nástroje jenom on). Členkou Laterny byla i herečka a konferenciérka Sylva Daníčková, která se stala Šlitrovou dlouholetou přítelkyní.

S Laternou se pod vedením Alfréda Radoka zúčastnil i půlročního zájezdu na Světovou výstavu Expo '58 do Bruselu, kde se u klavíru střídal s Rudolfem Roklem. S Laternou jezdil posléze i jinde po světě (Moskva, Londýn, Vídeň...).

Pozvolná spolupráce s Jiřím Suchým začala rychle nabírat obrátky. Jejich první písničkou byla skladba *Píseň o Hamletovi*. Objevili se v televizi během silvestrovského programu, kde odzpívali *Takový je život* („*Potkal potkan potkana*") a *Vesnickou romanci*. Přičemž jejich výstup vyvolal legendární reakci nějakého rozhořčeného diváka: „Co jste to tam pustili za dva chuligány?" V roce 1959 už skládali písně pro hry konkurence: *Jesse B. Semple se žení* (Divadlo S. K. Neumana) a *Bapopo* (Rokoko), ale především s Jiřím Suchým a Ferdinandem Havlíkem založili v roce 1959 nové divadlo – Semafor. Hned první hrou, *Člověk z půdy*, začala tzv. zlatá éra Semaforu, která je vymezena právě obdobím působení Šlitra v divadle. Po tvůrčí stránce se věnoval zprvu pouze psaní písní, jako herec se poprvé na jevišti představil až v roce 1962 v *Jonášovi a tingl tanglu*, a to více méně trochu z nouze, když se rozpadl první herecký tým Semaforu. Obrovská sláva ale jasně určila, že jeho naivní herectví perfektně funguje a ze skladatelského týmu S + Š se tak stala i dvojice herecká. V této době také poprvé Šlitrův hlas zazněl i na deskách, zatím v duetech *Chybí mi ta jistota* a *Tu krásu nelze popsat slovy*.

V roce 1963 ovšem získal 20. místo v anketě Zlatý slavík, o rok později byl už šestý. Zazářil v divadelním i filmovém *Recitalu 64* a jako herec se objevoval i v dalších filmech, vždy spolu s Jiřím Suchým (*Bylo nás deset*, *Kdyby 1000 klarinetů*...). V roce 1965 odmítl hudbou opatřit Suchého hru *Sekta*, ale složil jazzovou operu na jeho libreto *Dobře placená procházka*, kterou Miloš Forman natočil vzápětí jako film a po mnoha letech se tento projekt (ironií osudu v kombinaci s odmítnutou *Sektou*) dostal až na prkna Národního divadla (2007). To asi Šlitra skutečně nenapadlo, nicméně *Procházce* velmi věřil a snažil se ji udat i v zahraničí, zejména na Broadway ve vysněné Americe, což se mu ale nepodařilo (nicméně s úspěchem se hrála např. v Belgii). V té době podle vzpomínek Jiřího Suchého nebo Miroslava Horníčka Jiří Šlitr začal zlehka podléhat úspěchu, a jak se říká, Praha mu začínala být malá. V roce 1966 se oba Jiří herecky „rozešli", Suchý uvedl *Benefici* a Šlitr hrál v *Ďáblovi z Vinohrad* (odtud pochází jeho asi nejslavnější hit *Co jsem měl dnes k obědu*). Vzájemné vztahy tehdy skutečně ochladly (Suchý to zdůvodňuje hlavně tím, že sám začal pracovat na filmu *Nevěsta* a nepřizval Šlitra ke spolupráci), nicméně v tvůrčím procesu to nebylo znát a oba Jiří hráli i skládali společně dále. Šlitr z divadla vyhodil kmenový orchestr Ferdinanda Havlíka, protože chtěl pod dobovým vlivem Semafor více posunout k bigbeatovému zvuku, což Havlík odmítal. V té době vystavoval své kresby ve Wiesbadenu, v Dortmundu, New Yorku. V roce 1967 se vydal na Světovou výstavu do Montrealu, kde uváděl *Kinoautomat pro děti* a pořad *Stars of Prague*. Další výstavy ho čekaly v Hollywoodu a Houstonu. Během následujícího divadelního turné se vztah S + Š znovu zlepšil (dle Suchého se z nich právě v tu dobu teprve stali skutečně blízcí přátelé), což utužily události léta 1968. Šlitr reagoval okamžitě a ještě v době, kdy byl Jiří Suchý v zahraničí, nasadil obnoveného a politicky aktualizovaného *Ďábla z Vinohrad*. Ještě dál šla vzápětí dvojice ve hře *Jonáš a Dr. Matrace*, politická kritika byla i ve filmu *Zločin v šantánu*. Šlitr (i Suchý) navíc podepsal petici Ludvíka Vaculíka 2000 slov. Koncem šedesátých let se výrazně podílel na televizních pořadech *Plakala panna plakala* (2 díly) a *Grandsupertingltangl* (3 díly), znovu se usmířil s Ferdinandem Havlíkem a studiovou desku *Jonáš a Dr. Matrace* opět natočil Havlíkův orchestr. Celkově se jeho vztah k lidem zjemnil a zmizely ony lehce „hvězdné" manýry, i když podle Havlíkova tvrzení začal tehdy uvažovat, že ze Semaforu odejde, protože se chtěl pokusit prorazit v zahraničí. Ostatně obě jeho hlavní profese, tedy skladatel a výtvarník, jazykové i kulturní bariéry snadno překonávaly. Jak by to všechno bylo, se už ale nikdo nedozví, protože...

26. prosince 1969 přišla rána, která zaskočila nejen jeho přátele, ale celou republiku. Šlitr odjel z domova se slovy, že potřebuje v Praze něco zařídit. Když se dlouho nevracel, začala po něm rodina pátrat, našla jeho auto před ateliérem na Václavském náměstí a bohužel v ateliéru potom i mrtvého Šlitra. Příčinou úmrtí byl unikající svítiplyn z kamen, kterými si v ateliéru přitápěl.

Co ještě nebylo řečeno? Doktor Klavír (jak mu přezdíval Horníček) nebo Rybín (jak se mu říkalo v Semaforu) měl sestru Olgu, uměl výborně lyžovat, rád hrál tenis, tancoval, řídil auto, alkoholu moc neholdoval, ale abstinent nebyl, nekouřil (jen příležitostně fajfku). Také rád cestoval a měl rád dívky (to druhé víc), z muzikantů Sammyho Davise Jr. nebo Ellu Fitzgerald, ale oslovili ho třeba i Beatles, z Čechů pak asi nejvíce Jaroslav Ježek. Z výtvarných umělců Pablo Picasso, Joan Miró nebo Paul Klee, také si velmi vážil J. Steinberga, přímý vliv na něj měl Josef Liesler, od kterého se učil spolu se svým kamarádem Karlem Teissigem. Obdivoval také Jiřího Trnku. Nakreslil tisíce obrázků, zejména portrétů a karikatur, motivů z městských ulic a jazzových hudebníků. Ilustroval řadu knížek (např. Škvoreckého *Babylónský příběh* a *Zbabělce* nebo *Redutání* P. Boška), výstavy jeho kreseb a maleb byly uvedeny v Západním Německu, v Hollywoodu, v New Yorku, Houstonu... Nejčastěji kreslil perem nebo tužkou, ale zkoušel i olejomalbu, akvarel, linoryt nebo suchou jehlu. Jeho posledním dílem byl malovaný dopis synovi Suchého Jakubovi, jehož faksimile po Jiřího smrti vyšla jako příloha knižního sborníku nazvaného stručně *Šlitr*. Poslední písní, kterou pro někoho napsal, byla *Líbej mne víc* Milušky Voborníkové. Na jeho pohřbu zněly *Láska nebeská* a *Jo, to jsem ještě žil*.

Byl, dnes by se řeklo, workholik, také člověk velmi cílevědomý a velmi talentovaný, prakticky vše, do čeho se pustil, mu šlo. Byl multiinstrumentalistou, uměl hrát snad na všechny nástroje, které se mu dostaly do rukou (piano, harmonika, kytara, saxofon, trubka...). Napsal stovky písniček, z nichž mnohé patří do zlatého fondu české pop music (*Tulipán*, *Krajina posedlá tmou*, *Oči sněhem zaváté*, *Babetta*, *Včera neděle byla*...), doslova zlidověla vánoční *Purpura* (naopak omylem jsou mu často připisovány Suchého *Pramínek vlasů* a *Blues pro tebe*). Zasáhl do celé řady hudebních stylů, od jazzových, swingových, dixielandových a bluesových písniček, k rock'n'rollu, boogie woogie a big beatu, také k šansonu, koketoval s lidovkami, písničkami pro děti, uměl složit charleston i častušku nebo gospel. V případě *Dobře placené procházky* i muzikál. Na co se často zapomíná, je fakt, že složil také filmovou hudbu pro několik ne-semaforských filmů (*Černý Petr*, *O něčem jiném*). Dělal toho zkrátka moc a moc a sám sebe označil za takového „univerzálního diletanta".

Redakčně zkráceno – Životopis osobnosti.cz

Prezident Zeman v únoru navštíví Jihočeský kraj

Prezident Miloš Zeman navštíví 17. až 19. února Jihočeský kraj. Zeman měl jižní Čechy navštívit loni v listopadu, ale vzhledem k jeho zranění se nakonec musela plánovaná akce odložit. Prezident po rekonvalescenci obnovil své výjezdové aktivity. Již navštívil Karlovarský kraj, kde strávil rovněž tři dny. Během nich se vypravil mimo jiné do porcelánky Thun 1794, Jáchymova a Karlových Varů.

ok

Zeman jmenoval 12 rektorů, ocenil jejich odbornou úroveň

Prezident Miloš Zeman na Hradě jmenoval dvanáct rektorů veřejných vysokých škol. Funkce se ujmou od února. Pěti z nich tím začne už druhé funkční období, sedm rektorů je nových. Zeman mimo jiné řekl, že prostudoval podklady, které ke jmenování dostal od ministerstva školství, a „s úctou a obdivem" oceňuje odbornost nových i staronových rektorů.

ok

Koaliční smlouva podepsána

Zástupci ČSSD, ANO a KDU-ČSL podepsali začátkem ledna ve Sněmovně koaliční smlouvu, která popisuje program a principy spolupráce vznikající trojkoalice. Budoucí vláda slibuje mimo jiné zvyšování důchodů, minimální mzdy a slev na druhé a další dítě. Zruší většinu zdravotnických poplatků. Od roku 2015 plánuje snížit DPH na léky, knihy, dětskou výživu a pleny. K dodržení nejvýše tříprocentního deficitu veřejných financí má vést lepší výběr daní i hledání úspor ve státní správě. Vláda má mít podle smlouvy 17 postů včetně premiéra a dvou ministrů bez portfeje. ČSSD obsadí v kabinetu osm křesel, ANO šest a lidovci tři. *Pozn. red.:* Vláda ČR byla prezidentem republiky Miloš Zemanem jmenována 29. ledna, o vyjádření důvěry nové koaliční vládě bude Poslanecká sněmovna jednat v úterý 18. února.

ok

Předseda sociální demokracie Bohuslav Sobotka, lidovecký lídr Pavel Bělobrádek a předseda hnutí ANO Andrej Babiš

Nová vláda podle Sobotky prověří personální kroky Rusnokova kabinetu

Nová vláda prověří, zda některé personální výměny provedené kabinetem Jiřího Rusnoka nebyly vedeny spíš klientelismem než odborností. V rozhovoru pro televizi Prima to řekl premiér a předseda ČSSD Bohuslav Sobotka. Bude chtít, aby při vládě vznikl personální výbor, který by po odborné stránce posuzoval nominace do dozorčích a správních rad různých státních a polostátních podniků. Neměl by tedy o nich už rozhodovat jen příslušný ministr. Na projednání služebního zákona, který má odpolitizovat a zprofesionalizovat tuzemskou státní správu, by podle Sobotky měly výbory ve Sněmovně mít devadesátidenní lhůtu k projednání. Cílem je mít ve finále kvalitní normu. Ta by měla nabýt účinnosti od ledna 2015.

ok

Babiš končí ve vedení své firmy Agrofert

Miliardář a předseda hnutí ANO Andrej Babiš, který by se měl stát vicepremiérem a ministrem financí, končí v managementu své společnosti Agrofert. Informoval o tom na facebooku. Chce zůstat jen v Nadaci Agrofert, která se věnuje charitě. Již v listopadu Babiš uvedl, že v případě jeho vstupu do vlády by se předsedou představenstva mateřské firmy Agrofert stal šéf valašskomeziříčské chemičky DEZA Zbyněk Průša.

ok

ODS považuje kongres za svůj návrat do politiky

Vedení ODS považuje lednový olomoucký kongres za svůj návrat do politiky. Připravovat se teď bude především na evropské volby. Podle nového předsedy strany Petra Fialy volby mohou ukázat, že se zastavil pád ODS. Strana se nyní přestane zabývat vnitřními problémy, řekl Fiala na tiskové konferenci. Jedním z prvních úkolů nového vedení podle něj bude postavit co nejrychleji stínovou vládu. Prvním místopředsedou byl zvolen europoslanec Jan Zahradil, místa řadových místopředsedů obsadili starosta středočeské obce Líbeznice Martin Kupka, europoslanec Evžen Tošenovský, senátor Miloš Vystrčil a olomoucký primátor Martin Novotný. Křeslo v čele strany tak neobhájil nikdo z dosavadního vedení.

ok

Předsedou České pirátské strany je Ivan Bartoš

Předsedou České pirátské strany byl v Pardubicích znovu zvolen Ivan Bartoš. V rockovém klubu Žlutý pes pro něj hlasovalo 89 ze 116 delegátů. O funkci předsedy se ucházeli celkem tři kandidáti. Podle Bartoše jsou pro stranu nyní klíčové volby do Evropského parlamentu a komunální volby, kde chtějí Piráti dosáhnout podstatně lepšího výsledku než ve volbách do Sněmovny, kdy získali 132 417 hlasů.

ok

Remek předal v Kremlu pověřovací listiny

Nový český velvyslanec v Moskvě Vladimír Remek předal v Kremlu do rukou prezidenta Vladimira Putina pověřovací listiny a tím se oficiálně ujal funkce. V Rusku chyběl český velvyslanec zhruba rok. O Remkově jmenování na diplomatický post do Ruska hovořil prezident Miloš Zeman už krátce po svém zvolení hlavou státu. Možnost vyslat Remka jako českého velvyslance tehdy nevyloučil ani bývalý ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg.

ok

Paroubek chce do Evropského parlamentu

Bývalý premiér a někdejší předseda ČSSD Jiří Paroubek povede kandidátku své strany LEV 21 v květnových volbách do Evropského parlamentu. Rozhodlo o tom grémium LEV 21. Volby do Evropského parlamentu v celé Unii se budou konat od 22. do 25. května, v Česku proběhnou v pátek 23. a v sobotu 24. května. V kampani před volbami do europarlamentu se chce LEV 21 zaměřit na řešení vysoké nezaměstnanosti a tvorbu pracovních míst, zvýšení kvality života a životní úrovně lidí, ochranu spotřebitele podle vzoru nejvyspělejších zemí EU, včetně ochrany pracovního trhu a boj proti kriminalitě a terorismu.

ok

Schwarzenberg vyzval k větší odpovědnosti lidí

Předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg v Praze v tříkrálovém projevu vyzval k větší odpovědnosti lidí. Lidé by se podle něj měli vrátit ke zdravému úsudku a domýšlet důsledky svých činů. Podle Schwarzenberga je společnost plná nejistot a nezájmu a často si neváží toho, kam se Česká republika od roku 1989 posunula. Lidé by měli umět ocenit i pozitiva posledních dvaceti let, například úspěchy ve vědě a výzkumu, rozvoj podnikání či zlepšení životního prostředí. „Hlavně máme svobodu," řekl předseda TOP 09. O tu musí podle něj bojovat i současná generace. Připomněl také slova prvního prezidenta České republiky Václava Havla, podle kterého je záchrana lidského světa v lidském srdci, rozmyslu, pokoře a odpovědnosti. „Přeji vám, aby oheň dobré vůle dobře chytil," řekl Schwarzenberg.

ok

VVM: Lidé nejvíce důvěřují Okamurovi, Babišovi a Stropnickému

Nejdůvěryhodnějším stranickým politikem je předseda hnutí Úsvit Tomio Okamura, věří mu 47% lidí. Následují předseda hnutí ANO Andrej Babiš a Martin Stropnický. Premiér Bohuslav Sobotka skončil na čtvrtém místě. Vyplývá to z výsledků prosincového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění.

Úřady musí znovu řešit občanství šlechtice Serenyiho

Ministerstvo vnitra musí znovu řešit, zda byl Alois Serenyi, poslední držitel rozsáhlého šlechtického majetku na Moravě, po druhé světové válce československým občanem. Podle soudu nelze v současnosti vycházet z výměru z roku 1947, jímž vnitro nevydalo hraběti osvědčení o národní spolehlivosti. Výměr totiž kvůli složitým právním a dobovým okolnostem není účinný. Restituční spory Serenyiů se táhnou od začátku devadesátých let a otázka občanství je pro ně klíčová. Dcera šlechtice Isabella Thienen-Adlerflycht, která žije v Rakousku, žádá vydat někdejší majetek rodu ve Zlínském a Jihomoravském kraji i na Vysočině. Serenyiům patřil například zámek v Lomnici u Tišnova a velkostatek i zámek v Luhačovicích.

ok

Klausová svůj post na Slovensku nepovažuje za Zemanovu odměnu

Česká velvyslankyně v Bratislavě Livia Klausová prý neusilovala o získání diplomatického postu a netoužila po něm. „Když ale nabídka přišla, bylo to pro mě ctí," řekla Klausová v rozhovoru, který zveřejnil slovenský list *Sme*. Nabídku na vedení české ambasády na Slovensku dostala Klausová přímo od prezidenta Miloše Zemana. Velvyslankyně ale popřela, že by od Zemana dostala svůj post odměnou za podporu v prezidentské kampani. Novopečená diplomatka, která na velvyslanectví v Bratislavě nastoupila v prosinci, rezolutně odmítla hovořit se slovenským listem o minulosti svého otce. Podle *Sme* byl funkcionářem válečného Slovenského státu, byl při konfiskaci židovského majetku a vedl cenzurní oddělení tehdejší policie. Klausová připustila, že při dělení československé federace před víc než dvaceti lety cítila nostalgii. Neměla ale prý možnost nahlížet do zákulisí tehdejšího dění, přestože její manžel Václav Klaus byl jako český premiér jeho bezprostředním aktérem.

ok

Platforma evropské paměti pozastavila členství ÚSTR

Platforma evropské paměti a svědomí pozastavila členství Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR), protože údajně nedokázal rozptýlit podezření na porušení etických kodexů platformy a infiltrovali se do něj komunističtí spolupracovníci. O rozhodnutí platforma informovala na svých stránkách. Platforma loni mimo jiné kritizovala jmenování Pavly Foglové do funkce přechodné ředitelky ÚSTR. Ústav je spoluzakladatelem platformy, která je sdružením několika desítek institucí z různých zemí, zabývá se koordinací studia a vyrovnáváním se s totalitní minulostí. Platforma vznikla v roce 2011, kdy zástupci evropských historických ústavů za účasti premiérů ČR, Polska, Maďarska podepsali smlouvu o jejím vzniku.

ok

Zemřel novinář a bývalý vicepremiér Egon Lánský

V pondělí 27. 11. 2013 ve věku 79 let zemřel novinář, publicista a bývalý vicepremiér, senátor za ČSSD a diplomat Egon Lánský. Patřil k aktivním bojovníkům proti komunistickému režimu a v předlistopadové době ho veřejnost znala zejména z vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa.

Lánský se narodil 23. července 1934 v Trenčíně, byl perzekvován fašistickým i komunistickým režimem. Po srpnové okupaci odešel do Švédska, kde mimo jiné pracoval ve Výboru solidarity s Izraelem v severských zemích. Do vlasti se vrátil v roce 1991 na výzvu někdejšího prezidenta Václava Havla. Po volbách se stal mluvčím ministerstva zahraničí. Od dubna 1992 Lánský zastupoval tehdejší Československo v Radě Evropy ve Štrasburku, po rozdělení republiky ze státních služeb odešel. Členem vlády někdejšího premiéra Miloše Zemana byl Lánský od července 1998. V listopadu 1999 pak ze zdravotních důvodů rezignoval.

ok

Zemřel bývalý místopředseda poslední federální vlády Rudolf Filkus

Bývalý místopředseda poslední československé federální vlády premiéra Jana Stráského Rudolf Filkus zemřel 17. prosince minulého roku ve věku 86 let. Do politiky vstoupil po listopadu 1989 a odešel z ní v roce 1998, shrnuly na svých webech slovenské deníky *Sme* a *Pravda* vrcholné období politické kariéry tohoto významného slovenského ekonoma a vysokoškolského pedagoga. V roce 1990 se Filkus stal poprvé poslancem Federálního shromáždění za hnutí Veřejnost proti násilí (VPN), setrval tam do svobodných voleb v témže roce. Po rozštěpení VPN patřil o rok později ke spoluzakladatelům Hnutí za demokratické Slovensko Vladimíra Mečiara. Jako poslanec HZDS se vrátil do federálního parlamentu po volbách v roce 1992.

ok

Cestovatel Miroslav Zikmund dostane čestný doktorát zlínské univerzity

Cestovatel Miroslav Zikmund dostane čestný doktorát Univerzity Tomáše Bati (UTB) ve Zlíně. Společně se svým kolegou Jiřím Hanzelkou se stal cestovatelskou legendou, projeli spolu téměř celý svět. Slavnostní ceremoniál se bude konat 13. února, tedy v předvečer Zikmundových 95. narozenin. Univerzita udělí Zikmundovi, který žije ve Zlíně, hodnost doctor honoris causa za celoživotní dílo. Zikmund bude čtvrtým držitelem čestného doktorátu zlínské univerzity. V minulosti ho získal předseda Evropské komise José Manuel Barroso, architektka a zlínská rodačka Eva Jiřičná a manželka Tomáše Bati Sonja Baťová.

Miroslav Zikmund (* 14. 2. 1919, Plzeň) je spisovatel, publicista, fotograf a cestovatel. Po maturitě v roce 1938 začal studovat Vysokou obchodní školu. Na začátku druhé světové války uzavřeli němečtí okupanti české vysoké školy, a tak Miroslav Zikmund dokončil studia až v roce 1946. Již během války se Miroslav Zikmund začal společně se svým spolužákem a přítelem Jiřím Hanzelkou připravovat na pozdější zahraniční cesty.

První výprava Hanzelky a Zikmunda se uskutečnila v letech 1947-1950, kdy oba cestovatelé s vozem značky Tatra projeli Afriku a Jižní Ameriku. Z této cesty bylo československým rozhlasem odvysíláno více než 700 reportáží. Oba cestovatelé s sebou přivezli velké množství fotografií a filmového materiálu.

Od roku 1951 se stal Miroslav Zikmund spisovatelem a novinářem z povolání. Po dobu zákazu veškeré veřejné a publikační činnosti v letech 1969-1989 se věnoval genealogii a pořádání obsáhlého archivu H+Z, který spolu s Jiřím Hanzelkou darovali Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Na druhé cestě, tentokrát po Asii a Oceánii, doprovázely Zikmunda a Hanzelku dva vozy Tatra. Také z této výpravy, která se uskutečnila v letech 1959-1964, přivezli oba cestovatelé, stejně jako z první cesty, velké množství dokumentárního materiálu.

V roce 1968 se Miroslav Zikmund postavil na stranu reformních komunistů. Proto mu bylo v roce 1969 zakázáno dále publikovat a účastnit se veřejného života.

Od roku 1992 je Miroslav Zikmund čestným členem prestižního Klubu cestovatelů Hanzelky a Zikmunda GLOBE v Prosiměřicích. Spolupracuje na scénářích, vystavuje originální, doposud nepublikované fotografie, poskytuje rozhovory pro rozhlas, tisk, televizi, lektoruje knihy. V roce 1992 navštívil Austrálii a Nový Zéland, v roce 1994 jihovýchodní Asii a v dalších letech znovu Austrálii, Izrael, Egypt, Maroko, Španělsko, Maledivy a Srí Lanku.

Téměř celé dílo Miroslava Zikmunda vzniklo za spolupráce s Jiřím Hanzelkou a týká se převážně jejich cest. Jejich cestopisné reportáže podrobně seznamují čtenáře s mimoevropskými zeměmi, jež autoři navštívili. Napsali celou řadu cestopisů, které vyšly v mnohamilionovém nákladu a byly přeloženy do několika desítek jazyků.

kk

Významná kulturní událost roku 2013

Čechoameričan George Horner

Na sklonku podzimu roku 2013 se konal v bostonské Symphony Hall klavírní galakoncert, během něhož vystoupil devadesátiletý Čechoameričan George Horner.

George Horner zahrál dvě kabaretní písně, pocházející z doby jeho věznění v terezínském ghettu. Jejich autorem je herec, režisér, spisovatel a skladatel Karel Švenk (1907-1945), s nímž se Horner seznámil během svého pobytu v Terezíně.

George Horner se narodil v roce 1923 v Přerově a je jedním z posledních lidí, kteří přežili nacistický holocaust. Jeho nejbližší rodina – otec, matka a sestra – takové štěstí neměla. Do Terezína byl deportován v roce 1942, naučil se zde hrát na piano a akordeon a seznámil se tady právě s Karlem Švenkem a dalšími židovskými hudebníky. O dva roky později byl Horner deportován do Osvětimi, kde při nelidských podmínkách přežil spíš zázrakem. Na konci války byl pak jedním z tisíců osvětimských vězňů, kteří absolvovali pochod smrti do tábora Buchenwald v Německu.

George Horner po válce studoval v Praze medicínu a brzy odešel z komunistického Československa do Austrálie, kde se stal lékařem. V polovině šedesátých let se s manželkou a dvěma syny přestěhoval do USA, kde působil na Yale University a později v nemocnici ve Filadelfii.

Na galakoncertu v Bostonu vystoupil George Horner s terezínskými skladbami před asi tisícovkou posluchačů. Při další písni se k němu připojil slavný americký violoncellista Yo-Yo Ma, který pak zahrál několik skladeb se smyčcovým kvartetem. Oběma hudebníkům aplaudovalo bostonské obecenstvo vestoje.

Koncert k uctění památky obětí Terezína zorganizoval šéf bostonské nadace Mark Ludwig. Cílem organizátorů této akce bylo to, aby „prostřednictvím hudby byl dán hlas těm, kteří byli tragicky umlčeni“.

(mk)

Rodiny Čechů a přistěhovalců se sešly u nedělního oběda

České rodiny znovu po roce usedly k nedělnímu obědu s rodinami přistěhovalců. Společné stolování má přispět k odbourávání předsudků a k hladší integraci cizinců. Projekt s názvem Rodina od vedle odstartovalo sdružení Slovo 21, letos se koná desátý ročník. Od roku 2004 spolu poobědvalo 549 českých a stejný počet zahraničních rodin, celkem na 3 800 lidí. Projekt si předloni vysloužil ocenění rakouské nadace Unruhe. Za přínos pro integraci a lepší soužití od ní získal cenu SozialMarie. Český nápad se rozšířil i do ciziny. Nedělní obědy domácích a migrantů si vyzkoušely rodiny na Slovensku a Maltě, v Maďarsku, Itálii, Belgii, Portugalsku a Španělsku.

kb

Příběhy vězňů komunismu líčí stezka ze Svaté Hory do tábora Vojna

Příběhy politických vězňů komunistického režimu přiblíží nová naučná stezka, která spojí poutní místo Svatá Hora a komunistický tábor Vojna na Příbramsku. Šestikilometrová trasa kromě sedmi panelů nabídne i možnost vyslechnout na nahrávkách autentické vyprávění vězňů. Návštěvníci se budou moci seznámit například s příběhem Františka Teplého, který byl za členství v ilegální křesťanskodemokratické straně odsouzen ke 14 letům vězení. Další panely nabídnou příběhy dvou uprchlých vězňů z Vojny, kteří se skrývali ve stodole v nedalekém Brodu, nebo obyvatel blízkých Lešetic, kteří ubytovávali rodinné příslušníky, kteří přijeli navštívit své vězněné příbuzné. Projekt, který zaštítil pražský arcibiskup Dominik Duka, vznikl ve spolupráci s občanským sdružením Post Bellum.

kb

České muzeum hudby získalo cenu serveru TripAdvisor

České muzeum hudby Národního muzea v Praze získalo od cestovatelského serveru TripAdvisor prestižní ocenění Travellers' Choice 2013. Jde o prestižní ocenění nezávislých cestovatelů. Tento portál shromažďuje doporučení a hodnocení cestovatelů z celého světa, jeho stránky navštíví měsíčně miliony návštěvníků. České muzeum hudby se tak zařadilo do výběru deseti nejzajímavějších muzeí České republiky a 1 264 turisticky nejoblíbenějších míst celého světa. Muzeum hudby spravuje jednu z největších a nejvýznamnějších světových hudebních sbírek. Obsahuje přes 700 000 dokladů hudební historie. Kromě notového archivu se skladbami od 16. století do současnosti zahrnuje i pozůstalosti Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka a řady dalších významných českých skladatelů a interpretů. Muzeum aktuálně návštěvníkům nabízí výstavu *Století valčíku a polky* a stálou expozici s téměř 400 vystavenými hudebními nástroji.

kb

Kostel sv. Jana Nepomuckého

Nad přehradou ve Štěchovicích se nachází historická zajímavost – kostel sv. Jana Nepomuckého. Je to jeden z mála secesních kostelů v České republice. Postavený byl až na začátku 20. století. Jeho architektem je Kamil Hilbert, poslední stavitel svatovítské katedrály v Praze. Ke vzniku kostela se váže zajímavá historka. V první polovině 19. století tady ve Štechovicích žil Matěj Rada. Byl to obchodník s dřívím. Po vodě vozil do Prahy různý materiál a poměrně na tom zbohatl. Nicméně v roce 1853 při jedné cestě, kdy tu byla větší voda, jeho loď ztroskotala. Přežil, ale na zápal plic krátce na to zemřel. Protože to byl bohatý člověk, tak poměrně velkou částku, 20 tisíc zlatých, odkázal Štěchovicím na výstavbu kostela, protože Štěchovice žádný kostel ani kapli neměly. Obec uložila peníze do peněžního ústavu a za nějakých padesát let částka dosáhla takové sumy, že bylo možné přikročit ke stavbě kostela. Je zděný z cihel, uvnitř jsou železobetonové prvky. Je hodně strohý, jsou tam plastiky od sochaře a řezbáře Vojtěcha Suchardy (16. 1. 1884 – 31. 10. 1968), který s architektem tohoto kostela též spolupracoval na dostavbě katedrály sv. Víta na Pražském hradě.

Štěchovický kostel se začal stavět v roce 1911 a hotový byl za dva roky. Kvůli tomu, že vypukla první světová válka, se jeho svěcení zpozdilo o dva roky a ani tentokrát to nebylo bez komplikací. Svěcení samotné proběhlo až v roce 1915. Bylo naplánováno na 9. září, ale zrovna v ten den, kdy sem přijel arcibiskup z Prahy, přišla povodeň a celé okolí zatopila. Kostel je na kopečku a zástavba, co je okolo, tu nebyla, takže kostel zůstal na ostrůvku. Muselo se počkat, až povodeň opadne a samotné vysvěcení proběhlo až o čtrnáct dní později.

Obchodník Matěj Rada, který peníze na kostel věnoval, má na zdejším hřbitově velký pomník.

kb

Otužilci si připomněli výročí první plavby

Počátky otužování v českých zemích a otužileckou legendu Alfreda Nikodéma si připomnělo něco málo přes desítku plavců, kteří se ponořili do chladné Vltavy poblíž holešovické tržnice v Praze. Akce se konala u příležitosti letošního 90. výročí prvního otužileckého vystoupení v Praze. Místo pořadatelé vybrali proto, že v počátcích otužování se plavalo často právě v této lokalitě, u Ústředních jatek královského města Prahy. Dnešní plavání a otužování pořádala Česká otužilecká unie, která sdružuje otužilce a organizuje sportovní soutěže a propagační otužilecké akce. Otužilecká klubovna je součástí vodácké loděnice v Praze 4-Hodkovičkách na břehu Vltavy.

kb

Památník národního útlaku a odboje v Panenských Břežanech

V Panenských Břežanech vznikne Památník národního útlaku a odboje. Expozice má návštěvníkům přiblížit období let 1938-1946 v evropském kontextu s důrazem na události vedoucí k atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Ten za války bydlel v dolnobřežanském zámku, který nyní patří soukromé firmě. Horní zámek obýval německý státní ministr pro Čechy a Moravu Karl Hermann Frank.

Zámek, ve kterém bydlel K. H. Frank, dlouhá léta sloužil jako domov důchodců. Seniory ale vystěhoval tehdejší

středočeský hejtman David Rath, který za to čelil protestům a kritice. Dnes je místo, kde se během druhé světové války rozhodovalo o vypálení Lidic a Ležáků, pusté a prázdné. Změnit by to měl ale nový projekt, v rámci kterého se zámek dočká kompletní rekonstrukce a expozic vytvořených 3D technologií. Místo do jednoho z pokojů se bude například vcházet přímo do vagonu, který má připomínat deportaci lidí do koncentračních táborů.

Opravy se dočká i kaple svaté Anny, jedno z prvních děl Jana Blažeje Santiniho, která stojí v parku u zámku. První návštěvníci by si Památník národního útlaku a odboje měli prohlédnout příští rok.

kb

Konopiště si letos připomene 100. výročí sarajevského atentátu

Zámek Konopiště na Benešovsku letos návštěvníkům připomene 100. výročí sarajevského atentátu, při němž přišel o život někdejší majitel panství, následník rakouského trůnu František Ferdinand d'Este. Plánovány jsou přednášky, výstava a řada dalších akcí. V dubnu se na zámku otevře výstava *Spojeni v životě i smrti* pojednávající o životě arcivévody a jeho manželky Žofie a o tom, jak se události kolem atentátu projevily v osudech lidí na Konopišti. Zámek se bude spolu s benešovskou radnicí také organizačně podílet na mezinárodním setkání klubů vojenské historie Mým národům 1914-2014, které se bude konat na přelomu května a června. Sarajevský atentát, při němž v roce 1914 v bosenské metropoli zahynul jak následník rakouského trůnu, tak jeho manželka, vévodkyně Žofie z Hohenbergu, se stal rozbuškou první světové války. Naplánovala ho skupina srbských nacionalistů a provedl jej Gavrilo Princip, který byl následně vězněn ve vojenské trestnici Terezín, kde také zemřel.

kb

Historik zmapoval utajený pobyt atentátníků na Heydricha v Plzni

Historik Jiří Sankot zmapoval v Plzni pohyb mužů, kteří provedli 27. května 1942 v Praze atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha. V domě Pod Záhorskem 22/1 a v chatkách za mlýnem Radobyčicích je ukrýval vrchní inspektor tajné policie Václav Král, který se po vzniku protektorátu zapojil do odboje a využíval své kontakty, řekl plzeňský historik Sankot. Přístřeší jim Král poskytl už koncem prosince 1941. Jozef Gabčík a Jan Kubiš, jimž zajistil také protektorátní doklady, byli dva dny předtím vysazeni k likvidaci protektora. Král domlouval ubytování i dalším parašutistům z jiných výsadků, některé dostal do strakonické nemocnice. Po atentátu, kdy se parašutista Karel Čurda v červnu 1942 přiznal, se prozradila celá síť, která parašutistům pomáhala, tedy i rodina Králových. Den po udání, 17. června, je gestapo zatklo a odvezlo do Petschkova paláce v Praze. „Tam musel Král podstoupit příšernou proceduru. Ukázali mu hlavy parašutistů naložené v lihu. Identifikoval Jozefa Gabčíka," řekl Sankot. Potom rodinu odvezli do Mauthausenu, kde všechny, kteří pomáhali parašutistům v říjnu 1942, popravili, včetně sedmnáctileté Heleny.

kb

Správa Pražského hradu opraví fasády Nového královského paláce

Správa Pražského hradu (SPH) opraví fasády Nového královského paláce na druhém nádvoří. Práce by měly začít v březnu a skončit do konce října. Opraveny budou západní, severní a jižní fasády paláce.

kb

Mánes je po rekonstrukci, otevře se během několika měsíců

Budova pražské výstavní síně Mánes je opravena. Z pronájmu restaurace a kancelářských prostor by se měl částečně hradit provoz celé budovy, která při rekonstrukci dostala moderní technologie pro galerijní prostory. Složení výstavního programu bude mít na starosti Nadace českého výtvarného umění, která je také správcem budovy. Rekonstrukce významné památky české moderní architektury začala na jaře roku 2012. Funkcionalistická budova by měla opravou získat svou původní podobu z třicátých let.

kb

Na zámku v Duchcově se restaurují původní výmalby

Na zámku v Duchcově pokračuje rozsáhlé restaurování a obnova nástěnných výmaleb. Ukázalo se, že obytné patro zámku bylo celé honosně vyzdobené. Letos by tu mělo být pro návštěvníky otevřeno několik místností. Zámek má nyní dvě návštěvnické trasy. První mapuje sběratelské a mecenášské aktivity původních majitelů z rodu Valdštejnů, ve druhé se lidé dozvědí zajímavosti ze života na zámku v době, kdy tu jako knihovník působil Giacomo Casanova. Zámek v roce 1921 koupil stát, až do šedesátých let se tu vystřídaly různé instituce, například škola či národní výbor, za druhé světové války část objektu využíval wehrmacht.

kb

Ples v opeře zahájil herec Lambert, představitel Highlandera

Dva populární herci, rodák z New Yorku Christopher Lambert a Jan Tříska zahájili pátý ročník brněnského Plesu v opeře. Českého herce Třísku, který žije v Kalifornii, do Brna zavedlo téma plesu, kterým je alžbětinská doba a 450. výročí narození anglického spisovatele a dramatika Williama Shakespeara. Byl totiž představitelem řady postav jeho dramat. Brněnský Ples v opeře navazuje na tradici slavných vídeňských plesů, koná se v Mahenově divadle. Organizátoři odstranili hlediště a místo něj instalovali velký parket, který pojme stovky tanečníků.

kb

Oprava hospitalu Kuks zdárně pokračuje

Památka, jejíž rekonstrukce má být dokončena do letošního prosince, bude zpřístupněna pro návštěvníky i v jejím průběhu. Dělníci již dokončili kanalizace, pracují v interiérech, na střechách i na dalších místech. V objektu pracují také restaurátoři a díky příznivému počasí pokračují

práce i v zahradě. Projekt počítá s tím, že v opravených prostorách na Kuksu vznikne vzdělávací centrum. Zpřístupněn by měl být i depozitář a knihovna.

kb

Zámek Mnichovo Hradiště bude mít obnovený anglický park

Zámek Mnichovo Hradiště na Mladoboleslavsku se letos dočká obnoveného anglického parku. Památku obklopuje francouzská zahrada, na kterou navazuje právě rozsáhlý anglický park. V zámeckém areálu se nachází i bývalý kapucínský klášter s kostelem svatých Tří králů a kaple svaté Anny s hrobkou Albrechta z Valdštejna. Je zde také lapidárium barokních soch. Zámek Mnichovo Hradiště je jedním z nejucelenějších zámeckých barokních komplexů v zemi. Uvnitř je i divadlo, které bylo vestavěno v roce 1833 do barokního tanečního sálu. Dochovalo se s původními malovanými kulisami, prospekty, mašinérií, rekvizitami a kostýmy.

kb

Deset talentovaných dětí si odneslo cenu Zlatý oříšek

V Praze převzaly ceny Zlatý oříšek talentované děti. Tato cena se už 15. rokem uděluje dětem, které vynikají ve sportu, umění a dalších disciplínách. K těm letošním patří i třináctiletý Matěj Říha, který loni vyhrál mistrovství světa i Evropy v karate, nebo čtrnáctiletý závodní plavec Tomáš Ludvík z Berouna, který se může pochlubit českým rekordem staršího žactva na 200 metrů znak. Dvanáctiletý Tobiáš Košir je zase mistrem světa v sólovém stepu a čtrnáctiletá krasobruslařka a mistryně republiky Anna Dušková vítězí na českých i na zahraničních soutěžích. Porotce zaujali i desetiletý klavírista a vítěz mezinárodní soutěže Virtuosi per musica di pianoforte Jan Čmejla a Veronika Burgerová, která do svých čtrnácti let napsala už tři knihy. Zlatý oříšek si odnesly také děti ze tří souborů, a sice opavského sboru Domino, který zpíval na festivalech po celé Evropě, dětská kapela Nautica z Jablonce nad Nisou, která právě natáčí svou první desku, a taneční uskupení Baby Balet Praha, jehož baletky vystupují třeba v Národním divadle.

kb

Rožnovský skanzen navštívilo loni přes 243 000 lidí

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm na Vsetínsku navštívilo loni 243 220 lidí, což je o téměř 9 000 lidí méně než v roce 2012, pravděpodobně kvůli velikonoční sněhové kalamitě a proměnlivému a chladnému jarnímu počasí. Skanzen patří k nejnavštěvovanějším turistickým cílům ve Zlínském kraji.

kb

Ferdinand Porsche bude mít ve Vratislavicích znovu muzeum

Vratislavice nad Nisou budou mít znovu muzeum automobilového konstruktéra Ferdinanda Porscheho. Už v květnu ji chce v místním pivovaru otevřít Milan Bumba, který v areálu vystavuje automobilové veterány. Informuje o tom liberecká příloha *Mladé fronty Dnes*. Původní expozice věnovaná slavnému rodákovi v místním kulturním centru skončila v prosinci poté, co německá automobilka odvezla tři vystavené vozy. Důvodem byly zřejmě spory v obci kvůli jeho nacistické minulosti. Vratislavice ještě v prosinci propagovaly Porscheho jako svého rodáka i na informačních tabulích při vjezdu do této městské části. Před Vánoci je ale radnice nechala na nátlak části obyvatel odstranit. Porsche byl totiž členem NSDAP a v SS dosáhl hodnosti oberführera, především byl ale geniálním konstruktérem. Na internetu se proto posléze objevila petice na podporu Porscheho, kterou už podepsalo skoro 1 300 lidí.

kb

Nejkrásnějším nádražím je budova v Rynolticích na Liberecku

Nejkrásnějším nádražím v zemi se stalo nádraží v Rynolticích na Liberecku. Zvláštní cenu pohádkového nádraží si odnesla nádraží ve Včelničce a v Horní Lipové, které posloužilo jako předobraz stanice z komiksu o výpravčím Aloisi Nebelovi. Výsledky sedmého ročníku soutěže v budově Senátu představili zástupci pořadatelské společnosti Asociace Entente Florale – Souznění. Kromě hlavní ceny bylo oceněno i deset finalistů soutěže. Ceny převzaly například Běšiny na Klatovsku, nádraží Červený Kostelec, Český Brod, Český Těšín a nebo Grygov na Olomoucku, mimo jiné za uskutečněné zdařilé rekonstrukce nádražních budov, květinovou výzdobu a další druhy péče o nádražní objekty.

kb

Český pavilon pro Expo 2015 postaví firma Koma

Zhotovitelem českého pavilonu pro Expo 2015 v italském Miláně bude firma Koma z Vizovic. Navrhla objekt složený z kontejnerů, který může sloužit i po výstavě. ČTK to řekl ředitel české účasti na Expu Jiří F. Potužník. Tématem půlroční světové výstavy jsou Potraviny pro planetu, energie pro život. Podle předsedy poroty, architekta Davida Vávry, panovalo v porotě mírné zklamání nad tím, že soutěž a možnost reprezentovat zemi v zahraničí nepřinesla výrazné architektonické návrhy, jako tomu bylo v minulosti. Minulá výstava Expo 2010 se konala v čínské Šanghaji.

kb

Ve Vatikánu svítil česko-bavorský vánoční strom

Starostové Domažlic a bavorského Waldmünchenu v podvečer na Svatopetrském náměstí ve Vatikánu rozsvítili tradiční vánoční strom. Šedesát let starý a 25 metrů vysoký smrk vyrostl v okolí Domažlic, papeži Františkovi ho ale darovala nedaleká bavorská obec, která zajišťovala jeho nákladnou přepravu do Říma. Řečníci tak při ceremoniálu strom označovali za symbol česko-německého usmíření a spojené Evropy. Radost ze stromu vyjádřil i papež František. Slavnostního rozsvícení se vedle představitelů obou lokalit na česko-bavorském pomezí zúčastnil také kardinál Dominik Duka, plzeňský biskup František Radkovský

nebo jeho kolega z bavorského Řezna Rudolf Voderholzer. Starosta Domažlic Miroslav Mach v projevu připomněl, že letošní vatikánský vánoční strom vyrůstal na místech, „kde byla rozdělena Evropa, státy i lidské osudy". Vyjádřil přání, aby do hlavního města katolické církve i celého světa přinesl mír a klid. „Je to symbol spojené Evropy," připojila se ve stejném duchu bavorská ministryně pro evropské záležitosti Beate Mercková.

kb

Přes Studenou Vltavu vede nejdelší dřevěný obloukový most v ČR

Přes Studenou Vltavu na Šumavě budou moci turisté přejít po novém mostě, který je nejdelším dřevěným obloukovým mostem v Česku. Měří 36 metrů. Nachází se poblíž Černého Kříže na Prachaticku v místě, kde v minulosti lávka stála. Má sloužit především pěším turistům nebo cyklistům, řekli novinářům zástupci vedení šumavského národního parku. Most, který usadil na místo speciální jeřáb, projektoval Marek Foglar. Původní lávka byla zničena se vznikem takzvané železné opony, kdy oblast kolem Černého Kříže zůstala v nepřístupném pohraničním pásmu. „Stejně jako v přírodě, kde revitalizujeme rašeliniště a vodní toky, sázíme listnáče místo smrků, tak obnovujeme a pečujeme o užitečné stavby, které se necitlivě snažil odstranit totalitní režim, třeba Schwarzenberský kanál nebo hájovnu na Březníku," řekl ředitel parku Jiří Mánek.

kb

Češi a Slováci oslavili společně konec roku na Velké Javořině

Několik tisíc Čechů a Slováků vystoupalo na hraniční horu Velká Javořina v Bílých Karpatech, aby zde společně oslavili poslední den roku. Tradiční silvestrovská akce vždy přiláká lidi z obou stran hranice. Připomínají si někdejší společný stát, utužují vzájemné vztahy a nechybí ani každoroční přípitek. Setkání lidem nepřekazilo ani sychravé počasí a sněžení. Společný Silvestr Čechů a Slováků je vzpomínkou na autora myšlenky a zakladatele akce, někdejšího ministra životního prostředí Josefa Vavrouška, který v roce 1995 zahynul ve Vysokých Tatrách. Kromě posledního dne v roce se oba národy v Bílých Karpatech potkávají i na letních slavnostech bratrství.

kb

Do Polska se vrací barák z Osvětimi obývaný lidmi z Terezína

Po dvaceti letech se do Polska z Muzea holocaustu ve Washingtonu vrací dřevěný barák pro vězně z bývalého nacistického vyhlazovacího tábora Osvětim-Březinka. Podle agentury DPA byla tato stavba tehdy součástí takzvaného rodinného tábora, který obývali čeští Židé deportovaní z ghetta v Terezíně. Z terezínského ghetta bylo do Osvětimi deportováno přes 10 000 Židů a v září 1943 tam byla zřízena zvláštní sekce BIIb pro převážně české vězně z Terezína, takzvaný „Terezínský rodinný tábor". Při jeho likvidaci nacisté v březnu 1944 vyvraždili téměř 4 000 lidí v plynových komorách.

kk

První socha Valdštejna v Jičíně bude u zdejšího zámku

Vůbec první socha vojevůdce Albrechta z Valdštejna v Jičíně nakonec nebude v zámeckém parku, ale na nádvoří zámku. Proti soše v parku se postavil architekt parku. V parku by se také musely předělat závlahy a musel by se udělat záchranný archeologický výzkum. Objevily se i obavy o negativním vlivu vegetace na sochu. S Valdštejnovou osobností je město významně spjaté. Za Albrechta z Valdštejna zažil Jičín mohutný rozmach. Valdštejn si Jičín zvolil jako své sídelní město. Od roku 1624 se v Jičíně mohutně stavělo, Valdštejn například založil gymnázium, plánoval vznik univerzity i biskupství. Valdštejn byl zavražděn v roce 1634 v Chebu, o dva roky později byl pohřben ve Valdicích nedaleko Jičína. Později byly jeho ostatky přeneseny do Mnichova Hradiště.

kb

Před 126 lety byla v Praze prvně představena „kostra velryby"

Jednou z nejpozoruhodnějších položek ve sbírkách Národního muzea v Praze je kostra plejtváka myšoka, jež byla poprvé veřejnosti představena 28. listopadu 1888, původně ale v tehdejším Náprstkově průmyslovém muzeu na Betlémském náměstí. Do nově vybudovaného Národního muzea byla tato „kostra velryby" přemístěna v letech 1892-1893 a aby se do tamního sálu vešla, muselo jít být odebráno několik ocasních obratlů. Za tuto raritu vděčí Národní muzeum Antonínu Fričovi, který samici plejtváka myšoka, vyvrženou v listopadu 1885 na pobřeží norského ostrova Lyngöy, zakoupil od jedné z velrybářských firem. Cena ale byla poměrně vysoká (2 500 zlatých), a tak na ni spolu s bratrem Václavem Fričem uspořádali sbírku mezi pražskými měšťany.

bh

Tradiční valašský frgál bude chránit zeměpisné označení EU

Tradiční valašský frgál bude chránit zeměpisné označení Evropské unie. Přihlašovací řízení skončilo, nabytí účinnosti zápisu je očekáváno v nejbližších týdnech, řekli novinářům zástupci pekařů ve Velkých Karlovicích. Pekaři z Valašska se spojili do sdružení Valašské lidové tradice. Do konce roku by měl proběhnou zápis u Evropské komise, poté by se měl objevit v databázi Úřadu průmyslového vlastnictví. Označení „valašský frgál" budou moci pro své výrobky používat pekaři, kteří mají provozovnu pouze na vymezeném území.

kb

Dvojice rukopisů skladatele Martinů vynesla přes 200 000 liber

Za takřka 203 000 liber (přes 6,6 milionu korun) londýnská aukční síň Sotheby's vydražila dva rukopisy českého skladatele Bohuslava Martinů. Výsledná suma tak dvojnásobně překonala očekávání. V dražební nabídce byla také tištěná reprodukce skladatelovy opery *Řecké pašije* s autorskými poznámkami. Tuto položku získal kupec za

12 500 liber (409 000 korun). První z rukopisů je *Symfonie č. 4*, H. 305. Dokument, který nese autorův podpis s datem 14. června 1945, se prodal za 146 500 liber (asi 4,8 milionu korun). Druhým podepsaným rukopisem je *Koncertantní svita pro housle a orchestr*, první verze, H. 276. Svitu Sotheby's vydražila za 56 250 liber (přes 1,8 milionu korun). Rukopisy skladeb Bohuslava Martinů jsou k prodeji jen vzácně. Nejrozsáhlejší archiv jeho prací dnes vlastní muzeum v jeho rodné Poličce, kde začal archiv pod patronací tamního Muzejního spolku vznikat už v polovině třicátých let minulého století.

hb

Školy chystají komiks k dílu Franze Kafky, premiéru bude mít v Bruselu

Plzeňský kraj a umělecké školy v Plzni a Bruselu připravují na jaro velkou výstavu komiksů k 90. výročí úmrtí Franze Kafky. Studenti obou škol vyberou kapitoly ze spisovatelova díla a zpracují je do obrázkové podoby. Premiéru bude mít expozice v Bruselu, v domě, kde má Plzeňský kraj zastoupení a který se nachází nedaleko Evropského parlamentu a komise. Poté bude výstava k vidění v Plzni. Část prací by se také mohla objevit v bruselském centru komiksu. Kraj už vyzkoušel spolupráci s centrem komiksu v roce 2009. Tehdy tam studenti plzeňského Ústavu umění a designu vystavovali české pověsti a legendy zpracované jako komiks. Slavnostní zahájení výstavy bude koncem března na ambasádě v Bruselu. Organizátoři se výstavou také pokusí přitáhnout pozornost bruselské veřejnosti k tomu, že Plzeň bude v roce 2015 Evropským hlavním městem kultury.

bk

Pivovar v Plasích prošel obnovou, poslouží centru stavitelství

Bývalý pivovar v areálu kláštera v Plasích na Plzeňsku získal zpět podobu, jakou měl v době výstavby před více než sto lety. Během jeho obnovy se našlo několik cenných předmětů a zařízení, mimo jiné dvojice parních strojů z počátku 20. století. Obnova pivovaru s historickým mlýnem a domem sládka je součástí velkého projektu Národního technického muzea, které v části komplexu kláštera buduje Centrum stavitelského dědictví. Lidem se otevře před sezónou 2015.

bk

Budvar po 13 letech prodává v Itálii pivo pod značkou Budweiser

Pivovar Budějovický Budvar začal v Itálii po třinácti letech prodávat pivo opět pod značkou Budweiser Budvar. Umožnilo mu to nedávné rozhodnutí italského Nejvyššího soudu, který zakázal nadnárodní pivovarnické skupině Anheuser-Busch InBev (ABI) používat jejich značku Budweiser. Přestože soud mimo jiné nařídil ABI pivo pod klamavou značkou z trhu stáhnout, firma tak neučinila. Budvar se teď domohl nápravy u obchodního soudu v Miláně. Soudní spory o značku Budweiser s ABI trvají od roku 1907. Výrazně úspěšnější je v nich Budějovický Budvar. V letech 2000-2012 bylo definitivně ukončeno 173 soudních sporů a správních řízení, z nichž Budějovický Budvar vyhrál 120 případů a deset sporů skončilo smírem nebo remízou.

kk

Praha vyčlenila na opravu Divadla pod Palmovkou po povodni 45 mil. Kč

Radní hlavního města schválili smlouvy s firmami na průzkumné práce a projekty a zajištění inženýrské činnosti při rekonstrukci Divadla pod Palmovkou. Divadlo poničila povodeň v červnu loňského roku. Oba tendry vyjdou dohromady na zhruba 4,4 milionu korun. Divadlo by se mělo do svých prostor vrátit na podzim.

kb

Z Děčína do Hamburku vyplula největší loď vyrobená v Česku

Z děčínských loděnic směrem do Hamburku vyplula největší loď, jaká kdy byla v Česku vyrobena. Je 90 metrů dlouhá, 14 metrů široká a deset metrů vysoká. Námořní plavidlo vyráběla společnost Nova České loděnice na zakázku nizozemského investora dva roky. Výtlak lodi je 4 500 tun. Plavidlo je určené pro veškerý suchý náklad.

kk

Čech přes Vídeň na Měsíc

První jméno rodáka z Čech se objevilo na mapě Měsíce roku 1834. Tehdy berlínský astronom J. H. Maedler označil ve svém díle *Mappa Selenographica* jedno místo na Měsíci „Taurus Littrow". Věhlasný astronom J. J. Litrow z Vídně se narodil v Horšovském Týnu roku 1781. Hodně spolupracoval s českými astronomy Janem Černým z Hořic v Podkrkonoší a Josefem Morstadtem z Kolína. V prostoru se jménem Josepha Johanna Littrowa na povrchu Měsíce přistála pak americká vesmírná loď Apollo 17 v prosinci 1972. Bylo to již šesté přistání Američanů na Měsíci. Velitelem posádky byl tehdy osmatřicetiletý E. A. Cernan, který měl předky v předválečném Československu. O tři roky poz-

Apollo Soucek na vrcholu své kariéry 16. března 1932 jako držitel světového výškového rekordu

ději připravil Cernan americkou posádku pro Apollo 21, která roku 1975 úspěšně realizovala vesmírná spojení se Sojuzem 19.

Ovšem první přistání lidské posádky na Měsíci se uskutečnilo s Apollem 11 v červenci 1969, před 44 lety. Na počátku šedesátých let minulého století bylo v USA rozhodnuto být na Měsíci dříve než Rusové a NASA (National Astronautics and Space Administration) dala tomuto ambicióznímu projektu jméno Apollo podle Apollo Soucka (1897-1955), leteckého rekordmana a velitele válečné flotily US Navy, kde působil jako viceadmirál za druhé světové války. Otec Apolla se jmenoval Jan Souček a narodil se v listopadu 1866 v Polních Churčicích u Kolína. Do Ameriky se dostal jako devítiletý se svými sourozenci a rodiči. Na jaře 1875 nasedli do vlaku na kolínském nádraží a přes Prahu a Drážďany dorazili do přístavu Hamburk. Odtud parníkem odpluli za lepším živobytím do Ameriky: Nebraska – Kansas – Oklahoma. V Oklahomě Jan Souček dospěl a oženil se. V únoru 1897 se jim narodil syn Apollo Souček, který pak vystudoval Námořní akademii a roku 1921 se stal poručíkem námořního letectva.

Formánek

LEDEN, ÚNOR

Leden

Název měsíce je odvozen s největší pravděpodobností od slova led, který by měl být v tomto období charakteristickým znakem počasí. V Evropě používaný název *januar*, *janvas*, *janvier*, *january* má svůj původ u Římanů, kteří nazývali svůj první měsíc *januarius*. Toto pojmenování má svůj počátek v bohu všeho dění a počátku dne, který se jmenoval Janus a který měl dvě tváře – dívající se vpřed a vzad.

(mk)

Pranostiky

V lednu za pec si sednu.
V lednu mráz – těší nás; v lednu voda – věčná škoda.
Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.
Teplý leden, z korce mandel jeden.
V lednu roste-li tráva, neúroda se očekává.
Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.
Leden drsný prospívá osení.
V lednu-li hřímá, tuhá je zima.
Když rok mrazem a sněhem začíná, dosti chleba se předpovídá.
Leden jasný, roček krásný.
V lednu málo vody – mnoho vína, mnoho vody – málo vína.
Když v lednu hrom se ozve, hojnost vína je v očekávání.
Jestliže země v lednu měsíci otevřena jest a obzvláště když poslední větrové přitom bouří, tehdy panují rozličné nemoce.
Když roste tráva v lednu, roste špatně v červnu.
Mnoho sněhu v lednu, mnoho hřibů v srpnu.
Co leden sněhem popráší, to únor s vichrem odnáší.
Hojný sníh v lednu, málo vody v dubnu.
Leden studený, duben zelený.
Když není konec ledna studený, únor to dvakrát nahradí.
Lednový déšť z pecnu odkrajuje.
Lednová zima i na peci je znát.
Lenivého tahá mráz za nos, před pilným smeká.
Teplý leden, k nouzi krok jen jeden.
Když v lednu včely vyletují, to nedobrý rok ohlašují.
Jak vysoko v lednu leží sníh, tak vysoko tráva poroste.
Je-li leden nejostřejší, bude roček nejplodnější.
Holomrazy – úrody vrazi.
Ryje-li krtek v lednu, končí zima v květnu.
Než v lednu sedláka, to radši vlka na poli viděti.
Suchý leden, mokrý červen.
V lednu moc sněhu, v červnu moc sena.

(mk)

Únor

Název měsíce je pravděpodobně odvozen od slova nořit, v souvislosti s „nořením“ – praskáním, lámáním a táním ledu, který se noří. Únor je z klimatologického hlediska posledním zimním měsícem.

(mk)

Pranostiky

Únor bílý – pole sílí.
Únor – úmor: kdyby mohl, umořil by v krávě tele a v kobyle hříbě.
Únorová voda – pro pole škoda.
Netrkne-li únor rohem, šlehne ocasem.
Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodrží.
Leží-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu poleze za kamna.
V únoru sníh a led – v létě nanesou včely med.
Když skřivánek v únoru zpívá, velká zima potom bývá.
Jestli únor honí mraky, staví březen sněhuláky.
Když únor vodu spustí, ledem ji březen zahustí.
Když tě v únoru zašimrá komár za ušima, poběhneš jistě v březnu ke kamnům s ušima.
Teplý únor – studené jaro, teplé léto.
Co si únor zazelená – březen si hájí; co si duben zazelená – květen mu to spálí.
Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.
Můžeš-li se v lednu vysléci do košile, připravuj si na únor kožich.
Když větrové na konec února uhodí, moc obilí se na poli neurodí.
Jestli únor honí mraky, staví březen sněhuláky.
V únoru-li vítr neburácí, jistě v dubnu krovy kácí.
Když v únoru mráz ostro drží, to dlouho již nepodrží.
Je-li v únoru zima a sucho, bývá prý horký srpen.
V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá.

(mk)

Oslabení koruny vůči euru

Obrovské diskuse vyvolalo rozhodnutí České národní banky intervenovat proti kurzu české koruny. Centrální bankéři vyčerpali již v minulosti možnosti ovlivnění měny změnou úrokových sazeb – ty totiž nyní zůstávají delší dobu na technickém minimu, a tak nyní zvolili formu přímých intervencí v podobě nákupu zahraničních měn. Rozhodnutí, které vyvolalo bouři nevole, přijala bankovní rada tím nejtěsnějším poměrem – 4:3, jednoznačně ho však podpořil především guvernér banky Miroslav Singer, již v minulosti považovaný za „jestřába" usilujícího o devalvaci koruny. Jako cíl intervencí bylo původně deklarováno sražení kurzu koruny vůči euru na úroveň kolem 27 korun za euro (v danou chvíli osciloval kolem 25,60 korun za euro). To se podařilo během několika desítek minut, protože Česká národní banka dala rezolutně najevo, že svého cíle dosáhne za každou cenu a je připravena nakupovat západní měnu tak dlouho, jak uzná za vhodné.

Banka vlastně přistoupila ke kvantitativnímu uvolňování korun do ekonomiky, což ji nestojí prakticky nic, a naopak díky této kurzové operaci výrazně vydělala. Svůj krok, kterým se jí podařilo trh dokonale zaskočit, banka zdůvodňovala především obavou z dlouhodobého neplnění stanoveného inflačního cíle ve výši 2 %. Odhad se totiž pohyboval zhruba na poloviční úrovni, tedy asi na 1 % ročně, a pro začátek roku 2014 se počítalo dokonce s deflací kvůli poměrně výrazně klesající ceně elektřiny (v průměru asi o 10 %). Navíc podle guvernéra banky zásah měl omezit nadměrné spoření a odkládání spotřeby ze strany občanů, kteří podle něj spekulovali na stálý pokles cen.

Opatření také podle představitelů České národní banky pomůže domácí ekonomice a především exportním firmám, které budou moci výhodněji prodávat do zahraničí. Hospodářství rovněž podle bankéřů podpoří stabilita nového kurzu koruny, respektive jistota, že minimálně v následujícím roce nestoupne nad již zmíněnou úroveň 27 korun. Původně dokonce bankéři naznačovali, že budou usilovat právě o úroveň kolem 27 korun. Když však koruna po devizovém opatření začala prudce klesat až na úroveň kolem 27,70 korun, většina členů bankovní rady si pospíšila s prohlášením, že proti vývoji tímto směrem rozhodně intervenovat nebudou. Dokonce se objevily spekulace, že banka i při úrovni 27 korun za euro nebude schopná dosáhnout cíle, a proto laťku zvedne na 28 korun nebo i výše. To však bankéři popřeli.

Prudké oslabení koruny vyvolalo v českých médiích a společnosti doslova bouři nevole. Poškozeni se cítili a cítí především střadatelé, jejichž úspory prakticky okamžitě ztratily na hodnotě. Navíc se okamžitě objevily zprávy o nutnosti zvýšení cen, a to nejen dovozového zboží, ale i mnohých domácích produktů vyráběných ze zahraničních součástek či surovin. Spotřebitelé vzali útokem především internetové obchody a nakoupili vánoční dárky s předstihem. V tomto ohledu tedy kalkulace bankéřů vyšla, i když někteří analytici tvrdí, že ve skutečnosti došlo skutečně jen k určitému urychlení vánočních nákupů. Bankéři odhadovali, že zvýšení cen spotřebního zboží a potravin bude činit jen několik málo procent, představitelé Potravinářské komory uváděli zhruba 5-8 procent, podle médií však růst u mnoha komodit činí více než deset procent. I tentokrát totiž platí, že obchodníci zprávu o oslabení koruny využili ještě k dalšímu navýšení svých marží.

Naopak snížení cen elektřiny rozhodně nevedlo k jakémukoli pohybu cen dalších produktů směrem dolů. To samozřejmě dále zhoršuje situaci spotřebitelů, zejména těch chudších. Když tedy členové bankovní rady, především guvernér Singer, tvrdili, že zásah proti kurzu koruny nijak nepoškodí nejméně zámožné vrstvy obyvatelstva, znělo to poněkud provokativně.

Olej do ohně diskuse přililo i načasování kroku České národní banky – následoval totiž těsně poté, co se úspěšně vyprodala nová rozsáhlá emise státních dluhopisů, které okamžitě poklesly v ceně. Různé spekulace vyvolal i malý odstup zásahu proti koruně od zprávy, že největší českou telekomunikační společnost Telefónica O2 koupí od dosavadního španělského vlastníka společnost PPF nebohatšího Čecha Petra Kellnera. Právě proti tvrzení, že k oslabení koruny sáhli bankéři pro svůj osobní prospěch či na nějakou podnikatelskou zakázku, členové rady České národní banky vystoupili s mimořádnou ostrostí. Zároveň popřeli, že by zásah měl nějakou souvislost s otázkou zavedení eura v České republice.

Jak upozornili někteří analytici, Česká národní banka svým krokem zatarasila jednu z obvyklých cest sbližování životní úrovně Čechů s životní úrovní členů staré evropské patnáctky, tedy posilování kurzu koruny. To samozřejmě může vyvolat u řady lidí značnou frustraci, zejména když se česká ekonomika vzpamatovává z krize podstatně pomaleji než okolní státy včetně např. Polska nebo Slovenska. Navíc došlo k podlomení dosud poměrně značné důvěry veřejnosti ke koruně. To na jednu stranu může oslabit dosavadní nechuť naprosté většiny českých občanů k přijetí společné evropské měny, na straně druhé však to může vést k nebezpečné tendenci odvratu od národní měny podobně jako v jisté době např. v Maďarsku. To by pak mohlo ekonomiku domácností silně rozkolísat.

Značná část české veřejnosti je dosud na národní měnu velmi silně fixována a její posilování vnímali jako jeden ze zdrojů národní hrdosti. Nyní velmi silně rezonuje v mnoha občanech ČR pocit, že zase budou prožívat ponižující pocity při styku s cizinci, kteří si za svou „tvrdou" měnu pořídí vše prakticky za babku. Vlna hořkosti fungovala natolik silně, že představitelé České národní banky oproti dosavadním zvyklostem opakovaně vystoupili v médiích a svůj krok vysvětlovali. Zejména guvernér banky Singer si však nepočínal a nepočíná v tomto ohledu zrovna nejobratněji. Naopak některé jeho poznámky působí na značnou část veřejnosti hodně arogantně. Část argumentů rovněž zpochybňují i přední odborníci. Především se jim nezdá, že by skutečně oslabení koruny mohlo pomoci při oživení ekonomiky, protože podle jejich názoru spíše vystrašení spotřebitelé budou šetřit ještě výrazněji než dosud, i když snad své prostředky alokují jinam než do českých korun.

Relativizováno je ze strany ekonomů rovněž tvrzení, že slabá koruna pomůže exportérům. Jak jsme již uvedli, tento předpoklad totiž platí jen v případě, že komponenty výrobku nebo suroviny se naopak nemusejí dovážet, nebo pokud náklady na ně představují jen zcela zanedbatelnou část ceny výsledného produktu. Navíc řada exportních firem se v minulosti zajistila proti výkyvům kurzu, takže oslabení koruny jim delší dobu nijak nepomůže. Růst ovšem mohou čekat domácí producenti potravin, protože dražší euro i další měny (polský zlotý) odrazují české spotřebitele od nákupů za hranicemi, v Německu, Polsku či v Rakousku, a zároveň se tak zmenšuje i konkurenční tlak ze strany

zahraničních firem na domácím trhu. Přitom především polské potraviny se hlavně kvůli své ceně v posledních letech prosazovaly v českém prostředí stále výrazněji i přes různé skandály a nejasnosti spojené s kvalitou tohoto zboží.

Krátce řečeno, nová hvězda na českém politickém nebi a majitel největšího potravinářského holdingu v zemi Andrej Babiš si může mnout ruce. Ostatně sám dával již před rozhodnutím České národní banky najevo, že by oslabení koruny vůči euru i dalším měnám uvítal. Nyní se však i s ohledem na veřejné mínění k vývoji v měnové politice raději příliš nevyjadřuje. Naopak jednoznačně proti opatření bankovní rady se vyslovil jak bývalý český prezident Václav Klaus, který prakticky všechny její členy v minulosti jmenoval, tak jeho současný nástupce Miloš Zeman, který bude vybírat jednotlivé členy rady v následujících letech. Naopak s pochopením reagoval na oslabení koruny bývalý ministr financí a nejvýraznější postava nynější pravicové opozice Miroslav Kalousek a do určité míry i premiér přechodné úřednické vlády Jiří Rusnok. Názor posledně jmenovaného má mimořádný význam kvůli tomu, že prezident Zeman se nijak netají tím, že právě Jiří Rusnok by se měl stát prvním členem bankovní rady, kterého jmenuje právě on. A ještě pozitivněji zareagovala část zahraničních odborníků – za svoji odvahu k rozhodnému a radikálnímu kroku obdržel guvernér České národní banky Singer od britského časopisu *The Banker*, patřícího do koncernu *Financial Times*, ocenění jako nejlepší centrální bankéř Evropy za rok 2013. Jenže domácí kritici připomínají, že to, co je výhodné pro mezinárodní finanční trhy, vůbec nemusí vyhovovat tuzemským spotřebitelům.

Celá kauza vyvolala mimo jiné také velké diskuse o pozici cedulové banky a bankovní rady v České republice. Kritici oslabení koruny se podivují nad skutečností, jak výrazně může dění v celé české ekonomice ovlivnit rozhodnutí pouhých čtyř lidí, jmenovaných prezidentem prakticky podle jeho vlastní úvahy. Navíc zodpovědnost za rozhodnutí u členů bankovní rady se jeví jako spíše iluzorní a ze svých pozic jsou prakticky neodvolatelní. Nicméně se nejeví jako pravděpodobné, že by nová, poměrně křehká vláda chtěla do pravomocí a způsobu jmenování členů bankovní rady jakýmkoliv způsobem zasahovat. Ostatně oslabení koruny část nové vládní koalice vítá a i z mezinárodního hlediska by ohrožení nezávislosti cedulové banky bylo poměrně problematickou a přímo ošemetnou záležitostí.

Spíše asi přinejmenším v části sociální demokracie bude možné pozorovat snahu omezit vliv centrálních bankéřů odlišným způsobem – zavedením eura. Bohumil Sobotka jako designovaný premiér se však vyjadřuje velmi opatrně a evidentně se obává stále mimořádně silných protievropských sentimentů ve většině společnosti. Na druhé straně např. pravděpodobný ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek (rovněž sociální demokrat) jednoznačně podpořil urychlení kroků k zavedení eura v České republice a této myšlence je, zdá se, nakloněn. Za příznivce eura je pokládán i již zmiňovaný Jiří Rusnok. V případě jeho jmenování do řídícího orgánu České národní banky by se jednalo o prvního stoupence tohoto směru mezi členy bankovní rady. Václav Klaus totiž do tohoto orgánu volil výhradně jednoznačné euroskeptiky. Příznivce eura však může poměrně účinně brzdit postoj již několikrát zmíněného Andreje Babiše, designovaného ministra financí. Ten sice výslovně nezpochybnil směrování země k euru, ale zároveň varoval, že by se Česká republika musela po přijetí eura zapojit do placení dluhů Řecka či Španělska. V každém případě nelze očekávat, že by Česká republika byla připravena k přijetí eura dříve než zhruba za pět let, a tak si centrální bankéři udrží moc nad ekonomickým vývojem v zemi i v následujícím období. Ve své intervenční politice podle svých slov hodlají pokračovat minimálně až do roku 2015 a signálem pro její zastavení se pro ně stane až trvalejší hospodářské oživení a tendence k překračování inflačního cíle ve výši dvou procent.

Lze proto očekávat, že růst životní úrovně obyvatelstva v České republice bude výrazně zbrzděn i přes určité úlevy v sociální oblasti chystané nastupující vládou (např. se počítá s obnovením valorizace důchodů podle původních pravidel pozměněných minulou vládou Petra Nečase). Vztah k zahraničí pak patrně poznamená určitý komplex méněcennosti sublimovaný v jistý nárůst nevraživosti k bohatším sousedům. Lze jen doufat, že půjde skutečně jen o dočasný výkyv, jehož význam rychle vyprchá a v příštích letech se opět životní úroveň v Rakousku či Německu na straně jedné a v České republice na straně druhé začne zase sbližovat.

(MaFr)

Skupina Orco plně do českých rukou?

Realitní skupina Orco byla před vypuknutím hospodářské krize vnímána jako jeden z lídrů na středoevropském trhu, především ve zdejších státech dřívějšího sovětského bloku. Plně ji ovládal francouzský podnikatel Jean-François Ott a jejími vlajkovými loďmi byly rozsáhlé bytové a kancelářské projekty v Praze, Varšavě či Budapešti. Dokázala se však uplatnit např. i na německém realitním trhu. V Praze získala řadu zajímavých nemovitostí včetně např. dřívějšího sídla městských Dopravních podniků. Společnost vstoupila i na burzu. Po propuknutí krize však její akcie klesaly obrovskou rychlostí a v Praze s nimi několikrát kvůli obrovské ztrátě hodnoty v průběhu krátké doby muselo být obchodování pozastaveno. J.-F. Ott musel poněkud oslabit svoji pozici a část vlivu přepustit dalším investorům, ať již z USA, nebo z České republiky včetně proslulého podnikatele Radovana Vítka.

Orco se však stále potácí ve velkých ztrátách a její projekty včetně např. plánovaného přebudování okolí dřívějšího nádraží Praha-Bubny zápasí s obrovskými potížemi. V roce 2012 skupina Orco Property Group vykázala čistou ztrátu ve výši 40 milionů eur a problémy dále eskalovaly loni, kdy čistá ztráta Orca jen za první tři čtvrtletí činila 146 milionů eur. Nic na tom nezměnila skutečnost, že zároveň Orco dokázalo prudce zvednout tržby o 65 procent na 260 milionů eur. Ve vedení skupiny se rozhořel velice tvrdý boj o její celkové ovládnutí. Velice tvrdě za svým cílem vyrazil Radovan Vítek, kterému se v poslední době daří vytlačovat z vedení představitele konkurenčních fondů Alchemy a Kingstown. Na valné hromadě letos v lednu se mu podařilo Orco Group prakticky zcela ovládnout a navíc mu lucemburský soud v druhé polovině téhož měsíce povolil převzít třetinu akcií nejvýnosnější části celé skupiny, společnosti Orco Germany, která své aktivity rozvíjí především v Berlíně.

Je samozřejmě otázka, co s celou společností český podnikatel zamýšlí. V poslední době se totiž objevují signály, že nevylučuje ani likvidaci předlužené firmy. Jeho

zástupci ve vedení Orco upozorňují, že značka této skupiny ztratila v podnikatelském a finančním světě veškerý zvuk a potencionální investoři od ní raději prchají. Navíc podle nich detailní rozbor dřívějšího hospodaření Orca odhalil několik „nášlapných min" v podobě např. obrovských zlatých padáků pro dosavadního generálního ředitele J.-F. Otta (v Orcu drží stále asi 9 % akcií) a dva jeho zástupce. Francouzský manažer by v případě svého odvolání měl nárok na deset milionů eur, jeho dva nejbližší spolupracovníci pak na tři miliony.

Další a ještě větší problém podle Vítka představují tzv. warranty (cenné papíry s opcí) z předkrizového období, které také předpokládají kompenzace v případě převzetí firmy. Celkově jde v tomto případě o zhruba 23 až 24 milionů eur, které by podle Vítka museli zaplatit všichni akcionáři. Platnost warrantů přitom byla v minulosti prodloužena až do roku 2019. Zhruba polovinu warrantů drží J.-F. Ott jako zakladatel skupiny, druhou polovinu však již v minulosti postupně rozprodal. Tyto náklady se v účetnictví Orca dosud neobjevily, i když evidentně výrazně snižují skutečnou hodnotu akcií skupiny. R. Vítek se i z tohoto důvodu příliš nehrne do dalšího navyšování svého podílu v Orcu – kdyby totiž dosáhl na jednu třetinu, musel by povinně nabídnout odkup akcií dalších akcionářů a to za cenu, v níž uvedené náklady nejsou zahrnuty. Samozřejmě existuje možnost počkat do roku 2019, kdy platnost warrantů vyprší. Jenže skupina je předlužená a čekání by se mohlo stát skutečnou černou dírou na peníze.

Celkově bankám Orco nyní dluží údajně astronomickou sumu 600 milionů eur. Jen hotely vlastněné skupinou musí letos splatit úvěr ve výši 75 milionů eur a dalších 75 milionů bude stát umoření dluhopisů s desetiletou dobou splatnosti v příštím roce. Navíc se neúměrně navyšují opravné položky na některé velké projekty v Maďarsku či Polsku. Jako čím dál věrohodnější varianta se tak jeví definitivní likvidace skupiny, která se zdála být ještě před deseti lety jednou z nejdynamičtějších realitních a developerských společností v této části Evropy. Z likvidace skupiny Orco by jistě nejvíce vytěžil Radovan Vítek, který disponuje dostatečným finančním zázemím, aby dokázal do svého portfolia převzít nejatraktivnější část skupiny. Navíc má na tyto aktivity i dostatek času.

(MaFr)

Komu bude patřit Vitana?

Vitana patří mezi nejslavnější potravinářské značky v České republice, především díky svým předlistopadovým reklamním kampaním se slogany jako „Vitana vaří za Vás". Podnik vznikl sloučením dosavadních výroben polévkového koření (např. závody Graf v Byšicích, bývalý závod světoznámé společnosti Maggi v Kralupech nad Vltavou nebo provozovny firmy Franc a synové v Pardubicích) a původně fungoval jako Průmysl polévkových přípravků (PPP). Vitana původně byla značkou jednoho produktu – náhrady za dříve v licenci vyráběné tekuté polévkové koření Maggi. V roce 1958 se však výraz přenesl do názvu nového národního podniku, který produkoval polévkové koření i různé instantní polévky včetně masového vývaru v kostce označovaného jako Masox. Později se výrobní sortiment dále rozšířil například o kávovinové instantní nápoje (po připojení podniku Kávoviny v roce 1961), předvařenou rýži, šumivé nápoje v prášku nebo o vanilinový a skořicový cukr. V polistopadovém období získala společnost norská firma Orkla, která nadále udržela proslulou značku při životě a dala šanci i k vývoji nových výrobků oživujících dosavadní sortiment.

V posledních letech však zájem českých občanů o sušené potraviny obecně poměrně zřetelně klesá, což možná souvisí i s kampaní proti instantním potravinám, kterou vede populární televizní kuchař Zdeněk Polreich. Společně s rostoucí konkurencí značek, jako je Maggi či Knorr, to vede také k výraznému snížení ekonomické rentability společnosti Vitana. Nicméně stále se udržují na slušné sumě dvou miliard korun. Poměrně rychle však v posledních letech klesá zisk Vitany – v roce 2012 se oproti roku předešlému snížil zhruba o polovinu. Na vině jsou především potíže na domácím trhu, který však je stále hlavním odbytištěm produktů firmy. Naopak vývoz v roce 2012 mírně stoupnul, zhruba o sedm procent. Propad zájmu českých spotřebitelů to však nahradit nedokázalo. I z tohoto důvodu proto norští vlastníci hledají pro Vitanu nového majitele. Podle českého tisku by se cena měla pohybovat mezi 800 miliony a jednou miliardou korun. Samozřejmě se spekuluje o možných zájemcích o koupi tradiční české firmy. Jako největší favorité se jeví velcí světoví giganti, jejichž akvizice činí každoročně několik desítek společností po celém světě, jako je Unilever nebo Nestlé. Bez šancí nejsou ovšem i významní regionální producenti, především chorvatská Podravka. Hovoří se ale i o rakouské společnosti Vivatis. V každém případě bude i nový vlastník ze zahraničí, protože v České republice vhodný případný investor chybí. Pokud nakonec získá Vitanu Vivatis, nelze vyloučit, že Vitana bude vařit nejenom za Čechy, ale i za Rakušany.

(MaFr)

Banka LBBW v ČR – od Rakušanů přes Němce k Rusům

Banka LBBW (Landesbank Baden-Württemberg) CZ se měla v minulosti stát nástupištěm rakouské banky BAWAG a tomu odpovídal i její název. Původně celá instituce vznikla na samém začátku jako InterBank (později Interbanka), ovládaná třemi zahraničními subjekty – vedle BAWAG šlo o Bayerische Landesbank a Maďarskou banku pro zahraniční obchod. V roce 2004 získala InterBanka nové jméno BAWAG Bank. Tento finanční ústav však zdaleka nebyl jediným želízkem Bawag v tehdejší České republice – ve stejném roce převzal tehdejší rakouský finanční gigant i české zastoupení Dresdner Bank a přejmenoval ho na BAWAG International Bank – v České republice tak jednu dobu působily dvě instituce se jménem BAWAG v názvu. Přitom obě sítě spolu nijak nekooperovaly a jejich aktivity probíhaly odděleně. Na jaře roku 2005 se však přece jen propojily do jednotné BAWAG Bank.

Rakouská společnost BAWAG se však po obrovských skandálech v roce 2006 ocitla v krizové situaci a problematické operace vedly k její ztrátě v astronomické výši miliardy eur. Pro udržení rakouského jádra skupiny se musela BAWAG Bank vzdát svých aktivit v České republice i na Slovensku. Slovenská Istrobanka přešla do belgické skupiny KBC, která v České republice ovládá ČSOB. Českou síť BAWAG Bank ovládla v roce 2008 německá LBBW, třetí největší německá finanční instituce. LBBW razantně změnila celou image banky a dala jí i nové jméno. Nicméně už tehdy odborníci varovali, že LBBW se bude na vysoce kon-

kurenčním českém trhu prosazovat jen velmi těžko. Nabídka stávajících finančních ústavů byla velmi stabilizovaná a jen těžko se hledal prostor k získání většího portfolia klientů. Navíc německá firma převzala síť v České republice v naprosto nevhodnou dobu – těsně před propuknutím krize. Ta nakonec silně zasáhla i samotnou i LBBW, která musela německý stát požádat o pomoc. K jejím podmínkám patřil i závazek, že banka rozprodá svoje zahraniční aktiva. Navíc se obavy odborníků víceméně potvrzovaly a LBBW CZ se dostala do ztráty. Ta v prvních třech čtvrtletích loňského roku dosáhla výše 17 milionů korun, což ovšem vzhledem k rozsahu aktiv banky je jen zanedbatelná suma. LBBW CZ je až jedenáctou největší bankou v České republice, ale i tak bilanční suma této finanční instituce činila asi 30 miliard korun (skoro 1,2 miliardy eur). V České republice provozovala LBBW osmnáct poboček s asi 360 zaměstnanci. I přes ztrátovost představovala LBBW CZ pro nového vlastníka zajímavou akvizici, zejména když se poměry v české ekonomice přece jen výrazně lepší. Proto zájemci vcelku nechyběli.

Zpočátku to vypadalo, že se němečtí bankéři dohodnou o převzetí české sítě s Českou spořitelnou, jenže její nabídka se jim nejevila dostatečně atraktivní. Se svým zájmem neuspěl ani fond Hartenberg Capital, který je prodlouženou rukou podnikatelské skupiny Andreje Babiše. Ani tentokrát se však suma nezdála německým bankéřům odpovídající. A tak je jenom logické, že nakonec uspěl třetí uchazeč, společnost Expobank patřící do skupiny ruského finančníka Igora Kima. Suma, kterou společnost vynaložila na zisk LBBW CZ, sice nebyla zveřejněna, ale média v Rusku spekulují zhruba o částce 80-90 milionů eur s tím, že dosavadní vlastník si ponechá část nepříliš atraktivních korporátních úvěrů. Zároveň se odhaduje, že ruská nabídka byla o polovinu nebo dokonce o tři čtvrtiny vyšší. Ruští podnikatelé se v posledních letech angažují v České republice poměrně výrazně, mj. i proto, že zemi považují za vhodný odrazový bod k další expanzi v Evropě.

Svoji roli jistě hrají i osobní vazby mnoha Rusů k České republice, která je navíc oblíbeným cílem ruských turistů. Na druhé straně aktivity ruských podnikatelů vyvolávají v části médií i veřejnosti značné obavy. S velkými rozpaky jsou vnímány ruské investice ve strategických podnicích – jako příklad uveďme například zájem Aeroflotu o nákup Českých aerolinií nebo úsilí ruského konsorcia o získání zakázky na dostavbu jaderné elektrárny v Temelíně. Za reprezentanta ruských podnikatelských zájmů v politické elitě byl dlouho považován bývalý premiér a prezident Václav Klaus, v posledních letech tuto roli převzal stávající prezident Miloš Zeman, jehož Stranu práv občanů – Zemanovci údajně spolufinancují některé velké ruské firmy jako Lukoil. S některými ruskými podnikatelskými skupinami mají vřelé vztahy i opoziční komunisté – v této souvislosti se hovoří například o bývalém europoslanci, prvním a dosud jediném českém kosmonautovi a nynějším českém velvyslanci v Rusku Vladimíru Remkovi. A silné osobní vztahy k ruskému prostředí již v minulosti zásadně zkomplikovaly vydání bezpečnostní prověrky designovanému sociálnědemokratickému ministrovi průmyslu a dřívějšímu ministru zemědělství Janu Mládkovi.

Většina politické scény, především té pravicové, se však staví k ruské ekonomické expanzi značně zdrženlivě, či přímo nepřátelsky, což odpovídá postojům nemalé části veřejnosti, která má s ruským (nebo dříve sovětským) impériem své vlastní negativní zkušenosti. Schvalovací proces, kterým kontrakt mezi LBBW a Expobank nyní musí projít a do něhož se zapojí mj. i český antimonopolní úřad, patrně v této atmosféře nebude úplně banální záležitostí, ale naopak nelze vyloučit různé zádrhele a zpoždění. Jistě mnoho lidí by raději vidělo, kdyby jedenáctá největší česká banka zůstala v německých nebo rakouských rukách.

(MaFr)

Místo průmyslové zóny outlet

Krize, která v předešlých letech svírala celou Evropu, se pochopitelně výrazně podepsala i na zahraničních investicích v České republice. Mnoho plánovaných rozšíření závodů se neuskutečnilo, řada připravených průmyslových zón zůstala ležet ladem. Plně to platí i o „brownfieldu" v obci Benešovice u Stříbra, která leží u dálnice mezi Plzní a hraničním přechodem Rozvadov. Původně zdejší pozemky držel rakouský investor, který tu počítal s vybudováním výrobního a logistického areálu, ale špatná ekonomická situace v Evropě tento úmysl zmařila.

Nicméně nyní to vypadá, že se zde přece jen stavět bude, a to velmi brzo. Ovšem nemá jít o žádný průmyslový závod, ale o obří nákupní centrum s veškerou infrastrukturou včetně ledové plochy, dětského hřiště, skateparku nebo čerpacích stanic na benzín i plyn. Od rakouské společnosti pozemky koupil německý investor, který chtěl původně podobný areál vystavět hned na hranicích, v bezprostřední blízkosti německého Waidhausu. Zajímavé je ovšem zázemí německé společnosti, která chce vybudovat Outlet Benešovice označovaný nyní jako Bohemian Village. Podle tisku a představitelů obce Benešovice totiž za ní stojí sdružení kanadských hokejistů, které v České republice zastupuje společnost Smile Department Stores. To by ostatně vysvětlovalo i tu plánovanou lední plochu. Zhruba polovinu komplexu chce investor vybudovat do prosince letošního roku, dokončení zbytku areálu je plánováno na prosinec roku 2017. Pro obec je v současné nadále komplikované situaci klíčové, že již v první části outletu by mělo najít práci kolem 390 lidí, což v regionu stiženém výraznou nezaměstnaností není zanedbatelné. Dalších asi 320 osob by zde mělo být zaměstnáno po dokončení druhé fáze výstavby. Výše investice by měla dosáhnout zhruba dvou miliard korun, investoři však doufají, že spotřebitelé si nový areál rychle oblíbí a investované peníze se brzo vrátí.

Podobně jako v jiných outletech hlavní část sortimentu mají představovat oděvy, vzhledem k investorům lze předpokládat, že důraz zde bude kladen hlavně na značky sportovního oblečení a také na sportovní potřeby jako takové. Ostatně nepůjde o první velký outlet při českých hranicích – podobný areál ovšem ve výrazně menším rozsahu je provozován na česko-německém hraničním přechodu na Folmavě. Jeho úspěchy přitom jasně dokazují, že o podobné podniky je v České republice stále značný zájem. Ostatně Češi jsou známí příznivci slev, a proto je možné je považovat za ideální zákazníky outletů. Navíc na rozdíl od maloobchodního trhu s potravinami není v oblasti značkového oblečení, obuvi či sportovních potřeb české prostředí ani zdaleka nasyceno a zájemci o jejich výhodný nákup často putují nejen do německých center, ale například až do Velké Británie. Nyní sice jejich apetit po nákupní turistice výrazně omezil zásah České národní banky proti kurzu koruny, ale provozovatelé outletu v Benešovicích mohou

do značné míry oprávněně doufat, že touha po získání zboží známých světových značek brzo opět zvítězí nad spořivostí. Navíc cesta do okolí Stříbra vyjde zákazníky např. z Prahy podstatně výhodněji než výprava do Německa nebo dokonce do Londýna.

(MaFr)

Nezaměstnanost v ČR stále roste

Údaje o počtu lidí bez práce v České republice patří mezi několik málo ekonomických dat, které vyhlížely i v posledních letech relativně uspokojivě. I v současnosti země vykazuje pátou nejmenší nezaměstnanost v Evropské unii. Pravda, v Rakousku je situace stále lepší, dokonce nejlepší v celé Evropě – pouhých 4,8 % podle údajů Eurostatu. Druhé místo si drží Německo s 5,2 % následované Maltou a Lucemburskem. Situace v České republice je ale stále výrazně lepší než například na Slovensku, které jinak roste v současnosti výrazně větším tempem než ČR. O Itálii, Španělsku či Řecku nemluvě. Nic to však nemění na skutečnosti, že i v českých zemích je lidí bez práce podstatně víc, než by bylo zdrávo. Nezaměstnanost i zde představuje akutní problém, jehož naléhavost spíše stoupá, než aby se snižovala. Ostatně i představitelé České národní banky při své intervenci tvrdili, že jedním z jejich cílů je snížení nezaměstnanosti. Řada ekonomů však toto tvrzení zpochybňuje a jeho platnost alespoň v současné době nepotvrzují ani statistická data.

V závěru loňského roku totiž počet lidí bez zaměstnání v České republice spíše stoupal, a to poměrně výrazně – například jen v prosinci přibylo plného půl procenta nezaměstnaných, což je o něco více než 30 tisíc lidí. Celkem hledá marně práci v České republice nyní skoro 600 tisíc lidí, míra nezaměstnanosti se však výrazně liší podle regionů. Nejmenší problém najít práci mají lidé v okrese Mladá Boleslav, kde mnohé pracovní síly dobře absorbuje závod Škody Auto, a v okolí Prahy. V samotné Praze je situace jen o málo horší a vcelku příznivě vyhlíží i situace v okrese Plzeň-Jih s mnoha novými průmyslovými podniky a v okrese Rokycany. Na opačné straně žebříčku jsou některé severomoravské a severočeské okresy, kde špatná situace panuje již od devadesátých let. Úplně největší procento lidí bez práce je v okrese Bruntál na severu Moravy (14,3 %), jen o málo lepší je situace v severočeském Mostě, v Ústí nad Labem a v okrese Karviná. Pokud se vezme v úvahu počet uchazečů o práci připadajících na jedno nabízené místo, pak nejhůře dopadají vedle Karviné a Bruntálu možná trochu překvapivě některé jihomoravské okresy jako Hodonín nebo Brno-město.

Profesně dominovali mezi nezaměstnanými administrativní pracovníci, montážní a manipulační dělníci, prodavači, pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, číšníci a servírky či zedníci. Na tomto výčtu je mimo jiné dobře vidět pokračující krize v českém stavebnictví. Také je jasné, že zvlášť dobře si nestojí restaurace a hospody. Dlouhotrvající krize donutila řadu lidí vzdát se poledních obědů v restauracích i delšího večerního posezení. Údaje o počtu nezaměstnaných servírek a číšníků však mohla poněkud zkreslit sezóna. Navíc zima se prosazovala trochu se zpožděním, takže část obslužného personálu na sklonku roku nemohla najít zaměstnání v horských střediscích.

V souvislosti s nezaměstnaností zejména v jižní Evropě se často hovoří o problematice čerstvých absolventů škol a mladistvých. V této kategorii v mnoha jihoevropských regionech je bez pracovního místa třeba i 50 procent lidí. I v České republice představuje nalezení prvního zaměstnání často nezanedbatelný problém, což mimo jiné vede k velkým diskusím o správném zacílení školního vzdělání. Na druhé straně naléhavost nezaměstnanosti mládeže v České republice poněkud snižuje skutečnost, že příslušná generace je relativně málo početná. Na celkovém počtu nezaměstnaných se absolventi škol a mladiství v ČR podílejí pouhými 6,6 procenta.

Svým způsobem komplikovanější je situace druhé rizikové kategorie, tedy lidé starší padesáti nebo pětapadesáti let. Přispívá k tomu i stále přetrvávající tendence mnoha českých podnikatelů odmítat starší uchazeče o práci jako nepružné a neperspektivní. Jen obtížně se prosazují hlasy odborníků, kteří naopak zdůrazňují přednosti zkušenějších zaměstnanců. Problémem je vedle předsudků často nevhodná struktura vzdělání starších lidí, jejich často slabá znalost informačních technologií i chybějící jazykové znalosti. Navíc věk odchodu do důchodu se v České republice stále prodlužuje a komplikuje se i možnost předčasného odchodu do penze.

Většina analytiků předpokládá, že po dlouhých měsících růstu by se v letošním roce počet lidí bez práce mohl poněkud snížit vzhledem k zotavující se české ekonomice. Přílišný optimismus však asi není na místě, protože většina šéfů velkých podniků počítá jen s velmi mírným růstem počtu pracovních sil. Navíc v administrativě lze očekávat spíše další redukci. Ostatně již teď oznámily poměrně značné propouštění některé telekomunikační společnosti. V průmyslu sice mnohé společnosti získaly řadu nových objednávek i ze zahraničí, nicméně náklady na pracovní sílu se snaží stále držet na co nejnižší úrovni. Lze předpokládat, že v České republice se v tomto ohledu bude situace podobat Spojeným státům americkým. Nynější prudký růst akcií tamějších firem někteří ekonomové vysvětlují tím, že dosahují vysokých zisků, přičemž náklady se drží na redukované úrovni z časů krize.

(MaFr)

Dálnice do Rakouska prioritou?

Český prezident si před jmenováním nové koaliční vlády vedené Bohumilem Sobotkou vyžádal rozhovor se všemi navrhovanými kandidáty na funkci ministra, při němž probíral výhrady, které k příslušnému kandidátovi případně měl, ale také některé důležité otázky resortu. Mezi návštěvníky nechyběl ani kandidát na ministra dopravy z hnutí ANO Antonín Prachař. K jeho osobě neměla hlava státu žádné výhrady – jedná se o dopravního odborníka, který v minulosti působil ve funkci viceprezidenta Sdružení automobilových dopravců ČESMAD. Sice ve veřejnosti se objevila kritika, že Prachař může mít určité privátní obchodní zájmy a bezpochyby patří do určité lobby, ale najít naprosto nezávislého dopravního odborníka je stejně takřka vyloučené.

Místo osoby kandidáta se proto na setkání s prezidentem více probírala témata spojená s náročným resortem, především budování nové dopravní infrastruktury. Jak se asi dalo očekávat, řeč přišla na jedno ze zamilovaných témat prezidenta Zemana – na plánování výstavby vodního kanálu Labe – Odra – Dunaj. Podporu tomuto projektu vyjádřila česká hlava státu v minulosti opakovaně a nejinak

se k němu stavěla i tentokrát. Antonín Prachař ovšem ve shodě s většinovým míněním prezidentovo nadšení poněkud krotil a zdůraznil, že pro zahájení prací jen nejdřív nutná společná vůle všech zemí, kterých by se monumentální výstavba týkala. Jistě mu při této odpovědi bylo jasné, že koordinace v tomto směru je běh na velmi dlouhou trať.

Na přetřes ovšem přišlo i další budování dálniční sítě v České republice. V období krize byla tato oblast značně utlumena a řada projektů se výrazně opožďuje. Antonín Prachař projevil možná trochu překvapivý názor, že další stavby neblokuje nedostatek peněz, ale neschopnost dostatečně využívat existující finanční zdroje. Týká se to údajně především Státního fondu dopravní infrastruktury, z něhož je možné stavbu dálnic v následujících letech financovat. S prezidentem Milošem Zemanem se Antonín Prachař shodl, že klíčovým úkolem je napojení české sítě na dálnice v jiných zemích Evropské unie, což platí především o plánovaném, leč stále nevybudovaném novém dálničním spojení s Rakouskem. Lze tak doufat, že i s pomocí prezidenta se tato komunikace, která by výrazně usnadnila spojení mezi Českou republikou a Rakouskem, stane opět jednou z vládních priorit a budování dálnice konečně ožije.

Bohužel v době uzávěrky listu nebyly známy témata diskuse Miloše Zemana s designovaným kandidátem na post ministra zahraničí, sociálním demokratem Lubomírem Zaorálkem. Toho si totiž nechala hlava státu společně s kandidátem na ministra pro lidská práva Jiřím Dienstbierem ml. až na konec. Je přitom veřejným tajemstvím, že právě s těmito dvěma kandidáty jsou jeho vztahy nejvyhrocenější. Lubomíra Zaorálka vnímá jako jednoho z těch, kteří mu zmařili cestu k funkci prezidenta již v roce 2003 a Jiří Dienstbier ml. byl Zemanovým protikandidátem v prezidentských volbách na začátku roku 2013 a nijak se v předvolebním boji nešetřili. Jiří Dienstbier ml. také pro druhé kolo odmítl Miloše Zemana podpořit, přestože sociální demokracie jako strana tento krok učinila. Lze tedy očekávat, že atmosféra při diskusi prezidenta s designovaným ministrem zahraničí bude asi dost mrazivá a na věcné problémy může zbýt menší prostor. Nicméně nelze vyloučit, že se rozhovor stočí i na česko-rakouské vztahy, které mají v posledních letech do ideálu hodně daleko.

Toto téma nevynechal při rozhovoru se Zaorálkem například jeden z nejrozšířenějších českých deníků *Mladá Fronta Dnes*. Jádrem česko-rakouského nedorozumění zůstává poměr k jaderné energetice, přesněji řečeno situace kolem jaderné elektrárny Temelín v jižních Čechách. Zaorálek však dal jasně najevo, že nějakou změnu v české pozici v tomto ohledu nelze čekat a naopak zdůraznil, že v české koncepci má jaderná energetika své stálé místo. Není vyloučeno, že o problematice Temelína, především jeho plánovaného rozšíření, mluvil prezident i s kandidátem na ministra průmyslu Janem Mládkem. Ten přitom v minulosti dostavbu Temelína agilně podporoval (sám má volební okrsek v jižních Čechách). Jan Mládek však o tématech svého rozhovoru s prezidentem neinformoval příliš zevrubně a navíc otázky novinářů se v jeho případě točily především kolem prezidentovy kritiky skutečnosti, že Jan Mládek v minulosti opakovaně neobdržel bezpečnostní prověrku. Důvodem byl tehdy značně neurovnaný osobní život náměstka ministra financí a později ministra zemědělství.

Nicméně i Jan Mládek se k problematice dostavby Temelína vyjádřil následně v mainstreamových médiích. A jeho slova patrně rakouské odpůrce energie z jádra alespoň částečně mohla uspokojit. Jan Mládek totiž i v reakci na současný vývoj na trhu s energiemi doporučil rozhodnutí o dostavbě jaderné elektrárny v Temelíně o několik let odložit. Hlavním důvodem je podle něj skutečnost, že stát nemůže elektrárenskému gigantu ČEZ jako investorovi do elektrárny poskytnout požadované garance výkupních cen. To ostatně odpovídá i výsledkům výzkumu názorů současných českých poslanců na tuto otázku. I když dostavbu dvou bloků Temelína podporují, jednoznačně se zdráhají hlasovat pro rozsáhlé záruky, které by spotřebitele mohly stát až desítky miliard korun ročně. Pokud však nebudou výkupní ceny energie garantovány, ČEZ se pravděpodobně k obří investici neodhodlá. Šlo by totiž o jednoznačně ztrátovou záležitost a firmě by hrozila vlna žalob ze strany minoritních akcionářů. Propočty navíc ukazují, že elektřinu z nových dvou bloků bude ČEZ, respektive České republika, potřebovat až několik let po plánované dostavbě v roce 2025.

Kolik elektřiny se vyrábí z jádra

	země	2012	2011		země	2012	2011
1.	Francie	74,8	77,7	11.	Bulharsko	31,6	32,6
2.	Slovensko	53,8	54,0	12.	Jižní Korea	30,4	34,6
3.	Belgie	51,0	54,0	13.	Arménie	26,6	33,2
4.	Ukrajina	46,2	47,2	14.	Španělsko	20,5	19,5
5.	Maďarsko	45,9	43,2	15.	Rumunsko	19,4	19,0
6.	Švédsko	38,1	39,6	16.	Spojené státy	19,0	19,2
7.	Slovinsko	36,0	41,7	17.	Tchaj-wan	18,4	19,0
8.	Švýcarsko	35,9	40,8	18.	Velká Británie	18,1	17,8
9.	Česko	35,3	33,0	19.	Ruská federace	17,8	17,6
10.	Finsko	32,6	31,6	20.	Německo	16,1	17,8

Zdroj: Bloomberg

Na druhé straně ale ČEZ váhá se zastavením již rozběhnutého tendru, který má dva účastníky. Nabídky v něm platí pouze do léta příštího roku, a tak by odklad v délce tří až pěti let, o němž Jan Mládek hovoří, znamenal nutnost vypsání nového výběrového řízení. A vůbec přitom není jisté, že by se i do něj přihlásila konsorcia podílející se na stávajícím tendru. Naopak představitelé americké firmy Westinghouse se podle českého tisku vyjádřili, že do současného výběrového řízení už investovala jejich společnost desítky milionů a jeho zrušení by vnímali jako značné narušení důvěry k české straně. Krok naznačený Janem Mládkem by tak mohl pomoci druhému současnému účastníku výběrového řízení, což je rusko-české uskupení. Důvodem k prvnímu neudělení prověrky Janu Mládkovi ovšem byly právě jeho osobní i obchodní kontakty do Ruska. Zrušení stávajícího tendru a odložení další soutěže o několik let by tak mohlo být interpretováno jako snaha ministra průmyslu zvýhodnit ruského zájemce. Na druhé straně však vývoj na trhu s elektřinou i analýzy očekávané spotřeby této komodity ve střední Evropě v následujících 10-15 letech se

však zdají hovořit jasnou řečí bez jakýchkoliv postranních úmyslů. A rakouští odpůrci jádra mohou doufat, že i v horizontu několika let, o němž designovaný ministr hovoří, se situace nevyvine ve prospěch větší naléhavosti vybudování nového mohutného zdroje elektřiny v České republice, ale právě naopak. To by samozřejmě mohlo pomoci při zlepšování česko-rakouských vztahů, i když nacionalisté z obou stran si jistě najdou nějaké jiné kontroverzní téma, jimiž by vzájemné vztahy mohli kalit. Jejich fantazie bývá v tomto ohledu bohužel nezměrná.

(MaFr)

Budějovický Budvar loni uvařil rekordní množství piva

Budějovický Budvar loni uvařil 1,424 milionu hektolitrů piva, což je o 6,2 % meziročně více a zároveň rekordní množství v jeho sto osmnáctileté historii. Rekordních výsledků dosáhl i export. Do 65 zemí putovalo 763 000 hektolitrů piva, o 106 000 meziročně více. Tržby za pivo meziročně vzrostly o 94 milionů korun a dosáhly tak dosavadního maxima 2,223 miliardy korun. Pivovar očekává, že obchodní výsledky roku 2013 se pozitivně promítnou do nárůstu zisku i dalších ekonomických parametrů podniku. Podle údajů Českého svazu pivovarů a sladoven nastal loni v období leden až říjen propad české produkce piva o 1,5 % a český export vzrostl ve stejném období o 4,6 procenta.

bb

Ve washingtonských ulicích se testovaly české tramvaje

Ve Washingtonu úspěšně proběhly závěrečné testy tramvají české výroby, takže americké hlavní město se bude moci po padesáti letech vrátit k tramvajové dopravě. Oznámila to ostravská společnost Inekon Group, která tři tramvaje pro Washington vyrobila. Podle listu *The Washington Post* vedení města odhaduje, že tramvaje by na první lince dlouhé 3,8 kilometru mohly začít vozit cestující v prvním čtvrtletí příštího roku. Tramvaje pro Washington jsou součástí kontraktu v hodnotě 24 milionů dolarů (nyní zhruba 482 milionů Kč), který Inekon Group uzavřela v roce 2004. Na jeho základě dodala na přelomu let 2006 a 2007 tři vozy do Portlandu a stejný počet na podzim 2007 do Seattlu. V Portlandu i Seattlu již české tramvaje jezdí.

bb

Lidové noviny: Češi a Slováci se spojí

Ani ne čtvrt století od rozdělení federální armády se její nejprestižnější části opět propojí. Už od roku 2016 by čeští a slovenští stíhači mohli provozovat společnou stíhací letku a pravidelně se zapojovat do zahraničních operací. Téma společné protivzdušné ochrany je předmětem jednání české a slovenské vlády již delší dobu.

bb

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Studie: Rozšíření divočiny v NP Šumava je ekonomicky výhodné

Rozšíření divočiny v Národním parku Šumava je ekonomicky výhodné. Vyplývá to z výsledků nové mezinárodní studie prestižní britské konzultační společnosti EFTEC (Economics for the Environment Consultancy), kterou její autoři a ekologové zveřejnili v Praze. Socioekonomické aspekty doposud nebyly posuzovány a měly by podle vědců být argumentem pro lidi, kteří s rozšířením divočiny nesouhlasí. Turismus na Šumavě přináší podle studie ročně téměř dvě miliardy korun. Celkový ekonomický přínos parku ale podle odhadů dosahuje ročně až 44 miliard korun. Do nich jsou zahrnuty ekosystémové služby, jako je například zadržování vody a zlepšování její kvality nebo regulace klimatu a ukládání uhlíku. Jde o hodnoty, které se obvykle fyzicky nevyčíslují, ale jejich hodnota pro společnost je nesporná a podceňovaná. Výsledky studie ukazují, že pokud by se přijal návrh ministerského zákona, snížil by hodnotu parku jako populární oblasti s divokou přírodou a poškodil rozvoj ekoturismu.

Lidé odmítají větrné elektrárny u Národního parku Podyjí

Občanské iniciativy z jihomoravské i dolnorakouské strany hranice společně bojují proti záměru některých obcí a podnikatelů v energetice zřídit na dohled česko-rakouského Národního parku Podyjí obří větrné elektrárny. Argumentují dramatickým snížením turistické atraktivity Podyjí, Vranovska a Bítovska. Společně s ním se proti záměru postavil i rakouský Bürgerinitiative Thayatal a některé další spolky. Obří Windpark Nord má vyrůst nedaleko Hardeggu na dohled moravské obce Šatov. Investor, jimiž jsou Rakouské spolkové lesy a obce Hardegg, Langau a Weitersfeld, chce postavit 26 až 31 větrníků, které budou vysoké 150 metrů a lopatky se dostanou až do dvousetmetrové výšky nad zem.

Vědci našli v Podyjí šalvěj, kterou považovali v ČR za vyhynulou

Vědci našli v Národním parku Podyjí na Znojemsku šalvěj rakouskou, kterou považovali v ČR za vyhynulou. Naposledy ji našli v Újezdu u Brna na přelomu tisíciletí, v této lokalitě se ale už nevyskytuje. ČTK to řekl David Grossmann z vedení parku. Morava představuje severozápadní hranici území, na němž šalvěj roste; běžná je v Rakousku, Maďarsku a na Slovensku. Šalvěj našel loni v létě znojemský botanik Radomír Němec nedaleko frekventované cesty v obci Nový Šaldorf-Sedlešovice, který také odebral několik vzorků. Při bližším zkoumání a srovnání s herbářem brněnské Masarykovy univerzity, v němž šalvěj rakouská je, se ukázalo, že jeho nález je unikátní.

bb

Podkrušnohorské muzeum otevřelo expozici o těžbě železné rudy

Novou expozici věnovanou těžbě železné rudy otevřelo Podkrušnohorské technické muzeum v Mostě. Vznikla v budově, kde dříve sídlilo vedení hnědouhelného dolu Julius III. Expozice zahrnuje část uměle vytvořené těžební štoly, doplněna je o reálné těžební vozíky. Pro návštěvníky jsou připraveny také interaktivní prvky. K vidění jsou nerosty, které se v Krušných horách těžily, dobové uniformy nebo nářadí. Loni navštívilo muzeum asi 8 000 lidí, většinou školáků.

Zástupci ČR a Saska uzavřeli nominaci Krušnohoří na seznam UNESCO

Ministr kultury v demisi Jiří Balvín a saský zemský ministr vnitra Markus Ulbig podepsali v Drážďanech žádost o zařazení Krušnohoří na seznam světového dědictví UNESCO. Ulbig očekává, že světová organizace rozhodne o zařazení Krušnohoří na svůj seznam v roce 2015. Společný projekt má naději na úspěch. Zařazení Krušnohoří na seznam UNESCO by přispělo ke zvýšení turistického ruchu v obou regionech. Ulbig ocenil, že návrh zapsat Krušnohoří na seznam UNESCO původně vzešel přímo od obyvatel regionu. „Lidé jsou tomuto projektu nakloněni a spojuje je to jak na české, tak na saské straně hranice," řekl saský ministr. Saská vláda předala nominační dokumentaci německému ministerstvu zahraničí, které ho koncem ledna dodá do sídla UNESCO v Paříži. Nominace je výsledkem více než desetiletého úsilí. Na seznam světového dědictví by se tak mělo dostat přes 500 objektů na obou stranách Krušných hor, které dokládají více než osmisetletou hornickou tradici v regionu.

bb

ČR se chystá návrat zubrů do volné přírody

Nezisková organizace Česká krajina získala v Polsku stádo prvních pěti zubrů, které hodlá letos přivézt a v Česku vypustit do volné přírody. Kde přesně to bude, zatím není jasné, zřejmě ale v bývalém či současném vojenském prostoru. Jednoho samce a čtyři samice se podařilo koupit díky sponzorům. Česká krajina zvířata získala na základě podpisu smlouvy s mezinárodní organizací European Bison Friends Society, která sídlí právě v Polsku a koordinuje záchranné programy zubrů v celé Evropě. Zubr byl po první světové válce ve volné přírodě zcela vyhuben. Díky mezinárodnímu záchrannému programu a chovu v zajetí se jeho stavy začaly postupně zvyšovat. Nyní žije na světě zhruba 4 500 zubrů, z toho přibližně 3 000 ve volné přírodě a v polodivokých chovech. Někdejší Československo se ve druhé polovině 20. století významně podílelo na záchraně tohoto druhu, ale dnes naopak patří k posledním zemím v oblasti původního výskytu zubra, kde se toto zvíře ještě nevrátilo do volné přírody.

bb

Po celé republice probíhalo sčítání vodních ptáků

Ornitologové opět monitorovali vodní ptáky. Akce je součástí Mezinárodního sčítání vodních ptáků (IWC), do něhož se zapojuje více než stovka států pěti kontinentů. Tisíce dobrovolníků každoročně kontrolují přibližně 20 000 vodních a mokřadních lokalit a bývá sečteno kolem 20 milionů jedinců 175 druhů vodních ptáků. V loňském roce bylo v Česku sečteno 638 lokalit a na nich bylo zjištěno 60 druhů vodních ptáků v celkovém počtu 224 860 exemplářů. Ornitologové zjistili, že na území ČR se vyskytuje například téměř 30 000 hus běločelých, přes 2,5 tisíce racků bouřních i 161 ledňáčků říčních. Do akce se zapojují nejen ornitologové a ochránci přírody, ale i skauti.

bb

ZOO v Liberci se pokusí o odchov bílých tygrů

O další odchov bílých tygrů se zoo v Liberci pokusí ještě letos. Zvláštní formu tygra indického chová od roku 1994, mláďata se v Liberci zatím narodila dvakrát, naposledy v létě 2012. Bílí tygři jsou pro zahradu velmi důležití. „Je to takové naše marketingové zvíře, které přináší peníze a pomáhá tak zachraňovat jiné ohrožené druhy," upozornil ředitel zoo David Nejedlo. Zoo díky nim získává sponzory, žádaní jsou i mezi návštěvníky. Když se trojčata Sambur, Gaia a Liam před rokem a půl narodila, návštěvnost zahrady výrazně stoupla.

bb

Farmou roku je farma rodiny Vacíkových z Roupova

Vítězem 12. ročníku soutěže Farma roku se stala Galloway farma rodiny Vacíkových z Roupova na Plzeňsku. Na druhém místě se umístila farma rodiny Hájkových z Jeníkova na Vlašimsku, třetí skončila Kozí farma Krasolesí z Pelhřimovska. Výsledky soutěže vyhlašované Asociací soukromého zemědělství byly vyhlášeny v pražském divadle ABC. Vítězná farma se zabývá chovem takřka tří stovek kusů masného skotu plemene Galloway a Shorthorn a obhospodařováním 225 hektarů převážně trvalých travních porostů v systému ekologického zemědělství. K farmě

patří moderní jatka, bourárna a prodejna masa. Od loňského roku je součástí hospodářství také penzion s restaurací, patří k němu i tři rybníky. Na čtvrté pozici skončila Dančí farma rodiny Freidbergerových z Husince na Prachaticku. Pětici oceněných uzavřela farma Miloše Holuba se Slatiny pod Hazmburkem. Jednotlivé farmy byly hodnoceny odbornou komisí podle svého vzhledu, organizace práce, ekonomických výsledků, zamýšleného rozvoje a zapojení rodiny do chodu hospodářství. Soutěž má reprezentovat rodinná hospodářství a ukazovat veřejnosti, jak dokázali sedláci pozvednout z ruin majetek, který se po generace na venkově tvořil a jež se komunistický režim po čtyři desetiletí snažil potlačit.

kb

VĚDA

V pražské Krči vzniklo další centrum pro excelentní výzkum

Ve vědeckém areálu Akademie věd ČR v pražské Krči vzniklo další centrum pro excelentní výzkum. Zaměřuje se na takzvanou super-rezoluční mikroskopii. Ta umožní vědcům pozorovat co nejmenší detaily především v buňkách, než bylo dosud možné. Centrum, jež tvoří jedna laboratoř, funguje v Ústavu molekulární genetiky AV ČR. Díky vysokorozlišovacímu mikroskopu a jeho pomocným zařízením se vědci mohou dostat i ve světelné mikroskopii už na molekulární úroveň. Znamená to, že touto technikou jsou vidět některé velké molekuly, které předtím byly prakticky nepozorovatelné.

Brněnská firma vyvinula soupravu k určení odolnosti bakterií

Brněnská firma Erba Lachema vyvinula soupravu, pomocí které lze určit citlivost mikroorganismů k antibiotickým preparátům. V prosinci zahájila její sériovou výrobu a prodej. Vývoj soupravy podpořila čtyřmilionová dotace, zprostředkovaná agenturou CzechInvest. Produkt doplní dosavadní řadu souprav na identifikaci mikroorganismů, sdělila firma ČTK. Pomocí nové soupravy lze stanovit takzvanou minimální inhibiční koncentraci, tedy nejnižší ředění antibiotika, které potlačí růst bakterií. „Na základě této hodnoty a identifikace mikroorganismu lze pak zvolit nejvhodnější druh i velikost terapeutické dávky antibiotika k léčbě pacienta," uvedla v tiskové zprávě vedoucí rozvoje klinické mikrobiologie Renata Padrtová. Firma Erba Lachema věří, že nová souprava účinně přispěje ke snížení rizika vzniku rezistencí k jednotlivým antibiotikům, uvedl prokurista Kamil Šplíchal.

Čeští vědci vyvinuli vakcínu, jež zastaví nádorové bujení u myší

Vědci z pražského Ústavu hematologie a krevní transfuze vyvinuli vakcínu, která dokáže zastavit nádorové bujení u myší. Využili při tom principu imunoterapie. Vakcína se skládá z miniaturních kroužků DNA a takzvaných chimérických genů, pomocí kterých útočí nejen na nádorové buňky, ale i okolní buňky, které nádorové bujení podporují. Sdělil to vedoucí projektu Michal Šmahel. „Důkazy, že to může fungovat a že lze úspěšnou imunoterapií zabít i odolné nádorové kmenové buňky, vidíme u hematoonkologických onemocnění už dnes," dodal vedoucí vědeckého týmu a jako příklad uvedl transplantaci kostní dřeně.

Ve věku 90 let zemřel přední astrofyzik Josip Kleczek

Ve věku 90 let zemřel v neděli 5. ledna jeden z nejvýznamnějších českých astronomů, sluneční fyzik Josip Kleczek. Sdělil to mluvčí Astronomického ústavu Akademie věd ČR Pavel Suchan. Kleczek, na jehož počest byla pojmenována planetka, patřil také k významným popularizátorům této vědy. Nestor české astronomie napsal řadu vědeckých publikací a knih pro veřejnost, z nichž nejznámější jsou *Naše souhvězdí*, *Vesmír a člověk* a *Velká encyklopedie vesmíru*. Přes šedesát let působil v Astronomickém ústavu Akademie věd v Ondřejově. V roce 2003 dostal prestižní Nušlovu cenu, která je nejvyšším českým oceněním badatelů, jež se svým celoživotním dílem zasloužili o rozvoj astronomie. Byl též dvojnásobným (za rok 2002 a 2011) držitelem ceny Littera astronomica. Ta se uděluje osobnostem, které svým literárním dílem významně přispěly k popularizaci astronomie.

VÝROČÍ

17. 2. 1794 se narodil Karel Bořivoj Presl, botanik, kustod sbírek Národního muzea v Praze, spolutvůrce české přírodovědecké terminologie († 2. 10. 1852).

20. 2. 1869 se narodil Rudolf Jedlička, zakladatel české rentgenologie, radiologie a léčebné rehabilitace († 26. 10. 1926).

6. 1. 1884 zemřel Johann Gregor Mendel, přírodovědec, zakladatel genetiky (* 22. 7. 1822).

1. 1. 1964 byl založen Ústav fyziky atmosféry ČSAV. Jeho založení předcházelo ustavení samostatného meteorologického pracoviště v Československé akademii věd.

31. 1. 1984 zemřel Josef Charvát, vědec v oblasti vnitřního lékařství, zakladatel čs. endokrinologie (* 6. 8. 1897).

31. 1. 1984 byla v Institutu klinické a experimentální medicíny v Praze provedena první úspěšná transplantace srdce v Československu.

V Izraeli našli minci, která odkazuje na Přemysla Otakara II.

Údajně nejstarší mince odkazující na českého krále byla nalezena v severoizraelském přístavním městě Akku. Podle expertů, kteří minci studovali, je na ní vyobrazen král Přemysl Otakar II. Informoval o tom zpravodajský server *Times of Israel*. Archeologové minci našli mezi hromadou mramorových desek. Cennosti byly uloženy do skrýše krátce před tím, než poslední křižácké město ve Svaté zemi Akko padlo v roce 1291 do rukou muslimských vojsk. Experti původně minci nepřipisovali zvláštní význam. Na přední straně denáru je vyobrazen král se špičatou korunou a žezlem, které je na horním konci ozdobeno lilií. Na okraji minci lemuje částečně nečitelný nápis ZL REX BOEMO. Podle numizmatika Roberta Koola, který pracuje jako specialista na středověké mince pro Izraelský památkový úřad, a polského experta na východoevropské mince Boryse Paszkiewicze z univerzity v polské Vratislavi byla mince vyražena buď v roce 1248, kdy se Přemysl Otakar II. pokusil zmocnit českého trůnu, nebo v roce 1262, tedy krátce poté, co byl konečně korunován českým králem. „Neobvyklý titul a neobvyklý patron (na zadní straně mince) hovoří pro dřívější datum," napsali. „Máme zde první příklad mince zmiňující českého krále," podotkl Kool. Doposud známé nejranější mince odkazující na českého krále pocházejí až ze 14. století. Unikátní je podle Koola i to, že na zadní straně mince je svatý Kryštof, a ne svatý Václav, jak je u českých mincí z té doby běžné.

Otázkou je, jak se česká středověká mince na Blízký východ vůbec dostala. Kool upozornil, že ve Svaté zemi se nenašly prakticky žádné mince z východní Evropy z období křížových výprav, s výjimkou zmíněného denáru se svatým Kryštofem a pěti českých mincí z poloviny 13. století nalezených v izraelském přímořském letovisku Kasarii (Caesarea), na nichž ale zmínka o českém králi není. Jednou z teorií je, že denár přinesli účastníci křížových výprav. Mohla ale také putovat po středověkých obchodních cestách z Prahy přes Rakousko do Benátek a pak přes Středozemní moře do Svaté země, uvedl Kool. „Mezi muslimskými vládci na východě byla tehdy obrovská poptávka po stříbru. V té době byly na českém území objeveny velké stříbrné doly a Čechy se staly velmi důležitým producentem stříbra," dodal Kool.

„Je to první mince, kde je *rex boeme* nebo *rex boemorum*, král Čechů. Bylo to raženo pravděpodobně ve chvíli, kdy Přemysl Otakar II. plánoval (nakonec nerealizovanou) cestu do Svaté země, i proto to byla jiná ražba. V českých zemích byly běžnější brakteáty, takové jednostranné tenké plíšky, které tímto směrem neplatily. Proto se razil fenik (denár), který byl bernou mincí jižně od nás, zatímco brakteáty naopak severně," řekl ČTK vedoucí Numismatického oddělení Národního muzea Luboš Polanský. „Asi proto se tam také poprvé objevuje, že je to král Čechů, protože na domácích mincích nebylo třeba zdůrazňovat, koho je král, tam stačilo jen král Přemysl nebo vévoda Přemysl, jenom titul se jménem," dodal Polanský. To by vysvětlovalo na českých mincích výjimečné užití svatého Kryštofa, patrona cestovatelů a poutníků.

Podle numismatika Romana Zaorala je česká účast na křížových výpravách a poutích v polovině 13. století do Palestiny historicky doložena. Někteří odborníci tvrdí, že nalezená mince je nejstarší českou mincí.

bb

Čeští egyptologové uspěli v žebříčku největších objevů roku 2013

Úspěch českých egyptologů se stal jedním z deseti nejvýznamnějších archeologických objevů roku 2013, které sestavil archeologický časopis *Heritage Daily*. Čeští archeologové se dostali na šestou příčku se svým nálezem unikátní hrobky jednoho z královských lékařů jménem Šepseskafanch, který žil za vlády faraonů 5. dynastie, tedy v období 2500-2350 před naším letopočtem. „Je asi poctivé přiznat, že nás zpráva příjemně překvapila, navíc jsme ji v žádném případě nečekali. ...je to jakési uznání kvality práce a vysokého pracovního nasazení všech členů Českého egyptologického ústavu," uvedl pro server *iForum* šéf ústavu Miroslav Bárta, který je zároveň vedoucím projektu v Abúsíru, kde byla hrobka objevena. První místo v žebříčku nejvýznamnějších objevů loňského roku patří britským vědcům, kteří na základě analýzy DNA loni v únoru potvrdili, že kostra nalezená pod parkovištěm v Leicesteru v září 2012 skutečně patří anglickému králi Richardovi III. z 15. století.

Výstava *Civilizace na Nilu*

Úspěchy z posledních dvou let, kterých dosáhli čeští vědci v Egyptě a Súdánu, představuje nová výstava v přízemí hlavní budovy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Návštěvníci se mohou seznámit s lokalitou Abúsír i výzkumem v oblasti súdánské Sabaloky. Expozice nazvaná *Civilizace na Nilu: nejnovější české egyptologické objevy v Egyptě a Súdánu* nabízí fotografie o výzkumu, které provádějí vědci z Českého egyptologického ústavu FF UK. Terénní práce v Egyptě částečně ovlivnil politický vývoj, i přesto se však vědcům podařilo rozšířit bádání především o období Staré říše (asi 2700-2180 př. n. l.) a Pozdní doby (715-332 př. n. l.). U Abúsíru expedice provádí výzkum v areálu královské pyramidové nekropole doby páté dynastie (asi 2490-2420 př. n. l.), dále na pohřebišti kněží a úředníků doby Staré říše v jižní části lokality a v oblasti šachtových hrobek ze sajsko-perské doby (asi 530-500 př. n. l.). Další výzkum v oblasti súdánské Sabaloky ukázal podle egyptologů důležité informace o populacích mezolitických lovců-sběračů a raných pastevců.

bb

V Lošticích otevřeli novou expozici o pravěké stravě

Pravěká hostina se stala hlavním tématem výstavy v Lošticích na Šumpersku. Pracovníci muzea na ní představují

způsoby zpracování potravin a přípravu pokrmů od paleolitu až po příchod Slovanů na české a moravské území. Výstavu doprovázejí nejen nalezené předměty, které lidé v tehdejší „kuchyni" využívali, ale i suroviny a rostliny. Uvedl to autor výstavy, archeolog Jakub Halama. Expozice zahrnuje archeologické sbírky týkající se vaření, pravěké nádoby, kamenné pravěké mlýnky, cepy ke sklízení obilí i kamenné pazourky sloužící ke zpracování potravy. Na výstavě jsou i archeologické nálezy z regionu, např. autentická rekonstrukce potravinové pece z mladší doby kamenné. Nechybí ani botanická část včetně ukázky rostlin, které se zpracovávaly a používaly při přípravě pokrmů. Lidé uvidí i dnes neexistující odrůdy obilovin, které se nacházejí už jen v pěstitelských ústavech. Představu o tehdejší kuchyni doprovázejí i keramické nádoby, takzvané zásobnice, které sloužily k uchovávání potravin. Expozice bude v loštickém Památníku Adolfa Kašpara otevřena do 24. dubna.

bb

Archeopark ve Všestarech navštívilo na 14 000 lidí

Archeopark ve Všestarech na Královéhradecku za rok fungování navštívilo zhruba 14 000 lidí. Unikátní areál, jehož výstavba stála přibližně 40 milionů korun, kombinuje expozici pod širým nebem s muzejní expozicí umístěnou v moderní třípatrové budově. V objektu je možné si prohlédnout model pravěké krajiny, důlní šachty z pozdní doby kamenné, pravěkou jeskyni či akvárium s předměty nalezenými pod vodní hladinou. Návštěvníci mohou také využít promítací sál. Celkem je v archeoparku k vidění na 400 různých exponátů, kromě některých originálů i repliky pravěkých předmětů. Zvýšit návštěvnost archeoparku mají pomoci takzvané Dny živé archeologie, při kterých bude skanzen přibližovat život v pravěku.

DOPRAVA

Schváleno Evropským parlamentem: Brněnský uzel a trať Brno – Přerov patří mezi prioritní projekty evropské dopravní sítě

V listopadu minulého roku schválil Evropský parlament na svém plenárním zasedání novou podobu transevropských dopravních sítí TEN-T a vytvoření Nástroje pro propojení Evropy, v rámci kterého má být budování transevropské sítě financováno. V tomto seznamu se na základě dlouhodobé snahy objevily projekty modernizace železničního uzlu Brno a tratě Brno – Přerov. Mezi vytipované projekty se nově zařadilo také silniční spojení Brna a rakouské hranice. Pozice města Brna na nové evropské dopravní mapě je následující: Brno leží na hlavní síti TEN-T; v Brně se kříží dva transevropské dopravní koridory, a to Baltsko-jadranský a koridor Východní a východostředomořský; klíčové železniční projekty města, modernizace železničního uzlu Brno a modernizace tratě Brno – Přerov jsou zařazeny mezi tzv. předem identifikované projekty hlavní dopravní sítě, tedy mezi projekty s nejlepší možnou šancí na financování z fondů EU; mezi vybranými projekty je také modernizace silničního spojení Brna s rakouskou hranicí.

Zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem

Stavba nejdelšího vlakového tunelu v Česku začíná

S tříletým zpožděním začala přestavba úseku III. koridoru z Rokycan do Plzně. Skrývkou zeminy a budováním příjezdových komunikací k portálu plánovaného tunelu u Kyšic začala s tříletým zpožděním stavba železnice z Rokycan do Plzně. Jde o jeden z posledních úseků na III. železničním koridoru Praha – Plzeň – Cheb. Přijde na 3,9 miliardy korun a má být hotov koncem roku 2016. Ražba prvního ze dvou tunelů začne v pololetí 2014. Půjde o nejdelší železniční tunel v Česku, tedy o dva jednokolejné tunely vrchy Homolka a Chlum za Plzní o délce 4,15 kilometru. Stavba tunelu vyčerpá polovinu z celkových nákladů. Budování každé tunelové roury si vyžádá zhruba rok. Etapa Rokycany – Plzeň bude mít největší časový přínos ze všech úseků koridoru, protože zkrátí trať z 20 na 14 kilometrů, tedy z 20 na 11 minut. Úsek Rokycany – Ejpovice bude v současné stopě, část Ejpovice – Plzeň v nové. Po dobu stavby nebude trať nikdy zcela uzavřena, ale vlaky budou jezdit vždy po jedné ze dvou kolejí.

Na III. tranzitním koridoru z Prahy do Chebu je od roku 2011 hotová západní větev mezi Plzní a Chebem. Loni skončila stavba Beroun – Zbiroh, letos Zbiroh – Rokycany. Pokračuje příprava optimalizace části Smíchov – Beroun, která bude rozdělena na tři úseky. Oba krajní, Praha – Černošice a Králův Dvůr – Beroun, budou hotové do roku 2018, prostřední do roku 2020 až 2022. Nejsložitější stavbou bude podle náměstka průjezd Černošicemi a Řevnicemi, kde se začíná jednat o územním rozhodnutí a výkupech pozemků. Průjezd Plzní ve směru na Domažlice za 950 milionů bude hotový ještě letos. SŽDC už vybírá dodavatele na rekonstrukci plzeňských kolejí ve směru na Prahu, také za miliardu korun.

ČTK, aktualne.cz

Spojení Děčína se Šluknovskem se zrychlí

Otevření železničního přechodu mezi Dolní Poustevnou na Děčínsku a saským městem Sebnitz umožní výrazně rychlejší spojení Šluknovska s Děčínem. O zprovoznění trati, kde chyběl mezi Českem a Německem malý kus kolejí, vlaky tudy ještě do konce druhé světové války jezdily, se uvažuje již téměř dvacet let. Občanské iniciativy na obou stranách hranice se snaží o obnovení tratě mezi Dolní Poustevnou na Děčínsku a saským městem Sebnitz již od roku 1990. Konkrétnějších obrysů nabyly úvahy před rokem 2010, kdy byla podepsána smlouva mezi Českem a Německem. Záměr se přiblížil realizaci po přistoupení Česka do EU 1. 5. 2004. Další dva roky však trvalo vytvoření a podepsání příslušných smluv mezi Českými drahami, okresem Děčín a Dopravním spolkem Horní Labe (Verkehrsverbund Oberelbe, VVO), deklarujících nejen nutnost obnovy tratě a železničního nadjezdu, ale i rekonstrukce zhlaví a nástupišť v žebnické železniční stanici, která mezitím přišla o stálou dopravní službu a stala se de facto zastávkou. Ačkoliv tomu bývá často opačně, tentokrát si česká strana pospíšila, nedlouho poté dokončila kompletní obnovu svršku až ke státní hranici a v současné době pokračuje v částečné modernizaci zbytku tratě 083. V minulých letech se čekalo, až svou část připraví Německo. Koleje už leží, pracuje se na zabezpečovacím zařízení v Sebnitzu.

Otevření přechodu mezi Dolní Poustevnou a Sebnitzem bude mít pro cestující na Šluknovsku velký význam. Nová linka mezi Děčínem, Sebnitzem a Rumburkem zrychlí spojení ze Šluknovska do Děčína o více než hodinu. Zatímco vlakem do Dolní Poustevny to dříve trvalo téměř dvě a čtvrt hodiny, nyní má cesta přes Sebnitz trvat zhruba 67 minut. S otevřením přechodu a se zahájením provozu na trati se počítá od září 2014. Na trati budou jezdit německé soupravy Desiro, pojedou každé dvě hodiny.

Doufejme, že další objektivní potíže už nenastanou a úsek, přes nějž kráčely evropské dějiny a na české straně už zažil pět různých státních útvarů, se dočká stovky tentokrát ve zdraví a plném provozu.

Francouzská riviéra teď přímo dostupná z Bohumína a Břeclavi

Linka Moskva – Minsk – Varšava – Bohumín – Břeclav – Vídeň – Innsbruck – Verona – Milán – Monte Carlo – Nice začala být v novém jízdním řádu mnohem relevantnější i pro české cestující. Dvojice vlaků R 13117/13118 totiž letos poprvé bude přístupná i pro cestující s nástupem v Bohumíně a Břeclavi. Vlak se na svou 3 315 km dlouhou cestu z Ruska do Francie vydává celoročně ve čtvrtek; na českém území zastaví v pátek v 9.44 v Bohumíně a následně kolem poledne v Břeclavi. Nazpátek vlak startuje z Nice v sobotu večer a na české území dorazí v neděli podvečer. Jízdenky pro české cestující jsou již nyní v prodeji jako elektronické doklady přímo v e-shopu RŽD. Za cestu z Břeclavi na Francouzskou riviéru zaplatí zájemci od 3 940 v klasickém lůžkovém kupé až po 14 800 Kč v nejvyšší třídě Luxe s vlastní koupelnou a bezplatnou snídaní v přilehlém salonním oddílu. Během jízdy je rovněž k dispozici jídelní vůz, a to dokonce na obou projížděných rozchodech. Zpřístupnění nejdelšího evropského železničního spojení pro české cestující přichází v době, kdy svou přítomnost v Nice posilují také České aerolinie. Ty teď létají z Prahy do Nice dvakrát týdně, ve čtvrtek a v neděli, za cenu od 1 833 Kč v jednom směru v rezervační třídě Promo. Poloviční cena stominutového letu sice nenahradí zážitek z jízdy ruským speciálem po některých z nejmalebnějších evropských tratí, nabízí ale zajímavou alternativu pro výhodnější cestu do/z Nice jedním směrem, zatímco vlak obstará jízdu zpáteční.

Zdroj: České dráhy, RŽD-FPK

Dopravní podnik získal z pokut za černé pasažéry přes 136 milionů

Pražský dopravní podnik (DPP) loni získal z pokut za černé pasažéry více než 136 milionů korun. Je to podobná částka jako v předchozích letech. Revizoři loni zkontrolovali téměř sedm milionů cestujících, odhalili více než 235 000 černých pasažérů. V současné době DPP zaměstnává 162 revizorů. Pokuta neboli přirážka k jízdnému je v současné době v Praze 1 500 korun, pokud ji pasažér zaplatí na místě nebo do patnácti dnů, snižuje se na 800 korun.

Výročí vzniku legií připomene replika vlaku, publikace i výstavy

Sté výročí začátku první světové války a vzniku československých legií připomene v létě tohoto roku replika legionářského vlaku, která by měla vyjet na tuzemské tratě. Legiovlak je součástí rozsáhlého projektu nazvaného Legie 100, který připravuje Československá obec legionářská ve spolupráci s ministerstvem obrany a dalšími organizacemi. Cílem projektu je na celostátní i mezinárodní úrovni připomenout výročí vzniku Československé republiky i zásadní role československých legionářů v tomto procesu. Legiovlak vznikne ze sedmi vagonů, které legionářská obec koupila z vlastních prostředků od Českých drah. Napodobit by měl legionářský vlak z období 1918-1920, v kterých se českoslovenští legionáři zapojili do bojů na Transsibiřské magistrále.

Kromě Legiovlaku, který by mohl po tuzemských tratích křižovat až do roku 2020, chystají organizátoři výstavy v ČR a v zahraničí publikaci o činnosti legií v Rusku a obnovu válečných hrobů v Rusku, na Ukrajině, Slovensku a dalších zemích. Vyrobeny budou repliky legionářských uniforem, historické techniky a praporů. Plánují se poutě k místům spjatým s historií vzniku Československa, legionářská obec k nim bude vydávat pamětní mince. Připravuje se rovněž scénář filmu o československých legiích, počítačová hra, která by oslovila zejména mladou generaci.

Přípravy projektu byly nastartovány už v roce 2009, kdy bylo podepsáno memorandum o spolupráci se Slovenskem a některými institucemi.

Nové spojenie z Levíc do Viedne

Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK) zavádza novú zvýhodnenú cenu pre cestovanie vlakom z Levíc do Viedne a späť. Momentálny jednorázový spiatočný lístok po novom nahradí take spojenie, pri ktorom cestujúci ušetria až 18,80 eura. Denne sa v úseku Bratislava – Viedeň a späť

prepraví približne 4 500 cestujúcich. Nový lístok sa bude volať EURegio Wien Ticket a bude v hodnote 23,40 eura, polovičný lístok stojí 11,70 eura. Pre typ EURegio Wien Ticket +100 je cena lístka 27,70 eura a polovičný cestovný lístok stojí 13,70 eura. Za štandardný medzinárodný nezľavnený spiatočný cestovný lístok cestujúci zaplatí 42,40 eura. Súčasne sa od januára zvýšili ceny cestovného pre vybrané úseky v priemere o desať percent. Zmeny sa týkajú jednorázových lístkov, týždenníkov aj mesačníkov v rámci pohraničného styku s Rakúskom.

Jízdenka Wien Spezial výrazně zdražuje

Změna grafikonu od 15. 12. 2013 přinesla úpravy nejen ve vnitrostátních tarifech, ale také v těch mezinárodních. Jednou z těchto změn je také vcelku razantní zdražení jízdenky Wien Spezial, která byla zavedena již po pádu železné opony a oproti běžnému kilometrickému tarifu přinášela velké výhody. Kromě příznivé ceny nabízela například také rozšíření o vídeňskou městkou dopravu a její základní cena byla navíc dále snížena pro držitele In-karty. Teď ovšem podražila o desítky procent a zdražení navíc není konečné.

„Změna se týká rakouského úseku, který je vypočten dle ceníku ÖBB. Rakouské dráhy v minulosti poskytovaly slevu pro držitele In-karty ve výši 77 %, nyní poskytují ÖBB slevu ve výši 50 % z mezinárodního tarifu NRT. Změny působí paradoxně zejména ve chvíli, kdy jízdenky na autobusovou dopravu lze pořídit okolo dvou set korun za jednu cestu, a to s podobným cestovním časem a dobrým komfortem. Zde je třeba připomenout, že tato jízdenka byla zavedena jako přeshraniční k podpoře místního, regionálního turistického ruchu mezi Jihomoravským krajem a spolkovými zeměmi Dolní Rakousy a Vídeň. Jízdenka Wien Spezial byla zavedena v době, kdy byla Česká republika vnímána jako relativně chudá reformní ekonomika, v současnosti jsme vnímáni už jako standardní člen EU, klasická demokracie s fungujícím tržním hospodářstvím, tedy jako ostatní země," uzavírá stanovisko dopravce Petr Šťáhlavský, mluvčí Českých drah.

Navzdory odkazování na standardní přístup ÖBB však zůstala podobná nabídka v platnosti pro spojení Vídně se Slovenskem. Železničná spoločnosť Slovensko nadále nabízí ekvivalentní jízdenky EURegio za cenu 13 eur při koupi na Slovensku a ÖBB za 15 eur při koupi v Rakousku.

Zdroj: České dráhy

NA ROZLOUČENOU S VÍDNÍ

Pro později narozené: V roce 1947 podvyživení hokejisté Rakouska, které jako sice první oběť Hitlera, ale dál už jeho věrný spojenec smělo prvně od prohrané války na mistrovství světa, porazili favorizované Švédy a pomohli tím Čechoslovákům k titulu. Nadšení fanoušci u nás rubali ve zvláštních směnách uhlí a posílali je s vlaky brambor mrznoucím a hladovějícím sousedům.

Rakousko, jež se dík skvělým politikům ubránilo stalinizaci, bylo zásluhou Marshallova plánu rozvoje, který Čechoslovákům zatrhl Stalin, už v roce 1956 schopno sloužit jako přestupní či konečná stanice tisícům Maďarů, prchajícím po krvavém konci protisovětského povstání. Do konce století pomohlo tisícům Čechů a Slováků po vojenském vpádu armád Varšavského paktu, tisícům Poláků po vyhlášení výjimečného stavu a tisícům uprchlíků z Jugoslávie, zachvácené válkou všech proti všem.

Za kancléře Krajského se stalo novou vlastí i pro signatáře Charty 77, ať emigrovali dobrovolně, anebo sem byli vyhnáni. Pro ty, kdo nemuseli zápolit s jazykem, který slušně ovládali, byla domovem hlavně Vídeň pro svou historii, podobu i způsob života; zásadní přednost ovšem znamenalo už čtvrtstoleté fungování demokracie. Exulanti se proto po Velkém Třesku 1989 vraceli domů bez iluze, že s pádem železné opony padnou i překážky jako různost lidských povah a zátěž špatných návyků, jimiž falešný socialismus poškodil dvě generace. V Rakousku se naučili, že o Svobodu a Pravdu je nutno věčně bojovat v jakémkoli režimu.

ABSCHIED VON WIEN

Für die später Geborenen: Im Jahre 1947 schlugen die unterernährten Hockeyspieler Österreichs – das als zwar erstes Opfer von Hitler, im weiteren Verlauf aber schon als dessen treuer Verbündeter erstmals seit dem verlorenen Krieg zu einer Weltmeisterschaft nach Prag reisen durfte – die favorisierten Schweden und verhalfen so den Tschechoslowaken zum Titel. Die begeisterten Fans förderten in Sonderschichten Kohle und schickten sie mit Kartoffelzügen den frierenden und hungernden Nachbarn.

Österreich, das sich dank seiner herausragenden Politiker gegen die Stalinisierung zu wehren wusste, war durch den Marshallplan, den Stalin den Tschechoslowaken verwehrte, bereits 1956 in der Lage, Tausenden Ungarn, die nach dem blutigen Ende des antisowjetischen Aufstandes flohen, als Umsteige- oder sogar Endstation zu dienen. Bis zum Ende des Jahrhunderts half es Tausenden Tschechen und Slowaken nach der Invasion der Armeen des Warschauer Pakts, Tausenden Polen nach der Ausrufung des Ausnahmezustands und Tausenden Flüchtlingen aus Jugoslawien, das von einem Krieg aller gegen alle gebeutelt wurde.

Unter Kanzler Kreisky wurde es auch für die Unterzeichner der Charta 77, seien diese freiwillig emigriert oder hierher vertrieben worden wie wir, zu einer neuen Heimat. Für diejenigen, die das Deutsch ausreichend beherrschten, war vor allem Wien ein echtes Zuhause, aufgrund seiner Geschichte, Architektur und der Art und Weise zu leben; ein wesentlicher Vorteil allerdings lag in der schon Vierteljahrhundert funktionierender Demokratie. Die Exilanten kehrten deshalb nach dem politischen Urknall 1989 ohne die Illusion nach Hause zurück, dass mit dem Fall des Eisernen Vorhangs auch Hindernisse wie die Schwächen der menschlichen Charaktere und die Last schlechter Angewohnheiten fallen würden, durch die der falsche Sozialismus zwei Generationen Tschechen geschädigt hat. In Österreich hatte man gelernt, dass man für Freiheit und Wahrheit ewig kämpfen muss, in welchem System auch immer.

Na rozdíl od českých zemí, kde slavné kmeny jako byli Chodové nebo Hanáci zanechaly jen slábnoucí stopu nářečí, výslovnosti a folklóru, je Rakousko dodnes svorníkem několika osobitých národů, které se liší pro ucho jazykem, pro čich i chuť kuchyní a pro oko dokonce moderními kroji. Násilím je spojila monarchie a pak i to osudové spřeženectví s nacistickým Německem. Pak ale potkalo Rakušany dějinné štěstí, že při lámání Evropy mezi vítěze války dostali statut neutrálů, který jim umožnil vrůst do společenství západních zemí.

Když se pak otevřely hranice, někteří exulanti se vrátili do Prahy jen na půl. Cítili jako povinnost k zemi, která je přijala v nouzi, hasit žízeň jejích politiků, ekonomů, obchodníků i médií po informacích o Československu a po navázání kontaktů v něm. Očekávali, že rakouský stát uplatní své integrační nadání a pomůže vzkříšeným sousedům při svízelném návratu do Evropy. To se bohužel nestalo.

Po Brunovi Krajském se nevyskytl politik jeho formátu, a nástupci dlouho neuměli zabránit laciným vášním, které jen směrem k nám rozpoutali populisté kvůli Temelínu a rodáci ze Sudet kvůli Benešovým dekretům; hrozilo dokonce rakouské veto ke vstupu Čechů do Evropské unie. Co se rozbilo v politice, začali však spravovat z obou stran občané hlavně tam, kde byli v přímém dotyku. Příhraniční města se mění v sousední vesnice, přibývá přespolních svateb, křtů a pohřbů, snad dojde i na vzájemné kradení májek...

Samozvaní misionáři pendlující dvacet let mezi Vídní a Prahou uznali, že jsou zbyteční. A když někdo nechává ve Vídni syna se ženou i synova syna, který už odsloužil v rakouské armádě a k Vídeňanům se přiženil, smí věřit, že zůstává spojen až dost. Do Rakouska nás Husákovi husaři vynesli násilím, takže místo lítosti vyvolali zdravý vztek. Odchod z Rakouska je dobrovolný, takže lítost je dovolena.

Před pětatřiceti lety, kdy nás tam dotlačil osud, neslo město na Dunaji pořád stopy války, a střed, kde jsme se zabydleli, nám připomínal někdejší Hradčanské náměstí večer až na to, že osamělé chodce tu vábily prostitutky. V ulici Kohlmarkt, po našem Zelný trh, byl řezník, holič, koloniál, knihkupec i švec; dnes sdílí osud pražské Pařížské, vše normální nahradily, po jejich „FetzenFetzenFetzen – hadryhadryhadry", parfémy a šperky. Mezi starobylostmi přežil i potravinářský templ Meinl; na rozdíl od nového v Praze, kde jsou měsíc po otevření dva prodavači na zákazníka, je tu nával, neboť ceny odpovídají průměrným platům a personál nezná své zboží jako třeba sýry jen od vidění, ale i jazykem a nosem.

Im Unterschied zu den böhmischen Ländern, wo berühmte Stämme wie die Choden oder Hannaken nur eine langsam versiegende Spur des Wortschatzes, der Aussprache und der Folklore hinterließen, ist Österreich bis heute ein Sammelbecken mehrerer eigenständiger Völker, die sich für das Ohr durch Sprache, für den Geruchssinn und den Geschmack durch Küche und für das Auge sogar durch modernisierte Trachten unterscheiden. Gewaltsam vereint wurden sie durch die Monarchie und dann auch den schicksalhaften Bund mit Nazideutschland. Danach aber erlebten alle Österreicher das geschichtliche Glück, bei der Aufteilung Europas unter den Kriegssiegern das Statut eines neutralen Staates zu erhalten, das es ihnen ermöglichte, in die Gemeinschaft der freien westlichen Länder hineinzuwachsen.

Als sich im Jahre 1989 die Grenzen öffneten, kehrten einige Exilanten nur halb nach Prag zurück. Sie empfanden es als eine Pflicht gegenüber dem Land, das sie in der Not aufgenommen hatte, den Heißhunger seiner Politiker, Wirtschaftsleute und Medien nach Informationen über die Tschechoslowakei und nach der Herstellung von Kontakten im Land zu stillen. Sie erwarteten, dass der österreichische Staat sein Integrationstalent anwenden und den neu erstandenen Nachbarn bei ihrer schwierigen Rückkehr nach Europa mit Tat und Rat helfen würde. Dies geschah jedoch leider nicht.

Nach Bruno Kreisky gab es keinen Politiker seines Formats mehr, und seine Nachfolger konnten sich lange nicht gegen die billigen Leidenschaften wehren, die von Populisten wegen Temelín und von Militanten aus den Sudeten wegen der Beneš-Dekrete gegen die Tschechen geschürt wurden; es drohte sogar das österreichische Veto gegen den Beitritt der Tschechischen Republik zur Europäischen Union. Was in der Politik zerschlagen wurde, machten dann jedoch auf beiden Seiten die Bürger selbst vor allem dort wieder wett, wo sie im direkten Kontakt standen. Grenzstädte werden zu Nachbardörfern, es mehren sich grenzüberschreitende Eheschließungen, Taufen und Beerdigungen, hoffentlich wird es auch irgendwann dazu kommen, dass man sich gegenseitig Maibäume stiehlt...

Die selbsternannten Missionare, die zwanzig Jahre zwischen Wien und Prag pendelten, sahen ein, dass sie überflüssig waren. Und wenn jemand in Wien den Sohn mit seiner Frau und auch noch den Sohn des Sohnes zurücklässt, der bereits in der österreichischen Armee gedient und unter die Wiener eingeheiratet hat, darf er hoffen, dass er wirklich stark verbunden bleibt. Husáks Husaren haben uns gewaltsam nach Österreich gebracht, somit riefen sie statt Wehmut gesunde Wut hervor. Der Weggang aus Österreich ist freiwillig, somit ist Wehmut erlaubt.

Vor fünfunddreißig Jahren, als uns das Schicksal dahin verschlug, trug die Stadt an der Donau noch die Spuren des Krieges, und das Zentrum, wo wir wohnten, erinnerte uns an den ehemaligen Prager Hradschinplatz in den Abendstunden, nur dass einsame Fußgänger dort oft von Polizisten legitimiert, während hier regelmäßig von Prostituierten angelockt wurden. Auf dem Kohlmarkt gab es einen Metzger, einen Friseur, ein Kolonialwarengeschäft, einen Buchhändler, einen Schuster und das altehrwürdige Cafe Arabia; heute teilt dieser Ort das Schicksal der Pařížská-Straße in Prag, alles Normale wurde ersetzt von „FetzenFetzenFetzen", Parfüms und Schmuck. Unter den Antiquitäten überlebte neben dem Demel auch der Gourmettempel Meinl; im Unterschied zu dem neuen in Prag, wo es einen Monat nach der Eröffnung zwei Verkäufer pro Kunde gibt, herrscht hier fast ständig Gedränge, denn die Preise sind nicht meilenweit von den Durchschnittsgehältern entfernt, und das Personal kennt seine Waren wie beispielsweise Käse nicht nur vom Sehen, sondern auch vom Geruch und Geschmack her.

Někdejší idyly ubylo stejně jako nad Vltavou, zmizelé však vyvažuje, co nadále dělá Vídeň nezaměnitelně Vídní. Opticky čistota a veletucet fiakrů, zaručujících příkaz třicetikilometrové rychlosti v centru líp než policisté. Rozhodující ovšem je, že dunajská metropole nespěchá. Domácí se tu pohybují tempem turistů a polední pauzu i konec práce přímo světí v kavárnách a vinárnách, převážně upravených i pro chudáky kuřáky. Je zážitek jíst v slavných restauracích i u párkařů, nikde se jako v Praze neokrádá. Psi jsou vítáni všude, v obchodech parkují u kas.

Při předvánočním punči ve stoje u boudy Lions na Příkopě jsme v zástupech spatřili kráčet dva pány k Meinlovi a jeden nám byl povědomý. Haló, Heinz! vykřikli jsme oba pokusně – a oni hned zahnuli k nám; druhý pak čekal opodál, až se Heinz Fischer dobaví a doobjímá. To je ale hezký zvyk, řekla žena Jelena, že se loučit s Čechy zaskočí sám rakouský prezident!

Pak jsme se už neloučili s nikým, koho jsme tu měli rádi. Vrostli nám do srdcí a odjeli do Čech v nich.

(266. Trilobit Pavla Kohouta
pro Mladou frontu DNES 25. 1. 2014)

Die damalige Idylle ist so wie an der Moldau dahin, das Verschwundene wird jedoch von dem ausgeglichen, was Wien weiterhin unverwechselbar zu Wien macht. Optisch die ständig erneuerte Sauberkeit und die unzähligen Fiaker, die für die Einhaltung der dreißig Kilometer Stundengeschwindigkeit im Zentrum wirksamer sorgen als Polizisten. Das Wichtigste allerdings ist, dass die Donaumetropole nicht hetzt. Die Einheimischen bewegen sich hier im Tempo von Touristen, und die Mittagspause und das Arbeitsende werden hier direkt zelebriert in Cafés und Weinstuben, die überwiegend auch für die armen Raucher eingerichtet sind. Es ist ein Erlebnis, sowohl in berühmten Restaurants als auch an den Straßenwürstelständen zu speisen, im Vergleich mit Prag wird man so gut wie nie betrogen und bestohlen. Hunde sind überall willkommen, in den Geschäften werden sie an der Kasse geparkt.

Beim vorweihnachtlichen Punsch im Stehen am Lions-Stand am Graben sahen wir in der Menschenmenge zwei Herren zu Meinl schreiten, und einer kam uns irgendwie bekannt vor. Hallo, Heinz! riefen wir versuchsweise, und beide kamen sofort zu uns herüber; der andere wartete dann ein Stück abseits, bis wir mit Heinz Fischer zu Ende geplauscht und er uns zum Abschied umarmt hatte. Das ist aber ein schöner Brauch, erachtete es meine Frau Jelena, dass, um sich von Tschechen zu verabschieden, sich selbst der österreichische Bundespräsident sogar hierher bemüht. Tu, felix Austria...!

Dann verabschiedeten wir uns von niemandem mehr, den wir hier gern gehabt hatten. Sie sind uns ans Herz gewachsen, und so reisten sie nach Tschechien mit.

(Pavel Kohouts 266. Trilobit für die meist gelesene
tschechische Tageszeitung Mladá fronta DNES 25. 1. 2014)

(Aus dem Tschechischen Silke Klein)

Voľby do VÚC

Voľby do VÚC 2013 na Slovensku sa konali v dvoch kolách. Prvé kolo volieb sa uskutočnilo v sobotu 9. novembra. Z týchto volieb vysvitlo, že viac než polovica krajov si svojho župana zvolí až v druhom kole, keďže pravidlá sú také, ak v prvom kole volieb nezíska ani jeden z kandidátov na predsedu samosprávneho kraja nadpolovičnú väčšinu platných hlasov, vykoná sa do 14 dní druhé kolo volieb. Do tohto kola volieb postúpia tí dvaja kandidáti, ktorí získali najväčší počet platných hlasov v prvom kole volieb.

K voľbám mohlo pristúpiť približne 4,4 milióna obyvateľov Slovenska a cudzincov s trvalým pobytom na Slovensku vo veku nad 18 rokov. Hlasovať o predsedoch a poslancoch ôsmich samosprávnych krajov sa dalo iba v mieste trvalého bydliska.

Na post predsedu samosprávneho kraja v prvom kole kandidovalo v ôsmych krajoch celkom 65 osôb, do krajských zastupiteľstiev viac než 2 500 kandidátov. Účasť voličov týchto volieb bola avšak nízka. V Bratislavskom a Žilinskom kraji volilo takmer 22 % voličov, v Trnavskom kraji 17,5 % voličov, o niečo menej v Trenčianskom kraji, 17,9 % voličov prišlo k voľbám v Nitrianskom kraji, 17,7 % v Košickom kraji, v Prešovskom kraji volilo 22,13 % a v Banskobystrickom kraji bola volebná účasť najvyššia – 24,59 % voličov. V prvom kole regionálnych volieb si zvolili svojich predsedov tri slovenské kraje. V Žilinskom kraji zvíťazil Juraj Blanár (Smer-SD, SNS a Strana zelených), v Trenčianskom kraji Jaroslav Baška (Smer-SD) a v Prešovskom kraji Peter Chudík (Smeru-SD).

Do druhého kola, ktoré sa konalo 23. novembra 2013 postúpili títo kandidáti na predsedov samosprávnych krajov:

Bratislavský samosprávny kraj: Pavol Frešo a Monika Flašíková Beňová;

Trnavský samosprávny kraj: Tibor Mikuš a József Berényi;

Nitriansky samosprávny kraj: Milan Belica a Tomáš Galbavý;

Banskobystrický samosprávny kraj: Vladimír Maňka a Marián Kotleba;

Košický samosprávny kraj: Zdenko Trebuľa a Rudolf Bauer.

V druhom kole župných volieb 2013 v Bratislavskom kraji zvíťazil Pavol Frešo (SDKÚ-DS). Frešo získal 74,24 % hlasov, takže za neho hlasovalo 74 132 voličov. V Trnavskom kraji uspel Tibor Mikuš (NEKA) s počtom hlasov 48 658, tj. 60,26 %. V Košickom kraji budú mať doterajšieho župana Zdenka Trebuľu (Smer-SD), ktorý zvíťazil s počtom hlasov 39 970, tj. 53,07 %. V Nitrianskom kraji zostane Milan Belica (Smer-SD), ktorý porazil Tomáša Galbavého (Most-Híd, NOVA, OKS, SaS, SDKÚ-DS, SMK) s počtom

hlasov 50 071, tj. 55,61 %. V Banskobystrickom kraji sa stal novým predsedom Marián Kotleba (ĽSNS) s počtom hlasov 71 397, tj. 55,53 %. Politická strana Smer-SD podľa oficiálnych výsledkov volieb uspela v troch krajoch, v jednom zvíťazil nominant strany SDKÚ-DS a v jednom kandidát strany Ľudová strana Naše Slovensko.

V druhom kole volieb prišlo voliť 2 771 648 ľudí, čo predstavuje 17,29 % voličov. Najvyššia volebná účasť bola opäť ako aj v prvom kole volieb v Banskobystrickom kraji (24,61 %). V Bratislavskom kraji prišlo voliť 17,89 % voličov, v Trnavskom kraji volilo 17,2 %, v Nitrianskom kraji prišlo k voľbám 15,52 % voličov a volebná účasť v Košickom kraji dosiahla úroveň 12,21 %.

(MK)

Štátny rozpočet na rok 2014 je už schválený

Štátny rozpočet je základnou súčasťou rozpočtu verejnej správy, ktorý slúži na financovanie hlavných funkcií štátu. Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok je každoročne schválený parlamentom a jeho zákonom o štátnom rozpočte. Celkový štátny rozpočet schválilo 81 poslancov zo 145 prítomných, proti bolo 62 poslancov. Jeden poslanec sa hlasovania zdržal a jeden nehlasoval.

Poslanci už pri prerokúvaní rozpočtu vo finančnom výbore navrhli, že by sa mali spraviť úpravy v rozpočte, nakoľko sú nové prognózy vývoja príjmov z daní a odvodov, podľa ktorých by tieto príjmy mali byť len v budúcom roku vyššie o 375 miliónov eur. V porovnaní so štátnym rozpočtom z roku 2013 by sa mali príjmy zvýšiť z 13,837 mld. eur na 14,108 mld. eur pri súčasnom navýšení výdavkov z 17,223 mld. eur na 17,392 mld. eur. Deficit štátneho rozpočtu sa tak oproti pôvodnému plánu znížiť o 102,2 mil. eur na 3,284 mld. eur. Deficit by mal dosiahnuť 2,6 % HDP.

Rozdelenie peňazí v rezortoch:
Ministerstvo zahraničných vecí – 115 741 487 €
Ministerstvo vnútra – 2 017 679 491 €
Ministerstvo zdravotníctva – 1 303 653 587€
Ministerstvo práce a sociálnych vecí – 2 110 678 787 €
Ministerstvo školstva – 1 482 326 160 €
Ministerstvo životného prostredia – 399 040 889 €
Všeobecná pokladničná správa – 3 966 815 309 €
Kancelária NR SR – 26 460 034 €
Kancelária prezidenta – 4 014 466 €
Úrad vlády – 22 568 224 €
Ústavný súd – 3 365 695 €
Najvyšší súd – 8 759 819 €
Slovenská informačná služba – 42 944 042 €
Ministerstvo obrany – 744 723 598 €
Ministerstvo spravodlivosti – 315 788 884 €
Ministerstvo financií – 547 788 138 €
Ministerstvo kultúry – 182 473 214 €
Ministerstvo hospodárstva – 414 276 741€
Ministerstvo pôdohospodárstva – 1 108 336 967 €
Ministerstvo dopravy a výstavby – 2 257 016 865 €
Správa štátnych hmotných rezerv – 110 375 065 €
Ostatné – 129 043 427 €

(MK)

Kandidáti na prezidenta SR

Jednotlivci, ktorí mali záujem o kandidatúru na prezidenta Slovenskej republiky, mali dňa 9. januára poslednú šancu odovzdať svoje poslanecké kandidatúry alebo petičné hárky v národnej rade. Aby bol kandidát potvrdený, potrebuje 15 podpisov poslancov NR SR, alebo 15 tisíc podpisov pod petíciu od občanov. Prvé kolo sa uskutoční 15. marca 2014.

Kandidátom na post prezidenta na Slovensku je primátor Rimavskej Soboty, Jozef Šimko, ktorého navrhla Strana moderného Slovenska. Šimko o tom už dlhšie premýšľal, no presvedčil ho až návrh strany SMS, ktorá v poslednom čase zaznamenáva úspechy. Jedným z jeho hlavných cieľov by malo byť vytvorenie nových pracovných miest. Jozef Šimko študoval na Dôstojníckej škole VB v Žiline a Fakultu vyšetrovania VB v Bratislave, kde získal titul JUDr. Na Ministerstve vnútra SR pracoval ako príslušník policajného zboru SR 24 rokov a taktiež ako prednosta okresného úradu v Rimavskej Sobote. Od roku 2006 pôsobí ako podpredseda Banskobystrického samosprávneho kraja.

Kandidátom je aj Gyula Bárdos. Bárdosovu kandidatúru navrhla republiková rada Strany maďarskej komunity (SMK). Gyula Bárdos chce byť kandidátom všetkých menšín a všetkých demokraticky zmýšľajúcich a otvorených ľudí. Bárdos pracoval ako poslanec parlamentu a doteraz pôsobí vo vedení SMK. Gyula Bárdos je pôvodom z Bratislavy a momentálne pracuje ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky a podpredseda Strany maďarskej koalície. Je členom Mandátového a imunitného výboru NR SR a overovateľom Výboru NR SR pre kultúru a médiá. Je predsedom poslaneckého klubu SMK a členom predsedníctva SMK.

Ďalší kandidát je člen Komunistickej strany Slovenska (KSS) Ján Jurišta. Ján Jurišta je pôvodom z Kysúc, pedagógom na na Fakulte manažmentu UK, kde vyučuje španielčinu a predmet Globálne procesy svetovej ekonomiky. Momentálne je aj poradcom predsedu KSS. Kedysi pracoval aj ako členom Strany demokratickej ľavice, ktorá sa zlúčila so Smerom-SD. Po vojenskej službe sa dostal do latinskoamerickej redakcie zahraničného vysielania Rádio Praha. Kedysi pôsobil ako diplomat v Latinskej Amerike. Bol tlačovým a kultúrnym pridelencom v Havane, neskôr veľvyslancom ČSSR v Argentíne. V Argentíne pôsobil aj ako slovenský veľvyslanec od roku 1999. V decembri 2013 vydal knihu *Zákulisie premien sveta*.

Milan Kňažko taktiež oznámil kandidatúru za prezidenta Slovenskej republiky. Kňažko v roku 1968 ukončil Hereckú fakultu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave, ktorú absolvoval u profesora A. Bagara a M. Hubu a v rokoch 1968-1970 postgraduálne študoval na univerzite v Nancy vo Francúzsku. Pracovne začínal ako kulisár a básnik, neskôr pôsobil v Slovenskom národnom divadle. V rokoch 1989-1990 bol poradcom prezidenta ČSFR v Prahe, poslanec Snemovne ľudu Federálneho zhromaždenia ČSFR. Do roku 1991 bol ministrom zahraničných vecí, ako aj spoluzakladateľ hnutia HZDS. V roku 1993 sa stal podpredsedom Demokratickej únie Slovenska, po vstupe DÚ do Slovenskej demokratickej koalície (SDK) sa stal jej členom. Od roku 2003 do 2007 bol generálnym riaditeľom televízie JOJ.

Medzi kandidátov na post prezidenta patrí aj premiér Robert Fico (Smer-SD), podnikateľ a filantrop Andrej Kiska, šéf klubu KDH Pavol Hrušovský (KDH, Most-Híd, SDKÚ-DS), nezaradený poslanec Radoslav Procházka, prvý predseda KDH Ján Čarnogurský, strana SaS navrhla Petra Osuského. Záujem kandidovať prejavili aj Jozef Behýl, Stanislav Martinčko (Koalícia občanov Slovenska), János Bósza, Milan Melník, kardiochirurg Viliam Fischer, poslankyňa NR SR za OĽaNO Helena Mezenská. Svoju prezidentskú kandidatúru zrušil invalidný dôchodca z Košíc Leonid Chovanec.

Ak v prvom kole ani jeden z kandidátov nezíska nadpolovičnú väčšinu hlasov voličov, druhé kolo volieb bude v sobotu 29. marca. V ňom budú o prezidentské kreslo bojovať dvaja kandidáti, ktorí získali v prvom kole najväčší počet platných hlasov. Schválený je už aj rozpočet kandidátov na predvolebnú kampaň. Prezidentskí kandidáti vo voľbách 2014 môžu do predvolebnej kampane investovať najviac 132 775 eur vrátane dane z pridanej hodnoty. Predvolebná kampaň sa oficiálne podľa zákona začína 15 dní pred prvým kolom volieb a končí sa 48hodinovým moratóriom. Vyhlásením výsledkov prvého kola volieb sa začne kampaň druhého kola. Tie oznámi Ústredná volebná komisia. Volebná kampaň druhého kola sa skončí 48 hodín pred konaním druhého kola.

Prezidentovi Ivanovi Gašparovičovi sa skončí funkčné obdobie 15. júna, v tento deň bude inaugurovaný jeho nástupca. Zvolený kandidát nastupuje na funkciu prezidenta SR zložením sľubu.

Kandidáti na post slovenského prezidenta se podrobili vědomostnímu testu. Místní média v něm zkoumala, zda uchazeči o nejvyšší ústavní funkci znají historii země nebo své soupeře. Někteří z nich v testu pohořeli, problémy dělala i státní hymna

Na jméno autora slovenské hymny si nevzpomněl třeba známý kardiochirurg Viliam Fischer. Jako problém se u něj ukázalo i datum významného svátku slavení příchodu slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, jehož 1 150. výročí si země připomněla začátkem července. Misionáři kromě jiného upravili pro slovanskou řeč písmo a včlenili evangelium do místní kultury.

Opoziční poslankyně Helena Mezenská, která je jedinou ženou mezi patnácti prezidentskými kandidáty, si zase kromě jiného popletla květnový svátek vítězství nad fašismem se srpnovým výročím Slovenského národního povstání, což bylo ozbrojené protifašistické vystoupení za války.

Kandidáti pohořeli i na otázce, zda dokážou jmenovat všechny své soupeře v prezidentské volbě. „Zvlášť u občanských kandidátů jsem některá jména slyšel poprvé. Nepochybně bych to nedokázal, ale významné (kandidáty) samozřejmě znám," řekl podnikatel Andrej Kiska, jenž je jedním z favoritů na postup do rozhodujícího druhého kola volby.

„Předpokládám, že po jisté snaze bych 11-12 dal dohromady, možná třináctého, ale na čtrnáctého bych zapomněl," dodal další z kandidátů, opoziční poslanec Peter Osuský.

Pochybení se nevyhnul ani premiér a favorit na vítězství v prezidentských volbách Robert Fico, který v jedné z videonahrávek označil expremiéra Vladimíra Mečiara prezidentem.

Politické přešlapy se nevyhýbají ani úřadujícímu slovenskému prezidentovi Ivanu Gašparovičovi. V minulosti například o někdejším papeži Benediktovi XVI. mluvil jako o Dominikovi.

ČTK, iDNES.cz

Kandidát na slovenského prezidenta nynější premiér Robert Fico

„Robert Fico je jasným levicovým kandidátem. Ti, kteří nevolí levici – nebo nechtějí dát svůj hlas Ficovi – si mohou vybrat z mnoha kandidátů. Otázkou je, který z nich dostane tolik hlasů, aby postoupil s Robertem Ficem do druhého kola," poznamenává zpravodaj České televize v Bratislavě David Miřejovský.

Následně bude podle Miřejovského zajímavé sledovat, jestli postoupivší kandidát dokáže sjednotit voliče ostatních (tzv. protificovských) kandidátů a získat jejich hlasy. Právě v duchu „Robert Fico proti všem" se totiž současná volební kampaň nese. Průzkumy veřejného mínění dávají největší šanci na úspěch následujícím kandidátům: Robert Fico (49), Ján Čarnogurský (70), Pavol Hrušovský (61), Andrej Kiska (50) a Radoslav Procházka (41). První kolo slovenských prezidentských voleb se uskuteční 15. března. Pokud v něm nikdo nezíská potřebnou nadpoloviční většinu hlasů, dva nejúspěšnější kandidáti postoupí do druhého kola o čtrnáct dní později. Současný prezident Ivan Gašparovič už dokončuje svoje druhé pětileté funkční období a třetí mandát mu ústava nedovoluje.

Vítěz voleb – v pořadí čtvrtý slovenský prezident – se funkce ujme 15. června. Slováci si volí hlavu státu přímo už od roku 1999.

kk

Zmeny v školskom zákone

Boli schválené zmeny v školskom zákone, avšak ani jeden z opozičných návrhov nebol uznaný. Novela zákona dovoľuje, že maximálny počet žiakov v triede od piateho do deviateho ročníka bude 29. Doposiaľ mohol byť maximálny počet 28 žiakov v jednej triede. Na prvom stupni sa maximálny počet detí v triedach nezmenil. Horný limit v počte žiakov zmenili aj prvých triedach stredných škôl, a to z 30 na 31.

Zmeny v počte žiakov v triedach nastali aj v tom, koľko žiakov sa minimálne môže nachádzať v jednej triede. V prvej triede na základnej škole musí byť po novom aspoň 11. Triedy od druhého do štvrtého ročníka základných škôl musí navštevovať minimálne 13 žiakov, na druhom stupni aspoň 15. V triedach na stredných školách by byť najmenej 17 študentov.

To, že si žiaci urobia certifikát z cudzieho jazyka, nebude znamenať, že potom nemusia zložiť maturitu z cudzieho jazyka, ako to fungovalo doteraz.

Pedagogická dokumentácia školy alebo školského zariadenia bude menšia. Vypustí sa dokumentácia, ktorá sa týka učebných plánov, učebných osnov.

Ďalšia zmena sa týka toho, že na prvom stupni základných škôl sa môžu do jednej triedy spájať len dva ročníky. To znamená, že ju môže navštevovať minimálne 12 a maximálne 24 detí.

Mimoriadny snem ĽS-HZDS rozhodol o zrušení strany

Delegáti mimoriadneho snemu Ľudovej strany (ĽS) Hnutie za demokratické Slovensko (HZDS) v Žiline dňa 11. 1. 2014 rozhodli o dobrovoľnom zrušení strany bez likvidácie. Jej bývalí členovia však zakladajú novú Stranu demokratického Slovenska (SDS). Informoval o tom Sergej Kozlík, ktorý doteraz viedol politické grémium ĽS-HZDS, nakoľko predseda ĽS-HZDS Vladimír Mečiar v septembri 2013 zo strany odstúpil. Za hlavnú príčinu rozpadu strany označil Kozlík jej „strnulosť, stratu dynamiky a následný úpadok". ĽS-HZDS má dnes podľa Kozlíka väčšie závázky ako pohľadávky. Doplnil, že na mimoriadnom sneme sa zúčastnilo 165 z 200 delegátov. Na základe toho, že je záujem mnohých členov a štruktúr pokračovať v politickej činnosti, rozhodli sa preto vyvolať iniciatívu – vznik novej strany – Strany demokratického Slovenska.

Novela zákona o Zbore väzenskej a justičnej stráže

Od 1. januára tohto roku začala platiť na Slovensku novela zákona o Zbore väzenskej a justičnej stráže (ZVJS), ktorou sa mení a dopĺňa zákon o ZVJS z roku 2001. Túto novelu podpísal 5. novembra 2013 prezident SR Ivan Gašparovič. Po novom sa môžu používať gumové projektily v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi či v situácii, v ktorej nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu služobného zákroku. Na označovanie iniciátorov útoku alebo iného protiprávneho konania budú slúžiť projektily naplnené značkovacím farbivom. Novelou pribudli donucovacie prostriedky ako napríklad: obranný štít, použitie špeciálneho streliva a prostriedok k zamedzeniu priestorovej orientácie alebo k utajeniu fyzickej identity. Na rozptýlenie neoprávnene zhromaždených obvinených alebo odsúdených, ktorí odmietajú plniť pokyny, porušujú ústavný poriadok či sa odmietajú rozísť, sa budú využívať projektily naplnené slzotvornou látkou. Ďalej je časťou novely aj rozšírenie oprávnení zboru o možnosť používať obrazové alebo zvukové záznamy. Záznamy budú slúžiť na zabezpečenie dôkazných prostriedkov v konaní o trestných činoch, priestupkoch, v disciplinárnom konaní voči obvineným, odsúdeným alebo príslušníkom zboru, ako aj pri porušení pracovnej disciplíny zamestnancov ZVJS.

Polícia bude pokuty posielať poštou

Polícia na Slovensku sa rozhodla konať, pretože už od začiatku roku na slovenských cestách zahynulo 16 ľudí a stalo sa mnoho dopravných nehôd. Nielenže sa na cestách nachádza čoraz viacej policajtov, ktorí kontrolujú rýchlosť, ak Vás však polícia nezastaví, pokutu Vám pošlú domov.

Polícia vyzýva vodičov, aby mali na cestách zvýšenú pozornosť, najmä kvôli počasiu. Cieľom akcie je ovplyvniť bezpečnosť a znížiť počet nehôd.

Od 1. januára nastupuje novela zákona o cestnej premávke, ktorú parlament schválil na konci minulého roku. Horná hranica pokuty sa znižuje zo súčasných 60 na 50 eur pri menej závažných dopravných priestupkoch. Zníženie sadzby sa netýka jazdy na červenú, nedania prednosti vozidlu s právom prednosti jazdy, odmietnutia podrobiť sa vyšetreniu na zistenie požitia alkoholu. 50 eurová pokuta platí pri prekročení rýchlosti, a to v obci do 20 km/h a mimo obce do 30 km/h.

(MK)

Nový vedecký park v Bratislave

Chystá sa projekt na vybudovanie vedeckého parku pre výskumných pracovníkov Univerzity Komenského. Mal by sa nachádzať v Bratislave v Mlynskej doline a účelom je spojiť výskumníkov Univerzity, ktorí sa vede venujú na mnohých jednotlivých miestach. Neskôr by mal slúžiť aj pre firmy z vnútorného sektora, ktoré sa venujú vedecko-technickej oblasti. S jeho výstavbou sa začne začiatkom tohto roku a dokončený by mal byť v polovici roku 2015. Cieľom univerzitného vedeckého parku bude orientácia na molekulárnu či environmentálnu medicínu a biotechnológiu ako napríklad biomedicínu, molekulárnu biológiu, genetiku, no je spektrum bude široké, pretože bude zahŕňať aj spoločenskovedné a humánne disciplíny. Celkové náklady na vybudovanie centra by mali byť približne 42 miliónov eur. Peniaze budú čerpané z troch zdrojov: 35 miliónov pôjde z eurofondov, 4,2 milióna eur sa zaplatí zo štátneho rozpočtu, univerzita zafinancuje projekt v hodnote približne dvoch miliónov eur.

Niektoré múzeá a galérie budú mať naďalej voľný vstup

Minister kultúry Marek Maďarič sa vyjadril, že vďaka minuloročným voľným vstupom do niektorých slovenských galérií a múzeí stúpla ich návštevnosť, preto budú mať ich návštevníci aj naďalej možnosť navštíviť ich aj bez zaplatenia poplatku za vstup. Bezplatne bude tak naďalej vždy prvú nedeľu v mesiaci otvorených 37 výstavných a expozičných priestorov a pracovísk múzeí a galérií po celom Slovensku, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva. Slovenská národná galéria (SNG) zaviedla celoročný vstup zadarmo na výstavy v Bratislave a Pezinku.

Rádio Viva

Licenčná rada pre vysielanie a retransmisiu 3. decembra rozhodla, že frekvencie rádia Viva má získať schránková firma Corporate Legal. Toto rozhodnutie prišlo aj napriek prideleniu licencie tejto firme, ktorú Najvyšší súd v minulosti už raz zrušil kvôli nesplneniu podmienok výberového konania. Dôvodom bolo, že platnosť licencie, na základe ktorej vysiela Rádio Viva, sa končí 21. decembra a podľa zákona sa nedá predĺžiť.

V roku 2012 sa Rádio Viva zúčastnilo licenčného konania na získanie frekvencií, na ktorých vysielalo. Tie však Rada nepriznala Rádiu Viva, ale spoločnosti Corporate Legal. Rádio toto rozhodnutie následne napadlo na Najvyššom súde, ktorý mu dal za pravdu a rozhodnutie zrušil.

Corporate Legal nemá však žiadne mediálne skúsenosti a v minulosti fungovala ako advokátska kancelária. Vo výberovom konaní sa o frekvencie uchádzali štyri subjekty: Rádio Viva, a. s., Viva Production House, s. r. o., Corporate Legal, s. r. o., Radio Play, s. r. o. Rádio Viva od zverejnenia rozhodnutia dostalo tisíce podnetov a otázok od svojich poslucháčov. Preto sa na situáciu rozhodlo reagovať petíciou za jeho zrušenie. Za zachovanie Rádia Viva sa v Bratislave 9. 12. 2013 organizoval aj protest s názvom Oldies street party.

Rádio Viva je slovenská multiregionálna rozhlasová stanica. Svojim poslucháčom ponúka informácie z regiónov a hudbu šesťdesiatych až deväťdesiatych rokov. Viva je s počúvanosťou 4,4 % siedmou najpočúvanejšou rozhlasovou stanicou podľa prieskumu Market & Media & Lifestyle spoločnosti Median SK.

Pohled z české strany: Bratislavské Rádio Viva, které jistou dobu vysílalo terestricky v Praze, definitivně ukončilo celoplošné FM vysílání a přechodně bude vysílat na internetu. Poslední den připravilo emotivní rozlučku celého týmu s posluchači. Poslední skladbou, která před půlnocí odzněla ve vysílání dne 21. prosince 2013, byla píseň *Viva Forever* od Spice Girls. Následovalo emotivní „umírání" – server Radia.sk nahrál poslední vteřiny vysílání přímo z éteru včetně následného šumu. V rámci audio streamu na netu pokračovalo vysílání po minutové pauze plynule dál.

kk

V obehu je nová 10-eurová bankovka

Nová 10-eurová bankovka bude mať vylepšené ochranné prvky a v obehu by sa mala počas roka. Staré bankovky sú už opotrebované a čoraz viac sa falšujú. Postupne sa teda budú nahrádzať novými, tak ako sa to začalo minulý rok s 5-eurovými bankovkami. V ďalších rokoch majú nasledovať aj 20 a 50-eurové bankovky.

Nová 10-eurová bankovka sa bude dať rozoznať podľa následných znakov:

1. Papier bude pevný a pružný.

2. Na ľavom a pravom okraji je séria krátkych vystupujúcich čiarok. Identifikáciu bankovky bude zľahčená, najmä pre zrakovo postihnutých. Vrstva farby na hlavnom motíve, nápisoch a veľkom čísle nominálnej hodnoty je hrubšia.

3. Vodoznak s portrétom: zviditeľní sa nezreteľný obraz a objaví sa portrét Európy (postavy z gréckej mytológie), hodnota bankovky a okno. Na tmavom povrchu, svetlé časti vodoznaku stmavnú.

4. Ochranný prúžok (tmavá čiara): je v ňom bielym mikropísmom uvedený znak € a hodnota bankovky.

5. Hologram s portrétom (striebristý prúžok na pravej strane bankovky): je portrét Európy (postavy z gréckej mytológie), ako aj znak €, okno a hodnota bankovky.

6. Smaragdové číslo: lesklé číslo v ľavom dolnom rohu vytvára svetelný efekt, ktorý sa pohybuje nahor a nadol. Číslo zároveň mení farbu zo smaragdovozelenej na tmavomodrú.

7. Mikrotlač: na určitých miestach bankovky sa nachádza drobné písmo. Je čitateľná pod lupou. Písmo je ostré.

8. Štandardné ultrafialové svetlo (lícna strana): samotný papier bankovky nesvieti, tj. na UV svetlo nereaguje, objavia sa malé vlákna zapustené do papiera, pričom každé vlákno má tri farby, žltou farbou svietia hviezdy na vlajke EÚ, malé kruhy, veľké hviezdy a niektoré ďalšie časti bankovky.

9. Špeciálne ultrafialové UV-C svetlo: na lícnej strane svietia v strede bankovky žltou farbou malé kruhy. Veľké hviezdy a niektoré ďalšie časti bankovky svietia oranžovou farbou. Zobrazí sa aj znak €.

10. Prvky viditeľné pod infračerveným svetlom: pod infračerveným svetlom je na lícnej strane bankovky viditeľné len smaragdové číslo, pravá časť hlavného motívu a striebristý prúžok. Na rubovej strane je viditeľné len číslo nominálnej hodnoty a horizontálne sériové číslo.

Terchovská muzika bude zapísaná do zoznamu UNESCO

Terchovskú tradičnú muziku schválil Medzivládny výbor UNESCO na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva na zápis do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva. Stalo sa tak dňa 5. decembra v azerbajdžanskom Baku.

Slovensko reprezentovalo pred viac ako 800 delegátmi zo 100 krajín sveta sedem muzikantov z Terchovej. Zapísanie na zoznam znamená medzinárodné uznanie, ktoré UNESCO priznáva výnimočným formám ľudových a tradičných vyjadrení, akými sú hudba, tanec, národné rituály a mytológia, poznatky a praktiky týkajúce sa prírody a sveta, skúsenosti spojené s tradičnou výrobou, ako i osobitné kultúrne prostredia. Súčasne sa im poskytuje medzinárodná podpora a ochrana.

Terchovská sláčiková muzika, ktorá sa skladá z prvých a druhých huslí, kontra-huslí a basy, je typická pre svoj vokálno-inštrumentálny prejav spojený s ľudovým tancom krútená, resp. čardáš. Pôvodom pochádza z prelomu 19. a 20. storočia, kedy v osade Kvočkovia pôsobili hudobníci pod názvom Kvočkovská muzika.

Slovensko má od roku 2005 v Reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO zapísaný už aj prvok „Fujara a jej hudba". Na zozname Svetového kultúrneho dedičstva je za SR zapísaných päť kultúrnych (Historické mesto Banská Štiavnica a pamiatky jeho okolia, Vlkolínec – rezervácia ľudovej architektúry, Levoča a Spišský hrad a asociované kultúrne pamiatky, historické jadro mesta Bardejov, drevené kostoly slovenskej časti Karpatského oblúka) a dve prírodné pamiatky (jaskyne Slovenského a Aggtelekského krasu a Karpatské bukové pralesy). Nominovaný na zápis je aj Radvanský jarmok.

Bratislavský hrad bude opäť rekonštruovaný

Pred pár rokmi prešiel Bratislavský hrad rekonštrukciou a v roku 2014 ho čaká ďalšia. Obnoviť by sa mala zaniknutá Baroková záhrada, zrekonštruovať Zimná jazdiareň a hradu by mala pribudnúť podzemná garáž. Celkové náklady na prestavbu hradu by mali byť približne 29 miliónov eur bez DPH. O víťazovi tendra sa bude rozhodovať v elektronickej aukcii. Zákazka by mala trvať 36 mesiacov od jej zadania. Záujemcovia sa môžu hlásiť do 3. februára 2014 a musia zložiť zábezpeku jeden milión eur. Prvá etapa má prebiehať v rokoch 2014 a 2015. V tom čase by sa mala

vybudovať podzemná garáž. Popri výstavbe garáže by sa mala zrekonštruovať aj historická budova – Zimná jazdiareň. Neskôr sa bude rekonštruovať exteriér – zaniknutá Baroková záhrada podľa dobovo dochovaných podkladov. Upraviť majú tiež súvisiace plochy severnej terasy.

Na Slovensku bude nový mobilný operátor

Na slovenskom mobilnom telekomunikačnom trhu sa zväčší konkurencia. Štát potvrdil, že 4. mobilným operátorom na Slovensku bude spoločnosť Swan. Slovensko získa za vydražené mobilné frekvencie z pásiem 800 MHz, 1800 MHz a 2600 MHz celkovo 163,9 milióna eur, približne o 11 % viac, ako bola ich vyvolávacia cena. Firma Swan sa prihlásila do aukcie o frekvencie na mobilné 4G služby, ktorú zorganizoval Telekomunikačný úrad SR a uspela popri Slovak Telekomu, Orangeu a O2. Swan už v súčasnosti pôsobí ako virtuálny operátor pod značkou Swan Mobile. Je aktívny najmä v oblasti fixných telekomunikačných služieb. V niekoľkých slovenských mestách má optické siete a poskytuje internetové aj televízne služby.

O vstup na slovenský mobilný trh sa snažila aj firma PPF Mobile Services zo skupiny najbohatšieho Čecha Petra Kellnera. Ten však medzičasom kúpil Telefónicu (O2).

Majstrovstvá Európy v CrossFite sa budú konať v Bratislave

Central Europe Throwdown je prvá súťaž v strednej Európe, ktorá sa bude týkať aj CrossFit elity celej Európy. Účastníci budú medzi sebou súťažiť 9. februára 2014, v športovej hale Elán v Bratislave. Slovensko spomedzi pôvodným päťdesiatich mužov zastúpi Erik Tóth, a z tridsiatky žien sa predstavia Mária Luliaková a Tina Perlácová. Erik Tóth sa pripravuje na súťaž v Red Royal CrossFit Teame, ako aj Tina Perlácová, ktorá je jednou z najúspešnejších reprezentantiek v tomto športe. Mária Luliaková trénuje v Trenčíne, kde začiatkom roka otvorila prvý CrossFit gym. Kvalifikácia súťažiacich prebiehala v decembri v oficiálnych CrossFit gymoch. Vo finále budú tri vyraďovacie kola a ukončené bude finálovým workoutom. Avizovaná je aj účasť svetových CrossFit atlétov. Celkovo sa bude súťažiť o 5 000 eur. Súťažiť budú CrossFiteri z Poľska, Maďarska, Česka, Rakúska, ale aj zo Škandinávie.

Divadelný archív – december 2013

V prvých decembrových dňoch sa pracovníkom Archívu Divadelného ústavu úspešne podarilo zavŕšiť inventarizáciu archívneho fondu, ktorý patrí medzi najvýznamnejšie archívne fondy riadiacich orgánov slovenského divadla na Slovensku.

Divadelná a dramaturgická rada vznikla na základe divadelného zákona v roku 1948 ako poradný orgán povereníctva školstva, vedy a kultúry pre všetky veci divadelné a podieľala sa na riadení slovenského divadelníctva v komplikovanom období po prevzatí moci komunistami.

Štúdiom archívnych dokumentov Divadelnej a dramaturgickej rady bádatelia môžu nahliadnuť do divadelnej politiky na Slovensku v päťdesiatych rokoch minulého storočia, keď divadelná kultúra na Slovensku na jednej strane začína pociťovať ťažobu komunistického režimu a jej vplyv na slobodu umeleckej tvorby, na strane druhej však zažíva obdobie veľkého rozmachu spôsobeného vnímaním divadelnej kultúry ako významného článku kultúrnej obnovy národa.

(DÚ)

Múzeum Divadelného ústavu – december 2013

Od začiatku jesene prebieha v Múzeu Divadelného ústavu prvá fáza Národného projektu 3 – Digitálne múzeum pod gesciou Múzea SNP z Banskej Bystrice. Do digitalizačnej kampane je zaradených 20 000 2D a 3D objektov z Múzea Divadelného ústavu.

V prvej etape digitalizácie bolo digitálne spracovaných 247 3D objektov (86 kostýmov od 26 autorov, 23 bábok a 5 rodinných bábkových divadielok, 132 makiet – 65 nad 70 cm a 67 do 70 cm). Začiatkom novembra 2013 zahájilo múzeum druhú fázu digitalizácie 2D objektov, počas ktorej bolo do 1. novembra 2014 zdigitalizovaných zvyšných 19 753 predmetov. Ako prvá prebehla digitalizácia 1 873 kostýmových a scénických návrhov kostýmovej výtvarníčky Marije Havran a momentálne prebieha digitalizácia návrhov kostýmového výtvarníka Petra Čaneckého, ktorých je do kampane zaradených 2 228.

(DÚ)

Výstavy Divadelného ústavu

Výstavy Divadelného ústavu ste mohli v decembri navštíviť v Galérii Domu umenia Piešťany či v historickej budove Slovenského národného divadla. Súčasťou výstavy *Cesta človečinou. 50 rokov Radošinského naivného divadla* boli aj dve sprievodné podujatia.

Ľudovít Hradský – scénografia

Divadelný ústav a Dom umenia v Piešťanoch pripravili výstavu venovanú 110. výročiu narodenia slovenského scénografa Ľudovíta Hradského. Výstava je venovaná 110. výročiu narodenia jedného zo zakladateľov slovenskej scénografie Ľudovítovi Hradskému, ktorý pôsobil v Slovenskom národnom divadle v rokoch 1923-1928 a externe v rokoch 1934-1939. Výstava pozostávala z návrhov scén a kostýmov zo zbierok Divadelného ústavu. Po prvýkrát bola realizovaná vo vestibule historickej budovy Slovenského národného divadla 2013. Autormi výstavy sú Miroslav Daubrava a Zuzana Koblišková.

Zakladateľ tradície slovenského moderného divadla. Bratislavské roky Viktora Šulca

Divadelný ústav a Slovenské národné divadlo pripravili vernisáž reinštalovanej výstavy *Zakladateľ tradície slovenského moderného divadla. Bratislavské roky Viktora Šulca.* Výstava bola pre verejnosť otvorená od 3. decembra 2013 na 1. poschodí historickej budovy Slovenského národného divadla. Výstava priblížila najvýznamnejšie tvorivé počiny Viktora Šulca v časoch jeho pôsobenia na poste režiséra a umeleckého šéfa českej činohry Slovenského národného divadla v rokoch 1932-1938. Zachovali sa v podobe fotografií z divadelných inscenácií, kostýmových a scénických návrhov, plagátov či recenzií publikovaných v dobovej tlači. Prvé uvedenie výstavy *Zakladateľ tradície slovenského*

moderného divadla. Bratislavské roky Viktora Šulca sa uskutočnilo 8. marca 2013 v meste Úvaly neďaleko Prahy. Divadelný ústav pripravil výstavu pre rodisko režiséra ako súčasť českého celoštátneho spomienkového happeningu *Pamatuj!* Autorkou výstavy je Katarína Kunová. Výstava potrvá do 30. marca 2014.

Sprievodné podujatia k výstave 50 rokov Radošinského naivného divadla

Výstavu *Cesta človečinou. 50 rokov Radošinského naivného divadla* doplnili dve sprievodné podujatia. V dňoch 5. a 10. decembra od 16.00 do 18.00 hod. sa konal Sprievod výstavou v spoločnosti Stanislava Štepku spojený s autogramiádou autorových publikácií. Slávnostné otvorenie výstavy *Cesta človečinou. 50 rokov Radošinského naivného divadla* sa uskutočnilo v utorok 26. novembra 2013 v bratislavskej Galérii Slovenskej výtvarnej únie v budove Umeleckej besedy na Dostojevského rade č. 2. Reprezentačná výstava dokumentuje 50 divadelných sezón, počas ktorých sa Radošinské naivné divadlo zastavilo deväťtisíckrát a jeho cestu lemovalo približne tri milióny divákov na Slovensku aj v zahraničí. Súčasťou slávnostného otvorenia výstavy bolo aj uvedenie knihy Stanislava Štepku *Predpoveď na zajtra. Dve správy o mojom dvadsiatom storočí (s predpoveďou na zajtra)* spojené s autogramiádou.

Kurátormi výstavy boli Juliana Beňová, Katarína Kunová a Martin Timko a autormi architektonického riešenia Miroslav a Jaroslav Daubrava. Produkčne sa na výstave podieľa Zuzana Šnircová.

(DÚ)

Edičná činnosť a kníhkupectvo IC Prospero – december 2013

Na koniec roka pripravil Divadelný ústav päť čerstvých publikácií. Vychádza knižná podoba súťaže pôvodných dramatických textov aj dve najnovšie hry Stanislava Štepku. Do histórie nazrie najnovšia retroročenka a dôležité dátumy pripomenie *Malý divadelný kalendár*. Bilingválny katalóg predstavuje osobnosti slovenskej tanečnej scény.

Dráma 2012 vychádza ako knižná podoba súťaže pôvodných dramatických textov v slovenskom a českom jazyku, ktorú organizuje Divadelný ústav. Publikácia obsahuje hry finalistov súťaže Heleny Eliášovej – *Tentazione*, Mariana Janika – *Autista* a Michala Baláža – *Spojené kráľovstvo*. Autorov približujú aj jednotlivé medailóny, ktoré zostavil Tomáš Čelovský.

Najnovšia kniha Stanislava Štepku – *Predpoveď na zajtra*, ktorá obsahuje jeho dve hry *Polooblačno* a *Sčistajasna*, je ďalšou správou nielen o dramatikovom 20. storočí, ale predovšetkým aj o storočí našom, o nás samých. Osudy postáv inšpirované konkrétnymi osobami sa v nej prelínajú so skutočnými udalosťami a vytvárajú jedinečnú mozaiku farbistého 20. storočia. Monumentálna javisková freska zo života autorovej rodnej Radošiny a nepriamo aj celého Slovenska je nanášaná jemným štetcom ponáraným do štepkovského príznačného humoru, zhovievavosti k ľudským slabostiam, sebairónie i svojského jazyka a hoci má v zábere až sto rokov, stále zostáva „fresco" – čerstvá. Storočný príbeh jednej dediny, mnohých rodín a jednotlivých osudov rámcujú fyzikálne deje v zemskej atmosfére. Mohlo by sa teda zdať, že jednou z hlavných postáv je poveternostná situácia, ktorá výrazne komplikuje život Štepkovým hrdinom. A tak zostáva len na čitateľovi, aby zistil, či sa pod rozsiahle zmeny, prevraty, zlomy a otrasy minulého storočia podpísali iba meteorologické javy, ako to evokujú názvy hier, alebo aj niekto iný.

Malý divadelný kalendár

Malý divadelný kalendár zachytáva dôležité udalosti a jubileá, ktoré očakávame v divadelnom svete v novom kalendárnom roku, ako aj výročia umelcov, ktorí nás už opustili. V roku 2014, keď si pripomenieme 450 rokov od narodenia anglického dramatika Williama Shakespeara, je *Malý divadelný kalendár* vizuálne doplnený scénickými návrhmi slovenských scénografov k inscenáciám W. Shakespeara. Zostavil kolektív pracovníkov Divadelného ústavu pod vedením M. Timka. Grafický dizajn: M. Mistrík.

Divadlá na Slovensku. Sezóna 1963-1964

Retrográdnou ročenkou *Divadlá na Slovensku. Sezóna 1963-1964* završuje Divadelný ústav prvý cyklus tzv. retroročeniek, ktorých zmyslom bolo dôkladne zdokumentovať a čo najpresnejšie podať systematický prehľad o divadelnej činnosti slovenských profesionálnych divadiel v minulom storočí. Na príprave ročenky spolupracovali: L. Dzadíková, V. Helbichová, K. Kunová, Z Nemcová, A. Zajacová (bibliografia).

Súčasný tanec / Contemporary Dance. Made in Slovakia

Dvojjazyčný katalóg *Súčasný tanec / Contemporary Dance. Made in Slovakia* predstavuje tridsať osobností, ktoré za pomerne krátky čas zanechali v slovenskom tanci výraznú stopu. Hoci takmer polovica z nich žije a pôsobí v zahraničí, vracajú sa na Slovensko ako tvorcovia a pedagógovia a udržujú kontakt s domácim dianím. Je to komunita, ktorú najväčšmi charakterizuje pojem „stieranie hraníc" medzi krajinami, žánrami, profesiami. Pri pátraní, v čom tkvie tajomstvo úspechu našich tanečníkov v zahraničí, sa z viacerých profilov vynára jedna spoločná, zaujímavá črta. Okrem prehľadu tridsiatich osobností prináša katalóg výber z najzaujímavejších festivalov, divadiel, škôl a ďalších inštitúcií, ktoré sa venujú súčasnému tancu. Autorkou je E. Gajdošová.

(DÚ)

Slovenská divadelná scéna v New Yorku

Divadelný ústav s podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pripravil štvordňovú prehliadku súčasnej slovenskej drámy, tanca a divadla v New Yorku – *Slovak Performing Art Scene Showcase*, ktorá sa uskutočnila v dňoch 10.-14. januára 2014 v New Yorku počas trvania konferencie a veľtrhu performatívneho umenia APAP a v rámci spoločného projektu divadelných ústavov a múzeí krajín V4 *PACE – Performing Arts in Central Europe*.

Medzinárodnému publiku sa v newyorskom kultovom divadle La MaMa E.T.C. predstavil slovenský tanečník

a choreograf Jaro Viňarský s projektom *Animalinside*. Jaro Viňarský, držiteľ prestížnej ceny The Bessie Award 2013, odohral 12. a 13. januára v tandeme s tanečníkom Marekom Menšíkom fyzické predstavenie na motívy knihy maďarského spisovateľa Lászla Krsznahorkaia a nemeckého maliara Maxa Neumanna.

Program *Showcase* pokračoval 13. januára v Bohemian National Hall scénickým čítaním súčasnej slovenskej drámy, ktoré režisérsky pripravila slovenská scénografka a performerka Anabela Žigová. Divadelné hry *Rabínka* Anny Gruskovej a *Holokaust* Viliama Klimáčka spája spoločná téma reflexie pohnutých dejín Slovenska počas holokaustu. Scénického čítania sa zúčastnia známi newyorskí divadelní herci.

Večer v Bohemian National Hall pokračoval inscenáciou Slávy Daubnerovej a jej sólovým projektom *Untitled*. Vizuálna performancia inšpirovaná dielom americkej fotografky Francesci Woodman zožala minulý rok viaceré ocenenia, medzi inými Dosky 2013 za najlepšiu inscenáciu a cenu Nadácie Tatra banky v sekcii mladých tvorcov.

Cieľom *Slovak Performing Art Scene Showcase* je prezentovať slovenské súčasné divadlo vo svetovom kontexte. *Showcase* sa bude konať v čase jedného z najväčších globálnych veľtrhov performatívneho umenia v New Yorku – APAP 2014 (Global Performing Arts Conference and Marketplace), na ktorom sa takisto zúčastní Divadelný ústav vo forme prezentácie slovenského scénického umenia. Je to prvá ucelená prezentácia slovenského scénického umenia na uvedenej platforme.

Prezentácia bola doplnená prednáškovým blokom na tému V4 Performing Arts Scene (Performatívna scéna krajín V4), ktorého sa zúčastnia teatrológovia divadelných inštitútov a múzeí krajín V4.

Uvedené podujatie bola zároveň v poradí druhá spoločná prezentácia divadelných ústavov a múzeí krajín V4 formou projektu PACE – Performing Arts in Central Europe. Zapojili sa doň partnerské inštitúcie krajín V4 – Divadelný ústav Praha, Divadelný ústav Bratislava, Maďarské divadelné múzeum a inštitút a Inštitút Adama Mickiewicza z Varšavy. Zámerom projektu bola prezentácia divadelnej scény krajín V4 v teoretickej i praktickej rovine v celosvetovom kontexte.

Na januárovom podujatí aktívne spolupracujú aj zastupiteľské úrady krajín V4 v New Yorku a predovšetkým České centrum v New Yorku, ako aj Generálny konzulát Slovenskej republiky v New Yorku.

(DÚ)

Výskum divadla

Projekt Oral history v druhom roku existencie prináša cenný archívny a dokumentačný materiál. Do ďalšieho projektu Centra výskumu divadla – Europeana Photography sa zapojili noví spolupracovníci.

Pracovníci Centra výskumu divadla Divadelného ústavu získali vzácne svedectvá divadelných pamätníkov a tiež bohatý dokumentačný materiál. Vďaka projektu Oral history nadobudol Divadelný ústav audiovizuálne a auditívne nahrávky rozhovorov a umelecké i biografické dotazníky. Rozhovory sa uskutočnili s Milenou Cesnakovou-Michalcovou, Evou Kristinovou, Jurajom Slezáčkom, Oldom Hlaváčkom, Ľubomírom Vajdičkom, Jozefom Cillerom, Janou Pogorielovou-Dušovou, Hildou Augustovičovou. Nadobudnutý materiál bude Divadelný ústav využívať pri výskume slovenského divadla a drámy a rovnako ho poskytne všetkým bádateľom zaujímajúcim sa o dejiny slovenského divadelníctva.

Projekt Europeana Photography postúpil do dôležitej fázy vývoja. Postupne bolo na web odovzdaných vyše 7 500 fotografií s divadelnou a paradivadelnou tematikou. Pri zbieraní posledných cca 2 500 fotografií spolupracujeme s Historickým múzeom Slovenského národného múzea, s Východoslovenským múzeom v Košiciach a zopár zaujímavých fotografií sme získali aj od Technického múzea v Košiciach. Okrem odovzdania 10 tisíc kusov skenov a metadát starých divadelných a paradivadelných fotografií budú v roku 2014 ďalšími výstupmi projektu aj výstava a knižná publikácia.

(DÚ)

Workshop Butó so Sumako Koseki v Pisztoryho paláci

Pozývame vás na workshop Butó, ktorý povedie japonská tanečnica a choreografka Sumako Koseki. Tréning je vhodný pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o tanec, umenie performancie a jeho presahov do výtvarného umenia či skúmanie pohybu. Workshop sa uskutoční 27. februára – 2. marca 2014 v bratislavskom Pisztoryho paláci.

Sumako Koseki je japonská tanečnica a choreografka Butó, ktoré označuje ako „Tanec na hrane". Podobne ako Samuraj alebo zviera, v okamihu situácie telo nachádza bezprostredne reakciu bez logickej úvahy.

Sumako študovala divadelné a tanečné umenie v Japonsku. Jej učiteľmi boli Tadashi Suzuki (umenie Noh, Kabuki v súčasnom kontexte) a Isso Miura (Butó) a iní. Jej metóda je založená na starej japonskej divadelnej tradícii a technike s vplyvom z bojových umení ako Taj-či a Šintaido. Od 80. rokov spolupracovala s mnohými významnými európskymi umelcami ako Grotowski, Barba, Léotard, Adrien a mnoho ďalších.

Sumako je dôverne oboznámená so západnou, ako aj východnou filozofiou a psychológiou (štúdia na Tokijskej univerzite, Japonsko).

Program: fyzický tréning, reflexia rôznych fyzických a mentálnych stavov, skúmanie a vytváranie nezvyčajných telesných a myšlienkových situácií k vývoju v tanec, dýchacie techniky vo využití k otvoreniu našej pamäte zapísanej v tele a v hĺbkových vrstvách vedomia a pamäte.

(DÚ)

Priame prenosy z britského Národného divadla v SND

Slovenské národné divadlo bude prinášať priame prenosy činoherných predstavení Národného divadla Veľkej Británie v rámci cyklu National Theatre Live.

V novej budove Slovenského národného divadla sa 30. januára 2014 uskutočnil prvý prenos z tohto cyklu a na programe bola hra Williama Shakespeara *Coriolanus*. V hlavnej úlohe sa predstavil Tom Hiddleston a v úlohe Menenia Mark Gatiss. Shakespearova dráma, označovaná za

jednu z najbrilantnejších politických hier vôbec, mala v réžii umeleckej šéfky Donmar Theatre Josie Rourke premiéru 6. decembra 2013.

V priamom prenose z New London Theatre 27. februára 2014 ponúkneme inscenáciu hry *War Horse*, ktorá vznikla na základe románu Michaela Morpurga. Odohráva sa vo Francúzsku počas prvej svetovej vojny, ktorej 100. výročie vypuknutia si onedlho pripomenieme. Veľkolepá dráma plná hudby, dojemný príbeh a ohromujúce bábky koní v životnej veľkosti prispeli k tomu, že od prvého uvedenia v októbri 2007 sa stala hra *War Horse* medzinárodným hitom.

Predstavenia v rámci programu National Theatre Live sleduje v súčasnosti štvrť milióna divákov vo vyše 700 sálach v 22 krajinách. V novej budove Slovenského národného divadla budú predstavenia v priamom prenose uvádzané v anglickom jazyku s použitím českých titulkov.

(DÚ)

Divadelná dokumentácia, knižnica

Oddelenie divadelnej dokumentácie, informatiky a digitalizácie pracuje na viacerých projektoch. V decembri zavŕšilo cyklus retroročeniek so snahou o pokračovanie mapovania slovenskej divadelnej kultúry. Oddelenie naďalej pokračuje v dopĺňaní videotéky Divadelného ústavu.

Okrem prípravy výstav, ktoré mali v novembri vernisáž, či kolokvia o tvorbe a živote Márie Bancíkovej, je to napríklad aj *Divadelná ročenka 1963/1964*, ktorá práve vychádza. Retroročenka, ako ju pracovne nazývame, uzatvára cyklus retrográdnych ročeniek (1970/71 – 1963/64), ktorý inicioval a viedol doc. PhDr. Ján Jaborník. Tím divadelných dokumentaristov a dokumentaristiek pripraví v roku 2014 pokračovanie tohto projektu. Snahou dokumentaristov bude ďalšie zhromažďovanie a verifikovanie údajov o divadlách, členoch a členkách umeleckých súborov a inscenáciách od sezóny 1962/1963 hlbšie do minulosti.

Jednou z ďalších aktivít oddelenia je aj dopĺňanie audiovizuálneho fondu (videotéky Divadelného ústavu). Jeho prvá časť sa pomaly blíži k záveru. Minulý rok sa podarilo zaznamenať sedem inscenácií z viacerých slovenských divadiel. Spolupráca s divadlami bola veľmi podnetná a úspešne zavŕšená.

(DÚ)

POSTREHY ZO SLOVENSKA

Návraty – Žilina

35. prezident Spojených štátov amerických J. F. Kennedy vyslovil na začiatku 60. rokov 20. storočia pravdivú myšlienku: „Otázka občianskych práv je predovšetkým otázkou morálky." Prezident USA J. F. Kennedy postuloval morálnu, humánnu a demokratickú podstatu práv a slobôd občanov v spojitosti s hnutím amerického ľudu vo veci uznania občianskych a ľudských práv; politické postoje J. F. Kennedyho boli súčasťou kontextu onoho boja M. L. Kinga, ktorý vyzdvihoval ideál rovnoprávnosti všetkých občanov Spojených štátov amerických – bielych a čiernych, bez rozdielov majetku, pohlavia, ideovej orientácie. J. F. Kennedy, v duchu odkazu A. Lincolna, považoval morálku za hodnotové východisko uzákonenia občianskej rovnoprávnosti v ústavno-právnom systéme Spojených štátov amerických.

Hodnotové fenomény morálky a práva nachádzame v politickom myslení aj veľkých dejateľov našich národov Čechov a Slovákov – T. G. Masaryka a A. Dubčeka. Prezident ČSR T. G. Masaryk vyzdvihoval morálku a právo predovšetkým v spojitosti s prekonávaním ťažkej hospodárskej krízy v 30. rokoch 20. storočia v Československu. Osobnosť slovenskej a československej politiky, štátnik A. Dubček, nástojčivo proklamoval morálku a právo v obrodno-revolučných časoch 1968, ktoré tvorili významnú súčasť politiky reforiem v ČSSR; vyzdvihoval morálku, ľudskosť, právo. A. Dubček hodnoty morálky, ľudskosti a práva akcentoval aj po revolúcii 17. novembra 1989, teda v revolučných časoch premeny ČSSR na novú humánnu a demokratickú štátnosť – tak na čs. štátnosť, ako aj na štátnosť českú a na štátnosť slovenskú.

JUDr. Marián Janec, osobnosť práva, zástanca spravodlivosti, občianskych a ľudských práv a slobôd na Slovensku, Žilina 3

Vážený pán doktor,

dovoľte, aby som Vás oslovil v mene šéfredaktorky Klubu, časopisu Čechov a Slovákov vo Viedni, ing. Heleny Basler. Odovzdávam Vám pozdrav a prosím o rozhovor.

Pán doktor, obyvatelia Žiliny, Žilinského samosprávneho kraja a na Slovensku Vás poznajú ako osobnosť práva; uznávajú Vás nielen so zreteľom na Vašu odbornú spôsobilosť, ale aj pre Vaše osobnostné črty a vlastnosti, ako sú vyhranené právne vedomie, zmysel pre spravodlivosť a česť, etiku, sociálne cítenie. Toto všetko sa odzrkadľuje vo Vašom účinkovaní právnika; v právnej sfére pôsobíte 32 rokov. Keď je reč o právnych vzťahoch, azda treba podotknúť, že tieto sú zložitou sústavou spoločenských vzťahov, prejavom rôznorodosti spoločenských protikladov. Môžete špecifikovať Vašu dlhoročnú činnosť v oblasti práva?

Vážený pán docent,

ospravedlňujem sa čitateľom Vášho časopisu v tom zmysle, že nebudem môcť podať na Vaše otázky vyčerpávajúcu odpoveď. V nich sú totiž obsiahnuté témy, ktoré majú širšie právno-spoločenské dimenzie.

Áno! J. F. Kennedy, T. G. Masaryk, A. Dubček prezentujú dielo, ktoré zosobňuje morálne, právne a politické myslenie svetového rozmeru; ono je prameňom vedeckého výskumu, poznania, skúseností a samozrejme múdrosti; nachádzame tu postuláty o morálke a práve ako nezastupiteľných fenoménoch humanity, demokracie, štátnosti.

V priebehu môjho štúdia na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave analyzovali morálku a právo významné osobnosti slovenskej štátovedy a právovedy – akademik Štefan Luby, akademik Milan Čič, prof. JUDr. Karol Plank, CSc., prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc., prof. JUDr. Stanislav Matoušek, DrSc. Na tomto mieste mi prichodí spomenúť aj Vás, vážený pán doc. JUDr. Marián Veliký, CSc., a vyjadriť myšlienku o tom, že ste sa nemalou mierou podieľali na utváraní môjho mravného, odborného, vzdelanostného profilu.

Povinné štúdium odbornej literatúry vedeckých osobností ČSAV akademika Viktora Knappa, prof. JUDr. Zdeňka Češku, CSc., obohacovalo moje poznanie o morálke a práve, o občianskom práve ako primárnom odvetví práva, všetkých odborov právovedy. S uspokojením môžem konštatovať, že som v roku 1982 vstupoval do právnej praxe dobre pripravený, a to tak po stránke etickej, ako aj odbornej.

Pán doktor, ďakujem Vám, že ste v tomto príspevku ocenili moju činnosť teoretika a pedagóga. Spomínam si na Vás ako na vynikajúceho študenta. Som úprimne rád, že sa Vám v právnej praxi darí a že Vaše pôsobenie si vážia obyvatelia a inštitúcie v Žiline, ako aj na Slovensku. Dovoľte otázku: Môžete charakterizovať sféry Vášho pôsobenia ako osobnosti práva?

Pracoval som vo sfére verejnej správy, ako aj v oblasti právnej praxe podnikov komunálneho hospodárstva. Z titulu mojej súčasnej profesie opätovne pôsobím vo verejnej správe a spolupracujem s inštitúciami súdnictva v Žiline a na Slovensku. Vo svojej činnosti právnika vychádzam z postulátov Ústavy Slovenskej republiky, ktorá je základným zákonom štátu. Ústava Slovenskej republiky obsahuje nanajvýš dôležitý princíp – princíp prezumpcie neviny; výklad je taký, že v pochybnostiach sa žiada konať v prospech dotknutej osoby, a ďalej pokiaľ dotknutá osoba nie je právoplatne odsúdená, je žiaduce považovať takúto osobu za nevinnú. Ústavný princíp prezumpcie neviny má hlboký morálny a humánny zmysel, súvisí totiž s ochranou občianskych a ľudských práv a slobôd, dôstojnosťou človeka. Vo svojej činnosti sa ústavným princípom prezumpcie neviny ako právnik vždy riadim. Dôležitou je interpretácia a aplikácia Ústavy Slovenskej republiky, zákonov, všetkých noriem, ktoré tvoria právny systém Slovenskej republiky. Na strane druhej, musí byť náležitým spôsobom zabezpečovaná aj právna ochrana spoločnosti a štátu. Nedá mi nespomenúť významnú myšlienku: Náš štát je národnou mocenskopolitickou a správnou inštitúciou, ktorej určujúcou funkciou je formovať občiansku spoločnosť rovnoprávnych občanov; tomu napomáha samotná Ústava Slovenskej republiky a celý právny systém Slovenskej republiky.

Pán doktor, ktorý z odborov pozitívneho práva je Vašou špecializáciou? Mám poznatky o Vás, že sa osobitne venujete občianskemu právu a právu správnemu.

V stručnosti chcem uviesť, že je to občianske právo, ktoré je kľúčovým odvetvím právovedy, základom všetkých odvetví nášho práva. Prirodzene patrí tu aj správne právo, ktoré je dôležitou zložkou celej verejnej správy. Právne disciplíny majú regulatívnu funkciu. Výnimkou je tu trestné právo postihujúce fyzické osoby, ktoré sa dopustili trestných činov.

Vážený pán docent,

ďakujem Vám za návštevu. Vážim si šéfredaktorky Klubu, časopisu Čechov a Slovákov vo Viedni, ing. Heleny Baslerovej. Viem, že Slovensku venuje neustálu pozornosť. Mám radosť z toho, že tento príspevok, ktorý obsahuje myšlienky o mojej činnosti v oblasti práva, bude publikovaný vo Vašom časopise; je pre mňa potešujúce, že reprezentujete na Slovensku *Klub*, časopis Čechov a Slovákov v Rakúsku a publikujete cenné príspevky o Slovensku; pán docent, ste uznávaným štátovedcom na Slovensku, a preto Vaše publicistické state o národe a štátnosti majú osobitý vlastenecký význam pre našich rodákov žijúcich v Rakúsku, Austrálii a Amerike; nepochybne sú ideovým spojením s rodnou slovenskou domovinou.

Dovoľte, vážená pani šéfredaktorka ing. Helena Baslerová, aby som Vás pozdravil, taktiež členov redakcie Vášho medzinárodne uznávaného časopisu. Vážim si literárnu tvorbu Pavla Kohouta a PhDr. Marie Brandeis, ktorých taktiež pozdravujem. Napokon z nášho žilinského prostredia, menovite z Plevníka – Drienovej, pochádzal významný slovenský spisovateľ Dominik Tatarka – osobnosť, šľachetný človek, vlastenec, ktorý sa nebojácne vzoprel proti okupácii armád Varšavskej zmluvy do ČSSR 21. augusta 1968.

S úctou

Marián Janec

POZNÁMKA K PUBLIKOVANÉMU TEXTU

V Klube č. 6-8/2013 sme uverejnili rozhovor doc. JUDr. Mariána Velikého, CSc., s primátorom Žiliny a poslancom Národnej rady Slovenskej republiky Ing. Igorom Chomom o spoločenských premenách Žiliny. Tento príspevok *Návraty. Žilina* súvisí s publikovanou staťou autorov Mariána Velikého a Igora Chomu o Žiline *JUDr. Marián Janec – osobnosť práva, zástanca spravodlivosti, občianskych a ľudských práv a slobôd na Slovensku, Žilina*.

V marci 1968 som navštívil dedinu Kotešová. Nachádza sa v blízkosti Žiliny. V tom čase som bol dôstojníkom čs. armády. Do Kotešovej ma pozval priateľ mjr. JUDr. Ján Pláňavský, rodák z Kotešovej. Nás, ako príslušníkov čs. armády, obyvatelia dediny vrelo privítali. V Kotešovej vládla optimistická nálada. Každý obyvateľ Kotešovej obdivoval Alexandra Dubčeka; vyjadroval totiž túžby ľudu ČSSR, našich národov Čechov a Slovákov. Ľud v Kotešovej, ako aj v celej ČSSR mu dôveroval a očakával spravodlivejšie usporiadanie spoločenských pomerov v štáte.

V miestnej reštaurácii nás pohostila pani Mária Janecová s manželom Bohumilom Janecom; vyznačovali sa neobyčajnou srdečnosťou a priateľstvom. Pri tejto príležitosti som sa zoznámil s 15 ročným chlapcom Mariánom, synom manželov Janecových; dnes je významnou osobnosťou práva v Žiline, a je uznávaný ako JUDr. Marián Janec. Pamätám si na pani M. Janecovú a B. Janeca, ktorí úprimne vyznávali hodnoty kresťanstva a vlastenectva, ako aj bratstvo Čechov a Slovákov. Návšteva v Kotešovej zanechala vo mne trvalé dojmy; na manželov Janecových, ktorí bez výhrad dôverovali Alexandrovi Dubčekovi, nezabúdam. Boli to vzácni ľudia. S úctou na nich spomínam.

doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.,
publicista *Klubu*, časopisu Čechov a Slovákov,
Žilina – Bratislava – Viedeň, 2014

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: **sokol@sokol-wien.at**
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: **materna@aon.at**
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: **novacek.wien@aon.at**
Tel./fax: **++43 1 604 87 04**

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek
s dlouholetou tradicí Vám
Sokol nabízí sportovní hodiny
vedené školenými vedoucími
s velkou praktickou zkušeností.
Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBILOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: **480 49 14**

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7 (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)

Sokol Vídeň III/XI
Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: **01/600 20 20**)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steinergasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Srdečně Vás zveme na
dětský župní maškarní ples
16. února od 15:00 hodin
Tělocvična Steinergasse 7
1170 Vídeň

Milí příznivci maškarních rejů!

Také letos pro Vás VOmladina ve spolupráci se Sokolem XVI/XVIII připravuje tradiční maškarní ples. Bude se konat v sobotu 15. února 2014 od 20:00 hodin v sokolovně ve Steinergasse 7 v 17. okrese.

Po loňském úspěchu latinskoamerických dračic jsme si na otevření maškarního plesu pozvali tři tanečnice až z dalekého orientu! Exotické krasavice z kraje Pohádek tisíce a jedné noci pod vedením naší choreografky Kudrlinky už pilně nacvičují břišní tanec, jímž Vás na maškarním okouzlí. A nebude to jen tak ledajaké vystoupení – tradiční orientální pohyby totiž v jejich podání dostanou zcela moderní kabát! Čekají Vás ladné, ale svižné pohyby, moderní hudba, zajímavá choreografie a sexy kostýmy!

Po orientálně laděném zahájení nebude chybět taneční hudba – nástrojů se jako obvykle chopí Znojemáci – a tradiční bohaté občerstvení! Možná přijde dokonce i nějaké překvapení, víc už ale prozrazovat nebudeme, nejlépe uděláte, když se přijdete podívat.

Těšíme se na Vaši hojnou účast!

Sokol XVI/XVIII a VOmladina

Svatý Mikuláš u dětí v Sokole XVI/XVIII

V pondělní cvičební hodině k nám opět zavítal sv. Mikuláš. Děti z obou skupin ho tentokrát očekávaly společně a připravily pro něj básničky a písničky. Sv. Mikuláš jim promluvil trošku do dušiček, ale pak je za jejich vystoupení podělil balíčky s dobrotami. Obdivovali jsme ta nejmenší, sotva roční batolata, jak se sv. Mikuláše vůbec nebála, i když ho viděla poprvé.

Po návštěvě sv. Mikuláše a odchodu malých vběhl během následujícího cvičení staršího žactva čertík, který děvčata a chlapce patřičně prohnal po tělocvičně a metličkou pořádně vymrskal.

My vedoucí děkujeme sv. Mikuláši (bratru Křenkovi) a čertíkovi (sestře Vohryzkové) za jejich ochotu. Nazdar!

Mb

Vánoční odpoledne v Českém srdci odbor III/XI a Sokole Vídeň III/XI

A nastal opět čas adventní, v němž už tradičně v našich spolcích slavíme společně příchod vánočních svátků. Není nás mnoho, a je s podivem, kolik se v tom nevelikém počtu členů najde uměleckých talentů. Několik párů ochotných rukou se ujalo přípravných prací, několik šikovných hlav pod vedením režisérky Heleny Rudlové sestavilo pásmo hudby, zpěvu, prózy i poezie s vánoční tematikou, ze kterého měli nakonec radost všichni – účinkující i návštěvníci.

Sváteční odpoledne se pořádalo v neděli 15. prosince v reprezentativním sále Slovanské besedy. Ty ochotné ruce, o nichž byla řeč, ozdobily vánoční stromek, prostřely stoly, upravily pódium pro vystoupení, připravily hodnotnou tombolu, obstarávaly bufet včetně přípravy studených mís jakožto večeře pro členy Českého srdce.

Svátečně vyzdobený sál přímo lákal ke vstupu, lidé zaujali místa u stolů a br. Marian Miřička, starosta Sokola Vídeň III/XI, a br. Milan Klouzal, předseda odboru III/XI Českého srdce, návštěvníky uvítali a seznámili je s průběhem odpoledního programu. Malinko posunuli začátek kulturního pásma, aby se lidé mohli společně přivítat a podělit se vzájemně o poslední novinky. Vždyť se mnozí třeba několik měsíců neviděli.

Ke slovu se dostala naše kompetentní režisérka a vtipným úvodem vysvětlila, jak pásmo nikoli bezproblémově vznikalo. Ze zdravotních důvodů vypadl jeden důležitý aktér, bohužel právě ve zpěvu. Mezera byla vyplněna, ne však zcela nahrazena. Po úvodu jsme si vyslechli povídku autorky z vlastních řad – s. Grety Bočkové. Jednou v noci prostě nemohla spát, a tak sedla a psala. Takovou milou vzpomínku z vlastního života. Samozřejmě na vánoční téma. Bravo Greto, piš dál! Dobře se to poslouchá. A tak se střídaly básně s povídkami a zpěvem za doprovodu klavíru a těsně před přestávkou vyzvala režisérka Helena ke společnému zpěvu vánočních koled.

O přestávce se prodávaly losy pro tombolu a v bufetu se nabízela káva a výborné zákusky z domácích kuchyní.

Druhá polovina programu byla opět vyrovnaně hudebně literární s básněmi Jaroslava Vrchlického, Jaroslava Seiferta, s roztomilou povídkou ze školního prostředí a klavírními skladbami Antonína Dvořáka a Sergeje Rachmaninova.

Úmyslně neuvádím jména účinkujících – všichni byli výborní a jejich tváře na doprovodných fotografiích vám řeknou víc než jejich jména. Zástupci obou spolků je všechny odměnili malým dárkem. A bonboniéru či láhev vína dostali také všichni ti, kteří v letošním roce dosáhli kulatého či půlkulatého jubilea. V tombole bylo přes stovku cen a 90 % losů některou cenu vyhrálo.

A zase přišly na řadu ony ochotné ruce a servírovaly připravenou večeři. U stolů se rozproudila zábava, připíjelo se na zdraví, a ti, kteří se již v tomto roce nesejdou, si vzájemně přáli hezké sváteční dny a úspěšný vstup do roku 2014. Br. Miřička a br. Klouzal vzpomněli i na členky a členy, kteří se naší společné oslavy ze zdravotních důvodů nemohli zúčastnit a přání radostných Vánoc a hodně zdraví a štěstí do Nového roku jim posílají alespoň touto cestou.

Českou vlajku při zahájení olympijských her v Soči ponese slalomářka Strachová

Českou vlajku na slavnostním zahájení olympijských her v Soči nesla slalomářka Šárka Strachová. Jednomyslně o tom rozhodla komise sportovců Českého olympijského výboru, jejíž předseda, badmintonista Petr Koukal, nesl zástavu na OH v Londýně. Strachová se tak po rychlobruslařce Martině Sáblíkové (Turín 2006) a kajakářce Štěpánce Hilgertové (Peking 2008) stala třetí ženou v dějinách samostatné České republiky, které se této pocty dostane. „Chtěla bych poděkovat všem členům komise sportovců, kteří mi projevili svou důvěru a vyslovili tak jednoznačnou podporu. Být vlajkonoškou české výpravy je pro mne opravdu velká čest a radost," uvedla Strachová, bronzová olympijská medailistka z Vancouveru 2010 a majitelka kompletní sady medailí z mistrovství světa.

Příběh osmadvacetileté lyžařky je podobný tomu Koukala. Zatímco badmintonista Koukal se vyléčil z rakoviny varlat a následně se probojoval na olympijské hry v Londýně, musela se Strachová v roce 2012 podrobit operaci nezhoubného nádoru mozku, po delší pauze se ale i ona dokázala k vrcholovému sportu úspěšně vrátit. „Považuji to za správné a logické řešení. Rozhodovat o tom, kdo ponese vlajku, mají přímo olympionici. Budu rád, když to Šárce pomůže při únorové volbě do Komise sportovců MOV," sdělil Martin Doktor, šéf české mise v Soči.

(amk)

Slovenskou vlajku ponese v Soči hokejista Chára

Vlajkonošem slovenské výpravy na slavnostním zahájení zimních olympijských her v Soči byl hokejový obránce Zdeno Chára. Kapitán zámořského celku Boston Bruins a vítěz Stanleyova poháru z roku 2011 je čtvrtým hokejistou, jemuž tato pocta byla svěřena – v minulosti slovenskou vlajku nesl Peter Šťastný (Lillehammer 1994), Róbert Petrovický (Salt Lake City 2002) a Žigmund Pálffy (Vancouver 2010).

(amk)

Sáblíková po triumfu na 5 000 metrů získala bronz ve víceboji

Česká rychlobruslařka Martina Sáblíková ovládla na mistrovství Evropy v norském Hamaru závěrečný závod na 5 000 metrů, což pro ni nakonec znamenalo zisk bronzové medaile ve víceboji. Šestadvacetiletá Sáblíková celkem na evropských šampionátech vybojovala již svou sedmou medaili v kariéře.

(amk)

Krasobruslař Verner se podesáté stal mistrem republiky

Krasobruslař Tomáš Verner získal jubilejní desátý titul mistra České republiky. Na česko-slovensko-maďarsko-polském šampionátu v Bratislavě porazil druhého Michala Březinu o 28 bodů. „Chtěl jsem ukázat o trošku více, i proto, že se jelo v Bratislavě, kde to mám moc rád a navíc přijel celý autobus fanoušků z Budějovic, ale i tak jsem spokojený," řekl Verner novinářům po závodě, ve kterém jej mírně limitovala naražená záda. Sedmadvacetiletý rodák z Písku se mistrovství republiky zúčastnil naposledy, po olympijských hrách v Soči se totiž chystá ukončit svou profesionální kariéru.

(amk)

Krasobruslařka Březinová je podruhé českou mistryní

Krasobruslařka Eliška Březinová se podruhé v kariéře stala mistryní České republiky. Sedmnáctiletá sestra známějšího Michala Březiny na česko-slovensko-polsko-maďarském mistrovství v Bratislavě o dva body porazila Elizavetu Ukolovou. „Nečekala jsem, že to bude až tak dobré. V tréninících jsem to ale jezdila podobně, i když chyb tam bylo trochu méně. Jsem spokojená," radovala se Březinová, která získala český titul i před dvěma lety.

(amk)

Mistr světa Hradilek opět vyhrál anketu Českého svazu kanoistiky

Kajakář Vavřinec Hradilek se podruhé za sebou stal nejúspěšnějším sportovcem Českého svazu kanoistů. Stříbrný medailista z olympijských her 2012 se z tohoto ocenění může radovat především díky vítězství na mistrovství světa ve vodním slalomu 2013 v pražské Tróji.

(amk)

Slovenská tenistka Cibulková padla až ve finále

Ani světová jednička Serena Williamsová, ani obhájkyně titulu Azarenková, ani ruská kráska Šarapovová. Letos se

do finále tenisového Australian Open probojovaly jiné tváře: čínská matadorka Li Na a k všeobecnému překvapení i slovenská reprezentantka Dominika Cibulková.

Přitom již první zápasy na turnaji ukazovaly, že čtyřiadvacetiletá rodačka z Bratislavy přicestovala do Austrálie s úžasnou formou. Neobyčejný poprask nastal, když podceňovaná Slovenka v osmifinále vyřadila jednu z favoritek, Rusku Šarapovovou. Následně si jednoduše pohrála i s Rumunkou Halepovou a v semifinále smetla světovou čtyřku Radwaňskou, přičemž Cibulková oběma hráčkám nechala jen tři hry. „Byla jsem až trochu překvapená, jak se všechno vyvíjí v můj prospěch. Je to naprosto neuvěřitelný pocit," uculovala se po postupu do finále.

Cibulková nebyla favoritkou ani ve finále, kde se postavila zkušené čínské hráčce Li Na. Možná i proto, že před začátkem finálového klání měla s jednatřicetiletou hráčkou nepříliš příznivou bilanci 0:4. Asijská tenistka rovněž věděla, jaké to je takový grandslamový titul vyhrát, v roce 2011 se radovala ze zisku trofeje v Paříži. Na Australian Open byla ve finále už potřetí. A asi právě i tyto zkušenosti nakonec ostřílenější tenistce dopomohly k poměrně jednoznačnému vítězství, se svou slovenskou protivnicí se dokonce rozloučila pověstným „kanárem".

„Cibulková navzdory velké bojovnosti na Li Na nestačila. Přesto na ni musíme být hrdí, protože dokázala to, co se doposud žádné slovenské tenistce nepodařilo," uvedl portál šport.aktuality.sk. Bývalá slovenská tenistka Karin Habšudová uznala, že turnajová čtyřka Li Na byla nad síly Cibulkové. Habšudová ovšem ocenila postup rodačky z Bratislavy až do závěrečného souboje o titul. „Dominika má za sebou životní turnaj. Finále je obrovským úspěchem, ta dřina stála za to," uvedla Habšudová.

(amk)

Berdych posunul Česko do čtvrtfinále Davis Cupu

Tomáš Berdych bez větších potíží zvítězil v 1. kole Davisova poháru nad Nizozemcem Thiemem De Bakkeem, a získal tak pro české barvy třetí, rozhodující bod. Původně měl přitom Berdych nastoupit proti holandské jedničce Robinu Haasovi, ten se však cítil příliš vysílený a k zápasu nenastoupil. K postupu do čtvrtfinále, v němž se čeští tenisté střetnou v dubnu s Japonskem, přispěl Berdych největším dílem. Nejdříve porazil Sijslinga, následně společně se Štěpánkem přispěl k výhře ve čtyřhře a nakonec stvrdil postup vítězstvím nad De Bakkeem.

Cestu ke své osmadvacáté singlové daviscupové výhře začal Berdych rázně. Za čtvrt hodiny vedl v prvním setu 5:0 a vyhrál dvacet z dvaadvaceti výměn. „On nastoupil vlažný, nedal míč dvakrát přes síť. Já se snažil jen vracet balóny, což stačilo," řekl Berdych České televizi. „Byl jsem na něj nachystaný a taky to tak vypadalo. Jsem rád, že jsem to dobře zvládl," uvedl.

Otázkou je, zda Berdych pojede do Japonska, neboť vážně uvažuje o tom, že po úspěšných letech v daviscupovém týmu dá na čas přednost individuální kariéře. „Teď si chci užít vítězství a co bude dál, to teprve uvidíme," řekl Berdych. S Japonskem mají Češi vyrovnanou bilanci 1:1, oba zápasy se však uskutečnily ještě před druhou světovou válkou.

(amk)

Tenista Štěpánek dostal Cenu za oddanost

Tenista Radek Štěpánek obdržel Cenu za oddanost Davisovu poháru. Pětatřicetiletý reprezentant se tohoto turnaje účastní již od roku 2003, dohromady na něm odehrál 46 zápasů s celkovou bilancí 30 výher a 16 porážek. Od svého návratu do českého výběru v roce 2007 je společně s Tomášem Berdychem strůjcem českých úspěchů: předloni proti Španělsku i loni proti Srbsku získal Štěpánek ve finále rozhodující, třetí bod. Cena za oddanost je určena hráčům s účastí v minimálně dvaceti utkáních.

(amk)

Plavcem roku je podle očekávání znakařka Baumrtová

Nejlepším sportovcem v anketě Českého svazu plaveckých sportů se podle očekávání stala mistryně Evropy v krátkém bazénu Simona Baumrtová. Dvaadvacetiletá reprezentantka má za sebou velice úspěšnou sezónu: na letním mistrovství světa v Barceloně se dostala do finále závodu na 100 metrů znak, v němž obsadila šesté místo; na poloviční trati byla devátá, na dvoustovce jedenáctá. Svou vynikající formu udržela až do prosince, kdy na evropském šampionátu v krátkém bazénu získala titul na sprinterské padesátce, dvě stříbra na 100, respektive 200 metrů a nakonec i bronz ve smíšené štafetě. Vše v českých rekordech.

(amk)

Překážkářka Hejnová má zlomeninu v nártu

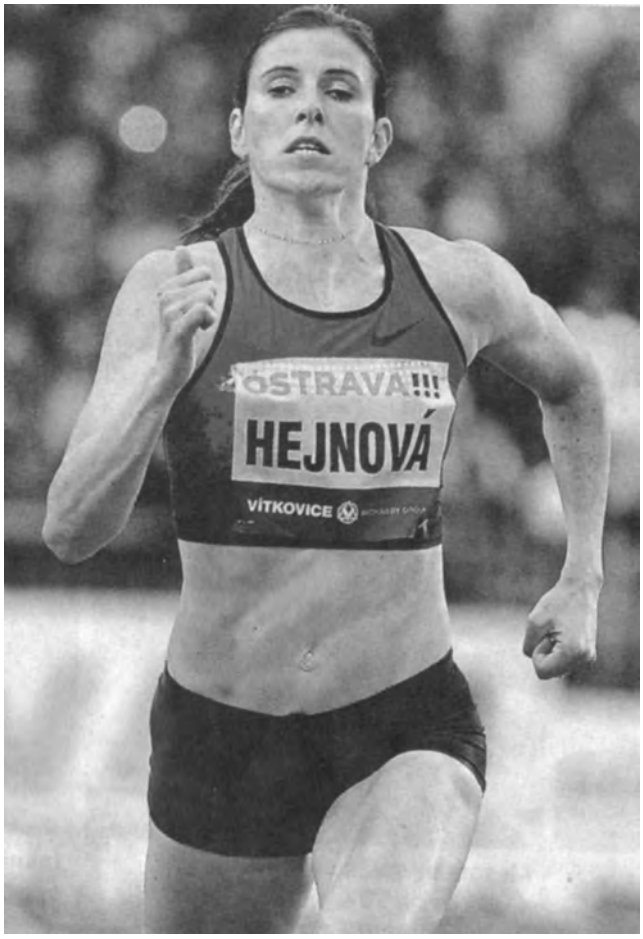

Překážkářka Zuzana Hejnová musí kvůli zlomené kosti v nártu vynechat halovou sezónu. Nejlepší česká sportovkyně loňského roku se zranila na tréninku, kdy v atletické hale v Praze na Strahově špatně došlápla a poranila si nárt. Rentgenové vyšetření v motolské nemocnici odhalilo prasklou kost u prsteníčku levé nohy. Hejnová je nyní v péči profesora Pavla Koláře. Podle tiskové zprávy atletického svazu by starty mistryně světa v běhu na 400 metrů překážek z Moskvy v letní sezóně neměly být ohroženy. Sedmadvacetiletá Hejnová loni vyhrála všech třináct závodů, k nimž nastoupila. Stala se mistryní světa a celkovou vítězkou Diamantové ligy, český rekord posunula až na 52,83 sekundy. Vyhrála i anketu o nejlepší evropskou atletku roku. V halové sezóně hodlala vyzkoušet běh na 800 metrů.

Sportovkyní roku korunována neporažená mistryně světa nad překážkami Hejnová

Nejlepší českou sportovkyní roku 2013 byla korunována atletka Zuzana Hejnová. Mistryně světa na 400 m překážek, vítězka Diamantové ligy a v loňském roce neporažená šampiónka na této trati tak stvrdila nadvládu žen v tradiční anketě Klubu sportovních novinářů, která je vyhlašována od roku 1959.

Zuzana Hejnová a Jarmila Kratochvílová (při vyhlašování nejlepších sportovců roku 2013 převzala Cenu Emila Zátopka pro českou sportovní legendu)

Hejnová suverénně ovládla jak první kolo ankety, tak i kolo druhé, v němž se rozhodovalo o pořadí v první desítce. Druhého v pořadí, oštěpaře Vítězslava Veselého, předčila o téměř šest set bodů. Přitom ve finálové desítce figurovali i dva vítězové ankety z minulých let – Martina Sáblíková (2007, 2009, 2010) a Jaromír Jágr (2005) –, pět mistrů světa (Zuzana Hejnová, Vavřinec Hradilek, Martina Sáblíková, Ondřej Synek, Vítězslav Veselý), vítěz Davisova poháru Tomáš Berdych, vítěz Evropské ligy Petr Čech, finalista Stanleyova poháru Jaromír Jágr, pátý muž Tour de France Roman Kreuziger a objev biatlonové sezóny Gabriela Soukalová. „Je úžasné vyhrát s takovým náskokem a v takové konkurenci," řekla nadšená Zuzana Hejnová. „Myslím, že to je krásná tečka za povedenou sezónou, teď už je přede mnou další rok," vykládala překážkářka, která byla letos vyhlášena nejlepší atletkou Evropy a ocitla se i v tříčlenné nominaci světových atletek.

Nejlepším sportovním kolektivem končícího roku se podle očekávání stali čeští tenisté, kteří ve finálové partii se Srbskem obhájili triumf v Davisově poháru. Na druhé příčce se objevili fotbalisté mistrovské Viktorie Plzeň.

Do pomyslné síně slávy pak byla uvedena atletka Jarmila Kratochvílová, mistryně světa v běhu na 400 a 800 m a stříbrná z tohoto šampionátu ve štafetě na 4 × 400 m.

(amk)

Na trať zrušené Jizerské 50 se vydalo několik stovek nadšenců

Zhruba 200 až 300 lidí se vydalo z Bedřichova v Jizerských horách na „indiánský běh", který vede po trase zrušeného závodu běžkařů Jizerská 50. Někteří šli pěšky, jiní jeli na kole, pár desítek si přineslo i starší lyže a legenda závodu Ladislav Míka, který nechyběl na startu žádné Jizerské 50, vyrazil na koloběžce. Jizerská 50 se měla uskutečnit po 47., kvůli nedostatku sněhu ji ale museli pořadatelé zrušit. Paradoxně když vyrazili účastníci „indiánského běhu" na trať, začalo sněžit. Letošní Jizerská 50, závod sérií Worldloppet, Ski Classics a české SkiTour, byla vyprodaná. Na start hlavního závodu na 50 km klasicky mělo vyrazit 4 800 lyžařů. Jizerskou 50, jež se běhá od roku 1968, museli pořadatelé zrušit popáté v historii.

KULATÁ VÝROČÍ

30. 1. 1884 Narodil se František Smotlacha, mykolog a tělovýchovný pracovník († 18. 6. 1956).

8. 1. 1899 V Praze se hrál první mezinárodní fotbalový zápas mezi mužstvem s. k. Slavie a mužstvem Berlína (0:0).

5. 1. 1994 Zemřela Eliška Junková-Khásová, automobilová závodnice (* 16. 11. 1900).

Rozhovor s velvyslancem ČR v Rakousku ing. Janem Sechterem

Pane velvyslanče, od sametové revoluce jste již šestým velvyslancem České republiky ve Vídni. Vaše práce je jistě zodpovědná a pracovně náročná. Vytyčil jste si nějaké konkrétní cíle pro svoji činnost zde v Rakousku?

Chtěl bych pokračovat ve všem dobrém, co vykonali pro česko-rakouské vztahy moji předchůdci. Obě země mají velký potenciál pro další spolupráci. Po postupném odeznívání hospodářské stagnace vidím další prostor pro rozšíření obchodu a investic. Důležité je domluvit s Rakouskem plán koordinace výstavby dopravní infrastruktury. Obě země jsou orientované na export a mnohé podniky jsou konkurenceschopné v Evropě i ve světě. Nemůžeme proto zůstat jakousi vnitřní periferií Evropy, odkud se zboží obtížně dostává na evropské a světové trhy. Zlepšit lze vše: silniční a dálniční spojení, železnice i vodní cestu přes Moravu směrem na jih k Dunaji. Kultura, spolupráce škol a univerzit a také péče o české krajany v Rakousku je další významnou oblastí, kterou považuji za investici do budoucnosti vztahů obou zemí a považuji za svoji povinnost svým dílem k této pestré mozaice přispět.

Vykonával jste již před tím takovou funkci – jako velvyslanec, konzul nebo podobně? Byl jste již někdy ve Vídni služebně, nebo soukromě?

Jsem téměř dvacet let v diplomatických službách České republiky. Od roku 2008 jsem byl českým velvyslancem v Polsku. Rakousko je mojí druhou velvyslaneckou misí. Předtím jsem dvakrát dlouhodobě pracoval na našem velvyslanectví v Německu. Rakousko znám spíše z projektové činnosti: koordinoval jsem odškodnění nuceně nasazených a obětí nacismu v České republice. Společně s rakouským „Fondem usmíření" (Versöhnungsfonds) jsme v letech 2000-2002 vykonali mnoho práce pro generaci, která prožila válku a nacistické represe. Vídeň znám samozřejmě soukromě jako turista a západní část Rakouska, především Tyrolsko, jsem poznal v létě při horské turistice, cyklistice a v zimě při lyžování. Pamatuji si, že se nám v Československu otevřela rakouská hranice v prosinci 1989 jako první. Od té doby jsem Rakousko navštěvoval několikrát ročně.

My zde ve Vídni máme bohatou českou kulturní komunitu, organizace. Kupříkladu ochotnické divadlo Vlastenecká omladina, Kontakt Forum a v české škole Komenský jsou též pořádány divadelní a hudební programy a vystoupení. Pokud Vám to čas dovolí, navštívíte někdy jeden z nich? Nesmím zapomenout na krajanské časopisy a noviny ve Vídni, jako Kulturní klub Čechů a Slováků, školní časopis Vídeň a Vídeňské listy.

Již před příjezdem do Vídně jsem s rodinou navštívil vedení školského spolku Komenský a školu. A dva týdny po příjezdu jsem při příležitosti návštěvy delegace českého Senátu uspořádal setkání s vedením českých spolků ve Vídni. Slíbil jsem všem, že postupně navštívím všechny organizace a seznámím se s jejich prací a plány do budoucna. Historii naší komunity ve Vídni považuji za fascinující. Společně s Českým centrem bych chtěl přispět ke kulturní činnosti českých spolků a k celkovému rozvoji spolupráce mezi Českou republikou a Rakouskem!

A nakonec soukromá zvědavá otázka, která bude jistě zajímat naše čtenáře. Jste ženatý a kolik Vám je let?

Je mi 45 let a s manželkou vychováváme syna a dceru.

Děkuji Vám za rozhovor a přeji Vám svým jménem i jménem krajanů mnoho úspěchů a co nejméně starostí při Vaší práci.

Vladimír Čevela

Peníze odškodňují často jen frustrace

Beate Lammer a Nicole Stern rozmlouvají s Helmutem Schüllerem

Die Presse, 23. 12. 2013, str. 14
Překlad z němčiny: Peter Žaloudek

Die Presse: *Papež František naordinoval církvi cestu chudoby. Myslíte, že je to dobře?*

Helmut Schüller: Chudoba je pro nás klíčovým slovem. Bible je plná upozornění na to, že není možná víra v Boha bez péče o potřeby lidí. Otázkou však je, co je pod solidaritou k chudým myšleno. Jedna cesta vede k zabezpečení nuzného tím, co právě potřebuje. Druhá cesta vede k základním strukturálním změnám, které chudobu způsobují. Jako velkou inspiraci vnímám teologii osvobození. Velký brazilský biskup Dom Helder Camara jednou řekl: „Když dám chudým chleba, říkáte, že jsem svatý. Když se ptám po příčinách chudoby u chudých lidí, říkáte, že jsem komunista." U papeže zatím není jasné, kam jeho cesta povede.

Die Presse: *Je to k prospěchu chudých, když církev ukazuje navenek méně pompéznosti a bohatství?*

Helmut Schüller: Viděno čistě z materiálního pohledu, ne. Kdyby se prodalo všechno, dostalo by mnoho lidí peníze. V situaci mnoha jiných lidí se však nic nezmění, protože peníze nejsou vždy důvodem chudoby. Naopak platí: když člověk něco vlastní, je to taky zátěž, protože pak vzniká strach, že o to přijde. Je to ale zároveň způsob, jak je možné zbavit se zátěží. Jde však taky o to, na jaký účel se peníze použijí.

Die Presse: *Ale nevlastnit nic je přece taky zátěž.*

Helmut Schüller: Ano, je to zátěž, je to stres. Jako ředitel Charity jsem si to kdysi plně uvědomil. Když je člověk sužovaný myšlenkou, kde sežene to nejnutnější, jak sežene boty pro své děti atd., je to zátěž.

Die Presse: *Existuje střední cesta?*

Helmut Schüller: Rozmlouváme teď na půdě ekonomické univerzity. V duchu této univerzity bych snad řekl: čím méně námahy člověk vynaloží na to, aby něčeho dosáhl, tím lépe pro něho. Umění spočívá v tom použít co nejmenších prostředků k dosažení co nejspokojenějšího života. Když ale člověk neví, co ho udělá šťastným, může vlastnit třeba všechno možné, přesto nebude mít nikdy dost. Protože bude mít pořád strach, že nějakým způsobem přijde o své peníze nebo majetek. Prvotní otázka by měla znít: Co vlastně chci v životě? Pak teprve mohu říct, co k tomu potřebuji. Jeden student mi tady řekl, že studuje proto, aby

mohl ve svém budoucím povolání vydělávat hodně peněz. Zeptal jsem se ho: „Odkud víte, že pak budete potřebovat hodně peněz, tedy co nejlepší výdělek?" Tyto otázky jsou kladeny často ve falešném pořadí. To je drama lidí.

Die Presse: *Vy jste nikdy nechtěl vydělávat hodně peněz?*

Helmut Schüller: Když jsem se rozhodl pro kněžství, bylo mi jasné, že se budu pohybovat na té nejspodnější hranici výdělku. V tomto momentu dostávám čtrnáctkrát v roce 2 100 EUR hrubého. Jsem zařazený nízko a budu mít taky nízkou penzi. Tím je to pro mne uzavřená věc a vůbec nad tím neuvažuji a netrápím se tím. (*Kněží v Rakousku, v porovnání s jinými pracovními obory, nevydělávají hodně peněz, jejich výdělky jsou na spodní hranici průměrného platu. Po odečtení daní a sociálních příspěvků je čistý plat kolem 1 500 EUR. Pozn. překladatele.*)

Die Presse: *Jako ředitel Charity jste snad ale vydělával víc?*

Helmut Schüller: Vůbec ne. Vydělával jsem přesně tolik, jako jsou výdělky kněží v Rakousku, jen jsem měl k tomu příspěvek za funkci ředitele.

Die Presse: *A to, že jste jako manažer pracoval hodně a vydělával jen málo peněz, vám nevadilo?*

Helmut Schüller: 70 nebo 80 hodin jsem nepracoval nikdy, protože by to znamenalo, že něco není v pořádku ve způsobu mého vedení úřadu. Všeobecně mám velké problémy s posuzováním a hodnocením pracovních aktivit. Je zvláštní, že v naší společnosti jsou práce, které společnost sice vnímá jako důležité, přesto jsou ale placeny špatně, nebo dokonce málo. Práci ošetřovatelky starých lidí každý považuje za nesmírně potřebnou. Vydělává však pramálo peněz. Je mi zcela jasné, co se stane, když tato žena náhle přestane pracovat. Ale není mi vůbec jasné, co se stane, když najednou přestane pracovat ředitel podniku. Tímto se zabývám.

Die Presse: *Ve funkci generálního vikáře arcidiecéze jste nařídil program šetření peněz...*

Helmut Schüller: Ano, neudělal jsem si tím mnoho přátel, spíš naopak. Když někdo dnes začíná pracovat, má trochu vyšší výdělek, a když pak odchází do penze, menší. Tenkrát jsem působil věrohodně, protože jsem patřil do střední generace. Byl jsem vlastně sám proti sobě. Ale i tak jsem se stal terčem kritiky mnohých.

Die Presse: *V církvi jsou taky lidé, pro které jsou peníze důležitější než klid duše.*

Helmut Schüller: Samozřejmě. To, co se děje ve světě velkých peněz, jsem zažil taky ve světě mála peněz. Peníze jsou taky měřítkem hodnot. Často např. slýcháme: „To, co dělám, není dostatečně zaplacené." Nebo: „Všichni mí spolužáci vydělávají mnohem víc než já..."

Die Presse: *Statistiky dokazují, že kněží jsou hodně vytížení. Není to argument pro to, aby dostávali víc peněz?*

Helmut Schüller: Jestli si někdo myslí, že peníze vyřeší problém s frustrací, je potřeba zastavit se u frustrací, ne u peněz. Byl jsem např. požádán o převzetí další, nové farnosti. (*Přitom dnes už spravuje tři vesnice v jedné velké farnosti. Pozn. překladatele.*) Okamžitě jsem to odmítl a nemusím se teď již trápit tím, co vše ještě bych měl nebo mohl zvládnout. Neodmítl jsem to proto, že se bojím práce, ale proto, že to, co dělám, chci dělat pořádně.

Die Presse: *Nemyslíte si, že když má člověk větší odpovědnost, že by měl taky vydělávat víc peněz?*

Helmut Schüller: Ale jde zároveň i o větší prestiž. A jeho výdaje klesají, protože je neustále někam zván a má ještě různé jiné výhody. Kromě toho ani nemá vlastně pořádně čas na to, aby své peníze utratil. Oceňovat odpovědnost penězi by mohlo taky znamenat, že ošetřovatelka v nemocnici nebo v nějakém ústavu nemá žádnou odpovědnost. Ve skutečnosti zde jde jen o žebříček hodnot.

Die Presse: *Netoužíte někdy mít víc peněz?*

Helmut Schüller: Ne. V mém případě je to samozřejmě snadnější, protože nemám rodinu. Mohu si však koupit knihy, a když dobře plánuji, tak zvládnu i jednu cestu do zahraničí za rok, ne však dvě.

Die Presse: *Bylo by ve Vaší pozici nemístné moci si dovolit luxus?*

Helmut Schüller: Myslím, že by to byl opravdu problém. Jako ředitel Charity jsem byl jednou v Africe a přesedal jsem v Nairobi na jiné letadlo. Tam mi nabídli místo v business class. Bez velkého přemýšlení jsem to místo vzal. Pak mi to ale rychle došlo. Čtyři tucty Vídeňanů jdou kolem mne, skrýval jsem se za velikými novinami. Bylo to pro mne poučení. Na to se hledí. Právem. Něco to symbolizuje, přestože nikdo po mně nežádá, abych spal pod mostem.

Die Presse: *Nedávno proběhla debata o limburském biskupovi...*

Helmut Schüller: Myslím, že tento příběh byl oštemplován příliš povrchně. Neznám ho osobně. Slyšel jsem jen, že se pohyboval v terénu „z nejlepšího to nejfajnovější". Každý však nemusí být jako papež František. Kdyby se toto všechno událo za éry Benedikta XVI., tak by pravděpodobně ani k žádné debatě kolem něho nedošlo...

Die Presse: *Pořád jsou lidé, kteří se pohoršují nad tím, že ne všechno, co se vybere, se dostane opravdu k chudým. Ale kde je vlastně hranice materiální či jiné charitativní pomoci?*

Helmut Schüller: Každý člověk má právo na slušné životní podmínky. Myslím, že o tom není třeba diskutovat. Spektrum je ale obrovské. Existují lidé jako Ute Bock, která nemá ani kousek privátního. (*Ute Bock je rakouská pracovnice charity, rozdala všechno a ze svého bytu udělala útulek pro bezdomovce. Před několika dny utrpěla těžkou mozkovou příhodu, leží ochrnutá v jedné vídeňské nemocnici. Pozn. překladatele.*) Na tomto příkladu je evidentní, jak málo stačí někomu k tomu, aby pomáhal nuzným. Ne každý má tento talent. Háklivým tématem je taky kultura: limburský biskup říká, že peníze použil na budování a neprošustroval je. Tyto diskuse probíhají v každé farnosti. Oprava varhan např. je dnes velice nákladná záležitost. S velkou částkou peněz je možné pomoci mnoha lidem. Chceme se ale stát generací těch, kteří nechali zrezivět varhany?

Helmut Schüller *se narodil v roce 1952, od roku 1999 působí jako farář ve vesnici Probstdorf u Vídně. V roce 1991 se stal ředitelem rakouské Charity, v roce 1995 generálním vikářem vídeňské arcidiecéze. V této funkci vytrval do roku 1999, kdy ho kardinál Schönborn kvůli rozdílnosti názorů zbavil funkce. V roce 2011 zveřejnil Schüller jako představený rakouské Iniciativy Farářů „**Výzvu k neposlušnosti**", ve které žádá kromě jiného také svěcení žen na kněze. Schüller je zároveň duchovním pro studenty na vídeňské univerzitě.*

Babička

... Další rodinné setkání s povinnou (doporučenou) školní četbou doluji z paměti ve spojitosti se svým vnukem. Jako žák šesté třídy základní školy měl přečíst *Babičku*. Považuji i dnes ten požadavek nejen za velký omyl, ale přímo provinění jak na Boženě Němcové, tak na zaangažovaných (?) dětech. *Babička* je klenot, bez ohledu přikloníme-li se ke zpochybňování jejího autorství, o čemž se můžeme dočíst například v knize Petra Kovaříka *Literární mýty, záhady a aféry*. Asi nejpříhodněji to vyjádřila má dcera poznámkou, že *Babička* se má číst až tak ve třiceti, již s určitými životními zkušenostmi, jinak ten literární klenot neoceníme. Obávám se, že navyklým způsobem *Babičku* dětem jen zprotivíme – a kolik se jich později k té knížce vrátí? Možná by stačilo Babičku ve školách příležitostně četbou kratších úryvků dětem přibližovat. Třeba zrovna teď o Vánocích – to jsem vždy ve škole čítávala, jak to v ty dny chodilo na Starém bělidle. Příležitostí by bylo vícero. Kupříkladu i v kombinaci s promítáním částí televizní (Pavlíčkovy a Moskalykovy) *Babičky*, včetně té filmové z protektorátního roku 1940.

Ve snaze vyhovět požadavkům školy jsem se tehdy rozhodla *Babičku* svým vnoučatům na pokračování celou přečíst. Předčítání – to oni měli rádi! Ve vzpomínkách ty chvilky s vymydlenými vnoučaty už pod peřinou považuji za jedny z nejhezčích. A tak jsem četla, pěkně každý večer, aby se nit nepřerušila. Sem tam jsem trochu upravila nějaký přechodník, nějaké slovo (nebylo jich mnoho) – byl-li zájem – vysvětlila. Jedno jsem vysvětlovat nemusela. Ano, tušíte správně – jedná se o ono místo ve čtvrté kapitole, kdy „...přišedši domů, převlékla se babička ze svátečního šatu, vzala na se kanafasku a šukala po domě." V tu chvíli vnučka – žákyně IV. A ZŠ – zbystřila a pobaveně nadzvedla hlavu z polštáře, což jsem odbyla poznámkou: „No, no, ty jsi nějaká chytrá" a četlo se dál. Roky letí, vnučce je pětadvacet a vy se nebojte, nic podobného už řešit nebudete. V novém, aktuálním vydání *Babičky* je inkriminovaná věta nahrazena sdělením: „Když přišla babička domů, převlékla se ze svátečního oblečení, vzala si lněnou sukni a dělala drobné domácí práce". Přečetla jsem si to v článku Jiřího Peňáse v *Lidových novinách* ze dne 4. 12. 2013. Má výmluvný titulek *Babička nešuká po světnici, ale něco opravuje*. Vřele ho doporučuji vaší pozornosti. S jistou mírou sarkasmu se redaktor Jiří Peňás ptá: „Co to ta babička dělala? Odvážlivci a drzouni se mohli ptát učitelek, ty padaly do rozpaků, vykrucovaly se, nebo ty inteligentnější odpovídaly. Mohlo se na tom skvěle ukázat, jak se slova v jazyce vyvíjejí, že jazyk nezůstává stát a je plný zajímavostí a překvapení: případně se mohla k tomu přibrat ještě polština – a žák byl najednou lingvisticky vzdělán. A teď si přečte, že babička dělala „domácí práce". Vyměňovala žárovky? Chodila se šroubovákem po světnici? – Základní slovo české imaginace mu zůstane utajeno. Jaký to smutný úděl..."

Těch úprav je v nově vydané *Babičce* podstatně víc, o některých z nich se dočtete ve zmiňovaném článku. Autor přiznává nakladatelství Práh pěkné výtvarné řešení a dobrý tisk. V závěru pak Jiří Peňás píše: „Následkem této péče byl text především důkladně – banalizován a znivelizován. Byl vyžehlen do podoby konvenčního a fádního produktu. [...] Vnucuje se samozřejmě otázka, proč k tomu nakladatel přistoupil. Upravovatelé se domnívají (možná i upřímně), že tím »...knihu přibližují dalším generacím dětí tak, že si v ní budou rády samostatně číst a bez větších potíží si zamilují hodnoty, které do ní byly před mnoha lety s láskou vloženy«. Zní to pěkně, ale je to ve skutečnosti medvědí služba. K hodnotám klasické literatury patří právě i jazyková zvláštnost a jistá archaičnost, která přitom nezabraňuje porozumění – nebo jen minimálně. Ochudit čtenáře, a právě dětského, o tento zážitek je vlastně nefér. Číst *Babičku* bez onoho jejího »šukání« může způsobit mnohem větší újmu než nad tím slovem žasnout."

Upravovatelé možná ani tolik nemysleli na ty mladé vzdělance, kteří s hrdostí prohlašují, že oni si budou s češtinou hrát podle vlastního uvážení, i když ty jejich hrátky jsou celkově liché. Věřme, že jsou jen projevem něčeho, co historik Pekař nazýval psinkou mládí, která přejde. Neztrácejme naději, ačkoliv... O smutném trendu svědčily už před nějakými pěti lety výzkumy, které realizovala profesorka Alena Macurová z Univerzity Karlovy. Už je to tady! – chce se říci tváří v tvář novému vydání *Babičky*. Shodou okolností podnětem k výzkumu byla opět Božena Němcová, vlastně otázka, zda bude nutné jazykově upravovat její pohádky. Znovu si dovolím vrátit se krátkou citací k jednomu ze svých fejetonů (*Ekologická pedagogika*, *Moderní vyučování* 2008): „Podle jednoho aktuálního výzkumu gymnazisté (!) ve věku patnácti až šestnácti let nerozumějí slovesům balamutit, spílat, trýznit a stejně tak adjektivům horlivý, útlocitný, chrabrý, cudný, ze substantiv uvedu pojmy šev a jho. Takže od roku 1996 upravujeme dětem pohádky Boženy Němcové v tom smyslu, že slovo zakabonit se nahrazujeme výrazem zamračit se, místo zesinat píšeme zblednout a chraňte se dětem něco zapovědět – nehledě na chystané zákony sociálních experimentů nemůžete dětem nic zapovědět, ale pouze zakázat."

Jak vidno, od pohádek už jsme postoupili dál. Kde a čím skončíme?

Ještě že jsem na stránkách denního tisku objevila také článek o novém občanském zákoníku. Dozvěděla jsem se, že autoři vtělili do jeho paragrafů právo brát se o štěstí svoje, své rodiny a blízkých. Budou tomu obratu rozumět dnešní studenti odchovaní jazykově upravenými pohádkami? A co teprve školáci, čtenáři upravené, předžvýkané *Babičky*? Neměli bychom se aspoň ve školách více brát o rozumná řešení a zásahy? Pochopitelně nejen v literatuře.

www.rvp.cz – Alžběta Peutelschmiedová

Dva rozsudky Akademie věd České republiky v kauze „Očička“

– Vážení jazykozpytci, v sobotní Mf DNES jsem měl větu, že se tu budou ze smíšených manželství rodit „chlapečci a holčičky s mandlovými očičky“. Lektorna to upravila na „chlapečci a holčičky s mandlovýma očičkama“. Tím nejen zmařila rým, ale uvedla mě do rozpaků, zda je stejně správný instrumentál „knedlíky s vajíčkama“ či „děti se statečnýma srdíčkama“. Prosím, abyste mi kolegiálně poradili obratem, protože nechci žít ani o den déle v bludu, zaviněném velmi dřívějším narozením. Dík! Pavel Kohout, spisovatel

– Vážený pane Kohoute, korektoři se v uvedeném případě nedopustili žádné nesprávnosti. Ve větě byl sice zmařen rým, ale ve prospěch správného tvaru slova očičko. Zdrobnělina podstatného jména oko (očičko) zachovává – stejně jako některá další podstatná jména označující části těla (ruce, nohy) – v množném čísle tzv. duálové tvary (rukama, nohama, očima, ušima). Jestliže tyto tvary (i jejich zdrobněliny) rozvíjíme přídavnými jmény, zájmeny či číslovkami, mají koncovku -ma i ona: tleskat oběma rukama, ručkama; dívka s dlouhýma štíhlýma nohama, kopat nožičkama; dítě s mandlovýma očima, očičkama. Náležitý instrumentál slov vajíčko, srdíčko je: knedlíky s vajíčky a děti se statečnými srdíčky. S pozdravem Anna Černá, Ústav pro jazyk český AV ČR – jazyková poradna

– Milá paní Černá, moc děkuji, zírám, skláním se před matkou češtinou a přeji hezký víkend, Váš PK

– Vážená paní Černá, ozývám se znovu, protože proti Vašemu ctěnému soudu vznesl ve vší úctě vášnivou námitku můj kolega a mistr jazyka, básník a romanopisec Alexandr Kliment, který si stojí za tím, že v daném případě – „chlapečci a holčičky s mandlovými očičky“ – měla být zohledněna básnická licence, protože rýmovaná verze byla nápaditější a naši mateřštinu spíš ozvláštňovala, než poškozovala. Smím znát i Váš názor? S přátelským pozdravem PK

– Vážený pane Kohoute, jazyková poradna se nevyjadřovala k nápaditosti rýmované verze, ani k tomu, nakolik je vhodné zasahovat autorům do textu, pokud užijí neobvyklý tvar, ale k jazykové správnosti slovního spojení s mandlovýma očičkama × s mandlovými očičky. Proto jsem potvrdila, že náležitý tvar 7. p. množného čísla zdrobněliny očičko (ve smyslu orgán zraku) je v současné češtině s očičkama. S pozdravem AČ

– Vážená paní Černá, nehodlám vyvolat spor s korektory, kterých si vážím, protože jim vděčím za mnoho zachycených chyb, jde mi pouze o to, je-li ta „básnická licence“ z pohledu Ústavu možná, či vyloučená. Můžete mi v tom poradit? Potřebuji to vědět. Přátelsky zdraví PK

– Vážený pane Kohoute, patrně jsem to nenapsala jednoznačně, ale jazyková poradna se k básnické licenci nevyjadřuje. Jako poradna v otázkách českého jazyka jsme Vám sdělili, který tvar je v daném spojení z gramatického hlediska náležitý. Chcete-li posoudit poetičnost obratu, doporučujeme se obrátit na Ústav pro českou literaturu AV ČR nebo některé univerzitní pracoviště zaměřené na studium literatury. S pozdravem AČ

– Vážený pane doktore Sládku, našel jsem Vaše jméno na „vepsajtu“ a přeposílám Vám na radu Vašich kolegů mailovou korespondenci v kauze „očiček“. Věcný rozpor tkví v tom, že lektorna opravila původní verzi sedmého pádu, což je na jedné straně gramaticky korektní, na druhé viditelně oslabuje zamýšlený dopad na čtenáře. Můj text i průběh dotazování u první instance, jíž byl Ústav pro jazyk český, máte před sebou. Hodlám se dál dobrat „úředního“ rozhodnutí v otázce, smí-li „licentia poetica“ vybočit z regulí gramatiky, o čemž jsem dosud přesvědčen, ale milerád se dám poučit jako Mistr Jan... „Spor“ bych rád pojal do některého z dalších Trilobitů v MfD. Zdraví PK

– Vážený pane Kohoute, Váš text je velmi pěkný, uzavřený a především funguje jako celek. Jako celek jej tedy také musíme vnímat a přistupovat k němu. Vybrat si pouze jednu větu a tu pak hodnotit z hlediska jazykové správnosti je sice možné, ale nepostihne to, oč Vám jde ve fejetonu především. Věta obsahující spojení „chlapečci a holčičky s mandlovými očičky“ má určitý rytmus, který by byl jistě porušen, pokud by měla jinou stavbu. Rozhodně se tedy přimlouvám za to, aby zůstala tak, jak jste ji napsal Vy. Podle mne máte jako autor plné právo na toto jazykové ozvláštnění, které je směrováno k čtenáři a posluchači. Protože mne tento problém opravdu zaujal, volal jsem příteli, prof. Jiřímu Trávníčkovi, který mi jako zkušený autor a redaktor poradil toto: 1. větu rozhodně nechat tak, jak je, jakákoli změna by porušila rým; 2. možná by stálo za úvahu dát čtenáři na vědomí určitou odlišnost toho spojení tím, že se buď dá do kurzívy, anebo do uvozovek. Kurzíva by podle něj byla lepší. Kromě toho jsem se poradil i se zkušenými redaktorkami z brněnského nakladatelství Host. I ony se domnívají, že by věta měla zůstat tak, jak jste ji napsal Vy – jde o jazykovou hříčku, která je čtenáři z kontextu zřejmá. Každé další zvýraznění by možná porušilo celkovou výstavbu textu, navíc by se pak muselo udělat i v případě jiných výrazů. Srdečně Ondřej Sládek, Ústav pro českou literaturu AV ČR – Literární teorie

– Drahá mateřštino, koří se Ti Tvůj trilobit!

(*181. Trilobit Pavla Kohouta pro Mladou frontu DNES)*

Prase na Vrbici

Víte, čemu se říká zvonkování prasete? Anebo co je to šlemování? Pokud ne, nic si z toho nedělejte, do minulého prosince jsem to nevěděl ani já.

O malebné moravské vesnici Vrbice na Břeclavsku jsem již na stránkách *Klubu* psal – ani ne tak kvůli její poloze, ale v souvislosti s lidmi, kteří již dlouhá léta patří mezi naše přátele. Všude po světě mě na cestování nejvíce fascinovali místní „domorodci“, díky nimž jsem poznával nejen krajinu, ale také, jak se tam lidem žije.

Naši známí z Vrbice každý rok zabíjejí prase. Kdysi to bývalo běžné skoro v každé venkovské rodině, ale dnes je to už absolutní rarita. Všechno se zmodernizovalo, ulehčilo, zrychlilo, lidé (včetně mě) zpohodlněli. Ještě tak mít pár slepic, to snad ano, někdo chová králíky, s tím se na Moravě setkáte, ale prase? Vždyť smrdí, denně sežere kvanta žrádla, musí se mu vyvážet hnůj. Je to starost náročná nejen pracovně, ale také finančně. Regály marketů, které po sametové revoluci vyrostly jako houby po dešti, se prohýbají pod kvanty masa všeho druhu, je tisíckrát jednodušší tam zajít a koupit si, na co jen máte chuť. Kdež by člověk

unavený po návratu z práce myslel ještě na další šichtu kolem chování prasete!

Ne tak naši známí na Vrbici. Obdivuji, co všechno tito sedmdesátníci během dne stihnou obstarat. Dvůr plný slepic, u zdi králíkárny s králíky a k tomu ještě několik arů vinohradu. Všechno, co vám nabídnou, je, co dům dal, jejich vlastní produkt té nejušlechtilejší kvality, jakou si jen dovedete představit. Jsou nejenom štědří, ale i plní humoru a toho, co by Milan Kundera, původem taky Moravák, nazval „lehkostí bytí".

Byla tedy jen otázka času, kdy se k nim vypravím na zabijačku jejich vlastního čuníka. Vraždění prasete a konzumace cholesterolem nabitého masa mě sice moc neláká, ale řekl jsem si odvážně, že jednou to zažít chci, a vydal jsem se na Vrbici. Z Vídně je to necelá hodina a půl cesty autem po kdysi slavné Brünnerstrasse, kudy tam v dobách monarchie jezdívali či pěšky za prací chodily tisíce Moravanů a Čechů.

Silnice byly prázdné, kdopak by taky v tuto první prosincovou sobotu jezdil na výlety. Na Vrbici jsem dorazil přesně v půl osmé. Popravčí četa již byla připravena, čekalo se jenom na mě. Kolikže lidí je na zabití takového prasete potřeba? Inu – pán a paní domů, jejich syn s manželkou a další čtyři lidé, z nichž dva pomáhali jen při té „nejsurovější" práci a asi po hodině odešli, zatímco zbylí dva fachčili celý den. Na dvoře se zatopilo pod dvěma padesátilitrovými kotli vody. Prase nechali prošpacírovat po váze, aby bylo jasné, jaký bude z něho užitek. Kolos vážící 190 kg se zřejmě nikde ve světě nevede, trendem je – pokud jsem dobře informován – vychovat zvíře maximálně do sto dvaceti kil, pak jde na jatka. Na moravské vesnici platí zákon čím víc sádla, tím líp, protože není nic lepšího než vařit na domácím sádle. Nějaké teorie o zdravé výživě a omezování tuků se zde odbývají mávnutím ruky a poklepáváním na čelo: „Celá staletí lidé věděli, co je dobré, a teď se najednou budeme přecpávat nedobrými věcmi?"

Správná moravská zabijačka začíná slivovicí. S výjimkou mne a jednoho dalšího řidiče do sebe všichni hodili pár štamprlí: „Rovnou do obou nohou, přece nebudeme při tak důležitém úkonu pokulhávat!" Nenápadně se s úsměvem ptám pána domu, jestli není riziko začínat zabijačku hned dvěma štamprlaty, den je dlouhý, práce hodně. „Ano, to je dobrá poznámka, to musíme mít pod kontrolou. Nejednou se už stalo, že před polednem byli všichni tak namazaní, že celá četa odpadla kvůli alkoholové pracovní neschopnosti a domácí pak dodělávali zabijačku sami do půlnoci a celý druhý den, aby se rozdělané maso nezkazilo."

Samotný akt zavraždění popíšu jen stručně: není to pohled pro každého, i když v tomto případě ubohé zvíře tolik netrpělo. Jako by ani netušilo, co se bude dít, vyšlo z chléva ven, pak ho malou, pro tento účel vyrobenou pistolí kat, vyučený masař, střelil do hlavy, prase okamžitě lehlo, celá kolemstojící četa se na něho vrhla, masař mu probodl krk a tepnu, jiný přiskočil a tok krve zachytával do dvou přichystaných lavorů, ta se přelévala do velkého kastrolu, kde ji za stálého míchání další popravčí udržoval v tekutém stavu, neboť jinak by teplá a vzácná tekutina okamžitě ztuhla a nebyla by k použití. Na skonávajícím zvířeti leželi všichni tak dlouho, než vytekla poslední kapka krve. Vychlazená krev se používá na krupák – krvavá jelita.

Načež všichni vstali, poplácali se po ramenou, jak jsou dobří, jak to rychle a úspěšně zvládli, a bylo třeba dolít další párovou dávku slivovice. Ta slivovice, to vám není jen tak. Jednak je to – jak říkají na Vrbici – léčivý nápoj, jednak rozveseluje duši člověka a jednak, zvláště když je zima, člověka zahřívá. Slivovice je opravdu nesmírně důležitá, chápu, že bez ní by to nešlo. Jen uhlídat to správné množství, kolik jí odteče a kam...

Mrtvé prase bylo potřeba narvat do troků. Pro tolik lidí žádný problém. Troky se přikloní k praseti a všichni kolem ho do nich „překutálí" na připravené řetězy. Začíná první práce – odchlupení velkých štětin. Prase se ze všech stran jemně posype smolou. Aby držela a rozleptala štětiny na kůži u samých kořenů, musí se zvíře polít teplou vodou, pod níž se průběžně přikládá ve dvou kotlích. Čtyři chlapi uchopili řetězy a rychle jimi tahali, jako když se zespoda piluje pilou. Tímto způsobem byla odchlupena největší část prasečího těla. Zbývalo odstranit chlupy na místech, kam se s řetězy nedostali – na nohách, hlavě a podbradku. Řetězy se vytáhly a nastalo zvonkování. K tomu se používá malý kuželovitý nástroj pozinkovaného plechu zakončený hákem, připomínající svým tvarem zvonek. Otevřenou plochou zvonku se kůže drápe a chlupy z povrchu prasete rychle mizí. Hák se uplatní při vylupování nehtů.

Po odzvonkování je třeba pověsit prase na vysokou železnou trojnožku. Řezník opatrně podřeže šlachy na zadních nohách prasete, podvleče pod ně velké železné háky na řetězech a pomocí kladky se těžké prase vytáhne do výšky, aby k němu měl pohodlný přístup při rozdělávání a porcování.

Na visícím praseti řezník zkontroloval nožem ostrým jako břitva, je-li dobře odchlupené, a pro jistotu jej opálil hořákem. Celý jeden kotel se musel vyhradit jen na vaření ovaru. Řezník do něj postupně vhazoval vnitřnosti, ale i tlustý podbradek a jiné části masa. Při rozdělávání masa musí řezník dávat pozor, aby nenařízl či nepřeřízl něco, co bude později potřebovat. Z domácího prasete, jak mě místní neustále upozorňovali, se nesmí nic vyhodit, všechno se zpracuje, a proto je důležitý každý úkon a postup.

Jednou z velice důležitých aktivit je čištění střev. Délka střev je až patnáctinásobek délky prasete. U tohoto kolosa se tedy jednalo o délku 20-25 metrů. Tenká i tlustá střeva se musí vyndávat a čistit opatrně, aby se nepoškodila, neboť se z nich vyrábějí jitrnice a jelita. Střeva se nejprve opatrně oddělí od střevního tuku, jímž jsou ze všech stran obalené. Pak se oddělí tenké střevo od tlustého, konce se podvážou špagátem a řezník z nich musí vymačkat výkaly. Potom je propláchne vodou, kterou do nich napustí jako do hadice na zalévání zahrádky. To je stále jen začátek velice důsledné práce. Střeva je potřeba obrátit naruby. Šikovný člověk, a nemusí to být vyučený řezník, to lehce zvládne. Vezme se konec střeva, zasune se do něho prst a kus střeva jemně protlačí ven: vznikne jakoby druhý otvor. Další člověk do něho opatrně vloží kousek střeva a přilévá vodu. Tlak vody tlačí vlhké a slizké střevo dál, to se jakoby propadá, posouvá, a tímto způsobem se celé obrátí naruby. Vnější strana střeva je nyní vevnitř a původně vnitřní strana venku. Jitrnice a jelita se tedy dávají do vnější strany střeva.

Střevo samozřejmě nepříjemně páchne zbytky původního obsahu a musí se nejdřív pořádně vyprat v soli. Kdysi to dělávali lidé ručně, ale dnes si vypomáhají tím, že jej několikrát za sebou vyperou ve speciální pračce ve vlažné vodě, dokud nepříjemný zápach zcela nezmizí.

Zbývá poslední úkol – šlemování. Vnitřní část střeva má na sobě různé vláknité útvary, takový povlak. Teď se ocitl venku, z venkovní strany, v podstatě to není žádná závada, ale čistě z estetických důvodů by se měl odstranit. To musí dělat trpělivý člověk s jemnou rukou a opatrně povrch seškrabávat nožem, nebo tupým dřevem, aby se při tom neporušilo střevo, jež takto očištěné je zárukou krásně vyhlížející jitrnice.

Rozdělat bezmála dvousetkilové prase není žádná maličkost. Je to obrovské množství masa a je třeba vědět co, kdy a jak. Tento řezník, mladý muž, dělal rychle a precizně. Pozorovat jej bylo pro mě požitkem a nezdržel jsem se, abych mu po nějaké době neřekl: „Pane, vy jste virtuóz. Kmitáte tím nožem sem a tam jako chirurg nebo virtuóz, když běhá svými prsty po klávesnici hudebního nástroje."

První věcí po tom, co se oddělila a rozdělala hlava, bylo usmažení mozečku na cibulce a s vajíčkem. Kolem poledne se jedla ovarová polévka z vody, v níž se vařily vnitřnosti a maso, s kořením a kroupami. Po polévce se podávaly kousky vnitřností, masa a podbradku – každý si je podle své chuti osolil a přidal čerstvě nastrouhaný křen či cibuli. K tomu chleba. A pivo.

Načež následují další práce při rozdělávání masa, mletí, míchaní na jitrnice, jelita a tlačenku, škvaření sádla, nakládaní masa do solno-česnekového škopku, uzení. Bylo by to ještě na dlouhé vyprávění.

Jsem si vědom, že mě za tento popis a jakýsi téměř až návod, jak zabít a zpracovat prase, ani veterináři, ani lékaři moderní medicíny, zvláště pak ti, kterým se říká internisté a kteří bojují proti nadměrnému množství cholesterolu v krvi člověka a jiným neduhům vzniklým z tzv. nezdravé výživy, nepochválí. Asi ani ochránci zvířat by mě nepochválili. Přesto si troufám tvrdit, že v dnešním supermoderním, superkonzumním, superzdravém a superrychlém světě má taková domácí moravská, vrbická zabijačka nesmírný význam. Dovolím si říci, že dokonce mnohem větší, než tušíme.

Na jedné straně jsme svědky toho, jak lidé dnes utíkají z přehnaného stresu do klášterů, na místa ticha a klidu, k moři, do vzdálených exotických zemí, vynakládají nemalé finanční částky na to, aby si doslova koupili trochu klidu a pokoje, aby pak mohli znovu vtrhnout do koloběhu všech těch stresových aktivit jak pracovních, tak mimopracovních.

Není problém – alespoň v té části světa, kde tyto řádky píšu – zajít do obchodu a to vše, co v souvislosti se zabijačkou popisuji, si již hotové, naporcované a v libové formě, zbavené tuků a cholesterolu, kdykoliv koupit. S výjimkou mozečku, který se od objevení tzv. šílených krav již dávno neprodává. Nedávno jsem četl v novinách, že když kdysi manželka poslala manžela do obchodu, řekla mu: „Kup mléko, máslo a jogurt." Dnes musí manželka manželovi napsat: „Mléko musí mít tolik a tolik tuku, máslo musí mít tolik a tolik tuku, jogurt musí mít tolik a tolik tuku." Vše samozřejmě pasterizované.

Dnes již v podstatě ani není možné koupit nějakou surovinu tak, jak se v přírodě vyskytuje. Vše je již natolik obdělané, dodělané, zpracované, pozměněné, že pomalu ztrácíme pojem a chuťové buňky na to, co jak má chutnat, co je dobré. Ano – zrychlil se náš život, zvýšil průměrný věk, vzrostl počet obyvatel. Nikdy nebylo na zeměkouli tolik lidí jako dnes. „Nebýt vymožeností techniky, masové produkce, lidstvo by se neuživilo," namítají zastánci tohoto trendu.

Nejsem ani odborník na maso, ani na ekonomiku, jsem jen obyčejný, řadový člověk, který si všímá, co se kolem něho děje. Do určitého stresu jsem vsazen, protože nemůžu jednoduše ignorovat prostředí, ve kterém jsem se narodil, vyrůstal a žiji. Ale můžu ovlivnit svůj vlastní stres, ten, který si dělám já sám, když se neúměrně honím za něčím, co není k dobrému životu tak nevyhnutelně potřebné.

Děkuji za vrbický zážitek zabijačky. Přístup tamních lidí k životu, způsob, jak to prase připravovali až k onomu okamžiku naplnění jeho prasečího života, jak vděčně a s radostí přijímali všechno, čím je to prase obdařilo, jak to dokážou zpracovat, zužitkovat a podělit se s jinými, mě prostě fascinuje. Byl to pro mě okamžik, kdy jsem se i já na chvíli zastavil a zamyslel nad tím, jak dál v životě.

Na závěr tři vrbičáky v podání našeho známého:

1) Potkajú sa dva chlapi a jeden praví druhému: „Člověče, já su asi nadrchaný. Mně už nechutná ani to, co mně doktor zakázal."
(nadrchaný = nemocný)

2) Přijde starý dědek k doktorovi a doktor se ho ptá: „Dáte si občas skleničku vína? Víno je ve stáří elixír života." „Tož, to víte, že si dám denně sklenku," říká dědek. Doktor si není jistý, a tak se znovu ptá: „A jak velká je ta sklenka?" „Tož taková normální, od oharků."
(oharková sklenice = litrová zavařovací láhev s okurkami)

3) Potkajú sa na Vrbici dva hluší stařečci, křičí na sebe a jeden druhého se ptá: „Kam jdeš?" Stařeček odpovídá: „Do řiti." Druhý na to: „Jen jdi, já jsem tam už taky byl."

A víte, jak se na Vrbici řekne, když někdo sprostě mluví? – „Neprdol!"
(prdolit = hloupě, sprostě mluvit)

Peter Žaloudek, konec roku 2013, Vídeň

Macharovy křižovatky – k 150. výročí básníkova narození: Ze sedláků básník

Narodil se na pražském předměstí Kolína pod šindelovou střechou v chalupě č. p. 35 u svých prarodičů Josefa a Anny.[1] Macharova matka Anna se tu narodila 23 let před ním. Avšak tentokrát se psal přestupný rok 1864 a bylo úterý 29. února. Bylo zimní období, předtím na Nový rok začalo silně mrznout, takže Labe v celé šířce zamrzlo. Ovšem začátkem února nastala obleva. S Hromnicemi zmizel všechen sníh z polí. Avšak 6. února začalo opět mrznout a sněhu napadlo přes půl metru.[2] Formanská živnost dědy Formánka však musela být provozována jako každý jiný den během roku. Na koně si zvlášť potrpěl, byli to živitelé rodiny. Macharův rodný dům stál na vyvýšenině v prostoru dnešní křižovatky, kolem byly jen medonosné zahrady. Při stavení bylo nádvoří částečně zastřešené. Následné léto 1864, když bylo Josífkovi asi půl roku, bylo suché do té míry, že voda se ztrácela ze studní a koně bylo nutno napájet v Labi.

Matematika – jediná jistota života na světě: tak se vyjádřil absolvent klasického gymnázia, začínající básník a pozdější PhDr. h. c. Josef Svatopluk Machar. Co dál po maturitě? Ještě předtím Macharova otce usmýkala životní nespravedlnost a zadusil se mlynářským prachem. Bylo mu teprve něco přes čtyřicet. Sedřená matka se tehdy starala o mladší Macharovy sourozence v Brandýse u břehů Labe. Začínající básník se musí rozhodovat sám. Skončila gymnazijní léta a už tehdy byla pro něho matematika vědou, kterou respektoval. Samozřejmě, že do mozků žáků, přetížených všemi možnými jazyky a gramatikami, těžko pronikala tato tajemná věda.

Machar vzpomíná na maturitu: „...stál jsem tam hoch sešlehaný životem, udřený bídou, hubený, takže krom očí jsem neměl ničeho v obličeji, a v těch očích mých muselo být hodně smutku...“[3] Po maturitě „...den míjel za dnem prázdně... hluše... bez ozvěny... bez stesku po něčem, žádná naděje na nějaké radostné příští... Letěly-li myšlenky moje do budoucnosti, byl den 1. října (1886) jejich cílem...“ Ve snu viděl a slyšel ten matematicky přesný chod stroje dějin. Vojenská služba, tam je vše přesné a životní potřeby zajištěné. „Byl jsem odveden k 6. praporu polních myslivců v Praze... Mému prázdnému životu mělo se dostati nějakého smyslu...“[4]

Po svatbě do Vídně: v Praze nebylo pro Machara místo. Zbavili se ho na dlouhých třicet let. Po návratu do Prahy na jaře 1918 organizoval přípravy na vznik nového státu po rozpadu monarchie včetně příjezdu T. G. M., s kterým byl v úzkém spojení před i během první světové války. (Shodou náhod měl i Masaryk babičku jménem Anna Formánková.)

Hned po pádu Rakousko-Uherska se Machar zúčastnil mnoha veřejných vystoupení, např. v listopadu 1918 si ho vyžádaly oktavánky dívčího reálného gymnázia na Smíchově. Promluvil tam o dějinném významu převratu v naší vlasti.[5]

Neruda byl Macharovi největším vzorem: byl všestranným – ne učitelem –, ale vůdcem národa. Formoval mu duši a myšlenky. Ke každé otázce, již nadhodila doba, určoval mu odpověď, stanovisko, zorný úhel. Znal „hadrovitost českého masa“ a prováděl na něm svědomitou masáž. Všecko z lásky a s láskou. Sám vyznává:

Žaluji na Tebe dnem i nocí,
národe plný vad a nedokonalostí,
a přece Tě miluji k šílenství!

Neruda stál na vrcholu kultury své doby.[6]

Závěr: Macharova životní kariéra byla široká, pestrá a je málo známá. Začal jako voják-důstojník, básník, literát atd., pokračoval jako úředník ve vídeňské bance. Pro prof. T. G. Masaryka byl neocenitelným odborníkem ve věcech vojenských. Současně soustřeďoval kolem sebe ve Vídni uměleckou i politickou inteligenci (Kupka, Kuba, Šaff, Herben, Krejčí, Kramář...). Byl organizátorem kulturních a osvětových akcí ve Vídni i v Čechách a na Moravě. Po vzniku Československa se stal poslancem, prvním starostou Junáka (Skautu), podporovatelem vzniku Štefánikovy observatoře na Strahově, generálním inspektorem čs. armády a jejím tvůrcem. Později se soustředil jen na literární tvorbu....

Matka J. S. Machara Anna Macharová, roz. Formánková (1841-1902)

J. S. Machar z doby pobytu ve Vídni

Poznámky:

1 Josefové Formánkové byli sedláci – prapraděd i praděd. Výpis z matriky narozených řk. fara Kolín: 29. II. 1864 Josef Machar, Kolín 35
otec: Antonín Machar – krupař v Kolíně, syn Václava Machara z Přestavlk a Josefy Taubrové
matka: Anna, dcera Josefa Formánka – měšťana a Anny, roz. Machové
kmotry: Alžběta Jiřincová – manželka klempíře, Marie Štěpánová – manželka obuvníka
(tužkou připsáno dodatečně: básník protikatolický, domek č. 35 v Kolíně poražen. Dle přípisu z Vídně z roku 1910 vystoupil z katolické církve).

2 Z kroniky řk. fary Veltruby, léta 1836-1999.

3 J. S. Machar: *Konfese literáta*, s. 295.

4 J. S. Machar: *Konfese literáta*, s. 304.

5 *25 let Drtinova městského dívčího ref. real. gymnasia na Smíchově (1910-1935)*, s. 18.

6 J. S. Machar, *Při sklence vína*, Praha: Aventinum, 1929, s. 58-59.

Formánek

Zápis do 5. třídy Bilingvního reálného gymnázia II. stupně Školského spolku „Komenský“ na školní rok 2014/2015

Rodiče nebo zákonní zástupci odevzdají podklady k zápisu ve dnech 10.-21. února 2014 od 8:00-16:00 hodin v ředitelně gymnázia (řed. H. Huberová) **1030, Schützengasse 31!!!**

Prosíme o telefonické dojednání termínu na telefonu 890 44 04-60.

Podklady pro zápis:

Školní zpráva za 1. pololetí IV. třídy (8. postupný ročník)

Vyplněná přihláška (formuláře se nacházejí v kanceláři školy) nebo na internetové stránce www.orgkomensky.at)

Automaticky jsou přijati ke studiu žáci sekundární školy Komenský, kteří byli pozitivně hodnoceni a z hlavních předmětů nemají známku „dostatečnou“.

Vzhledem k tomu, že se na gymnázium hlásí vždy větší počet žáků, než můžeme přijmout (z kapacitních důvodů maximálně 24 žáků), budou probíhat stejně jako v minulých letech přijímací pohovory.

Přijímacímu pohovoru dne **24. 6. 2014** se musí podrobit pouze ti žáci naší sekundární školy, kteří měli z některého hlavního předmětu „dostatečnou“, nebo nebyli z některého předmětu klasifikováni, respektive ti žáci, kteří se k nám hlásí ze zahraničí.

Přijímací zkouška bude probíhat formou ústního pohovoru v jazyce německém a anglickém.

Přeji hodně štěstí a úspěchů všem uchazečům!

Mag. Helena Huberová, ředitelka gymnázia

Bilingvní gymnázium II. stupně Školského spolku „Komenský“ (otevřeno ve školním roce 2000/01, školní pokus dle § 7 školského zákona)

- 5.-8. třída (9.-12. stupeň)
- vyučování podle učebního plánu pro vyšší reálná gymnázia
- čeština/slovenština – alternativní povinné předměty, mateřský jazyk
- němčina – povinný předmět – mateřský jazyk
- angličtina – 1. cizí jazyk
- španělština, francouzština nebo ruština jako alternativní volitelné předměty – 2. cizí jazyk
- dějepis, etika, náboženství, hudební výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova – výuka v jazyce českém/slovenském
- matematika, informatika, fyzika, chemie, deskriptivní geometrie, biologie, zeměpis, psychologie – výuka v jazyce německém

Nepovinná cvičení: divadelní kroužek, pěvecký sbor

Saturnin

Divadelní spolek Vlastenecká omladina zve na hudební komedii podle knihy Zdeňka Jirotky *Saturnin*.

Saturnin je sluha, který se stane pánem svého pána a způsobí mu v jeho dosud poklidném životě řadu zvratů a překvapivých situací. Ty by se bez Saturnina daly těžko zvládnout – už proto ne, že by bez něj pravděpodobně nikdy nenastaly. Jirotkovu knížku čtenáři milují pro její suchý humor, množství parodií a absurdní situace, do kterých uvádí svérázný sluha své okolí.

Jevištní podoba Saturnina bude doplněna swingovou hudbou a tancem a divadelníci VOmladiny nabízejí pro tuto komedii vídeňskému publiku dva termíny, viz připojený plakát.

Těšíme se na vás!

Připravujeme letní tábor Semmering 2014

Již tradičně a nepřetržitě od roku 1961 pořádají salesiáni Dona Bosca se svými spolupracovníky letní tábory, v poslední době na Semmeringu u Vídně. Vzhledem k stavebním opravám v domě začínáme až v neděli a o týden později, než jak je již tradičně známo.

Nabízíme tábory dva: pro děti 8-12 let v termínu od 6. do 13. července a pro mládež 12-18 let v termínu od 13. do 20. července 2014.

Srdečně zveme všechny zájemce, aby se co nejdříve závazně přihlásili u naší pastorační asistentky Pavly Carmignato, e-mail: redakce@rozhledy.at. Počet míst je omezený! Další informace obdrží pouze účastníci přes e-mail nebo facebook.com. V zájmu šetření papíru využíváme stále více internetu.

Finanční příspěvek na jeden turnus je 290,- EUR, na dva turnusy 580,- EUR. Zaplaťte laskavě na bankovní účet: Kath. Mission für Tschechen, IBAN: AT 21 20 11 1300 3230 1124 do 24. dubna 2014.

O dítě je plně postaráno: cestovné, ubytování, strava, nápoje, zábavný i sportovní a kulturní program, vstupné na koupaliště, úrazové pojištění apod. Kapesné pro dítě na jeden turnus asi 30,- EUR. Po našich zkušenostech žádáme, aby děti 1. turnusu odevzdaly kapesné k úschově vedoucím.

Tábor se koná ve vhodných prostorách a v příjemném prostředí, které je přínosné pro odpočinek a zdraví dětí.

Odpovídá programu i věkovému složení dětí. Pro letní pobyt dětí je zděná stavba ideální – nejsme tolik ovlivněni deštivým počasím jako stanové tábory, také pro alergiky je ubytování v domě vhodnější. Všechny prostory současně odpovídají požadavkům na bezpečnost.

Program tábora je pestrý, zajímavý, ucelený, odpovídá věkovému složení účastníků, vychází z dlouhodobé zkušenosti a je zajišťován s dostatečným předstihem. Dětem dává prostor k realizaci, využití a rozšíření jejich schopností a vědomostí. Zahrnuje nové různorodé zážitky, jež jsou nejlepším způsobem aktivního odpočinku od běžných stereotypů školního života. Soutěžení a kolektivní spolupráce poskytují mnoho příležitostí k výchově dětí k pozitivním hodnotám sounáležitosti a fair play a naši vedoucí tyto příležitosti beze zbytku využívají. Základem takového programu je pečlivě připravená tradiční celotáborová hra „Velký poklad", která je doplněna o množství dalších programů a her v přírodě i pod střechou.

Tábor je přínosný pro rozvoj dětí – pomocí her mohou rozvíjet svou osobnost a schopnosti, naučí se spolupracovat v kolektivu, odpočinou si od všedního školního života a odnesou si mnoho zážitků i dovedností. Tábor je pro ně vždy přínosem, rozvíjí jejich vědomosti i praktické dovednosti a v neposlední řadě schopnost začlenit se mezi ostatní a komunikovat s nimi. Pomáhá jim v pochopení základních životních hodnot. Vedoucí přistupují k dětem pozorně a ke každému i individuálně s ohledem na jeho možnosti, aby jim pomohli rozšiřovat jejich obzor. Děti se bez rodičů naučí mnohé věci řešit samy, což jim vždy pomáhá ve škole i později v životě. Provozovatel tábora je Kath. Mission für Tschechen, Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien.

Tábor organizují a vedou osoby s odpovídající pedagogickou a jazykovou kvalifikací, schopné práce s dětmi na základě dlouholeté zkušenosti. Ve Vídni nám předáte Vaše děti a tam si je opět převezmete. Naši zkušení vedoucí se o ně budou svědomitě starat. V zájmu harmonického průběhu rekreace si proto nepřejeme návštěvy rodičů a mobilní telefony u dětí 1. turnusu.

Děkujeme za Vaše pochopení.

Don Bosco-Team

;

Další fotografie z minulého roku najdete na adrese http://rozhledy.jimdo.com/fotos.

Rok 1984 a nový začátek pro Theater Brett

Výše zmíněný rok má většina z naší mladší generace spojený nejspíš s Orwellovou temnou totalitní vizí světa ve druhé polovině 20. století. Pro Theater Brett, jehož zakladateli (a zároveň dramaturgy, režiséry i herci v jedné osobě) jsou Ludvík Kavín a Nika Brettscheiderová, to byl ale rok nového začátku. Je tomu přesně 30 let, co se na Münzwardeingasse v 6. vídeňském okrese otevřely brány divadla, které mělo tou dobou již za sebou šestou úspěšnou sezónu. První hrou uvedenou 24. 1. 1984 v nových prostorách byl Komenského *Labyrint světa a ráj srdce* v režii Ludvíka Kavína, hra, která zahájila dalších plodných 30 let existence divadla, které je jediným českým exilovým divadlem působícím v zahraničí na profesionální úrovni!

Jak celá ta věc s vlastními prostorami vůbec vznikla, popisuje Ludvík Kavín v rozhovoru, který s manželi uskutečnila Marie Brandeisová. Ten nejprve vyšel v časopisu *Klub* (4/1997) a později v knize *Přišli jsme odjinud*. Dovolím si zde malou část ocitovat. V roce 1981 se konal „klaunský" festival na Jesuitenweise, na kterém byla Nika oceněna za postavu Sancho Panzy ve hře *Don Quijote in Wien* významnou rakouskou cenou pro činoherce (Kainzforderungspreis) a tato cena měla být předána vídeňským starostou. „A tehdy nás oslovil spisovatel Pavel Kohout a vyzval Niku, aby využila této příležitosti a vyjádřila panu starostovi nejen poděkování za udělení ceny, ale i svoji touhu mít možnost hrát ve svém divadle. Naše prosba našla odezvu..."

Divadlo dnes působí v budově, kterou si manželé pronajali na jaře 1982 a která byla tenkrát jen opuštěnou továrnou na nábytek, „pouhou troskou", jak ji nazval sám Ludvík Kavín. Na její rekonstrukci se podíleli oba, a není tak přehnané tvrzení, že divadlo na Münzwardeingasse postavili manželé doslova vlastníma rukama. Tato „investice", i přes podporu vídeňské radnice, jim přinesla na 600 000 šilinků dluhů, které pak dlouhá léta spláceli. Ale podařilo se, divadlo mělo konečně poprvé od svého vzniku v roce 1978 vlastní prostory. Za tu dobu se na jeho prknech vystřídala celá řada významných osobností (nejen) českého kulturního světa. Před pádem železné opony zde například režíroval své hry Jaroslav Gillar, žijící tehdy ve Švýcarsku, a zpíval své písně Karel Kryl. Po revoluci spolupracovali s divadlem významní režiséři jako Arnošt Goldflam, Martin Porubjak, Zoja Mikotová, Petr Štindl, Vladimír Kelbl a mnozí další.

Jedním z hlavních cílů divadla bylo vytvoření společného prostoru, kde by se mohly realizovat a hrát hry autorů ze střední Evropy, které by jinak zůstaly rakouskému publiku neznámé. Hned po pádu železné opony v roce 1990 uspořádali Nika a Ludvík v té době největší festival československého divadla v zahraničí, kterého se zúčastnila řada předních českých divadelních souborů (Husa na provázku, HaDivadlo, Divadlo Na zábradlí ad.). Divadlo pak dál pokračovalo ve vytyčeném směru, na jeho prknech se hrály hry zahraničních autorů a vystupovali zde herci spjatí se střední Evropou. Myšlenka mezinárodní spolupráce dostala nový rozměr v roce 2006 s uspořádáním Divadelního kolotoče, mezinárodního divadelního festivalu, na kterém se domácímu rakouskému publiku během měsíce představily herecké soubory z České a Slovenské republiky, Polska a Maďarska. Tento dnes již tradiční festival byl ještě rozšířen o Letní divadelní kolotoč, o workshop, na kterém se podílejí

mladí herci ze zmíněných zemí a Rakouska, aby společně překračovali jazykové, kulturní a národnostní bariéry a vytvářeli mosty spojující jednotlivé země. Právě za toto úsilí a „stavění mostů mezi jednotlivými kulturami a lidmi" ve střední Evropě byli manželé v roce 2013 oceněni významnou cenou CENTROPE, udělovanou městem Vídní a Raiffeisenlandesbankou. Cena je jen dalším důkazem, že sen a zároveň tvrdá práce Ludvíka Kavína a Niky Brettschneiderové na vytvoření divadla středoevropského prostoru se nejen naplnily, ale zároveň nesou zasloužené ovoce.

Ondřej Hlavač

Architekt Theophil Hansen na českém velvyslanectví ve Vídni

Minulý rok jsme si připomněli několika výstavami ve Vídni a v Brně (i s odezvou v časopise *Klub*) 200 let od narození barona Theophila Edvarda von Hansena, vynikajícího dánského architekta, který své stopy zanechal v Řecku, Rakousku, ale také na Moravě a Slovensku (kostel v Kežmaroku).

Tomuto architektovi je věnována výstava na českém velvyslanectví ve Vídni s názvem *Po brněnských stopách architekta Theophila Hansena*, která byla vernisáží otevřena 13. ledna 2014. Jeho dílo v Brně představil brněnský profesor germanistiky dr. Zdeněk Mareček. Autorkou výstavy na ZÚ je dr. Ludmilla Tučková.

Pozdější dílo Hansena se nachází i v dalších šesti zemích. Největší soubor děl Theophila Hansena je ve Vídni, dále v Athénách, ale poznamenal i podobu Brna.

Jedno z jeho prvních děl, na kterém spolupracoval po návratu z Athén, byl Kleinův palác. Palác byl postaven podle projektu architekta Ludwiga von Förstera (jednoho z hlavních tvůrců vídeňské okružní třídy – Ringstrasse, objevitele Hansena a jeho pozdějšího tchána), který na projektu spolupracoval s architektem a stavebníkem Franzem Kleinem,velkým podnikatelem a spolutvůrcem první parní železnice v Království českém. Největší slávy dosáhla rodina Kleinů v 19. století budováním železničních tratí v Rakousku-Uhersku s využitím železáren v Sobotíně. Několik členů rodu bylo za své zásluhy povýšeno do šlechtického stavu.

Theophil Hansen realizoval v Brně po roce 1865 několik děl: Zemskou nemocnici u sv. Anny, Besední dům (1869-1872), který se měl stát centrem slovanské kultury v Brně, aj. K této práci jej přizval Alois Pražák, vedoucí moravský politik a vůdčí postava národního obrození na Moravě. Hansen později realizoval ještě dům Aloise Pražáka a kapli při nemocnici. Přibližně ve stejné době navrhl také náhrobek sběratele národních písní Františka Sušila. Přitom nejméně dvě z těchto děl nepochybně patří k naprostému vrcholu jeho díla a jsou velkou stopou, resp. milníkem v dějinách architektury.

Hansen jako profesor na Akademii výtvarných umění ve Vídni vychoval i řadu českých žáků, např. Vratislava Pasovského, autora návrhu Petřínské rozhledny, Jana Koulu, autora Čechova mostu v Praze, nebo Václava Roštlapila, v jehož Strakově akademii dnes sídlí česká vláda a v jehož budově AVU jsou vychovávány generace výtvarníků.

Výstava *Po brněnských stopách architekta Theophila Hansena / Auf Brünner Spuren des Architekten Theophil Hansen.*
Trvání výstavy: do 31. března 2014,
po-pá 8:00-12:00 a 14:00-17:00.

Návštěvu je nutno předem ohlásit: e-mail: vienna@embassy.mzv.cz.

Haus Tugendhat

13. ledna 2014 bylo zahájeno, nadále ve spolupráci s Českým centrem a Českým velvyslanectvím, promítání na zastupitelském úřadě, a to dokumentárním filmem *Haus Tugendhat* režiséra Dietera Reifartha. Ve filmu je na pozadí politických katastrof 20. století popisován osud rodiny Tugendhat a jejich vily, kterou si nechali manželé navrhnout německým architektem Ludwigem Miesem van der Rohe a která je považována za zásadní dílo funkcionalistické architektury.

Majitelé pozemku manželé Tugendhatovi měli od samého začátku poměrně jasnou představu o stavbě i interiéru. Přestože Fritz Tugendhat byl továrníkem v textilním (vlnařském) průmyslu, nesnesl pomyšlení, že by jeho dům byl zahlcen různými vlněnými dečkami a podobnými doplňky. Jeho představy o velkých, vzdušných a prosvětlených místnostech, v nichž každá součást nábytku má své pevné místo a vše harmonicky splývá v geometricky přesných plochách, mohl Mies směle realizovat. Základními stavebními prvky byly ocel a beton. Mies ocelovou konstrukci nijak neskrýval, naopak v silných chromovaných nánosech ji nechával elegantně vyniknout především na celé jihozápadní, kompletně prosklené stěně prvního podlaží, poskytující nádherný výhled do zahrady. Zdálo by se, že takovéto řešení může vyznívat dokonale funkcionalisticky, ale až příliš chladně a neosobně. Pohled do interiéru však tyto pochybnosti vyvrací. Dřevěné stěny a nábytek byl doplněn ebenovým a palisandrovým dýhováním, přepážky byly z prosvítajícího onyxu, dovezeného z marockého pohoří Atlas. Rodina však žila ve vile pouhých osm let do roku 1938, kdy kvůli svému židovskému původu musela před nacisty utéct.

Hostem velvyslanectví a Českého centra byli manželé prof. dr. Daniela Hammer-Tugendhat a dr. Ivo Hammer. Po skončení filmu následovala v Mramorovém sále diskuse s oběma manželi.

Prof. Daniela Hammer-Tugendhat je povoláním kunsthistorička a vilou se dlouhá léta zabývá. Z pěti sourozenců žijí už jen tři, ona je nejmladší. Tak jako její starší sestra se narodila již v emigraci, bratr Ernst je filozof. Bylo mu osm, když musel dům opustit.

Dr. Daniela Hammer-Tugendhat je šťastná, že je vila dána do původního stavu a že se na tom podílel také její muž Ivo Hammer, uznávaný restaurátor. Je přesvědčená, že její matka by z toho měla neuvěřitelnou radost.

Jako jediná moderní stavba v České republice je vila Tugendhat zapsána na seznamu UNESCO.

Interiér vily Tugendhat

Letošní Cenu Otto Mauera pro mladé výtvarníky získala Luisa Kasalicky

Cena je určena mladým umělcům do 40 let. Jejímu držiteli uspořádá organizátor autorskou výstavu. Cena byla slavnostně předána 4. prosince ve vídeňském arcibiskupském paláci.

„Mit ihrer Kunst hat Luisa Kasalicky über die Jahre ein in Österreich einzigartiges und auch international herausragendes Werk geschaffen", heißt es in der Begründung der Jury.

Luisa Kasalicky se narodila v roce 1974 v Praze, ale od svých jedenácti let žije ve Vídni. Je absolventkou Akademie výtvarných umění ve Vídni, ateliéru W. Damische (1994). Její způsob malby a práce s objekty připomíná modulární struktury. Ve své tvorbě používá víceprostorové ztvárnění objektů, které jsou tvořeny z asfaltových pásů nebo PVC dlaždic a jiných nalezených stavebních materiálů. Často používá koberce ve světle modré a bílé, dlaždice v retro designu sedmdesátých a osmdesátých let. Jsou to materiály, jejichž povrch a konstrukce přináší obraz textury, kterou využívali pop-artoví umělci. Tyto formy varíruje a přeskupuje do nových formací, které se uplatňují jako estetické rekvizity minulého světa. Jedná se o kontextualizované umění, ready-made, kdy využívá střípky z materiálů naší spotřebitelské kultury. Tematicky autorka čerpá z osobních vzpomínek, filmové tvorby a každodennosti. V poslední době se věnovala například tvorbě monumentálních trojrozměrných koláží.

Cena Otto Mauera se udílí od roku 1981 na počest významného rakouského mecenáše. Je spojena s finanční odměnou 11 000 eur.

Kauza Bezák – „I Vatikán dělá chyby"

Za přítomnosti necelé čtyřicítky redaktorů různých novin a dalších zainteresovaných hostů se uskutečnila ve čtvrtek 9. ledna tisková konference na podporu rehabilitace bezdůvodně sesazeného trnavského arcibiskupa Róberta Bezáka. DDr. Zulehner zde dokonce citoval brazilského sekretáře Ilsona de Jesus Montanari z Kongregace pro biskupy: „Auch der Vatikan macht Fehler." Následují postřehy přímého účastníka konference.

Konferenci zorganizovali iniciátoři mezinárodní podpisové iniciativy na podporu Bezáka zastřešené rakouskou iniciativou „Wir sind Kirche". Akce proběhla ve známém Pressclubu Concordia v prvním vídeňském okresu. Na pódiu zasedli dr. Erhard Busek, někdejší rakouský vicekancléř a nynější předseda Institutu pro Dunajský prostor a střední Evropu, Ing. Hans Peter Hurka, představený hnutí „Wir sind Kirche", doktor teologie a filozofie Miroslav Kocúr z Bratislavy, Helmut Reimitz, spoluorganizátor setkání a člen redemptoristické farní rady ze 17. okresu ve Vídni, a také DDr. Paul Zulehner, bývalý děkan vídeňské teologické fakulty, sociolog a pastorální teolog. Moderaci diskuse vedl Rudolf Mayerhofer, člen farní rady ze St. Veit an der Triesting, spoluorganizátor rakouské podpisové akce na podporu Bezáka.

Róbert Bezák

Diskuse se vedla v přátelské atmosféře, přestože občas bylo slyšet velmi tvrdá slova kritiky na adresu představitelů hierarchie katolické církve. Z nejdůležitějších výroků diskutujících vybíráme tyto pasáže:

„Ten, kdo si myslí, že způsob vedení církve se změní, je na omylu: církev je absolutistický systém... Česká a slovenská církev se pořád ještě nachází ve fázi vypořádávání se s komunistickou minulostí, kdy se stala prostřednictvím mnoha kněží a biskupů kolaborantkou komunistického režimu. Nepřekvapuje proto, že i nynější vedení církve na Slovensku se stále ještě vrací k praktikám někdejšího diktátorského režimu" (dr. Erhard Busek).

Prof. Zulehner jeho výpověď částečně relativizoval, když řekl, že i rakouská společnost a církev potřebovala celá desetiletí k tomu, aby se vyrovnala s někdejší podporou nacistického režimu.

Hans Peter Hurka pak jasnými slovy pojmenoval celou kauzu Bezáka: „To, co hierarchie provedla vůči Bezákovi, byl přestupek proti respektování lidské důstojnosti, a tím i proti lidským právům všeobecně. Takto se nezachází ve slušné a demokratické společnosti ani s obyčejným vrátným."

Miroslav Kocúr informoval o 10 000 prodaných výtiscích Bezákovy knihy *Vyznanie – Bekenntnis* i o zpupnosti Slovenské biskupské konference, která dělá všechno možné pro to, aby měla mocensky celou kauzu pod kontrolou. K nynější situaci na Slovensku řekl, že jak v civilní společnosti, tak i v církvi je zcela evidentní trend návratu do minulé doby: „Do vlády se dostali bývalí komunisté a v církvi vládnou ti, kterým jde o moc a konzervativismus bez dialogu." Připomněl, že si velice váží mezinárodní, v Rakousku iniciované podpisové akce na podporu rehabilitace Bezáka a je za ni vděčný.

Relativně krátce mluvil pan Helmut Reimitz. To, co však řekl, mělo váhu zlata. Nejdříve vysvětlil, jak vlastně došlo k tomu, že se i on začal zasazovat za Bezáka: „Naši farnost ve Vídni spravují kněží z řádu redemptoristů. Od nich a zvláště díky informacím rakouského provinciála P. Lorenze Voitha jsme se dověděli o sesazení Bezáka. Nejdříve jsme si mysleli, že když papež sesadil biskupa, tak asi něco provedl. Naši otcové nás však ujistili, že neprovedl nic, právě naopak, že to byl velice sympatický a oblíbený biskup. Když jsme se o tom dozvěděli, tak jsme si řekli, že i my se musíme nějak přičinit o to, aby byl rehabilitován, přestože jsme ho osobně neznali. Jsme přesvědčeni, že svět dnes velice potřebuje církev. Církev však musí získat zpátky svou věrohodnost, kterou v posledních letech ztratila. Mezi příkazem lásky Ježíšova evangelia a respektováním lidských prav nesmí být žádný rozdíl."

Prof. Zulehner citoval krátkou korespondenci s kardinálem Schönbornem, který, když se o odvolání Bezáka dozvěděl, mu napsal: „Tento způsob odvolání přijímám s velkou rezervovaností..." Pak interpretoval Zulehner kardinálův výrok těmito slovy: „Není přece možné, aby sesazení biskupa bylo jednodušší, než je sesazení faráře." Na adresu bývalého papeže Benedikta XVI. řekl: „Ratzinger je vynikající vědec, ale neumí vládnout, bylo správné, že se svého úřadu vzdal." Zulehner, jako renomovaný univerzitní pedagog zvyklý na rešerši, dále řekl, že se na tuto tiskovou konferenci důkladně připravoval a navštívil za tím účelem na Slovensku své známé, aby se co nejvíce o kauze Bezák dověděl. Za nejdůležitější „zdroj" označil Františka Mikloška, někdejšího předsedu slovenského parlamentu a znalce slovenské církevní politiky. S odvoláním na Mikloš-

ka pak řekl: „To, co teď dělá papež František, to dělal jako biskup lidských srdcí na Slovensku Bezák."

Všichni diskutující se shodli na tom, že v kauze Bezák sehrály důležitou roli peníze a podivná konta. Zulehner ale, opět s odvoláním na svůj „zdroj" Mikloška, řekl: „Ich warne sie – ich warne auch Hurka – Varuji vás, varuji také Hurku ... používat argument peněz a neověřených finančních převodů či kont na obhajobu Bezáka, resp. jako útok na Sokola, jeho předchůdce a jeho spolupracovníky, protože to není možné ani dokázat, ani vyvrátit." Erhard Busek si pak jako jediný dovolil tuto hlasitou poznámku: „I když není možné dokázat existenci finančních skandálů, na které Bezák poukazoval, je přesto zřejmé, že šlapal na paty celé řadě lidí, a proto musel být odstraněn."

Všichni diskutující se jednoznačně shodli na tom, že vedení církve musí konat transparentně nejenom v otázce peněz, ale i jmenování či odvolávání biskupů a že již není akceptovatelné podobnou kauzu „Bezák" kdekoliv na světě opakovat. Všichni diskutující se také shodli, že Bezák musí být rehabilitován. Zulehner pak dokonce citoval brazilského sekretáře Ilsona de Jesus Montanari z Kongregace pro biskupy, kterou vede kanadský kardinál Marc Ouellet (nechvalně známý za ponižující otázky, které Bezákovi písemně položil): „Auch der Vatikan macht Fehler" – „I Vatikán dělá chyby". Na dotaz z publika, jak si Zulehner tato slova vysvětluje, odpověděl, že není sice možné doufat v to, že se Bezák v důsledku rehabilitace znovu vrátí do Trnavy, protože na biskupský stolec již byl jmenovaný Orosch a ten by musel být znovu odvolán, že si ale dovede představit, že rehabilitace se uskuteční tím, že Bezákovi bude nabídnuta patřičně odpovědná role. (Blíže ji nespecifikoval.)

Jednou ze skvrn této konference – viděno mýma očima – byla Zulehnerem vyřčená slova, která mu prý sdělil někdo z okruhu blízkých známých Bezáka na Slovensku: Bezák prý vítá mezinárodní iniciativu na podporu své rehabilitace, ale důrazně odmítá jakoukoli medializaci své kauzy a nechce, aby byla dávána do souvislosti s respektováním lidských práv.

Sám Zulehner nakonec ale přiznal, že katolická církev stále pokulhává ve své věrohodnosti právě proto, že doposud nepodepsala mezinárodní konvenci o respektování lidských práv.

Peter Žaloudek

Hořící keř ve Vídni

Záslužným počinem rakouské televize bylo promítnutí dvoudílného snímku *Hořící keř* režisérky Agnieszky Hollandové v programu ORF2. Není překvapením, že tento film v ČR zvítězil v sedmi kategoriích Ceny české filmové kritiky za rok 2013. Pro ty, kteří neměli možnost film vidět: jde o dramatické zpodobnění činu Jana Palacha, vypráví o osudech jeho blízkých a počátcích normalizace v posrpnovém Československu. Scénář k filmu napsal Štěpán Hulík.

Návštěva delegace Výboru pro vzdělání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu ČR ve Vídni

26. listopadu 2013, krátce po svém nástupu do funkce, pozval nový český velvyslanec Ing. Jan Sechter zástupce všech krajanských spolků a organizací ve Vídni na české velvyslanectví, a to u příležitosti setkání se senátory ČR, kteří pobývali pracovně ve Vídni. Po přivítání českým velvyslancem pronesla krátký projev vedoucí delegace místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR Mgr. Miluše Horská. V projevu mj. ocenila práci krajanských spolků a organizací. Po vzájemném představení následovala volná debata na nejrůznější témata. Delegace navštívila další den také českou školu spolku Komenský. Kulturní klub zastupovaly dr. Marie Brandeis a Ing. Helena Basler.

Minulý rok slavila cukrárna Aida sté výročí založení

Sonja a Michael Prousek ve své cukrárně ve Floridsdorfu

Aidu založil ve Vídni pan Josef Prousek, narozený v Držkově v severních Čechách. V Čechách se vyučil cukrářem, a jak bylo tehdy zvykem po vyučení, dovandroval přes Prahu a Brno do Vídně. Zde začal ve svém oboru u jednoho mistra-cukráře pracovat a v roce 1913 převzal podnik na výrobu cukrářských produktů – Konditoreibetrieb Bonsaing v Porzellangasse 47 v 9. vídeňském okrese. Nový firemní název zněl: Firma Chocolaterie u. Gross-Konditorei „AIDA" Prousek & Co. Předtím se stačil ještě oženit s dcerou řezníka Rosou Nerad z Brucku an der Leitha. Josef Prousek byl „přesvědčený" Čech, a proto posílal svého syna Felixe do české školy, později Felix navštěvoval Theresianum. Dnes se již v rodině asi česky nemluví, ale rodina se hlásí ke své české minulosti. V roce 1925 zakládá milovník oper Prousek rakouský řetěz Café-Konditorei AIDA. Dnes nabízí Aida, podnik vedený jako rodinný ve čtvrté generaci, na 200 produktů, má filiálky nejen po celé Vídni, ale expanduje např. i do Saúdské Arábie. Dá se říci, že jde o takový McDonald mezi cukrárnami. Historii cukrárny si můžete přečíst na lístku s nabídkou. Není potřeba zdůrazňovat, že cukrárnu najdete na každém rohu. Výhodou tohoto systému je záruka kvality nabízeného zboží. Ať si dáte kterýkoli zákusek v jakékoli Aidě, víte, že o dvě ulice dál bude chutnat stejně výtečně.

Nákupní dům La Stafa na Mariahilfer končí

Kulatá sedmiposchoďová stavba ze železobetonu architekta a stavitele Jakuba Wohlschlögera, okrášlená reliéfy Antona Hanaka s veřejnou vyhlídkovou terasou a dalekohledy, byla otevřena u příležitosti 81. narozenin císaře Franze Josepha 18. srpna 1911 jako první Mariahilfer centrální ústřední palác – „erstes Wiener Warenmuseum und Kollektivkaufhaus".

S nákupními domy Gerngross a Herzmansky, dnes Peek & Cloppenburg, zažil „Centrální palác" vzestup a přeměnu Mariahilfer Straße v nákupní třídu. V roce 1919 dostala stavba podle majitele jméno Stafa, majitelé se měnili, jméno zůstalo. Během druhé světové války byl dům částečně zničen, pak opraven a sloužil dále jako nákupní dům. V roce 2003 byl renovován a přestavěn, jeho tehdejší majitel Bawag přidal ke starému jménu Stafa italské La. Stavba změnila v roce 2014 majitele a ten nynější má v plánu

přeměnit tradiční historický obchodní dům na designhotel. Co se stane s reliéfy Antona Hanaka, zatím není známo.

Anton Hanak – rakouský sochař původem z Moravy (22. 3. 1875, Brno – 7. 1. 1934, Vídeň). Absolvoval Uměleckoprůmyslovou školu ve Vídni (1893-1898, Camillo Sitte, Anton Brenek), poté tamější Akademii (1898-1904, Edmund Hellmer). V roce 1906 se stal členem vídeňského spolku Secese (Secession) a začíná tvořit první zakázky pro rodinu Primavesi. Spolupracoval s malířem Gustavem Klimtem a architektem Josefem Hoffmannem. Navrhoval nábytek a užitné předměty, vyráběné v uměleckořemeslných dílnách Wiener Werkstätte. Roku 1913 se stává profesorem sochařství na Uměleckoprůmyslové škole ve Vídni. Byl učitelem mnohých známých sochařů, jeho žákem byl například Fritz Wotruba.

Květinářství ve Währingu

Najdete je všude, v každém městě či větší vesnici, v každém supermarketu, na tržišti, dokonce i na nádražích, v nemocnicích a mnoha dalších veřejných institucích sloužících obyvatelstvu. Květin na prodej, a to v každé roční době, je tolik, že už se ani nepodivíme, odkud jsou a jak se sem dostaly. Stačí mít nějaké ty peníze a zázrak přírody je v našich rukou.

„Víš, proč jsou květiny tak krásné?" ptávala se mě občas má tchyně paní Malášková, které jsem si nesmírně vážil a jíž jsem je v posledních dnech jejího života často nosíval, a sama za mě i odpovídala: „Protože jsou pozůstatkem ráje...," zatímco já jsem se vždycky nanovo těšil z toho, že v ní vyvolaly tak vznešené pocity.

Moje tchyně tu již není a já pevně věřím, že ten ráj, o kterém tak často mluvívala, je teď jejím trvalým domovem. Květiny však stále nosím své „adoptivní" matce, tchyni a přítelkyni, letos šestadevadesátileté paní Marii. Známe se už třicet let, kdysi jsem o tom psal. Všichni jí už umřeli, žádné příbuzné nemá a já jsem se stal posledním z okruhu jejích blízkých, který ji jednou týdně nebo i častěji navštěvuje v domově důchodců 18. vídeňského okresu.

Naproti areálu domova se nachází malé květinářství. Nad vchodem do sklepního obchůdku se vyjímá nápis BLUMEN WÄHRING. Na první pohled nic moc. Kdo zná centrum Vídně s nóbl obchody, kde je všechno hezky načančané, naaranžované a osvětlené, ten by možná do tohoto sklepa snad ani nevstoupil. Ne že by prodejně chyběl půvab, to ne, ale je tu málo místa, ačkoliv i v tom stísněném prostoru najdete všechno, co v prvním okrese. Jinak je zde všechno velice prosté, to se s těmi „lepšími" obchody vůbec nedá srovnávat. Když jsem sem vešel poprvé, taky jsem si nebyl jistý, jestli jsem na správném místě. Pak ale zvítězil praktický fakt, že obchůdek je po ruce, otevřený v sobotu i v neděli a že si nemusím dělat starosti, kde seženu čerstvé květy pro paní Marii, kdykoliv k ní jdu.

Hned při své úvodní návštěvě jsem viděl, že majitelem obchůdku a zároveň i jediným prodavačem je cizinec. Tipoval jsem Pákistánce, Peršana nebo Inda, ale nikdy jsem si netroufl se na to zeptat. Dnes už vím, že je to Afghánec, pan Wahid. Za ta léta, co k němu chodím, jsme se spřátelili. Pan Wahid je v Rakousku tak jako já cizincem, emigroval sem, když kdysi Afghánistán okupovali Rusové. V Afghánistánu vystudoval vysokou školu, je inženýr, ovšem bez šance svou kvalifikaci v Rakousku uplatnit. Po obdržení politického azylu se tedy protloukal, jak mohl, a většinou vykonával pomocné práce v různých závodech či u soukromníků. Bylo mu ale jasné, že celý život to dělat nechce, a tak se odhodlal podnikat. Obstaral si všechny potřebné dokumenty, za našetřené peníze pronajal obchůdek a zbytek peněz vložil do svého začínajícího byznysu jako kapitál.

Jeho pracovní aktivita trvá někdy celý den. Brzy ráno, ještě za tmy, jede autem na samý okraj Vídně do obrovského areálu, kde ve velkém nakupují květiny všichni prodejci z Vídně a okolí. Ve svém obchůdku je vybalí, rozdělí do váz a podle svého vkusu dekorativně upraví jak uvnitř obchodu, tak i před ním.

Pan Wahid má humor a šarm. Má v sobě něco z povahy těch národů, kde jsou lidé komunikativní, rádi spolu mluví a navzájem si vykládají své smutné i veselé zážitky. Zprvu mě nenapadlo začít si s ním povídat, chtěl jsem jen koupit nějaké ty květiny. Zeptal se mě, pro koho mají být. Ukázal jsem na dům naproti a vysvětlil mu, že jdu na návštěvu staré paní, své dobré známé, která má jen maličký pokojíček, a nemohu jí tedy přinést kytici větší, než je ten pokoj. Slovo dalo slovo. Dnes zná on dokonale paní Marii a já vím hodně o jeho životě i o osudu jeho rodiny. Pan Wahid je již ženatý a má velice sympatickou manželku, mimochodem pocházející ze Slovenska. Často mu chodí do obchodu vypomáhat, pokud může, mají totiž dvě malé děti.

V části světa, z níž Wahid pochází, se hodně pije čaj, to je pro lidi z této oblasti něčím téměř posvátným. Jednou, když jsem u něho zase nakupoval, mě pozval na šálek čaje. Jen tak, mezi květy a mezi ostatními zákazníky. Dnes se moje návštěva Wahidova obchůdku bez šálku čaje neobejde. Kytičky mi už dlouho prodává za poloviční cenu, bez ohledu na to, jaký druh kupuji. Z každé mé návštěvy se těší, tak jako se těší člověk, když potká přítele. Ostatně to slovo „přítel" při setkání s ním často padá, když mne někomu představuje nebo když se loučíme. V našich končinách jsme na používání tohoto slova opatrní, já sám za své přátele označuji jen velice úzký okruh lidí. Od pana Wahida jej však přijímám. Těší mě, že má ke mně důvěru, kterou mu rád opětuji.

Proč to vlastně píši? Mnoho textů jsem psal jen tak, sám kvůli sobě. Abych vyřkl něco, co mám na duši, co je v mém nitru, o čem nemluvím. Mnohé se pak dovídám jakoby nanovo, jako cosi nového, protože tam uvnitř to bylo zahalené jakousi tajemnou rouškou posvátnosti a cudnosti, jako cosi, co patří jen mně. Ano, i pan Wahid patří jen mně, tak jako jen mně patří paní Marie. Přesto, že mi ani jeden ani druhý nepatří vůbec. Jsou to bytosti, které se v určitém okamžiku mého života kolem mě mihly. Potkali jsme se. Dnes vím, že to nebyla náhoda. Vím, že to byl dar. Vím, že i díky nim jsem takový, jaký jsem. Vím, že život bez takovýchto náhodných setkání, bez takovýchto lidí, které označuji jako „adoptivní", by byl strašně smutný a prázdný.

Květinářství ve Währingu. Na začátku byla řeč o obchodě, o květinách. Ale taky o ráji. To všechno spolu souvisí. Jen v jednotě všeho pozemského a pomíjivého s tím, co je krásné a co je duchovní, dozráváme k plnosti. Znovu si rád půjdu koupit kytičku k Wahidovi. Možná to už nebude tak často, protože paní Marie, křehoučký věchýtek, již dozrává pro věčnost. Vím, že zůstává v mém srdci, a dokud to bude tlouci, budu jí nosit kytičky pořád. Přestože je to na opačném konci Vídně, než bydlím, vždy rád zajdu za panem Wahidem. Na čaj a na kytičku z ráje...

Peter Žaloudek, Vídeň, leden 2014

Upozornění MZV ČR

I v letošním roce pokračuje úspěšná soutěž pro talentované české děti v zahraničí „Český Honza", organizované na základě spolupráce Czech School of California a spolku Čeština na Islandu.

Mezinárodní ocenění Českého Honzy je udělováno jednou ročně talentovaným a tvořivým českým dětem trvale žijícím v zahraničí, a to ve věku 6 až 18 let. Soutěž je určena všem, kteří mají rádi tvořivé psaní, výtvarné projekty nebo vynikají v dalších oborech. Téma letošního roku je věnováno „Českému Honzovi na cestách", konkrétně se jedná o nejhezčí strávené prázdniny v České republice, případně o vlastní představu o takových prázdninách.

Ceny Českého Honzy jsou udělovány ve třech kategoriích:

- písemný projekt na dané téma;
- výtvarná soutěž nadané téma;
- osobnost Českého Honzy.

Podrobný popis jednotlivých kategorií i přesné podmínky soutěže naleznete na webových stránkách www.ceskyhonza.com. Příspěvky musejí být odevzdány nejpozději do 30. dubna 2014, slavnostní vyhlášení se uskuteční u příležitosti srpnové konference ČSBH ve spolupráci s pracovištěm pro krajanské záležitosti MZV ČR.

Albert Salicky discovers Polaroid Land

Albert Salicky, im mährischen Brünn vor ungefähr 60 Jahren geboren, hat zuerst jahrelang als Psychologe gearbeitet. Nach der Ansiedlung in Salzburg und erst mit Mitte 40 hat er angefangen, als Journalist und Fotograf für ein Oldtimer Magazin zu arbeiten und nebenbei auch Frauen zu fotografieren. Salicky hat sich zuerst um die bestmögliche Qualität bemüht, dann zur schwarz-weiß Mittelformat-Fotografie gewechselt und ist schließlich dem analogen Sofortbild-Medium verfallen.

In der Serie *Albert Salicky discovers Polaroid Land* liegt das Hauptaugenmerk auf dem weiblichen Körper und wird nun erstmalig im Project Space Vienna ausgestellt. Die Ausstellung eröffnet mit einer Vernissage am Donnerstag, 16. Januar um 18:00 Uhr und läuft bis zum 20. Februar 2014.

Redakční poznámka: Albert Salický se vlastním jménem jmenuje Tomáš Němec, ale protože tohoto jména už jsou v Čechách dva žurnalisté a jeden fotograf, používá jméno Albert Salický. A to částečně po pradědečkovi, který byl Vídeňan, měl v 13. okrese truhlářství.

Impossible Project Space Vienna
Kaiserstrasse 74
1070 Vienna
Více informací:
https://shop.the-impossible-project.com/calendar/single.php?id=362
https://www.facebook.com/events/209211375933235/

„Die letzten Zeugen" in Burgtheater

19. März, 29. April, 8. Mai, 5. Juni

Die Vorstellung dauert ca. 2 Stunden und anschließend gibt es Gesprächsrunden mit den großartigen Zeitzeugen.

Unterstützt von Amcha Österreich.

Ich habe, gemeinsam mit meinem 17jährigen Sohn, die Vorstellung im Dezember besucht und empfehle Ihnen allen vor allem Kinder, EnkelInnen, Neffen, Nichten ... zum (gemeinsamen) Besuch zu animieren. Die Vorstellung ist vor allem auf Grund der Authentizität der ZeitzeugInnen großartig.

Terezija Stoisits

Theater Brett

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien,
theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Tel.: 0676/7345566

bis 8. 2. 2014
Bohumil Hrabal: ***Tanzstunden für Ältere und Fortgeschrittene***
Österreichische Erstaufführung – Eigenproduktion des Theater Brett
Premiere: 11. Jänner 2014
Spielzeit: bis – 8. Februar 2014, jeweils um 20:00
Dramatisierung und Regie: Ivo Krobot (Gast, Tschechische Republik)
Es spielen: Nika Brettschneider, Sarah Victoria Reiter, Ludvik Kavin, Daniel Tanzberger
Licht- und Tondesign: Andreas Zemann

Princip Sauer: Příčina a následek

Jako zástupce doby před a po první světové válce a „příčiny a následku" zvolil Abbé Libansky ve své instalaci vytvořené pro Rakouské kulturní fórum dvě osobnosti: Gavrilo Principa – bosensko-srbského studenta – a Frantu Sauera – bohéma a přesvědčeného anarchistu z Prahy. Oba zanechali v historii své stopy – jeden zavražděného nástupníka trůnu v Sarajevu, druhý zničený mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze.

Abbé Libansky, pražský rodák a signatář Charty 77, emigroval v roce 1982 do Rakouska, žije a pracuje ve Vídni.

Výstava trvá do 21. 3. 2014, otevřena je denně od 10:00 do 17:00 s výjimkou rakouských a českých svátků.

Rakouské kulturní fórum v Praze
Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 221 181 777

Poděkování

Vážení členové a přátelé Akademického spolku,

chtěla jsem Vám touto cestou osobně poděkovat za přízeň, kterou jste za posledních deset let prokazovali Akademickému spolku.

Roku 2003 jsem převzala funkci předsedkyně spolku po zemřelém starostovi, panu D. I. Otu Češkovi. Byla jsem velmi poctěna, že jsem získala důvěru významných menšinových funkcionářů. Můj předchůdce D. I. Oto Češka mně byl velkým vzorem. Podobně jako on jsem se snažila oslovit vedle našich členů středoškolské a vysokoškolské studenty, ve kterých jsem spatřovala budoucnost spolku.

Funkci a dějiny spolku jsem analyzovala na poslední akci Akademického spolku dne 19. října 2013. Tento den jsme si současně připomínali 145 výročí založení spolku, při kterém jsem nastínila podněty, z nichž spolek vznikl, podobně jako jeho dějiny a jeho osud do dnešního dne. Tyto skutečnosti najdete částečně v brožurce *140 let Akademického spolku ve Vídni* (2008).

V období 2003-2013, kdy jsem měla čest spolku předsedat, uspořádal tento celkem 65 přednáškových a kulturních akcí. Děkuji touto cestou členům výboru Akademického spolku za jejich dobrovolnou a nadšenou činnost, kterou se během mého období jako předsedkyně podíleli na našich akcích. Děkuji rovněž redaktorce VSL, paní Mgr. Haně Herdové, za podporu a spolupráci.

Po zralé úvaze a vzhledem k mé osobní a zdravotní situaci jsem se rozhodla, že se již nebudu ucházet o funkci předsedkyně Akademického spolku v následujícím období, tj. od počátku ledna 2014. Termín valné hromady, která se bude konat počátkem roku 2014, bude zavčas oznámen.

Děkuji všem členům AS, ale především věrným návštěvníkům našich akcí za jejich přízeň. Dělala jsem to pro Vás ráda.

dr. Helena Klein-Watryczová M. A.

Československý ústav zahraniční oslavil 85. výročí založení

25., 26. a 27. listopadu se ve třech skupinách sešli členové a přátelé ČSÚZ, aby si připomněli 85. výročí založení Československého ústavu zahraničního a jeho činnost pro krajany. Na připojeném snímku je skupina členů a přátel na oslavě 26. listopadu 2013. ČSÚZ byl založen 20. prosince 1928 a ustavující valná hromada se konala v Brožíkově sále pražské Staroměstské radnice. Podle stanov bylo úkolem spolku „soustřediti a vést evidenci krajanů v cizině, podněcovat a podporovat jejich národní, kulturní a hospodářské styky s vlastí a působit k jejich národnímu, hospodářskému, kulturnímu a mravnímu povznesení".

Text ČSÚZ – listopad 2013

Dne 8. listopadu 2013 se v prostorách velvyslanectví, jak jsme v minulém čísle *Klubu* uvedli, uskutečnila prezentace českého překladu knihy plukovníka dr. **Josefa Ernsta, MBA** ***Výuka češtiny a česká vojenská terminologie v rakouské armádě***. Z technických důvodů se nám tehdy nepodařilo otisknout příspěvek prof. dr. Stefana Michaela Newerkly (katedra slavistiky Vídeňské univerzity), což teď napravujeme.

Stefan Michael Newerkla

Vztahy civilního a vojenského jazyka z hlediska univerzity

„Čeština – kdo může s jistotou tvrdit, že mu tato řeč nikdy nebude zapotřebí?"

Tuto otázku svým žákům položil bývalý učitel na Tereziánské vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě Maximilián Václav Šimek, kterého k nám nechává promluvit autor prezentované knihy plukovník dr. Josef Ernst. Šimek je však jen jedním z mnoha protagonistů překladu knihy, která pojednává o dějinách výuky češtiny a české vojenské terminologie v rakouské armádě. Je mi ctí a radostí Vám dnes tuto knihu přiblížit z hlediska univerzity.

Předložené dílo má nepochybně svou váhu.

Ano, dalo by se říci, že je přímo zbraní. Ale mírumilovnou zbraní v podobě slov, nyní transponovaných i do češtiny, slov proti zapomnění, proti nevědomosti veřejnosti v dnes jen málo známé oblasti, z ruky neúnavně aktivního, pečlivě investigativního vědce.

V podrobných a vzájemně se doplňujících kapitolách nás autor konfrontuje s množstvím hodnotného materiálu, z nějž bude zcela jistě čerpat mnoho výzkumníků i v budoucnu. Neboť plukovník Ernst informuje svoje čtenáře nejen o vytvoření prvních vojenských vzdělávacích institucí na rakouské půdě a o vývojových liniích institucionalizované výuky češtiny od jejích počátků v druhé polovině 18. století až do nového studijního řádu v rámci rakouského vojenského jazykového vzdělání, nejen o vzniku a dalším rozvoji české vojenské terminologie až do vstupu České republiky do Organizace Severoatlantické smlouvy NATO, nejen o národnostních a jazykových otázkách v rámci císařské a královské armády a posléze spolkové armády.

Ne.

Ernstova analýza se ponořuje hlouběji do vztahů civilního a vojenského jazyka a tím civilní a vojenské společnosti.

Svou studií píše autor ve skutečnosti dějiny.

Je dobře známo, že slovo dějiny souvisí se slovesem „dít se", a opravdu se toho v představované knize hodně děje.

A tyto dějiny plukovník Ernst sleduje vysoce informativním, ale zároveň i zábavným způsobem.

Na jedné straně to zajišťují s velkou pílí nashromážděná fakta, která mluví sama za sebe, na druhé straně nezapomíná autor vdechnout celému textu život tím, že ho obohacuje anekdotami a soudobými jazykovými příklady.

Nechci si teď příliš usnadnit svůj úkol pouhým citováním několika těchto skvostů. Spíše Vás mají moje poznámky pobídnout k tomu, abyste si vzali knihu do vlastních rukou a přečetli si ji. Určitě se to vyplatí.

Nicméně mi dovolte, abych zde zdůraznil některé obsahové pochoutky, které vzájemně přibližují civilní a vojenský svět a tím ilustrují skutečnost, že v podstatě vůbec nejde o periferní téma, ale že tato výuka češtiny a česká vojenská terminologie v rakouské armádě stojí v centru výuky historie moderních cizích jazyků a odborné jazykové výuky.

Jak je známo, existuje dnes mezi Ústavem slavistiky Vídeňské univerzity a Jazykovým institutem Rakouské spolkové armády plodná spolupráce a vazby mezi našimi dvěma institucemi jsou rozmanité. To vše by však nebylo možné v takovém rozsahu, kdyby tato vzájemná symbióza nezačala již v 18. století, a to určitým tzv. jazykovým mistrem českého jazyka na Tereziánské vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě. Myslím tím Josefa Valentina Zlobického.

Jako učitel češtiny přišel Zlobický na Tereziánskou vojenskou akademii v roce 1773, a tím nebyl jen tak někdo, neboť učitelé češtiny měli na této instituci vysokou reputaci. Řád akademie přiznával učitelům češtiny dokonce vyšší stupeň disciplinární pravomoci než ostatním učitelům. Nedbalost kadetů při studiu mohli tito učitelé potrestat například tím, že nechali hříšníky veřejně klečet v akademii, nebo jim škrtli jídlo a volný čas.

A byl to právě onen Josef Valentin Zlobický, který byl 7. října 1775 povolán na Vídeňskou univerzitu jako světově první univerzitní profesor českého jazyka a literatury, a tím i prvního živého jazyka na univerzitě po němčině. Jeho návrh studia slovanských jazyků na základě češtiny se stal závazným i při zavádění románských jazyků na univerzitu a natrvalo se zařadil do dějin filologie jako první univerzitní studijní program slavistiky a jako vzor pro studium živých jazyků vůbec.

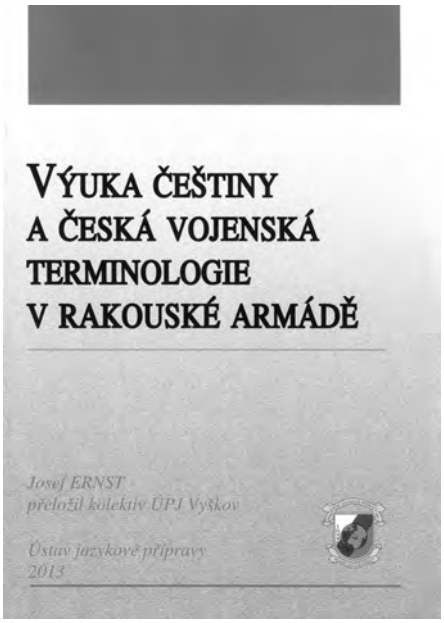

Jiný příklad z 19. století: Matěj Milota Zdirad Polák, též učitel češtiny na Tereziánské vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě, později generálmajor, který dokonce dočasně řídil akademii. Polák byl nejen dobrým vojákem, ale i dobrým hudebníkem. Zpíval a hrál na klavír, zajímal se o vojenskou terminologii a také o poezii a psal verše v němčině. Byl však českým patriotem, a proto psal i české básně. Jako preromantický český básník publikoval monumentálně koncipované dílo přírodní a reflexivní lyriky „Vznešenost přirozenosti", později vydáno jako „Vznešenost přírody", a tím razil cestu nové epoše v české literatuře, českému romantismu.

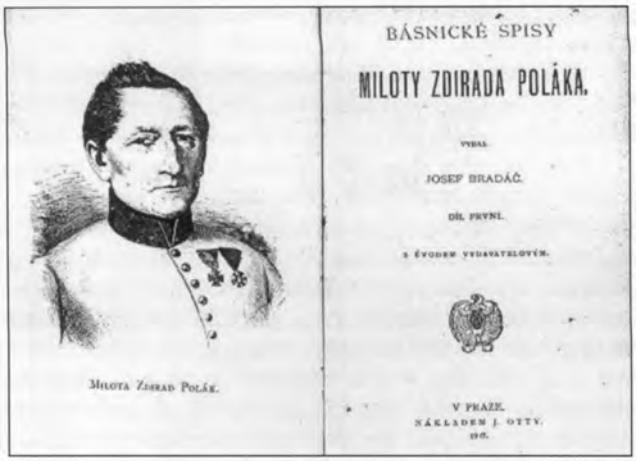

Pozdější vydání Polákových lyrických básní

Josef Valentin Zlobický

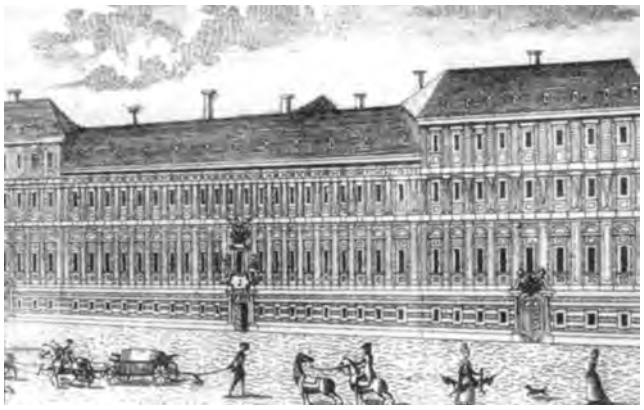

Budova Akademie kolem roku 1784

Proč však vyzdvihuji právě osobu Matěje Poláka?

Důvod souvisí samozřejmě s autorem přeložené a dnes prezentované monografie, plukovníkem Ernstem. Byl to právě on, který na městském hřbitově ve Vídeňském Novém Městě znovu objevil jeho hrob, který po 150 letech už pomalu chátral. Ve spolupráci českých úřadů a Jazykového institutu rakouské spolkové armády byl hrob restaurován. A na počest rakouského generálmajora a českého básníka Matěje Poláka potom položili společně věnec tehdejší velitel Akademie národní obrany generál Raimund Schittenhelm a tehdejší velvyslanec České republiky v Rakousku a básník Jiří Gruša. I o těchto slavnostních událostech pojednává tato kniha.

Takovýchto příkladů pro úzké vztahy civilního a vojenského života by se dalo na základě knihy uvést ještě mnoho. Důležitým se mi však zdá právě poslední příklad Matěje Poláka z následujícího důvodu. Stejně jako při obnově generálmajorova hrobu postupoval plukovník Ernst i v případě své cenné dokumentární studie: nasbíral velké množství informací, vyhodnotil a posoudil je, vytrhl mnohé zajímavé skutečnosti z temnoty zapomnění a nechal je znovu zazářit v novém světle.

Prezentovaná kniha je proto zároveň i záslužnou obnovou našich vědomostí o dlouhých a významných dějinách výuky češtiny a vojenské terminologie v rakouské armádě.

Na závěr svých krátkých poznámek bych proto chtěl srdečně poblahopřát plukovníku dr. Ernstovi a všem, kteří se na realizaci překladu do češtiny podíleli, k působivému veledílu, a ještě jednou k nám nechám promluvit učitele češtiny Maximiliána Václava Šimka, který jakoby předjímal výroky plukovníka Ernsta:

„Jaké potěšení pro mě, kdybych následně viděl, že jsem byl s to přispět něco k užitku onoho jazyka, který je pro každého, zejména však pro vojáky, ve vynikající prospěch."

V tomto smyslu přeji vám všem prospěšnou četbu knihy!

Hrabalovské sté výročí připomene řada akcí i konference

Letošní sté výročí narození spisovatele Bohumila Hrabala připomene množství akcí, jimiž se k autorovi přihlásí řada lidí i institucí. Několik z nich, především spojených s Nymburkem, kde Hrabal léta žil, založilo k výročí internetovou stránku http://www.hrabal-nymburk.cz/. Památník národního písemnictví a Ústav pro českou literaturu zase uspořádají mezinárodní vědeckou konferenci. Pod názvem *Obrazy, ze kterých žiji* se uskuteční v památníku 8. a 9. dubna. Hrabal se narodil 28. března 1914 a zemřel 3. února 1997. Je nejpřekládanějším českým autorem 20. století. Nakladatelství Mladá fronta připravuje k tomuto výročí několikasvazkové vydání jeho děl, kterým také chce Hrabala čtenářům připomenout jako zásadní postavu české literatury 20. století.

Svaz knihkupců připravil katalog s knihami pro děti

Svaz českých knihkupců a nakladatelů připravil (SČKN) projekt, kterým chce každoročně doporučovat nové české knihy pro děti a mládež. Katalog má sloužit pro orientaci knihkupcům, knihovnám, školám, ale také rodičům a širší veřejnosti. Ve většině evropských zemí takový katalog vychází a všem, kdo s knihami a dětmi pracují, výrazně pomáhá, říká tajemnice svazu Marcela Turečková. První katalog doporučuje 36 titulů původní české tvorby a zajímavé ediční počiny. Vytvořili ho zástupci Komise pro dětskou knihu SČKN a Česká sekce IBBY (International Board on Books for Young People). Je dostupný na webových stránkách obou institucí:
http://www.sckn.cz www.sckn.cz;
http://www.ibby.cz www.i bby.cz.

Kniha o české avantgardě je mezi knihami roku ve *Financial Times*

Knihu o české meziválečné umělecké avantgardě od britského autora Dereka Sayera zařadil britský list *Financial Times* (*FT*) mezi nejlepší knihy letošního roku. Podle prestižního deníku patří *Prague, Capital of the Twentieth Century: A Surrealist History* (*Praha, hlavní město 20. století: Surrealistické dějiny*) ke špičkovým historickým publikacím, které loni vyšly. Sayer je profesor historie kultury na univerzitě v Lancasteru v severní Anglii. Podle dřívější recenze *FT* v nové knize líčí české výtvarné umění, design, architekturu, literaturu a hudbu zhruba od vzniku Československa v roce 1918 do konce druhé světové války.

Češi na Sibiři zmapovali stalinské lágry

Hlubokou tajgou se museli prosekávat mačetami. Neustále na ně dotírala mračna komárů. Výsledek ale stojí za to: česká expedice u polárního kruhu podrobně zmapovala pracovní tábory vězňů, kteří za Stalina stavěli megalomanskou železniční trať. Místa, na která léta nikdo nevkročil, nyní přibližují virtuální prohlídky z panoramatických snímků.

Dobrodruzi podnikli expedici do severní části Sibiře minulý rok v září. K polárnímu kruhu se doplavili po sibiřském veletoku Jeniseji, poté si na část cesty pronajali vrtulník. Před výpravou, na které pořídili zhruba 16 tisíc fotografií, si z leteckých snímků vytipovali několik pracovních táborů. Když ale k jednomu z těch nejzachovalejších doputovali, zjistili, že jej krátce před tím strávil oheň. Nejvíce panoramatických snímků tak nakonec pochází z lágru Barabanicha nedaleko Jeniseje, kde pracovalo tisíc lidí.

Česká expedice probíhala v extrémních podmínkách. Její členové se museli například prosekávat neprostupnou tajgou a brodit močály. „Bez mačet se tam téměř nejste schopní pohybovat. Velký problém jsou i komáři a vlhkost. Byl jsem šokován, jak je tajga drsná," popsal polárník a autor panoramatických snímků Pavel Blažek, který přitom už dříve například přešel zamrzlý Bajkal. Díky naprosté opuštěnosti a obrovským vzdálenostem od nejbližší civilizace se ale pracovní tábory a části tratě velmi dobře zachovaly. „Ani místní lovci a rybáři to nestihli rozebrat. Pohybovali jsme se v totálně vybydlených krajích v divoké tajze," přiblížil iniciátor expedice a předseda sdružení Gulag.cz Štěpán Černoušek. S kolegy tak našli nejen noclehárny vězňů, strážní věž či administrativní budovy, ale i spoustu drobných artefaktů. Například dopisy vězňů, vědro na výkaly, pracovní rukavice, smeták, čepice, formy na chleba, ale i kytaru, malované obrazy či řetěz a misku na žrádlo u kot-

ců strážních psů. „Na latríně táborové nemocnice jsme také například nalezli deník vězně s verši a poznámkami," vylíčil Černoušek.

Mrtvou trať (nebo také Transpolární magistrálu) stavělo mezi řekami Ob a Jenisej od roku 1947 zhruba 80 tisíc vězňů. Sovětský režim plánoval, že železnice bude dlouhá 1 459 kilometrů a spojí města Salechard a Igarka na severní Sibiři. Po smrti Stalina v roce 1953 se ale projekt zastavil.

Rusové se o české badatele příliš nezajímali. „Vnímali nás jako západní turisty, kteří se tam jeli podívat. Neplatí tam žádná omezení, takže nebylo nutné získávat povolení," doplnil šéf výpravy.

Na webu sdružení Gulag.cz je zatím na panoramatických záběrech sedm míst (například strážní věž, vězeňský barák nebo lokomotiva na opuštěné železnici). Do března až dubna příštího roku jich bude celkem 150, objeví se i model jednoho tábora a popis nalezených předmětů. „Zkoumali jsme i rozměry dveří, oken, budov, jejich vzájemné umístění. Nazýváme to stalinskou archeologií," uvedl Černoušek.

Sdružení hodlá na svých internetových stránkách shromažďovat informace a snímky o stalinských lágrech. „Chceme vytvořit platformu pro lidi, kteří se o fenomén gulagů zajímají, a také propojit podobné projekty z Polska, Slovenska či Maďarska," popsal Černoušek, který o expedicích chystá knihu a natočil i dva rozhovory s tehdejšími vězni.

Zaměstnanec Ústavu pro studium totalitních režimů se o tematiku stalinských lágrů zajímá dlouhodobě. „Zvláštním způsobem mě to přitahovalo. Postupem času se z toho možná stala až zvrácená vášeň," uvedl. Do oblasti Mrtvé trati podnikl expedice už v letech 2009 a 2011.

iDNES.cz, Jan Jiřička, zaslal Ing. Jiří Zajíček

Rusalka ve vídeňské Státní opeře

Na konci března uplyne 113 let od premiéry Dvořákovy *Rusalky* na libreto Jaroslava Kvapila. Na půdu vídeňské Státní opery se Rusalka dostala teprve v roce 1987 s dirigentem Václavem Neumannem, a to s velkým úspěchem a česky.

Premiéra nové inscenace Dvořákovy *Rusalky* ve vídeňské Státní opeře se uskuteční v době uzávěrky tohoto čísla. Za dirigentským pultem bude stát Jiří Bělohlávek, který na této světové scéně debutuje. „Osud občas přinese úsměvná opakování, mám také čest šéfovat České filharmonii, jsem stejně stár jako tehdy Václav Neumann a prvně spolupracuji s tímto věhlasným domem, takže se cítím v dobré společnosti," říká Jiří Bělohlávek. „V orchestru mě dokonce oslovil jeden houslista, který tehdy *Rusalku* ještě jako mladík hrál. Dnešní ansámbl je složen z mnohem mladších umělců, ale v obecné paměti předchozí inscenace zanechala velmi silný dojem," dodává dirigent, který *Rusalku* dirigoval i v newyorské Metropolitní opeře.

Zatímco první produkce *Rusalky* ve vídeňské Opeře, která se hrála do roku 1992, byla obsazena českými a slovenskými pěvci, na tomto nastudování se nepodílejí. Bělohlávek je však spokojen. „Obsazení se opírá o výtečnou bulharskou pěvkyni Krassimiru Stoyanovou v roli Rusalky a velmi výrazného Vodníka v podání rakouského basisty Günthera Groissböcka. Všichni pěvci se usilovně snažili dostát mým nárokům na dobrou českou dikci, což je předpoklad k tomu, aby jim bylo rozumět. Bělohlávek oceňuje i spolupráci s německým režisérem Svenem-Erikem Bechtolfem, jakkoli ten prý inscenaci vytvořil na jiných základech, než jaké nabízí líbeznost hudby a motiv nehynoucí lásky. „Pan Bechtolf je vynikající herec a režisér a vytvořil koncepci založenou na západoevropské literární tradici, v níž jsou nadpřirozené bytosti chápány jako člověku nepřátelské. V tomto duchu vystavěl příběh, který nepostrádá logiku," naznačuje Bělohlávek.

Málokdo si dnes už vzpomene, že oblíbená bulharská sopranistka Krassimira Stoyanova profesionálně začínala (ve vídeňské Státní opeře zpívá už od roku 1998) ve Slezském divadlem v Opavě.

Dvořák byl od konce sedmdesátých let 19. století ve Vídni obecně nejznámějším českým skladatelem a jedním z nejčastěji hraných. Byl zde akceptován jako skladatel symfonické a komorní hudby, ale ne jako operní skladatel. Premiéru *Šelmy sedláka*, uvedeného roku 1885 vídeňskou Dvorní operou, provázely provokace německých nacionalistů, Dvořákovo vyjednávání s Gustavem Mahlerem o uvedení *Rusalky* šlo do ztracena. Tak mohlo vídeňské publikum *Rusalku* poprvé vidět a slyšet při hostování bratislavské opery roku 1935 na scéně Volksoper. Hrála se úspěšně v hudebním nastudování Karla Nedbala; jméno jeho strýce Oskara ve Vídni stále mnoho znamenalo. Přesto trvalo dalších téměř třicet let, než se objevila ve Vídni poprvé už ve vlastní produkci – roku 1964 na scéně Volksoper –, ovšem s českým inscenačním týmem: režii měl Václav Kašlík, scénu vytvořil Josef Svoboda, kostýmy Josef Skalický, dirigentem byl Jaroslav Krombholc. Poslední Dvořákovu *Rusalku* Vídeň nabízela ne tak dávno ve Volksoper, s Princem Aleše Brisceina.

***Rusalka* – diskografie:**

Snad nejstarší je hudební nosič z roku 1915, kdy ústy Rusalky německy promluvila Ema Destinnová.

Joseph Keliberth (v letech 1940-1945 hudební ředitel Německého filharmonického orchestru v Praze) je podepsán pod německy zpívané nastudování v prosinci 1948.

V květnu 1952 vznikla v pražském Studiu Domovina a od roku 2005 na CD dostupná nahrávka Jaroslava Krombholce s orchestrem a sborem ND v Praze s Ludmilou Červinkovou (Rusalka), Beno Blachutem (Princ), Eduardem Hakenem (Vodník) a Marií Podvalovou (Cizí kněžna). Krombholcův snímek je z českých kreací nejen nejstarší, ale asi i zvukově nejobjektivnější: vzorné obsazení rolí, výborně deklamující pěvci, a to v míře již nikdy nezopakované (*Supraphon SU 3811-2*).

V roce 1954 vznikla další nahrávka, kterou s Velkým vídeňským rozhlasovým orchestrem a Sborem hudebních umělců pořídil Felix Prohazka, ředitel Vídeňské lidové opery. Kvůli násilným škrtům v partituře je tato nahrávka v němčině (105 min.) spíše průřezem operou. Zpívali: Walter Berry, Waldemar Kmentt, Hilde Roessel-Majdan, Eleanor Schneider.

Za nepřekonanou nahrávku je mnohdy považován první stereofonní snímek z roku 1961, který s orchestrem a sborem ND a Miladou Šubrtovou, Ivo Žídkem, Alenou Mikovou, Marií Ovčačíkovou a Eduardem Hakenem v titulních rolích pořídil Zdeněk Chalabala (*SU 7008-9*).

Chalabalova nahrávka se stala hudebním podkladem pro dvouhodinovou televizní adaptaci Bohumila Zoula (režie), od roku 2005 dostupnou na DVD.

V roce 1977 následovalo zahraniční nastudování zaznamenané rozhlasem a dnes i dostupné na CD, a to inscenace Bohumila Gregora a Václava Kašlíka na festivalu v Sheveningenu. V česky zpívané inscenaci s netradičními škrty (III. akt) účinkoval Nizozemský rozhlasový orchestr a Operní sbor.

Též v roce 1977 natočil Bavorský symfonický orchestr řízený Liborem Peškem s Pěveckým sborem Československého rozhlasu se sólisty Gabrielou Beňačkovou, Peterem Dvorským, Ondrejem Malachovským, Miladou Šubrtovou (Cizí kněžna) a Libuší Márovou zvukový záznam pro dvouhodinový film Petra Weigla. Mezi audiovizuálními zpracování *Rusalky* patří tato kreace s Magdalenou Vášáryovou a Milanem Kňažkem v titulních hraných úlohách rozhodně k nejpůsobivějším.

DVD snímek z Marseille dirigenta Jánose Fuersta (1982) je nedostupný.

Studiová nahrávka Václava Neumanna z let 1982-1983 s Gabrielou Beňačkovou, Wieslawem Ochmanem, Richardem Novákem, Drahomírou Drobkovou a Věrou Soukupovou, historicky první snímek bez jediného (byť autorizovaného škrtu), by měla být prohlášena kulturní památkou, a to nejen pro zvukovou opojnost Neumannovy symfonické koncepce (Česká filharmonie), ale také pro špičkové obsazení. Jedinou vadou tohoto snímku, který Václav Havel právem rozdával při státních návštěvách, zůstává jeho dynamicky nevyrovnané přenesení na CD.

Antonin Dvorak (1841 - 1904)
Rusalka

Oper in drei Akten Jaroslav Kvapil (1868 - 1950)
nach Friedrich de la Motte Fouque "Undine" (1777 - 1843)

Aufzeichnung der Wiener Staatsoper vom Januar 2014

Michael Schade | Der Prinz
Monika Bohinec | Die fremde Fürstin
Krassimira Stoyanova | Rusalka
Günther Groissböck | Der Wassermann
Janina Baechle | Jezibaba
Gabriel Bermúdez | Heger
Stephanie Houtzeel | Küchenjunge
Valentina Nafornita | 1. Elfe
Lena Belkina | 2. Elfe
Ilseyar Khayrullova | 3. Elfe
Mihail Dogotari | Jäger
Chor der Wiener Staatsoper
Orchester der Wiener Staatsoper
Jiri Belohlavek | Dirigent

V osmdesátých letech se *Rusalka* začala pravidelně objevovat na zahraničních scénách, srov. např. dva živé záznamy, DVD snímek z Anglické národní opery (1986) a CD záznam z Vídeňské státní opery (1987). Anglické nastudování Marka Eidera a Davida Pountneyho učinilo z vodní víly dospívající dívku, z hastrmana dědečka, z Ježibaby puritánskou guvernantku, z Prince nevyzrálého gentlemana a z celé inscenace s drobnými autorskými škrty milník v dějinách rusalkovské recepce. Ve stejné době vznikla i kreace Otto Schenka, škoda, že tato pohádková a hyperrealistická inscenace není dostupná na DVD. V případě živého vídeňského záznamu jde o víc než dobový dokument, za což je třeba poděkovat Václavu Neumannovi a Gabriele Beňačkové, Peteru Dvorskému, Jevgeniji Něstěrenkovi a Evě Randlové ve dvojroli Ježibaby a Cizí kněžny. Inscenace se musela obejít bez scén Hajného a Kuchtíka a oproštěna tak o komický živel stala se velkým tragickým příběhem, o jehož úspěchu u publika svědčí bouřlivý potlesk (*Orfeo C6380042 I*).

Koncem roku 1977 *Rusalka* byla natočena v nahrávacím studiu v Záhřebu.

O rok později se sešel v Rudolfinu mezinárodní tým sólistů, aby s ČF a Kühnovým smíšeným sborem nastudoval za řízení Charlese Mackerrase *Rusalku* v kvalitě, jíž mezi mladšími snímky konkuruje jen studiová nahrávka Neumannova. Titulní role byla svěřena Renée Fleming (české kořeny), Prince nastudoval Ben Hepner (české kořeny), Vodníka Franz Hawlata a Cizí kněžnu Eva Urbánková (*Decca 460568-2*).

V roce 2002 nastudovali *Rusalku* dirigent James Conion a režisér Robert Carstner se sborem a orchestrem Národní opery v Paříži – Opéra Bastille, s osvědčenou Renée Fleming, Franzem Hawlatem, Evou Urbánkovou, doplněno o Larissu Diadkovou (Ježibaba) a Sergejem Larinem (Princ), jehož ztvárnění titulní tenorové úlohy patří k nezapomenutelným zážitkům. Oncenace byla zaznamenána na DVD (*Opus 5 450270 008667*).

Přitažlivost *Rusalky* dokládá skutečnost, že v posledních letech byl každý rok vydán jeden záznam. Např. v roce 2008 živý záznam ze Salcburského festivalu, jemuž drobné retuše či dotáčka dopomohly k výborné úrovni. První salcburské nastudování připravil Franz Weiser-Möst s Cleveland orchestrem a sborem Státní vídeňské opery. Slovansky hřejivě vynikl tenor Prince Piotra Beczala, ve vedlejší roli byl například obsazen Adam Plachetka (*Orfeo C 792113D*).

Živá audionahrávka Jiřího Bělohlávka z roku 2009 z festivalu v Glyndebourne nese plody dirigentových zkušeností s *Rusalkou*, ale i pečeť jeho analytického a objektivního stylu.

V roce 2010 byl vydán DVD záznam z Mnichovské opery, pod jehož pečlivým, i když proškrtaným nastudováním je podepsán Tomáš Hanus. Režijní ztvárnění bylo v rukou Martina Kušeje, který jako první vytvořil na jednu stranu nejprovokativnější, na druhou stranu však přes všechnu aktualizaci v archetypálních intencích psychologicky nejpropracovanější inscenaci i po pěvecké stránce. *Rusalka* zjevně není identická s Kvapilovým příběhem, který se Dvořák rozhodl zhudebnit. Dějově důsledná režie ve spojení s velmi kvalitním hudebním nastudováním však vytvořily moderní hudební divadlo, z něhož podle Martina Jemelky (*Harmonie*) mrazí nejen v hudebně dojemném

závěru opery. Podle rakouského kritika Richarda Schmitze-Stretta se Kušej inspiroval otřesným případem Nataschi Kampusch / Josefa Fritzla. Přehnané režijní divadlo a dějově důsledná režie jej i přes jeho osobní četné výhrady fascinovalo... (*unitel 706408*).

kb

Rok české hudby 2014 v zahraničí

Rok české hudby 2014 byl oficiálně zahájen novoročním koncertem České filharmonie s pěvkyní Magdalenou Kožená, která také převzala, společně s manželem, dirigentem sirem Simonem Rattlem, nad celkovým záměrem (celkem 140 projektů) záštitu.

Významní tuzemští umělci vystoupí na světových hudebních festivalech, česká muzika bude slyšet i v Asii a ve Spojených státech amerických. Nejrůznější hudební události například připravilo České centrum Paříž, jehož program zahrnuje Týden Pražského jara, obnovení tradice Paris – Prague Jazz Clubu nebo Českou sezónu v divadle André Malraux. České centrum Vídeň nabízí setkání s českou hudbou a s českými velikány díky festivalu dokumentárních filmů věnovanému osobnostem české hudby. V klášteře Klosterneuburg pokračuje série koncertů mladých hudebních talentů, další akce se uskuteční ve Štýrském Hradci. Do Roku české hudby je zapojeno celkem 22 Českých center působících v zahraničí. Rok české hudby zakončí galakoncert světových sólistů s českými profesionálními orchestry v pražské O2 areně 17. prosince.

kb

Český rozhlas zahájil cyklus *Fenomén Karel Kryl*

Ve vysílání Českého rozhlasu Plus zazněl první díl cyklu *Fenomén Karel Kryl*. Posluchači se s postavou básníka, písničkáře, novináře, glosátora politického dění a představitele protestsongu v pořadu *Historie Plus* setkají každou třetí sobotu v měsíci. Pořad nabídne celkem šest dílů mapujících Krylova životní a umělecká období a uvede je do historicko-společenských souvislostí. Autorkou cyklu je Ivana Denčevová, jejími pravidelnými hosty budou historik Michal Stehlík a hudební publicista Aleš Opekar. Na projekt volně navážou vybrané díly pořadu *Hovory*, každý třetí čtvrtek v měsíci nabídnou rozhovor s pamětníky Karla Kryla. Ivana Denčevová tak ve studiu přivítá Miloše Zapletala, Jiřího Černého, Lídu a Josefa Rakušanovi, Milana Kubeše a Dášu Vokatou.

Výtvarnou osobností roku 2013 je Dominik Lang

Cena Osobnost roku, která se uděluje žijícím autorům za nejvýraznější umělecký počin uplynulého roku, dostal třiatřicetiletý Dominik Lang. Porota jej ocenila za dvě samostatná výstavní vystoupení – *Expanded Anxiety* ve vídeňské Secesi a *Procházení zdí* v Domě umění v Českých Budějovicích. Ocenila také jeho prezentaci na výstavě finalistů Ceny Jindřicha Chalupeckého. Lang je nejmladším laureátem ceny a prvním, který v jednom roce získal Chalupeckého cenu i Osobnost roku. Za pořadatele to řekl Jan Skřivánek, šéfredaktor časopisu *Art+Antiques*. Porota vyzdvihla Langovu schopnost obstát na mezinárodní umělecké scéně i to, že přes celkově kompaktní charakter své práce nalézá od výstavy k výstavě vždy nová a objevná řešení.

Milada Horáková by mohla mít ještě letos v Praze pomník

Milada Horáková

V centru Prahy by mohla ještě letos vzniknout socha političky Milady Horákové. Organizátoři nyní dokončují soutěžní podmínky, jejich podrobnosti by měly být známy v polovině února. Uvedl to zastupitel Prahy 1 Martin Jan Stránský. Jako o možných lokalitách se uvažuje o dvou místech ve Vrchlického sadech, dále na Malostranském náměstí, nebo ve Sněmovní ulici. Národně socialistickou poslankyni Horákovou nechal ve vykonstruovaném procesu odsoudit k trestu smrti poúnorový komunistický režim. O vytvoření pomníku v životní velikosti usiluje kromě Stránského také Klub dr. Milady Horákové. Peníze na pomník chtějí organizátoři získat ze sbírky. Stránský neočekává, že by finanční otázka měla způsobit potíže. K poctě Horákové byl v roce 2009 vytvořen v Praze také pomník s bustou v parku na náměstí Hrdinů v Praze 4 nedaleko budovy věznice a soudu.

bk

Sudetští Němci budou mít své muzeum nejdříve v roce 2018

Sudetoněmecké muzeum v Mnichově se otevře nejdříve v roce 2018. Informoval o tom tamní deník *Merkur*, kterému to potvrdil předseda Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franz Pany. O vybudování stálé výstavní instituce usilují Němci vysídlení po druhé světové válce z bývalého Československa už roky. Zatím poslední termín otevření byl rok 2015. Bavorská zemská vláda loni oznámila, že chce převzít řízení stavby. Chce do ní investovat 20 milionů eur (550 milionů Kč), dalších deset milionů (275 milionů Kč) slíbil přidat německý stát. Na 1 200 metrech čtverečních by za čtyři roky měla být k vidění stálá expozice rozdělená do tří částí. Oddíl nazvaný „Domov!" přiblíží dějiny a kulturu sudetských Němců v českých zemích, sekce „Ztráta – konec samozřejmostí" se bude věnovat citlivému období nacismu a poválečnému vysídlení, poslední část „Domov?" bude pojednávat o dějinách sudetských Němců po roce 1945.

Německý architekt Ludwig Mies van der Rohe

Narodil se 27. března 1886 v Cáchách jako Maria Ludwig Michael Mies. Jeho otec byl kameníkem a v jeho dílně také Mies původně pracoval. Odtud pak přešel do berlínské kanceláře interiérového designéra Bruno Paula. V letech 1908-1912 pracoval u architekta Petera Behrense. Po první světové válce začal Mies ve své tvorbě více experimentovat s moderními styly, ve kterých se inspiroval hlavně tvorbou Waltera Gropiuse a Le Corbusiera. Podle nauk

Adolfa Loose začal své stavby oprošťovat od ornamentů a dekorací, své snahy o zjednodušení siluety stavby pak představil v roce 1921 svým celoskleněným mrakodrapem na berlínské Friedrichstraße, po kterém následovala stavba dočasného německého pavilonu pro Mezinárodní výstavu v Barceloně v roce 1929 a jeho slavná vila Tugendhat v Brně, dokončená v roce 1930. Stal se členem profesorského sboru na progresivní škole Bauhaus, kde vedl katedru architektury. Společně s dalšími členy Bauhausu hlásal funkcionalismus, jednoduché geometrické formy a čistotu designu.

Ve třicátých letech 20. století Mies krátce na přání Waltera Gropiuse působil jako ředitel Bauhausu, nicméně po nátlaku nastupujícího nacismu byl nucen školu v roce 1933 uzavřít. Jeho architekturu nacisté považovali za nedostatečně německou. Mies odešel v roce 1937 do Spojených států, kde mu už před jeho odchodem byla nabídnuta pozice ředitele katedry architektury v Chicagu. Usadil v Chicagu, kde byl záhy jmenován ředitelem katedry architektury při Chicago Armour Institute of Technology (později Illinois Institute of Technology, IIT). Pro tuto školu také navrhl její nové budovy, včetně slavné a pro něj typické Crown Hall, kde sídlila jeho katedra. V roce 1944 se Mies stal americkým občanem. Ve své další kariéře ve Spojených státech pokračoval v implementaci svých inovativních myšlenek, které uplatnil například ve stavbě rezidenční budovy na 860-880 Lake Shore Drive v Chicagu, chaty Farnsworth House poblíž Plana v Illinois, Seagram Building na 375 Park Avenue v New Yorku nebo Toronto Dominion Center v Torontu v Kanadě.

Mies bývá společně s Walterem Gropiusem a Le Corbusierem považován za zakladatele moderní architektury a nového jazyka v konstrukci budov. Ve své celoživotní tvorbě hledal nový umělecký styl, který by odrážel novou dobu i potřeby dnešního člověka. Jeho vyjádření bylo jasné, jednoduché a funkční, používal přesné linie a přímočaře definoval prostor. Užíval hlavně průmyslovou ocel a tabulkové sklo, které dodávaly jeho prostorům na vzdušnosti a otevřenosti. Jeho přístup k moderní architektuře může být definován jeho oblíbenými rčeními, že „méně je více“ a „Bůh je v detailech“. Svět moderní architektury ovlivnil také svou rozsáhlou pedagogickou činností.

Mies se rovněž zabýval nábytkovým designem, mezi jeho nejslavnější díla patří křesla pro barcelonský pavilon a vilu Tugendhat, která vytvořil z černé kůže a oceli. Na svých designech spolupracoval se svou družkou, návrhářkou Lilly Reichovou. Reichová byla Miesovou přítelkyní od roku 1925 až do jeho odchodu do Spojených států v roce 1938.

Mies zemřel 17. srpna 1969 v Chicagu, byl pohřben na tamním hřbitově Graceland.

Zemřel dlouholetý redaktor Svobodné Evropy Milan Schulz

Ve věku 83 let zemřel v Mnichově český novinář a spisovatel Milan Schulz. Oznámil to Český rozhlas. Schulz v letech 1970-1994 pracoval jako komentátor, moderátor a redaktor v Rádiu Svobodná Evropa v Mnichově. Po přestěhování stanice do Prahy zde působil až do roku 1996, poté s ní spolupracoval jako nezávislý autor. V České televizi po listopadu 1989 moderoval se svým synem Martinem Schulzem publicistický pořad *Sněží*. Dramatik, prozaik, básník, literární kritik a publicista Milan Schulz se narodil 6. dubna 1930. Za okupace byl nucen z rasových důvodů přerušit studium gymnázia v Praze. Středoškolské vzdělání dokončil po válce na Benešově gymnáziu v roce 1949. Poté studoval češtinu a ruštinu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a po ukončení studia pracoval v redakci *Literárních novin*. V letech 1959-1965 byl externím dramaturgem divadla Semafor a v letech 1968 a 1969 redaktorem *Literárních listů* a *Listů*. V roce 1969 emigroval do Německa a natrvalo se usadil v Mnichově. Pracoval tu v českém vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa.

Papež přijal rezignaci „krajanského“ biskupa Esterky

Papež František před několika dny přijal rezignaci biskupa Petra Esterky, který měl na starosti české katolíky v zámoří. Esterka ji podal v souladu s kanonickým právem už v roce 2010, kdy oslavil 75. narozeniny. Nyní rezignace vstoupila v platnost a Esterka, který žije v Kalifornii, se stal emeritním biskupem. Osmasedmdesátiletý Esterka je rodákem z Dolních Bojanovic. V roce 1957 emigroval a studoval teologii v Římě. V šedesátých letech se usadil ve Spojených státech, kde přednášel na vysoké škole a více než dvacet let působil v americkém letectvu jako vojenský kaplan v záloze. V roce 1978 se Esterka začal více věnovat práci mezi českými katolíky ve Spojených státech a Kanadě, v roce 1986 se stal biskupským vikářem pro severoamerické země, později se jeho působení rozšířilo i na Austrálii. V roce 1999 jej papež Jan Pavel II. jmenoval pomocným biskupem brněnským a pověřil duchovní péčí o české katolíky v cizině. Esterka převzal letos v červnu cenu ministerstva zahraničí Gratias agit za pomoc při šíření dobrého jména České republiky v zahraničí. Zda bude mít Esterka v práci pro krajany nástupce, není jisté.

Zemřel Mons. Karel Fořt

Dle informací českobudějovického biskupství v úterý 21. ledna 2014 večer zemřel Mons. Karel Fořt, významná osobnost českého katolického exilu. Mons. Fořt se narodil 8. listopadu 1921 v Rožmitálu pod Třemšínem. Gymnázium absolvoval ve Strakonicích a následně v Českých Budějovicích. V roce 1940 byl vyšetřován a krátce vězněn gestapem, následující rok nastoupil do kněžského semináře v Českých Budějovicích; toto studium bylo přerušeno nasazením na nucené práce v Rakousku. 27. června 1948 byl vysvěcen na kněze v Českých Budějovicích, a to biskupem Mons. Josefem Hlouchem. Následně je ustanoven kaplanem ve Vimperku a okolí. Roku 1950 odchází ve svých 29 letech do exilu, aby se rok nato zapojil do misijní činnosti v severním Alžírsku. V letech 1960-1995 je potom trvale usazen v Německu, kde se podílí na vzniku a činnosti České duchovní služby (do 1991). V roce 1969 získal statut národní farnosti pro Čechy ve velkých západoněmeckých městech (Stuttgart, Frankfurt, Freiburg, Köln am Rhein, Hamburg...). Od roku 1973 užíval titul Monsignor (jmenován Pavlem VI.). Následně, v roce 1980, nastoupil na místo redaktora náboženského vysílání Rádia Svobodná Evropa (RSE), kde působil až do roku 1995. 28. října 2012 obdržel Řád TGM za celoživotní dílo.

Kath. Mission für Tschechen, A-1030 Wien, Hagenmüllergasse 31
Tel.: 0664 406 55 41, redakce@rozhledy.at

Vorbereitung / Připravujeme :	*Semester- und Sommeraktionen / Zimní a letní akce:*
	ZIMNÍ REKREACE PRO MLÁDEŽ **od soboty 01. 02. do soboty 08. 02. 2014** **Fulpmes / Stubaital**
	STUDIJNÍ DNY MLÁDEŽE **od pátku 28. 03. do neděle 30. 03. 2014** **Mariazell – Sigmundsberg**
	LETNÍ ZÁŽITKOVÁ REKREACE **28. 06. – 05. 07. 2014 pro děti 8-12 let** **05. 07. – 12. 07. 2014 pro mládež 12-18 let** **>>>> Semmering <<<<**
	ŠKOLENÍ DON BOSCO KLUB **od soboty 15. 11. do neděle 16. 11. 2014** **Don Bosco-Haus, Vídeň 13**

PROGRAM v Don Bosco-Haus, A-1130 Wien, St.-Veitgasse 25
16:00 – 18:00 Vorabendmesse – 20:00, sobota / Samstag:

21. 09. 2013	Don Bosco-Klub – Planung	Don Bosco-Klub - Plánování
29. 09. 2013	***Sonntag der Völker ab 10 Uhr***	***Wien 1. - STEPHANSDOM***
19. 10. 2013	Erntedankfest	Poděkování za úrodu
16. 11. 2013	Don Bosco-Klub – Weiterbildung	Don Bosco-Klub – Školení
30. 11. 2013	***Adventkranz-Basteln ab 15 Uhr***	***Wien 3. – SALESIANUM***
14. 12. 2013	Geschenke	Dárky
18. 01. 2014	Wünsche und Vorsätze	Přání a předsevzetí
15. 02. 2014	Spieleabend	Společenské hry
15. 03. 2014	**Repräsentazions- und Maturaball**	**Reprezentační a maturitní ples**
19. 04. 2014	Entfällt – **Ostern**	Odpadá – **Velikonoce**
17. 05. 2014	Entfällt – **Firmung**	Odpadá – **Biřmování**
21. 06. 2014	Ferienvorbereitung	Příprava na tábor

SLOVENSKÝ KLUB DETÍ A RODIČOV
SLOWAKISCHE ELTERN-KIND-RUNDE

Pravidelné stretnutia pre detičky do 6 rokov, mamičky i oteckov

v stredu /*am Mittwoch*
22.1., 12.2., 26.2., 12.3., 26.3.2014

od / *von* 16.00 - 18.00
v spolku/ *im Verein* SOVA
Otto Bauergase 23/11, 1060 Wien

Vstupné/*Eintritt*:
dobrovoľný príspevok/ *freiwillige Spende*

Kontakt:
Miriam Cillikova
miriam@hgh-immo.com
0699/126 44453

Milí priatelia Slov. školského spolku SOVA !
V novom roku 2014 vám želáme všetko dobré, veľa zdravia a šťastia!
Ďakujeme za Vašu priazeň a tešíme sa z Vašeho **členského príspevku 15,- €,**
ktorým podporíte naše ďalšie aktivity.
IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW

Liebe Freunde des Schulvereins SOVA!
Ein Jahr ist wieder vergangen. Wir wünschen Ihnen im Jahr 2014 alles Gute, viel Gesundheit und Glück!
Wir freuen uns über Ihre Unterstützung und bedanken uns für Ihren ***Mitgliedsbeitrag von 15,-€*** *Mit diesem Betrag machen Sie unsere weiteren Aktivitäten möglich.*

SLOVENČINA PRE DETI
SLOWAKISCH FÜR KINDER

Slovenský školský spolok SOVA ponúka vyučovanie slovenského jazyka pre deti

v sobotu
25.1.,15.2.,22.2
8.3., 15.3., 22.3., 5.4, 12.4, 26.4.,
10.5., 17.5, 24.5., 7.6, 14.6.2014

od 10.00 do 11.00 hod. – mladšie deti,
od 11.00 do 12.30 hod. – staršie deti

Detailné informácie:
Mgr. Mária Kolek 0664/9650073
mkolek62@gmail.com

Predpokladom účasti na kurze je platné členské v spolku SOVA na rok 2014 a kurzový poplatok. Príspevky možno uhradiť v hotovosti alebo na konto SOVA v BAWAG
IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW

Jarný jazykový tábor pre deti

Jarný jazykový tábor na Slovensku pre deti veku od 8 rokov sa bude konať počas veľkonočných prázdnin od **13.4.2014 - 18.4.2014**.

Podmienky účasti:
vek od 8 rokov, vlastný pas, aktuálne členstvo v spolku SOVA na rok 2014

Záväzné prihlášky do 4.4.2014 mailom na:
elena.mandik@utanet.at
0680/ 12 60 341
Uviesť treba: meno, dátum narodenia, číslo pasu dieťaťa, adresu, telefónny a mailový kontakt
poplatok 115,- € na konto spolku SOVA:
IBAN: AT52 14000 03710071330
BIC: BAWAATWW
s poznámkou „Jarný tábor" do 4.4.2014
Poplatok 115,-€ zahŕňa dopravu, bytovanie, program a celodennú stravu.

Nedeľa/*Sonntag* 16.2.2014

Poplulárny zabávač všetkých „štuplíčiek a štuplíkov" Šašo Maroš a dídžejka Elka zo Šamorína vás pozývajú na

KARNEVAL SO ŠAŠOM MAROŠOM

Na karnevale vás čaká dídžejka ELKA, ktorá hrá najlepšiu hudbu všetkých čias pre deti, spoločné tančeky so Šašom Marošom, žrebovanie skupín karnevalových masiek, predstavovanie masiek so slávnostnými fanfárami, špeciálne úlohy a karnevalové súťaže pre každú skupinu masiek a samozrejme šašovinky na bežiacom páse...

O tradičné fašiangové občerstvenie bude postarané.

v nedeľu/ *am Sonntag 16.2.2014*
o/ *um* 16.00 hod./*Uhr*
v spolku/ *im Verein* SOVA
Otto Bauergase 23/11
1060 Wien

Veranstaltung in slowakischer Sprache

PROGRAMM FEBRUAR/MÄRZ 2014

Slowakisches Institut in Wien
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
Tel./Fax: +43/1/535 40 57
E-Mail: si.wien@gmx.at
Web: www.mzv.sk/sivieden, www.facebook.com/SlowakischesInstitutInWien

FEBRUAR 2014

12. **Mi** **17.00**	**5 o'clock Tea** Slowakisches Institut in Wien	**5 o'clock Tea / Special Guest: Yuri Dojc** Der Fotograf Yuri Dojc kommt aus der Ostslowakei und 1968 emigrierte er nach Kanada. Er zählt zu 100 renommiertesten Fotografen der Welt. Durch seine Fotografien bringt er ein Akt seiner persönlichen Rechtfertigung mit dem Schicksal der Juden in Europa zum Ausdruck. **NEU:** Mit unserem neuen Partner *Bonsai Slovakia – Tea House of Good People* erwartet euch regelmäßig alles rund um das Thema Tee: von Teeverkostungen und Rundgängen, über die Vielfalt der Teewelt bis hin zu einer visuellen Teeprobe.
19. **Mi** **18.30**	**AUSSTELLUNG** Slowakisches Institut in Wien	**„Die künstlerischen Parallelen XII."** Die Ausstellung zeigt die frischen und von Konventionen unabhängigen Statuen, Bilder und Objekte von 20 slowakischen Künstlern: **Jakub Bachorík, Xénia Bergerová, Jana Brisudová, Silvia Čechová, Lucia Černeková, Pavol Dubina, Lucia Fabiánová-Strassnerová, Nataša Húsková, Norbert Kelecsényi, Stanislav Kiča, Noémi Kolčáková-Szakálová, Andrej Margoč, Robert Mlčúch, Ondrej 4., Martin Pala, Marek Ryboň, Gabriel Strassner, Robert Szittay, Martin Ševčovič, Milina Zimková** Kuratorin: Mária Horváthová, Verein der bildenden Künstler der Slowakei Die Ausstellung dauert bis zum 15. März 2014.

MÄRZ 2014

4. **Di** **12.30**	**LUNCHKONZERT** **30 MINUTEN MUSIK** Slowakisches Institut in Wien	**Kristína Chalmovská (Violoncello)** Kristína Chalmovská ist eine junge talentierte Cellistin, die an vielen heimischen und internationalen Wettbewerben teilgenommen haben. Einmal im Monat, jeweils Dienstags, eine Entspannung vom Arbeits- und Lernstress in der Mittagspause bei abwechslungsreicher LIVE-Musik, von Klassik bis Jazz, Improvisationen und Popmusik. Ein kleiner mitgebrachter Imbiss kann dort verzehrt werden. In Zusammenarbeit mit dem Musikzentrum in Bratislava.
19. **Mi** **18.30**	**AUSSTELLUNG** Slowakisches Institut in Wien	**„Eine Imaginations- und Traumwelt"** In der Ausstellung zeigt der Künstler, Grafiker und Illustrator **Miroslav Knap** eine Auswahl seiner in den letzten beiden Jahren entstandenen malerischen Werke. Der Künstler beschäftigt sich mit den fantasievollen Arbeiten, in denen er Sinn und Bedeutung einzelner Worte und deren evokativen Charakter untersucht. Kurator: PhDr. Ľubomír Podušel, CSc. Die Ausstellung dauert bis zum 5. April 2014.

20. **Do** **19.00**	**KONZERT** Stift Klosterneuburg Augustinussaal Stiftplatz 1 3400 Klosterneuburg	**Konzert im Rahmen der Konzertreihe 2014 „Junge Talente der Klassik“** Mit der hochkarätigen 28-jährigen Violinisten **Dalibor Karvay** und dem Pianisten **Daniel Buranovský.** Dalibor Karvay zeigte von zartem Kindesalter an ein bemerkenswertes musikalisches Talent. Lange Zeit war er als das „Wunderkind“ bekannt, dank seiner fortschrittlichen Technik und ungewöhnlich abgerundeten Ausdruck. Sein erstes Konzert gab er im Alter von sieben Jahren. Neben vielen nationalen und internationalen Preisen erhielt er im Jahr 2009 den Preis für seine ausgezeichneten künstlerischen Leistungen und für die erfolgreiche Internationale Repräsentation der Slowakischen Republik. Am Programm stehen die Werke von H. Wieniawski, M. Ravel, N. Paganini und viele andere. Eintritt: 16,- EUR, das Ticket beinhaltet gleichzeitig einen Gutschein für ein Stiftsticket zu einem beliebigen Tag. Kartenreservierungen unter +43-2243-411212 oder unter www.stift-klosterneuburg.at. In Zusammenarbeit mit dem Stift Klosterneuburg.
26. **Mi** **17.00**	**5 o‘clock Tea** Slowakisches Institut in Wien	**5 o’clock Tea / Special Guest: Zdenka Becker** Zdenka Becker, geboren 1951 in Eger, ist in Bratislava aufgewachsen und lebt seit den siebziger Jahren in Österreich. Sie schreibt in deutscher Sprache und wurde mehrfach mit Preisen und Stipendien ausgezeichnet. Bücher (u.a.): Die Töchter der Róza Bukovská (Roman, 2006), Taubenflug (Roman, 2009). Letztes Jahr ist ihr neuester Roman „Der größte Fall meines Vaters“ im Deuticke Verlag erschienen, eine Mischung aus Kriminalroman und Erzählung. **NEU:** Mit unserem neuen Partner *Bonsai Slovakia – Tea House of Good People* erwartet euch regelmäßig alles rund um das Thema Tee: von Teeverkostungen und Rundgängen, über die Vielfalt der Teewelt bis hin zu einer visuellen Teeprobe.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1/9
A-1030 Wien
tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**
e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozveme. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2014 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.
Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2014 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.
Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2014 činí včetně poštovného **50,- €**.
Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:
- Bank Austria
  IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
  SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**,
  kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:
Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
www.facebook.com/TschechischesZentrumWien
Po, St, Čt 10:00-17:00
Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Každou první sobotu v měsíci otevřeno pro veřejnost od 10:00 do 15:00 hodin!

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstrasse 24-26
1010 Wien

Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00
Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

INFO:
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: **si.wien@gmx.at**

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

THEATER BRETT
Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at
www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

s' Potwidl
Täglich ab 11:00 bis 23:00h
ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at **www.slovaci.at**

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Album Jana Ludevíta Procházky z let 1860-1888
The Procházka Album (1860-1888)

Ed. Jana VOJTĚŠKOVÁ, Praha: KLP – Koniasch Latin Press & Národní muzeum, 2013
412 str. / pp., 170 × 240 mm (B5), váz. / HB, česky a anglicky / in Czech and English, bar. / in colour

Komentovaná kritická edice 177 pamětních zápisů/dopisů obsažených v pamětním albu českého skladatele, klavíristy, dirigenta, hudebního publicisty a organizátora kulturního života Jana Ludevíta Procházky (1837-1888).
Album je vzácnou památkou k dějinám evropské hudební kultury druhé poloviny 19. století. Obsahuje dopisy a pamětní zápisy více než stovky skladatelů, interpretů, dirigentů, kritiků, spisovatelů, umělců a dalších osobností, které spoluutvářely kulturní dění nejen v českých zemích, nýbrž i v Rakousku, Uhersku, Německu, Rusku, Polsku, Itálii, Francii a na Slovensku (např. A. Dvořák, B. Smetana, Z. Fibich, F. Liszt, H. Riemann, H. von Bülow, A. W. Ambros, C. Goldmark, R. Eitner, L. Leger, A. G. Rubinstein, J. L. Bella).
Kniha je doplněna barevnými faksimilemi všech dokumentů.

Annotated critical edition of 177 commemorative inscriptions/letters addressed to Jan Ludevít Procházka (1837-1888), the Czech composer, music critic, pianist, editor and concert presenter.
The album provides precious testimony to the history of musical culture in the second half of the 19th century, containing letters and commemorative inscriptions written by more than a hundred composers, performers, conductors, critics, writers, and other personages who had a significant impact on European culture and were related to cultural happenings not only in the Bohemian lands, but also in Austria, Hungary, Germany, Russia, Poland, Italy, France, and Slovakia (e.g. A. Dvořák, B. Smetana, Z. Fibich, F. Liszt, H. Riemann, H. von Bülow, A. W. Ambros, C. Goldmark, R. Eitner, A. G. Rubinstein).
The publication includes colour facsimiles of all items.

INFO: KLP, Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6, koniasch@gmail.com, tel./fax: +420-220511681

KURSY ČEŠTINY
Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. Marie BRANDEIS
tel./fax 0043-1-40 89 841

Nabízím **ČESKÉ KURZY**
i pro jednotlivce.
DANA KEGL
tel. 069919549584
e-mail: dana.kegl@gmail.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR
JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

DOUČOVACÍ KURZY
Nabízím ve Vídni doučování žáků v předmětech
zeměpis, dějepis a vlastivěda.
VÁCLAV KULLE
Mobil: 0042 608 334 620

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října
BIERGARTEN · RESTAURANT
Schweizerhaus
Familie Karl Kolařík
seit 1920
1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52
Budweiser Budvar

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER
TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI – STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH – TAPETEN
TEPPICHE – VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNIESEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN – LACKE – WERKZEUGE
>>> sleva pro krajany

KULTURNÍ KLUB
Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1/9, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

Restaurace
privátní pokoje
BÖHMISCHER HOF
So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.
Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF
Tel. 06 991 991 1111
www.hroch.at

Koniasch Latin Press s. r. o.
Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
KLP **koniasch@gmail.com**

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO
ofsetový tisk • barevné kopírování • grafické studio •
Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova
Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.
Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11:00-15:00, 17:00-23:00 hod.

Restaurant
Schönbrunner Stöckl
beim Meidlinger Tor
rodina Smadišova
České a slovenské speciality!
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl
SPECIALITY ČESKÉ A MORAVSKÉ KUCHYNĚ
OTEVŘENO: **pondělí – pátek**
11:00-15:00 a 17:30-23:00
1080 Wien, Schlösselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (rodina Ficenecova)

KOREC und BLAŽEK OEG
Restaurant
PRESSBURG
Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %
Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81
Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

ZLATNICTVÍ HODINÁŘSTVÍ
RICHARD ARNOLD
Opravy šperků
a hodin, předělávky,
vlastní výroba (též
u doneseného materiálu
1100 Wien, Buchengasse 88
Tel./fax: 604 54 85
po-pá 9-12 a 14-18 hod.,
so 9-12 hod.

Jak ten čas letí... aneb Óda na vánočku, kterou zaručeně nikdy nikdo jiný na světě neměl

Sotva jsme odstrojili stromeček, šilháme už po prvních paprscích jarního sluníčka. A přitom mnozí zpytujeme svědomí. Já si třeba kladu otázku, proč moje vánočka nebyla ani tentokráte na jedničku. Mám ale naději, že jednou možná napodobím věrně svoji maminku.

O Štědrém dnu se u nás vždycky linula úžasná vůně čerstvě upečené vánočky – na povrchu jemně křupkavé, uvnitř plné oříšků a sladkých rozinek. Pokaždé jsme se na vrcholné kuchařské dílo mé maminky nesmírně těšili. Pro ni však byla tato královna svátečních dobrot skoro hororem. Už předem se obávala, že se jí vánočka opět – zdůrazňuji slůvko „opět" – nepovede, že nenakyne do patřičné výšky, že se rozjede, že si neudrží správnou formu, nebo že se takzvaně „srazí", čili nebude hebká jako hedvábí. Když maminka ve velké plechové míse zadělávala těsto na vánočku, v kuchyni zavládlo hrobové ticho, plné napětí a její vlastní nedůvěry. „To těsto je nějaké divné, určitě nevykyne, no to bude zase „zhnětek". Tak a podobně komentovala začínající technologii štědrovečerní vánočky. Tato pochybovačnost se už stala rituálem, bez něhož jsme si Vánoce snad ani neuměli představit. Největší problémy měla maminka s tvarem vánočky. Strašně ji zlobilo, že se rozpékala do šířky. V syrovém stavu byla nádherná. Hezky se formovala do tvarů vznešené dámy, která se rovnoměrně rozvíjí od širší základny až do štíhlého pyramidového vrchu. Vidím to podnes: maminka opatrně klade nahoru poslední pletenec ze dvou copů tak, aby nenarušila úspěšně vybudovanou platformu. Pak ještě – sem-tam – lehce strká do těsta zbývající, v rumové lázni promáčené rozinky. Jednou, když už zase předpovídala, že se vánočka nepodaří, otec zasáhl jako hlava rodiny. Rozhodl se násilně zabránit rozjetí královny moučníků. Na míru, přesně délky plechu, zhotovil podpůrné dřevěné klacíky, které rozepnul podélně, po obou stranách vánočky. Pomocí této techniky chtěl zvítězit nad zlobivým těstem, které si roky dělá, co chce. V první půli pečení to fungovalo – ba chvílemi to vypadalo skoro na patentování zlepšováku. Ovšem – jen do okamžiku, než mamka vytáhla svůj originál z trouby. Nevěřili jsme vlastním očím. Zpočátku správně modelovaná vánočka se v troubě asi naštvala a rozhodla se jít v každém případě svojí tradiční cestou. Dřevěné klacíky coby umělé zábrany rafinovaně obešla, lépe řečeno obalila je voňavým těstem, a kompletně je skryla do svých sladkých útrob. Takže se jako obvykle opět rozjela a navíc po bocích získala tvar, jako by ji někdo vyztužil kolejničkami. Abychom nemuseli sváteční vánočku místo krájení řezat pilkou, náš rodinný technický vynálezce z ní dřevěné zábrany opatrně vytáhl. Ze světového originálu naší vánočky jsme tak získali ještě dva samostatné tunýlky. Jako vždy nádherně voněla a fantasticky chutnala. Navíc jsme se všichni opravdu nasmáli. Snad nejvíce maminka, která tak překonala letitý stres z představy nepovedené vánočky...

Kdyby tu dnes byla, řekla bych jí: Mami, tak vynikající koláče a vánočky, jaké jsi nám celý život pekla ty, já nikdy nesvedu. To není těstem, to je rukama! Přesto všechno se ale i příští Vánoce o jednu vánočku znovu pokusím...

Marie Woodhamsová,
dlouholetá vídeňská zpravodajka Radiožurnálu

Nový rok na salzburských mostech

Letos (vlastně to bylo už vloni) jsem se rozhodl strávit silvestrovskou půlnoc v salzburském centru. Vypravil jsem se tam pěšky, protože autem jsem jet nechtěl, kolo má půjčené syn a trolejbusem jezdit prostě neumím. Takže jsem se navlékl do teplého prádla, do kapsy bundy strčil termosku se svařeným vínem a vyrazil. Počasí bylo to nejhorší – nula a mrholení.

Vzpomínal jsem na rok 1986, když jsme do Salzburgu přistěhovali a prožívali zde první Vánoce a Silvestra. Bylo kolem deseti pod nulou a vše bylo zapadlé nádherným bílým sněhem. V noci jsme šli do města, padaly obrovské vločky, mezi nimi zářily paprsky různých reflektorů, o půlnoci pak přišel ohromný ohňostroj. Bylo to nádherné a mělo to jen jedinou drobnou vadu. Byly to totiž poslední Vánoce a Nový rok, kdy byl Salzburg zasněžen. Od té doby je zde černo a mokro, rok co rok.

Letos pršelo naštěstí jen trošku, lidé byli mokří spíše uvnitř. A černo být ani nemohlo, protože celou noc probíhaly soukromé ohňostrojové orgie. Když německý kancléř Schröder vyzval všechny občany Unie, aby na Silvestra nekupovali rachejtle a takto ušetřený peníz věnovali obětem asijských záplav, zatrnulo mi. Především proto, že jsem si zkusil představit ty stovky a tisíce lidí, kteří si na konci roku zachraňují stav konta prodejem pyrotechniky, kteří se zásobili artiklem a teď na něm zůstanou sedět. Jen si to zkuste představit, jaké škody taková pitomá poznámka nadělá. A to u zcela ohraničené skupiny lidí. Schrödera by samozřejmě nikdy ani nenapadlo říct třeba, ať lidé posunou koupi nového auta o půl roku a pomohou zaplaveným za ušetřené splátky! Že by to bylo tím, že se rachejtle v Německu nevyrábějí? Nebo mu už zase křivdím?

Každopádně, dav se podobnými úlety nenechal ovlivnit a nakoupil bohatě. Rakušané, stejně jako Němci a Italové, kterých bylo ve městě požehnaně, a rovněž tak i neméně početní turisté asijského vzezření. Zatímco na Kapitelplatzu (tam, co stávají fiakry) jela diskotéka místního rádia a ve stáncích, zbylých po Christkindlmarktu, se prodávalo jídlo a pití jen to svištělo, na nábřeží řeky se už od jedenácti rozpoutalo peklo. Skupinky nadšenců zaujaly strategické pozice, složily na zem těžké ruksaky plné výbušnin a daly se zvolna do díla.

Kromě tradičních raket a dělbuchů se objevila řada nových vynálezů – tedy alespoň pro mě, který jsem to šílenství posledních pár let pozoroval z vršku, už kvůli bezpečnosti dětí. Zaujaly mě především dvě věci. Jednak krabice, ze kterých po zapálení vylétaly desítky raket za sebou, což celé připomínalo slavné ruské kaťuše neboli Stalinovy varhany. Myslím, že se to silou těm kaťuším docela blížilo. Každopádně to byl nářez. Druhou nádhernou věcí byly létající talíře. Ono to svítí a prská jako raketa, ale přitom se to točí a jen pomalu stoupá. Po technické stránce primitivní, vlastně jen raketová verze těch vrtulí, co jsme vymršťovali takovou tou šňůrkou, ale na pohled nádherné. Bohužel, duševní obzor některých ohněstrůjců neumožnil pochopení faktu, že se věc musí točit ve směru respektujícím stoupání vrtule, a tak se řada těchto hraček točila zoufale na zemi, provázena výkřiky podivu, proč prý to neletí...

S blížící se půlnocí to bouchalo a prskalo už úplně všude, přestal jsem reagovat na dělbuchy pod nohama a došel k Fisch Kriegu, to je takový ten žlutý domeček na nábřeží u lávky Makart Steg. Na jedné straně je tam obchod

s rybami, na druhé straně (což si budou turisté pamatovat jistě lépe) jsou záchodky. Kombinace vůní z obou provozů bývá okouzlující, a aby si to lidé užili, zřídil tam místní dopravní podnik zastávku trolejbusu s lavičkou. Tentokrát tam ale tradiční zápachy neměly šanci, protože skupina extremistů proměnila okolí zmíněného domečku v živý obraz bombardování Drážďan. To bylo samo o sobě zajímavé, posadil jsem se tedy na lavičku, popíjel svařák a sledoval vše, dokud jsem měl co dýchat. Pak jsem spolu s ostatními musel hodně rychle pryč, protože několik krabic kaťuší za sebou zakrylo ulici dýmovou clonou. Šel jsem na most, tam to foukalo, a tak byl přísun kyslíku zajištěn.

Úžasné na tom bylo, že vše z bezprostřední blízkosti sledovala skupina policistů, kteří se sice pozorně dívali, ale neřekli ani slovo. Dělbuchy lítaly mezi těsně namačkanými lidmi, rakety měnily nečekaně směr a občas spadly ještě hořící na zem, ale ani policie, ani skupinky uniformovaných saniťáku Červeného kříže se nedaly vyvést z klidu. Hasiči stáli opodál a tvářili se vážně jako vždy, ale ani oni neměli snahu lidem kazit.

S blížící se půlnocí přibylo raket všude okolo, hluk se proměnil v jednolitou stěnu a když začaly bít zvony, nikdo je neslyšel. Spustil se ohňostroj oficiální a amatéři mu zdatně konkurovali. Byl to nádherný chaos. Dav vyrukoval s lahvemi, připilo se a měli jsme Nový rok. Stál jsem uprostřed mostu, fičel ledový vítr, takže jsem si s několika dobráky přiťukl svým svařákem a chystal se jít někam do závětří. Jenže ouha, na mostech byla taková zácpa, že jsem tam ještě dobrých dvacet minut mrznul, než se mi podařilo dojít na konec a mezi domy.

To už dav prořídl a jeho zmizení odhalilo stav silnice. Ta byla pokrytá kombinovanou vrstvou střepů skla a odpadků pyrotechniky, stejně tak vypadaly oba mosty. Sotva však lidé poodešli, vynořila se za hasičskými vozy zaparkovaná armáda zametacích a vysávacích vozů a pustila se do úklidu. Vše probíhalo v naprostém klidu, bez jakýchkoliv komentářů, nikdo nic neříkal, prostě lidé odešli a uklízeči to po nich uklidili.

Vracel jsem se domů mírně nahluchlý, ale spokojený, dopil jsem cestou svařák a přemýšlel nad nelogičností cest, kterými dnešní společnost chrání své občany. Ty rakety opravdu občas létaly mezi lidi, bouchaly v davu a policie s úsměvem přihlížela. Byl jsem jim za to vděčný. Ach, kéž by se takhle usmívali, až mě zase chytí s radarem na silnici...

Albert Salický – vlastním jménem Tomáš Němec, ale protože tohoto jména už jsou v Čechách dva žurnalisté a jeden fotograf, používá jméno Albert Salický. A to částečně po pradědečkovi, který měl ve vídeňském 13. okrese truhlářství.

ZIMNÍ POEZIE

Franz Werfel: ***V domě dětství***
Padání sněhu

O pomalé padání sněhu,
nesmírně zastřené vření!
Být pravým viděním veden,
ten dar mi však dopřán není,
viděl bych v každém tom běloučkém stehu
vše zváženo, sečteno předem.

Vy vločky, vy tančící vlání,
vy malé osůbky s nestálou duší,
tíha a lehkost a vítr o vás hrají,
ve vašem proplétání
osudy padat tuším,
jež začnou, končí, znovu začínají...

Jedna padá vlněně, lehce,
druhá vzdorovitá a ledná,
třetí samý rozpor, nejistý a vratký.
Však až se bledá říš rozplyne měkce,
nezmizí z nich ani jedna,
z těch nejčistších zbudou velké průhledné kapky.

O pomalé sněžení světa,
nesčetných zástupů vířivé vlání!
Žádný los nezmizí, žádný neumírá.
I v tání jsme zachováni,
když smrt-jižní vítr vzlétá
a hledá nás kapky a zpátky do klína sbírá.

(mk)

Stanislav K. Neumann: ***Kniha lesů, vod a strání***
Spánek únorový

Mlhavý den únorový, hnědá převládá.
Poprašek, jenž v noci spadl, tvoří trochu skvrn,
bílé kontury a stezky. Pustá nálada
vane nad stopami kavek, nad stopami srn.

Lesy jako vyhořelé dechu nemají,
mrtvá hnízda obnažená rozpadají se,
všechen život jako když se v pupen utají
zakletý a spící pevně v tvrdém obryse.

Ztuhlou zemi zšedlá tráva měkčí nečiní,
ani mechy vysílené, listí vyrudlé,
zvěř a pták jsou pouhé stíny v šeré jeskyni,
jež se plíží tichem vrchů jako po truhle ---

Nenoste sem rudých ohňů velkých pochodní!
Nenoste sem vřesku polnic, větrů šílení!
Je to maska, spadne náhle, světy zavodní
pod úsměvem modrých nebes proudy zelení.

(mk)

KRÁTCE Z HISTORIE

1409
18. ledna
Václav IV. vydal Dekret kutnohorský, upravující hlasovací právo takzvaných univerzitních národů na pražské univerzitě ve prospěch Čechů, kteří získali tři hlasy, zatímco cizinci pouze jeden hlas.

1634
25. února
V Chebu byl zavražděn Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna, šlechtic a vojevůdce (* 24. 9. 1583).

1684
24. února
Narodil se Matyáš Bernard Braun, sochař a řezbář, mimo jiné autor dvou sousoší Karlova mostu a soch Ctností a Neřestí v Kuksu († 15. 2. 1738). Matyáš Bernard Braun se narodil v Sautensu, malé vísce nedaleko Oetzu ve středním Tyrolsku. Byl jedním z nejvýznamnějších představitelů české barokní plastiky. Kolem roku 1710 založil v Praze dílnu, z níž vyšla díla vrcholné kvality přesahující svým provedením a přístupem prostor střední Evropy. Spolupracoval s umělci, jako byli malíř J. K. Liška nebo architekt a stavitel F. M. Kaňka a J. B. Fischer z Erlachu. M. B. Braun se podílel mj. na sochařské výzdobě chrámu sv. Klimenta v jezuitské koleji Klementinu na Starém Městě v Praze, na tvorbě výzdoby Karlova mostu vynikajícím sousoším sv. Luitgardy a na výzdobě náhrobku hraběte L. Šlika vytvořeného podle návrhu F. M. Kaňky v chrámu sv. Víta v Praze, z jeho dílny rovněž pocházejí sochy v zahradě Vrtbovského paláce na Malé Straně v Praze, plastická výzdoba chrámu Nalezení sv. Kříže v Litomyšli, plastická výzdoba v chrámu sv. Jakuba Většího a v zámeckém parku v Cítolibech, sloup Nejsvětější Trojice tamtéž, plastiky v chrámu P. Marie ve Staré Boleslavi, sloup Nejsvětější Trojice v Teplicích, plastiky na portálu zámku v Konopišti. Jeho nejvýznamnější prací byla patrně objednávka Františka Antonína hraběte Šporka pro Kuks, kde vytvořil sérii Blahoslavenství, Ctností a Neřestí a alegorii Náboženství, a dále plastiky pro Betlém v Kuksu, na nichž spolupracoval se svým synovcem Antonínem Braunem, který je po jeho uměleckém odmlčení v roce 1729 dokončil. M. B. Braun umírá ve svém domě na Karlově náměstí ve věku čtyřiapadesáti let.

Matyáš Bernard Braun: *Sv. Juda Tadeáš*, 1712,
lipové dřevo s obnovenou původní polychromií, výška 192 cm

16. února
V Praze se narodil Bohuslav Matěj Černohorský, český skladatel a varhaník, vyhledávaný pedagog období vrcholného baroka, pocházející ze starého učitelského a varhanického rodu. Studoval na Univerzitě Karlově filozofii, v lednu 1703 vstoupil do řádu minoritů, kde roku 1708 přijal kněžská svěcení. Roku 1710 odešel do Itálie, kde byl jmenován hlavním varhaníkem baziliky sv. Františka v Assisi, poté působil v Padově. V roce 1720 se vrátil do Čech, kde pokračoval ve skladatelské a pedagogické činnosti. Byl mj. učitelem významného skladatele Františka Ignáce Tůmy nebo Ch. W. Glucka. Od roku 1831 působil opět v Padově, roku 1741 se rozhodl kvůli zhoršenému zdraví vrátit do Čech, ale během cesty v roce 1742 zemřel. Z jeho tvorby se zachoval pouze zlomek, který však dokumentuje skladatelův neobyčejný cit pro dokonalou polyfonii.

1719
4. února
V Praze vyšlo první číslo prvních českých periodických novin s velice dlouhým názvem *Sobotní (Outerní) pražské noviny z rozličných zemí a krajin přicházející s obzvláštním jeho císařské a královské milosti nadáním obdarované*. Název se postupně zkracoval až na *Pražské české noviny* nebo jen *Pražské noviny*.

1774
7. ledna
Vešlo v platnost nařízení, které ukládalo majitelům domů v Praze vést roury od okapů svisle podle domů; původně trčely vodorovně daleko do ulic.

15. února
V Jaroměřicích nad Rokytou zemřel František Václav Míča, barokní skladatel, autor první opery provozované v českém jazyce a kapelník na zámku v Jaroměřicích (* 5. 9. 1694, Třebíč). Stal se komorníkem hraběte Questenberga, se kterým odcestoval do Vídně. Zde účinkoval v jeho kapele a doplňoval si hudební vzdělání. Po návratu do Jaroměřic roku 1723 organizoval zámecká operní představení a současně působil jako kapelník a tenorista. V symfonické tvorbě podstatným způsobem přispěl k rozvoji raně klasicistní sonátové formy.

1784
12. února
Čtyři pražská města (Staré Město pražské, Nové Město pražské, Malá Strana, Hradčany) byla spojena v jeden správní celek se společným magistrátem; vzniklo Královské hlavní město Praha.

27.-29. února
Karlův most v Praze byl pobořen povodní.

1814
3. února
V Praze zemřel Jan Antonín Koželuh, hudební skladatel a kapelník chrámu sv. Víta (* 14. 12. 1738, Velvary). Stal se tak jednou z nejvlivnějších osobností pražského hudebního života, a to i díky své činnosti kompoziční a pedagogické. Zprvu byl na studiích v jezuitském klášteře v Březnici, poté studoval hudbu u J. F. N. Segera v Praze. V letech 1764-1766 studoval kompozici opery ve Vídni. Po návratu ředitel kůru u křižovníků s červenou hvězdou v Praze, od roku 1784 kapelník u sv. Víta. Je autorem oper, mší, oratorií, litanií, kantát aj. Většina jeho skladeb je uložena v archivu svatovítské katedrály. Byl bratrancem hudebního skladatele Leopolda Koželuha.

Maxmilián Pirner, *V rozkvětu*, 1883-1884

1834
2. ledna
Vyšlo první číslo *Květů českých* v Praze a Hradci Králové.

1854
Maxmilián Pirner (13. 2. 1854, Sušice – 2. 4. 1924, Praha) byl český malíř a profesor pražské Akademie výtvarných umění. V letech 1872-1874 vystudoval pražskou Akademii výtvarných umění, v letech 1875-1879 pak vídeňskou. Od roku 1887 vyučoval na Akademii výtvarných umění v Praze žánrovou malbu. V roce 1896 byl jmenován profesorem a vedl ateliér figurální malby.

1864
12. ledna
Narozen Josef Ferdinand Hetteš, malíř a ilustrátor, spoluzakladatel spolku Mánes († 31. 12. 1927).

29. února

V Kolíně se narodil Josef Svatopluk Machar († 17. 3. 1942, Praha), český básník, fejetonista, jeden z iniciátorů české moderny. Narodil v rodině mlynářského stárka, dětství prožil na mnoha místech středních Čech. Gymnázium vystudoval v Praze. Chtěl se stát důstojníkem, nastoupil jednoroční vojenskou službu, ale roku 1899 přijal místo v Ústavu pro pozemkový úvěr ve Vídni. Do Čech se vrátil až v roce 1918. Josef Svatopluk Machar udržoval velmi čilý styk s českým kulturním prostředím, přispíval do Herbenova *Času* a Masarykovy *Naší doby*. Přátelil se Aloisem Jiráskem a T. G. Masarykem. Výrazně se podílel na bojích mladé literární generace devadesátých let 19. století. Stal zakladatelem a mluvčím České moderny, jejíž *Manifest* byl vydán v roce 1895. Jednalo se o básnickou skupinu, která prosazovala proti starší generaci svobodu jedince a jeho tvorby bez poplatnosti tezím a obecným ideálům. V roce 1916 byl Josef Machar krátce vězněn pro čtyři básně ze sbírky *Krůpěje*. Po návratu do Prahy působil do roku 1924 jako generální inspektor armády. Zklamán politickými poměry v nové republice vzdal se této funkce a rozešel se i s T. G. Masarykem. Své kritiky uveřejňoval v extrémních pravicových periodikách. Macharův básnický význam spočívá zvláště v jeho tvorbě z přelomu století, v jeho kritičnosti českého maloměšťanství a přízemnosti veřejného života. Stal se průkopníkem básnického realismu. Jako satirik a novinář pokračoval Josef Machar v tradicích K. H. Borovského a Jana Nerudy. Jádro Macharovy prózy tvoří fejetony, které publikoval i knižně jako svědectví doby. Literárně cenné jsou *Konfese Literáta* (1901), dvoudílné vzpomínkové fejetony.

1874
4. ledna
V Křečovicích se narodil Josef Suk, skladatel pozdního romantismu, houslista, člen Českého kvarteta († 29. 5. 1935, Benešov u Prahy). Spolu s V. Novákem byl nejvýraznějším představitelem Dvořákovy kompoziční školy a jedním ze zakladatelů české hudební moderny. V letech 1885-1892 studoval Suk na pražské konzervatoři hru na housle u Antonína Bennewitze, skladbu nejprve u Karla Steckera a později v mistrovské třídě Antonína Dvořáka. V roce 1898 se oženil s Dvořákovou dcerou Otilií, ale Otilie již čtyři roky poté (rok po svém otci) zemřela na následky vrozené srdeční vady. Tato událost zásadně ovlivnila obsah druhé části jeho tvorby. Společně se třemi spolužáky z konzervatoře (Karel Hoffmann, Oskar Nedbal a Otto Berger) založil roku 1892 České kvarteto, které uměleckou úrovní a mezinárodními úspěchy dosáhlo světového významu a jehož vznik byl v české komorní interpretaci historickým mezníkem. Od roku 1922 byl na pražské konzervatoři profesorem mistrovské třídy skladby, čtyřikrát byl zvolen rektorem ústavu. K jeho žákům patřili mj. Jaroslav Ježek, Klement Slavický, Pavel Bořkovec a jeden rok (před odchodem do Francie) Bohuslav Martinů. V Křečovicích můžete navštívit Památník Josefa Suka, který se nachází v domku, kde skladatel po velkou část života bydlel. Vnukem Josefa Suka staršího byl významný houslista a violista Josef Suk mladší.

Povědomí o Sukovi v zahraničí se zvýšilo zásluhou dirigentů Libora Peška a Charlese Mackerrase. Libor Pešek nahrál téměř všechna Sukova významná orchestrální díla, vyšly však též vynikající starší nahrávky velkých českých dirigentů: např. Václava Neumanna (houslová *Fantazie*, *Symfonie E dur*, *Asrael*, *Zrání*, *Epilog*), Rafaela Kubelíka (*Asrael*), Karla Ančerla (houslová *Fantazie*), J. Bělohlávka (*Pohádka*, *Fantastické scherzo*) – a rovněž nezapomenutelné nahrávky Václava Talicha z padesátých let (*Zrání*, *Asrael*), které nesou punc autentického provedení, neboť Talich premiéroval *Zrání* a *Epilog* (jejž mu dokonce autor věnoval) a byl Sukovým blízkým přítelem. Za nejzasvěcenějšího interpreta Sukových houslových skladeb je označován skladatelův vnuk Josef Suk mladší (je mj. interpretem v Ančerlově i Neumannově nahrávce houslové *Fantazie* i v Bělohlávkově nahrávce *Pohádky*).

1884
16. ledna
Narodil se Vojtěch Sucharda (Nová Paka), sochař a řezbář, umělecký vedoucí, výtvarník a režisér divadla Říše loutek († 31. 10. 1968, Praha).

Pocházel z uměleckého rodu Suchardů z Nové Paky, ve kterém se umělecké nadání dědilo z generace na generaci už od jeho praděda Jana. Loutkářství se vyučil v závodě svého otce a v roce 1899 přesídlil do Prahy. V roce 1905 absolvoval pražskou Uměleckoprůmyslovou školu. Spolupracoval na sochařských dílech svého bratra Stanislava, např. na pomníku Františka Palackého. Od roku 1907 spolupracoval s architektem Kamilem Hilbertem na dostavbě katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Pro katedrálu vytvořil na 250 novogotických hlavic sloupů, vyřezávanou truhlu, několik kamenných plastik a dva vysoké reliéfy znázorňující stavitele dómu na průčelí stavby. Vojtěch Sucharda pracoval i na výzdobě několika kostelů a staveb po celých Čechách. Od roku 1913 se podílel mimo jiné i na sochařské výzdobě pražského paláce Koruna. Za první světové války padl do ruského zajetí. V roce 1908 se oženil se svou spolužačkou z Uměleckoprůmyslové školy Annou Brichovou, s níž v roce 1920 založil divadlo Říše loutek. V tomto divadle pak působil čtyři desítky let. V letech 1912, 1936 a 1948 se podílel na rekonstrukcích Staroměstského orloje v Praze, pro který vytvořil dvanáct nových sošek apoštolů. V poválečném období byl také autorem návrhu na celkovou modernizaci výtvarného řešení Staroměstského orloje, který nebyl nikdy realizován.

1889
12. února
Premiéra opery *Jakobín* Antonína Dvořáka v Národním divadle.

1904
6. ledna
Narodil se Miloš Václav Kratochvíl, scénárista, spisovatel, historik a pedagog († 9. 7. 1988 v Praze). Miloš V. Kratochvíl se narodil ve Vídni do rodiny dvorního archiváře Václava Kratochvíla (1861-1919) jako Miloš Kratochvíl (po roce 1945 připojil zkratku jména svého otce, aby se odlišil od jmenovce, jenž psal do kolaborantského tisku). I když v dětství žil ve Vídni, odmaturoval roku 1923 na Malostranském gymnáziu. Odešel na Univerzitu Karlovu, krátce studoval práva a poté vystudoval na Filozofické fakultě historii a archivnictví (1923-1928), získal titul PhDr. Začínal jako archivář Městského archivu hlavního města Prahy (1929-1944) a vydával své první spisovatelské práce. Později odešel k filmu a ke psaní, nejprve jako dramaturg Nationalfilmu (1944-1945). Dále pracoval v rozhlasovém odboru Ministerstva informací (1945-1947), jako dramaturg Barrandova a Československého státního filmu (1947-1950), krátce byl pracovníkem Vojenského historického ústavu (1950-1951) a nakonec mnohaletým profesorem scenáristiky a dramaturgie na pražské FAMU (1951-1972), kde byl i dvakrát zvolen děkanem (1952-1954, 1960-1961). Mezitím byl ještě v letech 1956-1958 vedoucím filmové tvůrčí skupiny Šebor – Kratochvíl. Od roku 1972 byl Kratochvíl v penzi a věnoval se spisovatelskému povolání.

Jako spoluscénárista a autor námětů se podepsal pod filmy Václava Kršky *Revoluční rok 1848* (1949), Jiřího Trnky *Staré pověsti české* (1952), Václava Gajera *Vina Vladimíra Olmera* (1956), Pavla Blumenfelda *Kasaři* (1958), Zdeňka Podskalského *Kam čert nemůže* (1959) a *Spadla s měsíce* (1961) a Františka Vláčila *Ďáblova past* (1961). Ve spolupráci s režisérem Otakarem Vávrou spolu napsali (a Vávra natočil) filmy *Jan Hus* (1954), *Jan Žižka* (1955), *Proti všem* (1956), *Putování Jana Amose* (1983), *Komediant* (1984), *Veronika* (1985) a *Evropa tančila valčík* (1989). Všechny snímky vznikly na základě literárních předloh M. V. Kratochvíla.

M. V. Kratochvíl používal pseudonym Petr Sabart. Za svoje dílo obdržel četná vyznamenání. Jeho synem je teoretik architektury Petr Kratochvíl (* 1950). Scénárista, spisovatel, historik a pedagog PhDr.

Miloš V. Kratochvíl zemřel 9. července 1988 v Praze ve věku osmdesáti čtyř let.

1919
9. ledna
Karel Kramář přednesl (den po neúspěšném atentátu na jeho osobu) v Revolučním Národním shromážděním vládní program.

18. ledna
V Paříži byla zahájena mírová konference. Delegaci tvořili vedoucí delegace K. Kramář, E. Beneš, ministr zahraničních věcí a Š. Osuský, sekretář. 5. února E. Beneš před Radou deseti vyložil československé požadavky (sedm memorand), např. pomoc Lužickým Srbům, ochrana české menšiny ve Vídni.

6. února
Založen Československý červený kříž.

1934
18. ledna
V Písku zemřel Otakar Ševčík, houslista, pedagog, zakladatel moderní houslové metodiky (* 22. 3. 1852, Horažďovice). Vyrůstal v rodině učitele a regenschoriho Josefa Ševčíka, který jej od dětství učil zpívat, hrát na klavír i na housle. V deseti letech odešel do Prahy studovat akademické gymnázium. V Praze působil jako sborista v kostele sv. Jakuba a později v kostele U křižovníků, což mu zajistilo ubytování a stravování. I přes původní otcův nesouhlas nastoupil v roce 1866 na pražskou konzervatoř jako posluchač houslové hry. Krátce studoval u Antonína Sitta, později u Antonína Bennewitze, který brzy objevil jeho talent a začal jej považovat za svého nejlepšího žáka. Konzervatoř absolvoval v roce 1870 Beethovenovým houslovým koncertem. Po absolutoriu působil tři roky jako učitel v salcburském Mozarteu, kde se úspěšně zapojil do místního hudebního života, koncertoval i v Praze a neustále zdokonaloval svou techniku hry. V roce 1873 dostal nabídku na obsazení místa koncertního mistra orchestru pražského Prozatímního divadla, který tehdy řídil Bedřich Smetana. Na tomto místě však setrval jen krátce, stejně jako později na postu koncertního mistra Komické opery ve Vídni. Z iniciativy Hynka Vojáčka odjel roku 1874 do Charkova, kde měl nastoupit jako koncertní mistr místního divadla. Charkovská opera však dosud nebyla dostavěna, odjel tedy koncertovat do Moskvy a v Charkově vystupoval jako dirigent populárních koncertů. V roce 1875 dostal nabídku od ředitele kyjevské konzervatoře, aby v jeho ústavu začal působit na profesorském místě. V Kyjevě zůstal až do roku 1892 a kromě pedagogické činnosti vyvíjel i výrazné interpretační aktivity. Za svou pedagogickou činnost v Kyjevě byl v roce 1887 oceněn carem Alexandrem II. rytířským křížem řádu svatého Stanislava a bylo mu nabídnuto místo ředitele kyjevské konzervatoře. Tuto nabídku ovšem Ševčík nepřijal, jelikož byla vázána podmínkou, že přijme pravoslaví. Roku 1892 z carského Ruska odešel, jelikož přijal nabídku na místo profesora na pražské konzervatoři. Zpočátku se v Praze věnoval i koncertní činnosti, té však v roce 1898 zanechal a soustředil se výhradně na pedagogickou činnost. Po penzionování Antonína Bennewitze v roce 1901 byl Ševčík místo něj ředitelem Antonínem Dvořákem jmenován vedoucím houslového oddělení; Dvořák také nařídil vyučovat Ševčíkovou metodou v celém oddělení. Pražským pedagogickým vlivem Otakara Ševčíka prošla řada významných českých houslistů (Jan Kubelík, Emanuel Ondříček, Jaroslav Kocian, Bohuslav Lhotský a další). Pomáhal také vzdělávat mnohé zahraniční houslové interpretky a interprety (Mary Hall, Erika Morini, Nora Duesberg, Zlatko Baloković, Ivonna Canale, Vladimir Reznikov), když jeho jméno coby houslového pedagoga proslavil svými úspěšnými evropskými vystoupeními zejména Jan Kubelík.

V roce 1909 byl jmenován vedoucím mistrovské školy na vídeňské Akademii pro hudbu a výtvarné umění. Ve Vídni působil až do roku 1918, kdy musel z národnostních důvodů své místo opustit. Vrátil se tedy na pražskou konzervatoř, kde od roku 1919 působil na nově založené mistrovské škole. V letech 1921-1922 absolvoval pedagogickou stáž na konzervatoři v americké Ithace. Rok působil také na konzervatořích v Chicagu a New Yorku. V letech 1929 a 1930 vedl rovněž prázdninové mistrovské kurzy v rakouském Mondsee, v letech 1931-1932 působil opět ve Spojených státech, a to v New Yorku a Bostonu. Devět měsíců před smrtí absolvoval ještě zájezd do Anglie.

Novátorství jeho houslové techniky spočívalo mimo jiné v pozměněném držení nástroje i smyčce. V metodice hry upravil dosavadní rozkolísanou polohu hmatů jednotlivých tónů a zavedl půltónový systém. Skladbu doporučoval studovat po segmentech, a to nejprve intonačně, bez ohledu na rytmické hodnoty tónů, poté rytmicky se stále narůstajícím tempem, a teprve potom se kompozice precizovala přednesově. Své zásady shrnul zejména ve svých prvních hudebně-didaktických dílech – čtyřdílné *Škole houslové techniky* a *Škole smyčcové techniky*. Jeho metoda našla mnohé následovníky. Ševčíkovo hudebně-pedagogické dílo, které je s určitými výhradami využíváno při výuce houslistů i v dnešní době, obsahuje výuku na elementárním stupni i speciální studie pro levou a pravou ruku a podrobné interpretační analýzy nejhranějších houslových koncertů.

1944
leden
Českoslovenští účastníci odbojového hnutí ve Francii vytvořili Československé bojovné družiny, které se zúčastnily bojů v pařížském povstání.

1.-2. ledna
1. československá samostatná brigáda v SSSR se účastnila bojů o Rudlu a Bílou Cerkev, při nichž utrpěla značné ztráty.

1949
1. ledna
Vznikl Dopravní podnik hlavního města Prahy.

5.-8. ledna
Československo se stalo zakládajícím členem Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), hospodářské organizace sdružující většinu států vznikajícího sovětského bloku.

únor
Založena Rada svobodného Československa jako vrcholný orgán poúnorové emigraci v čele s P. Zenkem (v roce 1974 bylo sídlo Rady přeloženo z Washingtonu do New Yorku).

1954
26.-28. ledna
V neveřejném procesu před Nejvyšším soudem byla odsouzena na doživotí bývalá zástupkyně generálního tajemníka ÚV KSČ M. Švermová.

25. února
Československá televize zahájila pravidelné vysílání.

1969
1. ledna
Pro rakouskou televizi ORF začala nová éra – barevný přenos Novoročního koncertu pod taktovkou legendárního Williho Boskovského.

Vstoupil v platnost zákon o Československé federaci.

16. ledna
Student Jan Palach (* 11. 8. 1948) se pokusil o sebevraždu upálením.

19. ledna
Zemřel Jan Palach (pohřeb 25. ledna), student, který se na protest proti okupaci Československa v srpnu 1968 upálil.

20. ledna
Ve Štětkově ulici na Pankráci zahájena ražba prvního tunelu metra v Praze; trasa 1C s devíti stanicemi byla uvedena do provozu 9. května 1974.

25. února
Zemřel Jan Zajíc, student, který se upálil na protest proti nastupující normalizaci po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 (* 3. 7. 1950).

1989
15.-22. ledna
Pražské vzpomínkové shromáždění na paměť J. Palacha se po brutálním zásahu policie proměnilo v osmidenní demonstrace. Policie nasadila vodní děla, psy a speciální jednotky. Bylo zatčeno na 800 lidí a osm čelných aktivistů (mezi nimi V. Havel).

26. ledna
692 kulturních pracovníků podepsalo petici za propuštění V. Havla i ostatních zatčených a odsoudilo brutální zásah policie. K této iniciativě se 16. února připojila druhá: 670 vědeckých pracovníků ze 70 institucí koncipovalo protestní dopis premiéru Adamcovi.

1994
4. února
V Praze bylo zahájeno vysílání první celoplošné soukromé televize ve východní Evropě – televize Nova.

9. února
V New Yorku zemřela Jarmila Novotná (* 23. 9. 1907, Praha), slavná operní pěvkyně, sopranistka, dlouholetá sólistka Metropolitní opery v New Yorku, herečka, výrazná umělecká osobnost, která celý svůj život vrchovatě naplnila uměním. Krásný, lehký, třpytivý soprán, mimořádné herecké schopnosti a oslnivý zjev – to byly hlavní přednosti, které tuto pěvkyni předurčily k závratné světové kariéře. K jejím obdivovatelům patřili Tomáš Garrigue a Jan Masarykové, A. Toscanini, F. Léhar a mnoho dalších.

Jarmila Novotná

Rodina Novotných byla velmi aktivní ve vinohradském Sokole a když v létě roku 1923 pořádala Česká obec sokolská na Vyšehradě nezapomenutelné představení pod názvem *Nastolení Libušino* s Emou Destinnovou, požádal Jarmilčin otec Emu Destinnovou, zda by si jeho dceru neposlechla. Dívenka již v patnácti letech vystoupila v Pištěkově a Vinohradském divadle. Destinnová rozpoznala její talent a souhlasila s tím, aby se stala její žačkou. Ema Destinnová a posléze i Hilbert Vávra připravili Jarmilu natolik dobře na dráhu operní pěvkyně, že šéf opery Národního divadla Otakar Ostrčil po upozornění na talentovanou dívku svěřil Jarmile Novotné roli Mařenky v *Prodané nevěstě*.

První velké vystoupení v Národním divadle v Praze 27. června 1925 skončilo úspěchem. Následovala role Violetty s Otakarem Mařákem. V červenci Jarmila točila i svůj první film – *Vyznavači slunce*. Novotná se rozhodla pro studium v Itálii. Dveře do Itálie jí otevřel prezident T. G. Masaryk, který zprostředkoval Novotné cestu do Londýna a poté i studium u mistra Piccoliho v Miláně. Důležité kontakty a zázemí v Anglii po léta zprostředkovával Jarmile Novotné Jan Masaryk (v té době velvyslanec ČSR v Anglii).

2. srpna 1928 Novotná debutovala ve veronské Aréně v Itálii. Její pojetí role Gildy bylo dobovým tiskem označeno za triumfální. Z mnoha nabídek na operní angažmá si zvolila Berlín. Tím částečně následovala dráhu Emy Destinnové. Pokračování berlínského angažmá nemělo dlouhého trvání. Před nastupujícím fašismem utíká do Vídně, kde spolupracovala s Franzem Lehárem, vystupovala také v jeho světoznámých operetách a také ve filmech. V letech 1933-1939 byla sólistkou Státní opery ve Vídni. Zde ji zastihlo obsazení Rakouska fašisty. V tomto pohnutém období se jí v září roku 1938 narodil syn Jiří. Po zotavení splnila sobě i Národnímu divadlu v Praze poslední sen – *Rusalku* (27. ledna 1939) a symbolicky se rozloučila s Prahou i Evropou a na přímluvu dirigenta Artura Toscaniniho byla později přijata do Metropolitní opery v New Yorku. Její loď dorazila do Ameriky 15. března 1939, v den, kdy nacistická vojska obsadila Prahu. Bylo jí dvaatřicet let, když v USA začínala úplně znovu. Dveře do rozhodujících společenských kruhů otevíral rychleji šlechtický titul „barona" jejího manžela Jiřího Daubka. Po americkém debutu v roce 1939 v San Francisku následovalo v roce 1940 angažmá v Metropolitní opeře, kde byla sólistkou až do roku 1956.

Po ustavení exilové vlády v Londýně se Jarmila Novotná jednoznačně přihlásila k podpoře úsilí československých občanů o osvobození vlasti. Její *Lidické písně* za klavírního doprovodu Jana Masaryka se staly nejen posilou a podporou lidí doma ve vlasti, ale i nadčasovou legendou.

Po druhé světové válce se vracela do Evropy, zpívala v Salcburku, Vídni, Paříži a 23. června 1947 slyšeli Pražané její Mařenku v Národním divadle, 3. července 1947 následoval koncert ve Smetanově síni a v srpnu natáčení filmu *Poznamenaní* (poutavé drama o ztracených evropských dětech bylo citovou reflexí války). Začátek roku 1948 zastihl Jarmilu Novotnou opět v New Yorku. Rodinné sídlo – zámek v Litni obsadila a užívala Rudá armáda, došlo k naprosté devastaci zámku.

Po skončení operní kariéry se věnovala neméně úspěšně přednáškové činnosti, muzikálům, filmovým rolím, činohře i televizním inscenacím. V roce 1958 s manželem Jiřím zakoupili dům ve Vídni, kde žili až do Jiřího smrti v roce 1981. Po smrti manžela Jiřího se Jarmila Novotná vrátila zpět do New Yorku k dceři. Zde se jí dostalo nejvyšších poct a poslední roky strávila obklopena řadou přátel.

Československé úřady nepovolily Jarmile Novotné ani účast na pohřbu vlastní matky. Svoji milovanou vlast dostala povolení navštívit po mnoha letech až v roce 1972. Svým dvěma dětem (Jarmile a Jiřímu) mohla ukázat Prahu až v roce 1976. Její návrat do Prahy v roce 1983 byl ve znamení vřelého přijetí, které ji připravili návštěvníci Divadla hudby. Veřejného uznání se ve vlasti dočkala až po roce 1989, teprve tehdy obdržela čestné občanství své rodné Prahy, čestné členství Státní opery Praha a řád T. G. Masaryka. Jarmila Novotná vystoupila v televizi, rozhlase, v Divadle hudby, absolvovala autogramiády a besedy, byla přijata i na půdě Akademie věd. V roce 1991 byla přijata na Pražském hradě prezidentem Václavem Havlem.

Její jméno nese planetka číslo 5897, byla objevena českým astronomem doktorem A. Mrkosem na hvězdárně v Kleti. Jarmila Novotná zemřela 9. února 1994 v New Yorku a je pochována v rodinné hrobce rodiny Daubkových v Litni. Zásluhou paní Radoslavy Doubravové, majitelky zámku Stráž nad Nežárkou, byla v roce 2011 vytvořena a veřejnosti zpřístupněna na zámku Stráž nad Nežárkou stálá výstava Jarmily Novotné, žačky a pokračovatelky Emy Destinnové, která je procházkou životem a dílem této světově významné umělkyně.

2004
22. února
Z osobní iniciativy prezidenta republiky ČR Václava Klause byl zahájen Hudební cyklus Jazz na Hradě. Bývalý prezident tento měsíční cyklus nejenže pravidelně navštěvoval a uváděl, ale do značné míry se spolupodílel i na jeho dramaturgii.

Hank Jones, Václav Klaus

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301,
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací na psychosomatiku a psychoterapii
Rötzergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. & Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA für Zahn-, Mund- und Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63,
termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT
PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ
Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc při sociálních problémech, depresích, psychosomatických problémech atd.
Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: **nykl.psychoterapie@aon.at**
http://members.aon.at/nykl

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: **dietmar.koller@univie.ac.at**
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: **m.kosicek@A1.net**

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch, Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, **www.pavlina.at**

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SLUŽBA
České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů **Prof. P.ThDr. Jan Horák**
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at
KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele", Vídeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou neděli a svátek v **10:00** hodin.
CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň 1., Salvatorgasse 12: mše svatá každou neděli a svátek v **08:30** hodin.
KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů", Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu v měsíci v **18:00** hodin platná na neděli.
KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmüllergasse 33: mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30 hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. kaž. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00 hodin

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa k dispozici v redakci.

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Mateřská škola Školského spolku Komenský
Tel.: +43-1-71488-60
Tel.: +43-1-71488-34
Bilingvní obecná a sekundární škola Školského spolku Komenský
Tel.: +43-1-7148876-30
Fax: +43-1-7148876-34
Bilingvní gymnázium II. stupně Školského spolku Komenský
1030 Wien, Schützengasse 31
Tel.: +43-1-8904404-60
Fax: +43-1-8904404-64

Europäische Mittelschule Wien
European Middle School Vienna
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

**Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1/9
1030 Wien**

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!